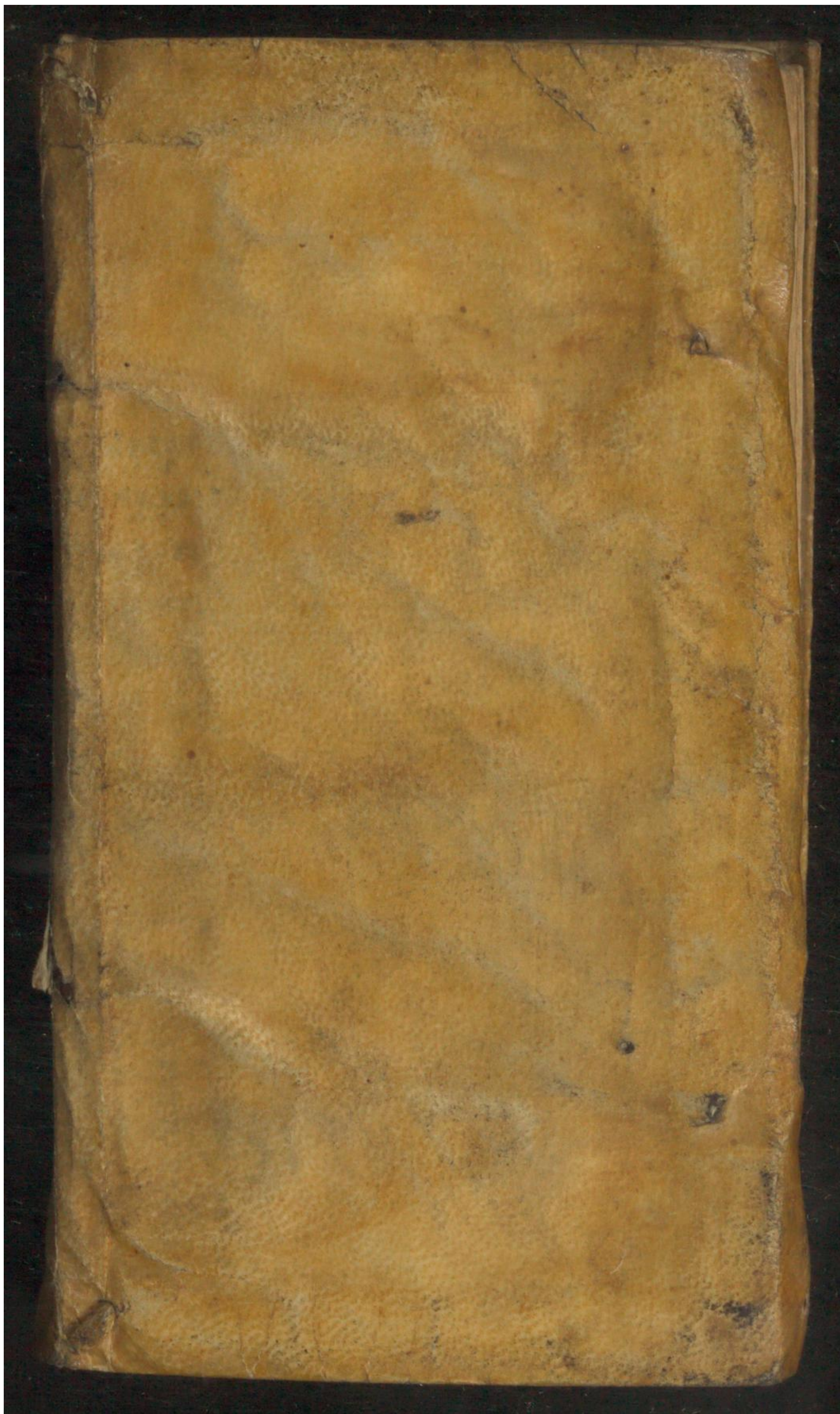

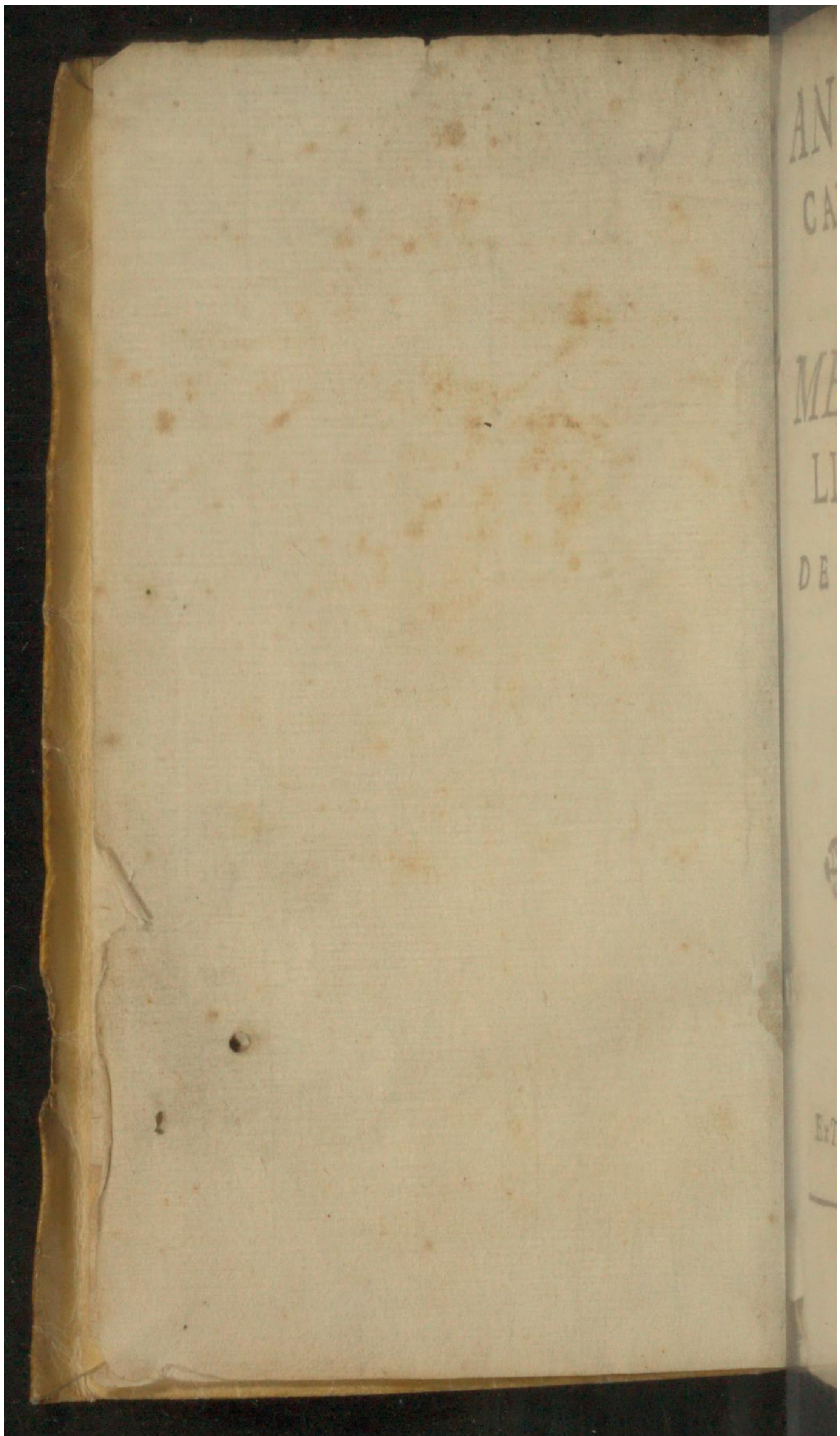

de

ANDREAE CAESALPINI ARTIS MEDICAE.

LIBER VII.

DE MORBIS Ventris.

ROMAE,
Ex Typographia Aloysii Zannetti.
MDCIII.

Superiorum permissu.

ANDREAE CAESALPINI ARTIS MEDICÆ LIBER SEPTIMVS

DE MORBIS VENTRIS.

Partium naturalium apparatus. Cap. 1.

ACVLTAS naturalis eſt potentia animæ vegetatiuę, cuius actio eſt generatio ſibi ſimilis, auctio, & nutritio; Opera ſunt particulæ omnes, earundem perfecta magnitudo, & conſeruatio. Materia generationis quidem appellatur ſemen; auctionis autem & nutritionis alimentum. Effi-

ciens calor innatus, ſeu ſpiritus animæ particeps: Calore fit alteratio, ratione animæ perfectio. Animæ vegetatiuæ quatuor facultates famulantur, naturales appellatæ: Attractrix alimenti, Retentrix, Concoctrix, & Expultrix inutilium. horum gratia multo-
1. fac. na. 10. rum inſtrumentorum apparatu opus fuit. Quæ trium generum ſunt: Quædam ad coctionem alimenti, quædam ad ductum, quædam ad excrementorum ſeparationem. Ad Coctionem ventres dati ſunt, quorum primus Ventriculus, quem ventrem ſuperiorem vocat Galenus, ad ductum ali-
4. vſ. pa. 17. menti. Inteſtina, qui venter inferior à Galeno dicitur, (nã in ductu etiam coquitur alimentum) ſimul & continent excrementa craſſa, vt triplicem vſum præſtent. Primum ad diſtributionem alimenti veluti via quædam publica, in

quam

quam frequentes venæ perueniunt, ad ſugendum alimentum. Alterum ad coctionem, quæ in tranſitu fit. Tertium ad expulſionem excrementorum, quæ relinquuntur poſt ſuctionem à venis factam. Vt autem eorum longitudo in aluo contineri poſſet, circularibus circumuolutionibus accommodata ſunt, per Meſenterium pendentia ex dorſo; partim gracilia, partim craſſa. Gracilia ſuperiora, Duodenum ex ore inferiori ventriculi exortum: Ieiunum, Ileon iuxta Vmbilicũ replicata vſque ad pubem. Craſſa interiora iam fæces continent. Cæcum, quod nothæ tantum gratia hominibus datum eſt, Exiguum. Colon ſinuoſum ne citius defluant excrementa, incipit ab Ileo iuxta renem dextrum, inde anterius ſub Ventriculo veluti cingulum tendit ad renẽ ſiniſtrum. Rectum ſubſtantia

craſſiori conſtat, ſub rene ſini ſtro ex Colo naſcitur, inde fle-ctitur ad ſpinam, & deorſum prorepit ad exitum excremen torum. Conſtant tam Inteſti-na, quàm Ventriculus duplici tunica, quarum interna villis rectis conſtat ad attractionẽ: externa villis tranſuerſis ad retentionem & expulſionem. Neruos habent, quibus ſen-tiunt, à ſexto pari neruorum cerebri. Alterum genus vaſo-rum datum eſt, quod ſimul fa-cit ad ductum alimenti, & co-ctionem in tranſitu, Venæ & Arteriæ. Venæ latæ duæ, a q-bus multi rami ſparguntur. Porta & Caua, quarum veluti radicatio in Hepate eſt. Ex Porta ramuli multi ad inteſti-na, & ventriculum tẽdunt vnà cum Arterijs per meſenteriũ; vnde venæ meſeraicæ vocan-tur, ſugentes Chylum, vt ferãt ad Hepar, & interim in ſangui nem conuertunt. Ex ijs quæ-
dam

dam fæcem ſanguinis ſeparāt, ducentes ad Lienem, vt ex Liene partim in Inteſtina craſſa exonerent, partim ad os Ventriculi ſuperius, vt ad cibi appetentiam excitentur. Ad tenue autem excremētum, quod in generatione ſanguinis fit, natura inſtituit Veſicam fellis ſub Hepate, vt inde exoneretur ad Duodenū inteſtinū, & ad excretionem irritet. Vena autem Caua ramos in totum corpus diſpergit, vt ſimul cum Arterijs vniuerſas partes nutriant. Ab eadem Caua rami quidam inſignes ad renes tendunt, Venæ emulgentes vocatæ, per quas ſuperflua ſanguinis aquoſitas excernitur, vt per vaſa vrinaria in Veſicam feratur, vnde vrina redditur. Prope emulgentes alij rami cum Arterijs ad Teſticulos deſcendunt, materiam ſeminis ferentes, ideo vaſa ſpermatica vocata, vt poſtquā in

Testiculis excremētū id sepa ratum fuerit, excernatur per vasa eiaculantia in pudendū. Continentur hæc omnia sub septo Transuerso intra Abdomen. Totam cauitatem ambit Peritonæum membrana admodum dura, quam tegunt músculi Abdominis ad expressionem fæcum necessarij. Ventriculo data est prima coctio alimenti, quæ elixationi simi-
4. vs. pa. 1. lis est. Arist. Ideo eget pitui-
4. Mete. 3. ta ex Capite, quæ proxima est sanguinis materia. & cibi duriores egent potu, vt soluantur in Chylum, quæ species est pituítæ. Cum autem ventriculi substantia alba sit, frigida & exanguis: Coctio autem à calore fiat: Calorem natiuū habet à corde per Arterias: fouet pinguedo Mesen-
4. vs. pa. 9. 8. terij, Omenti, Abdominis. Hepar amplectens in dextris, Lien in sinistris. Os superius, qui stomachus vocatur, quà
datur

datur cibi ingreſſus per Oeſo phagum, prope cor eſt; Os inferius, vnde datur exitus in Inteſtina, ſub Hepate ſitũ eſt. Media cauitas, quæ fundus Ventriculi vocatur, ſub mucronata cartilagine pectoris eſt ad dorsũ ſupra Renes. Sed oritur dubitatio circa Vẽtriculi & Inteſtinorum nutritionem. Cum enim neceſſe ſit omnes partes nutriri ſanguine, Venæ meſeraicæ non poſſunt illis ſanguinem tribuere, quia datæ ſunt vt ſugant Chylũ, & ferant ad Hepar: ſimul autem per eaſdẽ ferri ſurſum Chylũ & ſanguinem deorſum, abſurdum eſt; neque diuerſis temporibus: numquam enim Venæ meſeraicæ repertæ sũt chylo plenæ, ſed ſemper ſanguine: quomodo igitur ſugũt Chylũ vt omnes fatentur? Præterea, ſi concoctio ab vnoquoque fit, vt fruatur materia quæ cõcoquitur: Ventriculus & In-

teſtina nutriētur Chylo: quod a quibuſdam conceditur. Nã infantes in vtero reperiuntur pituitam in ventriculo habere: quod ab auctore, qui librum de Principijs cõſcripſit,
2. Ge. an. 5 adſcriptum Hippocrati, putatum eſt, quia infans ex vtero labijs ſugit: quam ſententiam Ariſtoteles tribuit Democrito. Sed pituita huiuſmodi ex capite colligitur, vt Venæ meſeraicæ materiam ſanguinis habeãt, quæ feratur ad Hepar. Quod autem ſanguis ſemper reperiatur in venis illis, numquam autẽ materia alba: cauſa eſt, quia Arteriæ cũ Venis delatæ per anaſtomaſim ſanguinem in Venas trãs fundũt, vnde Chyli fit cõuerſio in ſanguinem, vt vinum facit aquæ mixtum. Hoc modo nulla difficultas relinquitur: nutritur enim Ventriculus & Inteſtina ex chyloſa ſubſtantia, quam in concoctione eliciunt ex cibis

bis, ſed admixtione ſanguinis arterialis, ſine quo nulla fit nutritio. Continue autem fertur ſurſum per Venas meſeraicas ad Hepar materia ſanguinis, & deorſum per Arterias ſanguis perfectiſſimus. Huius gratia Arteriæ numeroſiores his datæ ſunt, quam ceteris partibus, & Omentum retis ſimilitudine ex ijs contextum, eſt, non ſolum vt nutrirentur Inteſtina & Vētriculus, ſed etiã vt in illis inciperet ſanguinis generatio, quam neque Venarum tunicæ, neque Arteriarum, neque Ventriculi, & Inteſtinorum ſubſtantia alba efficere poſſunt: ſed ſola ſanguinis arterialis ſubſtãtia ex fonte caloris innati emanans.

De Ventriculi & Intestinorum affectibus & dolore. Cap. 2.

VItia Ventriculi alia ſunt in ingreſſu cibi, id eſt Oeſophago, & ore ſuperiori, alia in egreſſu, id eſt ore in-
5.loc.af.5 feriori; alia in fundo. Oeſophagi affectus, quibus impeditur deuoratio, vel eſt tumor, vel compreſſio à vertebris luxatis, vt in Angina: vel obſtructio, vt ex duro aliquo impacto, aut ſpina; vel vlcus: vel ſola intemperies ſicca: vel frigida, qua redditur imbecillis ad deuorandum, vt quibuſdam contigit ex potu aquæ frigidæ: alijs ex febre. Sed hæc pertinent ad morbos Thora-
13 Met.17 cis; nam remedia externa ad ſpinam dorſi applicanda ſunt: licet ſtomachus aliquando vocetur.

5.lo.af.7. Oris ventriculi affectus.

Cardialgia, id eſt Cordis dolor (nam antiquis ob affinitatem Cor appellatum eſt) Syncope ſtomachica, Singultus, Conuulſio, Comitiales, Melancholiæ, Sopores: Suffuſiones potius imaginationes ſuffuſionum ob communionem per neruos cum cerebro. Amplius appetẽtiæ deprauatæ cibi aut potus, Fames canina, Bulimus, Sitis, Pica, Nauſea, Diminutæ, quæ inappetentia. In fundo ventriculi Cruditas, Tarda coctio, Ciborum corruptio. In *P*iloro id eſt oſtio inferiori irritationes ad expellendum nũc per alui fluxum, nunc per vomitum, nunc per vtramque partem, qui morbus Cholera vocatur. Aut tardus deſcenſus ciborum, vnde aluus ſicca. Sed prius de Dolore agamus. 5. lo. af. 5.

Ventriculi dolor in ore ſuperiori magis fit, vbi ſenſus exquiſitior, ſæpe Cordi adſcribitur

bitur ob propinquitatem: vnde Cardialgia vocatur, si cum
2.Met.7. febre, Aet. Causa Solutio continui vel alteratio: licet omnis ad solutionem continui re
2.Catat.1 ducatur à Gal. Solutionis species, Ruptio, quæ ob distensionem fit ab humore, vel flatu replente: vel ob siccitatem immodicam, at non sine motu distendente, vt à cibis assumptis.

Contusio ab ictu externo, aut duro corpore incũbente; vt facit lapis in Vesica. Erosio ex mordente succo, Vermibus. Trall. Alteratio confertim facta à refrigerante, aut calefaciente, aut siccante vel spiritu, vel humore, vel medicamento: per essentiam, si in ventriculo geniti sint, aut maneant. Per consensum, si aliunde ferantur, aut sola qualitas communicetur: vt contingit aliquando ex vulnere

capitis

capitis cum fractura ossis: signum enim est fracti ossis, dolor Ventriculi, aut vomitus per neruos communicato solo dolore, non materia. Simili modo aliquando conuulsiones fiunt per consensum.

Ex quibus colligi possunt differentiæ. Exempla: Quidam corripiuntur dolore Ventriculi ante cibum, sedatur assumpto cibo. contingit in Picrocholis ob bilis effusionẽ in ieiunio. Cum enim Venæ meseraicæ sugant, nec cibum inueniant, replentur bile, quã transfundunt in Vẽtriculum: vnde dolor. Quidam statim assumpto cibo dolent, quod contingit in sicco ventriculo, aut vlcere, quia ex motu excitatur solutio continui. Quidam paulo post cibum, nec sedatur, nisi post coctionem: Contingit hoc in Hypochondriaca passione ob flatum.

Qui-

Quidam post cibum tribus aut quatuor horis, aliquando tardius aduenit ob cibi corruptionem: ſedatur vomitu: aliquando perſeuerat, quando imbibitur in tunicis. Quidam post ſomnum ob deſcenſum à capite, ſedatur vomitu. Quidam continuus eſt, cum in tunicis continetur: cũ febre in inflammatione Ventriculi. Quidam per circuitus in febrium acceſſionibus, aut ſine febre ob motũ humoris, aut flatus à quacunque cauſa.
12. Met.8 Signa doloris habentur ex relatu ægri, niſi infans ſit, aut mens laboret. In infante eiulatus cum vomitu aut ſingultu, aut motus labij inferioris: Pulſus afflictatio. Diſtinguitur à Colica loco ſuperiori.
5. lo. af.5. Si in Oeſophago, anguſtia in deglutiendo, dolor prope dorſum Si in ore ventriculi: in ſiniſtra parte, videtur in Corde ſyncope ſtomachica:
Pul-

Pulſus afflictatio, Conuulſio. Si in fundo, dolor ſub mucronata cartilagine; ambigit cum Colica Si in oſtio inferiori, dolor in dextra: ambigit cum Hepate Ileo. Si in anteriori parte, tactu ſentitur. Si in poſteriori, communicatur Dorſo. Signa affectus Tenſionis, Tumor, Durities in Hypochondrio. Si inflammatio, dolet ad tactum; ſi ex flatu, Rugitus, Ructus, Mobilitas, non Grauitas: infeſtat per acceſſiones. Ex humore pituitoſo, grauitas noctu magis, Pulſus tardus, rarus, paruus. Vomitus acidus. Ex inflammatione, calor, febris non admodum ardens, ſitis, deiecta appetentia, Pulſus durus, dolor cõtinuus, exacerbatur aſſumpto cibo: Vomitus vel deiectio Singultus. Extremorum refrigeratio inſequitur magnas inflammationes internas. Eroſionis, morſus, ſingultus, ſyncope, ſu- *12. Met8.*

do-

dores frigidi, pulſus valde parui: Ex bile, vomitus amarus,
12. Met. 8 æruginoſus, porraceus. Ex
5. lo. af. 6. atra bile, Vomitus fuſcus, acerbus, acris, obſtupefaciēs dentes. Ex pituita ſalſa, ſitis ingens, oris ſalſedo. Ex vermibus, fætor oris peculiaris, vt in pueris. Vlceris, irritatio ab
5. lor. aff. acidis, auſteris. Ex ſiccitate extenuatio Abdominis, aliquando totius. Sentitur pulſatio ſub Vētriculo, in plano ha-
1. dig. pu. 8. bitu nequaquam, Clydones, ideſt fluctuatio cum ſonitu tāquam in vtre, quia vitiatur amplexus: & ciborum corruptio. Si ex proprio affectu, irritatur
5. lo. af. 6. à quacunque vel minima cauſa, vt Venere, Vino: imbecillitas, nimius ſenſus. Per conſenſum, affligi cum partibus conſenſum facientibus. Prognoſtica. Inflammatio periculoſa, vbi ſyncopen facit, lethalis. Singultus malus. Ex ſic-
12. Met. 3 7. Aph. 3. citate, incurabilis ſi ex febre

ortum

ortum ducit. Ceteri difficillimi. Vlcera difficillime & longo tempore ſanantur. Natu maiores omnes pereunt. Ex ceteris cauſis ſanantur, breuius ex bile, tardius ex pituita, difficilius ex atra. 5.lo.af.5.

Curatio doloris Ventriculi. *Cap. 3.*

CVratio vna ad Symptoma per mitigantia Anodina: altera ad affectus per ſanãtia. Anodina vera tutiora calida in primo gradu tenuium partiũ, rarefaciẽtia, nullum aſtringẽs etiãſi affectus requirat. Chamæmelum, Anethũ, Althæa, Fœnogræcum. Ex aqua, aut oleo dulci fouere, irrigare, inungere. Intus oleũ Amygdalarum dulcium vncijs quatuor vſq; ad ſex ſimul emollit aluum, aut cochlearibus ad ſolam mitigationem in omnibus, magis in frigidis. Anodina falſa periculoſa: vbi 5.Simp.19

vrget

12.Meth.8 vrget vehementia, in calidis magis. Obſtupefacientia frigida in 4. non valde humida: Cicuta ſicca, Mãdragoræ cortex, Hyoſcyami ſemen, Opiũ: admiſcenda ſiccantia calida, & odorata ad correctionem. Theriaca recens, Philoniũ Romanum, ſcrupulo vno. Trociſci de ſtella drachma vna vſq; ad duas. Raſ.cum vino ad profundos dolores, ad affectus Digerentia flatus, Euacuantia humores, Alterantia qualitates excedentes: Eligenda quæ Ventriculo familiaria Stomachica vocata non ſine aſtrictione ad robur ob neceſſitatem coctionis: odorata pro-
11.*Meth.* 16. pter Cordis & Cerebri affinitatem. Inter calida Abſynthiũ, Spica, Cinnamomum, Macis, Aloes, Maſtiche. Inter frigida Roſæ, Flores Labruſcæ, Mala cotonea.

Ad flatus digerendos calida, & ſiccantia, vulgo Carmi-

nati-

natiua, Semen Dauci, Ameos, Cymini, Anisi, Fæniculi, Coriandri, Seseli, Sampsucum, Chamæmelum, Anethum, Lauri folia, Baccæ, Ruta. Intus in potu pulueres, vel decocta in vino generoso. Electuaria Diatrion pipereon Dianisum, Diacyminum, Diagalunga, Cibus paucus, nullus in accessione, Carnes tostæ, Auiculæ cùm pipere, Gariophyllis. Extra fomentum ex aqua & vino generoso incoctis supradictis, & additis Stomachicis astringentibus Sacculi. Mica panis calidi ex oleo nardino asperso cumino: Cucurbitula magna cum multa flãma per horã illico sanat quasi incantamentum. An aliquando flatus per repellentia propelluntur? præcipue si aliunde aduениant? Ad Pituitam calefacientia conuenirent, sed nocent; quia pituitam in flatũ conuertunt: Incidentia, & cõ- 12. Met. 8

co-

coquentia non multum calida, attenuantia. Oxymel 5. Comp. Scylliticum, Decoctum Hyssopi, Origani, Thymi, Euacuatio per vomitum ex decocto Anethi, vel Raphani cum oxymelite. Hiera ad imbibitos in tunicis, non eas quæ trahunt a lõginquis. Terebynthinæ vncia semis, vt superbibat vinum generosum. Aqua Tectuccij tribus diebus. Ad reliquias in hyeme Aquæ ardentis vncia vna cum vino maluatico. Decoctio ligni sassafras. Extra fouere multum oleo Absynthij, Nardino Mastichino: Inunctio ex oleo nucis muscatæ, Anisi. Panis tostus, & imbutus vino maluatico insperso puluere Gariophyllorum, Absynthio: Ad bilẽ & omnes humores tenues & aeres, Euacuatio per vomitum abstergentibus sine morsu: aqua tepida, aqua Hordei. Ad eos qui in villis: nil

præſtantius Hiera, 5. Aſcle- 8.Catat.
piades exhibebat. Specierum
drachmam vnam cum aqua
frigida vncijs ſex ne fieret ſub
uerſio, non cum melle: Gale-
nus exhibet in pillulis obama
ritudinem drachmas tres. Si 12.Met.8
non ſuccedat euacuatio, ſanan
dum per Epicraſim: Alteran-
tibus frigidis & humidis mo-
dice aſtringentibus ad robur,
& repellendum. Aquæ frigi-
dæ vnciæ quatuor vel ſex per
interualla bis vel ter. Poſtea
cibis reuocandus ſi perduret
cum animi deliquio: Succus 8.catat.4
aſſidue dandus ex Malis coto
neis, Pyris Meſpilis, baccis Iu
niperi, Pãpinis roſis, Mali pu-
nici nucleum non habentis.
Omphacij ſuccus ex aqua.
Trociſcos ex nucleis pineis, ſe
minibus Cucumeris, Myrthi
baccis, croco, roſis, bibat ex
aqua. Nardus, & roſæ cum
aqua frigida. Semina Portula
cæ, Atriplicis, Rumicis ſyl. la-

ctucæ

ctucæ, althææ, Maſtiche. Syruppus de Ribes de Agreſta, Oxyſacchara. Extra folia vitis viridia, & trita, Mala cotonea, Meſpilacum cerato, Oleũ roſaceum omphacinum. Myrthi folia, Rubi, Lentiſci. Portulaca ſubacta cum polenta frigida. Si nimium æſtuoſi, aqua frigida in Veſica: Nix, Cucurbitarum ramenta, ſed nõ diutius. Si non ſuccedat per Epicraſim, confugiendum ad obſtupefacientia: Aſter ſtomachicus: qui hodie Trociſci de
8.eatat.3 ſtella. Auic. ad atram bilem.

De paſſione Hypochondriaca. *Cap. 4.*

8.lo. af.7. IN paſsione Hypochondriaca, quam Diocles deſcribit in hunc modum. Aſſumpto cibo coctu difficili, & cauſtico, ſuccedit ſputum humidum & multum, ructus acidus, flatus, æſtus in præcordijs

dijs

dijs, poſtea fluctuatio, aliquan do Ventriculi vehementes do lores, qui cōcoctis cibis quieſcũt. ſed alijs indigeſtis reuertuntur aliquando ieiunis. Euomunt cibos crudos, pituitam ſubamarã, calidã & acidã, vel quæ aliquando obſtupeſacit dentes: Morbus diuturnus, incipit aliquando ab ineunte ætate. Contingit ob vehemẽtem caliditatem, in Venis meſeraicis adurentem ſanguinẽ. Idem traditur ab Hippocrate Auante ab eo vocatur, ideſt morbus ſiccatorius: de quo in quit. Neque ſine cibo eſſe, neque cibum acceptum tolerare poteſt: Nam ſine cibo viſcera ſugunt, os Ventriculi dolet, alias alia vomit, exſpuit, à quibus aliquantiſper melius habere videtur, ſed vbi cibum aſſumpſit, ructus, ardor, rubor, deijciẽdi cupiditas, ſolus flatus prodit, dolor capitis, punctio veluti ab aciculis mo 2. Morb.

do in vna parte, modo in alia. Crurum grauitas, cõſumptio, & imbecillitas. Curat autem in hunc modum. Purgandus prius per inferiora, poſtea per ſuperiora, & à capite. Vomat poſt cibum: Abſtineat à dulcibus, & oleoſis, & pinguibus, ab ebrietate. Lac, & Serum aſininum præbe. Lauit in æſtate aqua frigida. Paulo inferius ſimilem morbum tradit, quem vocat Morbum nigrũ, & ſimilem curationem adhibet. Iterum in libro de Internis affectionibus in Icteritia nigra poſt purgationem Serũ, & Lac Bubulum, aut Caprarũ exhibet. Sed libro 2. de Morbis Lac, & Serum prohibet
8.*Catat*.4 ſpleneticis. Galenus Lac Aſininum, aut Muliebre, aut Bubulum ſilicibus incoctum potandum tradit ad atram bilẽ temperandam, & abluendam. Vnguentum Nardinum ex aqua potatum, Decoctum
floris

floris Iunci odorati & Roſarũ
flore inſperſo: Portulacæ ſuccus
per ſe, & cum Nardo oui
Vitellum toſtum, & in farinã
comminutum cum polenta.
Amaræ Nuces, Pineæ, ſemina
Cucumeris. Extra ad mitigãdas
exacerbationes, & diſtenſiones
in Hypochondriacis,
Spõgia ex aceto calido, Atramentum
ſutorium, & Alumen
cum melle. Aloes cum cerato
Myrthino: Hederæ folia in vino
cocta: Bouinum ſtercus cũ
vino. Plantago cum ſale, Marrubium
cum Pane & Roſaceo.
Si ¦ nimis diſtendatur, ſanguinis
miſſio, Alui ſubductio cũ
glande: poſt Hiera in potu. Hodie
purgamus ex ſyruppo de 8. Catat. 4
Polypodio: efficacius pillulis
de lapide Lazuli. Antimonio
præparato, vt poſtea Sero, aut
Lacte mitigetur noxa. Victus
ex ijs quæ difficulter corrumpuntur,
& ſunt boni ſucci. Panis
parum fermentatus, aut

nihil: Ex carnibus Venter, Rostra, Pedes, Turdi, Perdices, Testacea, Cochleæ, Sisarum coctum, Bulbi cocti, Beta, Brassica, Oriza: Ex crudis Cicorium, Lactuca, Mala, Melapia, Mala cotonea, Mespila, Punica, Panis infusus in vino Granatorum, Ptisana cum eodem, Vinum dulce in atra bile, austerum in flaua.

De Curatione inflammationis Ventriculi, siccitatis, & Vlceris. Cap. 5.

12. *Met.* 8 AD inflammationem, Venæ sectio, vbi vires valēt. An vires non valent in syncope? Paul. Aet. Trall non secāt. Ras. & Auic. secant Basilicam iteratis vicibus. Vbi non liceat, reuellendum in contraria, aut deriuādum in propinqua. Clysteribus, frictionibus
1. *Gla.* 14. extremorum, Hirudinibus, Cucurbitulis. Si dolor persistat,

ſtat, ſignum eſt impactum eſſe humorem, qui digerentia requirit, non euacuantia per pharmacum ob cruditatem: niſi ſua ſponte concitata id natura expetat. Non vomitu Auic. ſed lenie͂tibus in initio: Caſſiæ drachmæ tres, Olei Amygdalaru͂ dulcium drachmæ duæ cum aqua Endiuiæ, Solatri, Abſynthij. Raſ. cum ſucco Endiuiæ ſingulis diebus vſque in finem. Syruppi, refrigerantes vſque ad 7. De Endiuia Roſatus, de ſucco Acetoſæ. Non acida intus, quia mordent. Poſt 7. digerentia, aqua Fæniculi, Apii, cum ſucco Abſynthii, Trociſci de Roſis, Spica. Cum deſinit inflammatio, Syruppus acetoſus. Concocta materia, Gal. exhibet Hieram. Extra digerentibus admiſcenda aſtringentia, alioqui periculum de vita. In principio ſola aſtringentia ad repellendum: At ſola non per-

8. Catat. 3

8. Cat. 3. 1

meant ob profunditatem, ideo præferuntur mixta amaritudini. Abſynthium Ponti-
ii.Met.16 cum in oleo Omphacino, Melino, Maſtichino, Lentiſcino. Nardinum cum Roſaceo: non Myrthinum ob craſſitiem Ce-
8.Cat.1.5 ratum, Ceræ, Nardini vtriuſque vncia vna, Aloes, Maſtiche vtriuſque drachma vna: Omphacii drachma vna: miſce cum cerato deraſo, cui admiſceantur Hypociſtis Oenanthæ, ideſt Labruſcæ germina cum flore. Rhois ſuccus, Cataplaſma ex Oenanthe, Croco, Roſis, Militoto, Maſtiche, Succino, Dactylis cum vino Myrthino, & cerato. Aliud ex Malis cotoneis in Vino, aut Aceto coctis, Melle addito, Pipere, Zinzibere. Vigente inflammatione minuen-
ii.Met.16 da aſtringentia, addēda acria, & amara, vt digerant, & euocent: Nardus Cyperus, Iris, Myrrha, Melilotum, Crocum.
Ad

Ad inueteratam,& duritiem:
Malagma ex Meliloto. Hodie 8.Catat.5
Emplastrum de Meliloto, sed
præcedant fomenta, sequãtur
Vnguẽta. Victus tenuissimus,
ne augeatur inflammatio, vel
cibus corrumpatur. Ras. so- 11.Met.17
lo potu aquæ Hordei, succus
Granatorũ. Rob.& fructibus.
Prohibet confectiones ex mel
le, Auic. concedit Cucurbi-
tam, Atriplicem. Ad vlcera,
si purulenta, abstergere sine
morsu, non Melle, sed lacte
extinctis calculis, aut Caly-
be. Diosc. Si prohibet febris,
ex aqua Hordei, Ptisana: suc-
co Plantaginis. Eadem ad ve-
nena erodentia,& ad oleum
Vitrioli haustum.
Cũ cessauerit inflãmatio, Glu
tinantia. Bolus Armenus cum
Sacchraro rosaceo, Thure, Ma-
stiche, Aloe. Trocisci de Spo-
dio, de Charabe, Cibi diffici-
lis corruptionis ex Vẽtribus,
Pedibus, Testaceis. Ad solam

ſiccitatem, ſi ex frigore, Fométa calida ex Aqua & Oleo. Frictiones Ventriculi. Emollientia, Galbanum, Bdellium ex vino ſolutum & impoſitū: oleum Nucis muſcatæ, Balſamum. Si ex humiditatis conſumptione in Atrophia, Fe-
7. Met. 6. bre. Nutrimentum humidum nullum auſterum, Lac aſininū, Ptiſana, Iuſcula: In cœna reliqua cibaria, Teſticuli gallorum, Aloæ, Piſces laxatiles, Auiculæ. Vinum nō vinoſum, nam ferit vires imbecilles: Olygophorū, tenue vt penetret anguſta. Extra oleum Amygdalarum dulcium, irrigatio Ventriculi ex Oleo dulci, aut decocto Ventrium, capitis Caſtrati.

De Colica & Iliaca pulſione. Cap. 6.

COlica à loco dicta, transfertur tamen ad dolores

quo-

quoque tenuium Inteſtinorũ. Propria, eſt conſtitutio plenioris Inteſtini diuturna, in qua per interualla fiunt cruciatus intolerabiles. reſpirationis difficultas, ſudores, & perfrictiones. In dextris magis, forte ob Cæcum Inteſtinum. Cauſa, pituita frigida, vitrea, quæ vel tactu frigida. Flatus in craſſis tunicis comprehenſus. Ex potu aquæ frigidæ, cibis flatuoſis in intemperie frigida. Putata Colica, dolor Inteſtinorum ex mordentibus ſuccis. In tenuibus Inteſtinis magis ob fellis vicinitatem. Iliaca paſsio, Ileos ab Ileo Inteſtino iuxta os Ilij, quod vulgo appellatur *Fianco:* vnde *Mal di Fianco*. Volvulus à Symptomate dictus Chordapſos. Tumor in tenui Inteſtino, vt videatur chordæ modo conuolui: vnde dolores vehementiſsimi, grauiter vomitibus cruciantes, vt in fi

2. lo. af. 5. li. Def.

6. lo. af. 2.

9. Met. 1.

1. lo. af. 4.
12. Met. 7

2. Met. 2.
6. lo. af. 2.

ne ſtercus quoque vomant, vulgo Miſerere mei. Nam clauſio deſcenſum prohibet.
II. Def. Eſt phlegmone Inteſtinorum, quo nec flatus infra, nec deiectiones tranſmittũtur, ſequantur tormina vehementia, & cruciatus intolerabiles. Proprie eſt tenuioris Inteſtini morbus, aliquãdo Craſsi. Cau-
2. in 3. Epi. 6. ſæ, inflammatio, vel aridi ſtercoris obſtructio. Hipp. inquit,
6. lo. aff. 2. de Aff. Morbus acutus, & periculoſus fit, cum ſtercus aceruatim cõbuſtus in Inteſtino pituitam collegerit, vnde intumeſcit Inteſtinum, neque pharmaca ſuperne ſuſcipit, ſed euomit, neque infuſa inferne admittit. Aliquãdo Hernia in cauſa eſt, cum deſcendit in ſcrotum clauditur Inteſtinum in loco anguſto, vnde collectio Chyli. Aliquando ſtillicidium vri-
6. Aph. 44 næ. Sed modũ non videt Gal, quo vel à pituita fieri poſsit obſtructio in amplo meatu Inteſti-

testinarum, vel compressio à Vesica in stillicidio. An Chordapsos dictus est, cum intorquetur Intestinum conuulsis villis, aut per se à pituita, aut per consensum à stillicidio? Ideo febris superueniēs, & à conuulsione liberat, & à stillicidio. Contingit in Autumno ob prauos humores in profundum detrusos. Alibi Hipp. tres species Voluuli tradit, Icterodes, Hæmatodes, & Cachexiæ species: quia in illis superuenire solet. Signa, Dolores Ventris sublimes leuiores, qui non sublimes fortiores. Galenus inquit: Qui in Intestinis & Ventriculo nō sublimes, sed profundi: qui supra Abdominis membranam superficiales sunt. Veræ Colicæ. dolor veluti à terebra perforante, aut palos infixo. quod in tenuibus non contingit. Distinguitur à Nephriticis difficillime, quia simul af-

3. Aph. 22
Inst. aff.
6. Aph. 7.
2. l[illegible]a. 5. Re. af. 3.

ficiuntur ob nexum, & quia tenduntur partes veluti funiculus, vnde nec ſupra ructus; nec infra flatus, quaſi principium ſit Ilei. In Colica dolor minus fixus, occupans etiam ſupra renes, & ad ſiniſtrum ex dextris iuxta fundum Ventri-
6.lo. af.2. culi. Excrementa flatuoſa, aquæ ſupernatantia, ſimilia ſtercori Bubulo, Nauſea, Vomitus aſsidui, pituitoſi magis quam in Nephriticis. Cruditas præcedens, & ſequens.
2.lo. af.5. Iuuantur Clyſteribus, & euacuationibus pituitæ vitreæ.
12. Met.8 Circuitus ob flatus. In ſuperiori Inteſtino dolor remiſſior: Circa Vmbilicum magis & inferius, mordens. Excrementa841 biliosa, ſitis, deſinere ſolet in dyſenteriam. Contingit tamen e conuerſo: à frigidis in ſuperiori, à calidis in inferiori. Signa Ilei, dolor profundus in Vẽtre infra è regione Ventriculi: Vomitus multi,

ti,potum non continent,quod signum non perpetuum, ſed malum. 7. Aph. 10. Sed nihil deſcendere ſignum eſſe perpetuum tradit Galenus, pauca tamen deſcendebant in muliere, quam Hipp. recenſet in Epidemijs. Si Stercus vomant, clariſsimum indiciũ eſt ſubtilia eſſe Inteſtina, nam chyloſa ſunt, non craſſa. Deiectiones paucæ, crudæ: Extrema frigida, Inſomnes, non ſitibundi. Signum inflãmationis, febris. Obſtruentis ſtercoris durities, quæ deprehendi poteſt Celſ. ſi vtraque manus ſupra ſummum Vẽtrem imponatur, & deducatur paulatim. Quod in craſsis Inteſtinis magis. Prognoſtica. Colica vera diuturna eſt: aliquando ſyncopẽ & mortem inducit. In tenuibus deterior, quam in craſsis: quia afficit Hepar, & Lienem. Quibus tormina, & circa Vmbilicum dolores, & Lumborũ

2. 13. Epi. 6.

de Affe.

2. 16. af. 1.

2. 13. Ep. 6

dolor, qui neque à medicamē-
4. *Aph.* 11 tis, neque aliter ſoluitur, in Hydropem ſiccam terminatur. Voluulus omnis periculoſus, ſed lethalis, ſi ſtercora vomant; vix aliquis ſeruatus.
6. *lo. af.* 2. Quibus ex ſtillicidio Ileos ſuperuenit, in 7. diebus pereunt,
6. *Aph.* 44 niſi febre ſuperueniente ſatis Vrina fluxerit: quia febris cōuulſionem ſoluit. Ab Ileo vo-
4. *Aph.* 57 mitus, ſingultus deſipientia,
7. *Aph.* 10 vel conuulſio malum: quia replentur ſuperiora Inteſtina. Si Vuluulo amoto febris corripiat, deſperata ſalus, nam
3. *Morb.* forte aluus ſoluta ipſum occidet.

Curatio Colicæ, & Iliacæ. *Cap. 7.*

11. *Met.* 16 AD Colicam ex flatu diſſipantia calida, & ſicca tenuium partium non aſtringentia. ſed rarefacientia, vt ſpiritus efflent: calida in pri-

mo vera Anodina. Chamæme lum, Anethum, Althæa, Fænograecum, ſemen Lini, Sapa dulcis, Oleum dulce, Aqua calida, pinguedines recentes non ſalitæ. In fomentis, Clyſteribus, & Cataplaſmatis, additis digerentibus, quæ flatum diſſoluunt: Semina Dauci, Seſeli, Siſonis, Ameos, Apij, Aniſi, Fæniculi, Ruta: Allium, Caſtorium, Angelicæ radix, Imperatoriæ. Diacyminum, Theriaca: in potu ex vino, aut aquis ſtillatitijs, ex Chamæmelo, Anetho. Iniectiones ex ijſdem oleo incoctis, aut ſolutis, addita pinguedine Anſerina recenti, aut Gallinacea. Fomenta Ventri imponenda humida ex Lixiuio incoctis prædictis. Sacculi ex Milio, Sale, Furfure & Seminibus digerentibus. Aut Cinis calidus in teſta, ſuperpoſita Ruta, Sampſuco: Tandem Cataplaſma ex ſtercore Columbino cocto in vi-

c 2. Met. 8 no. Si dolor non ceſſet, Cucur
bitula cum flāma copioſa ad
Vmbilicum illico ſanat: vbi
ex flatu. Si ex vſu calidorū nō
ceſſat dolor, ſed irritatur am-
plius, cōfugiendum ad Obſtu
pefacientia, Colica appellata
ceteris opiatis efficaciora:
g. Cat. 4. Opij, Caſtorei, vtriuſque fabæ
magnitudine, diſſolue in lib.
vnam Olei, & pinguedine pro
Clyſteri: Aut Lanula excipia-
tur, quæ filo appenſa intromit
tatur penitiſſime. Philonium
Tarſenſe efficaciſsimum fabæ
magnitudine. Philonium Ro-
manū drachmæ duæ ex aqua
calida potum. Ad humores
craſſos, & frigidos attenuan-
tia, & euacuantia, non vehe-
menter calida, ne in flatum
conuertant: ſed ſiccantia me-
diocriter calida in victu ma-
gis, Oxymel 5. Comp. cum
decocto Hyſſopi, Origani,
Serpilli. Euacuantia per Cly-
ſteres, oleum Rutaceum, nam
trahit

trahit pituitam vitream, addi
ta Sapa, aut Vino generoſo:
Centauri decoctum, Colocyn
this, Agaricus, Diaphinicon,
Benedicta, Hiera picra; Hie-
ralogodion addita in Clyſte-
ri. In potu Diaphinicon cum
aqua Chamæmeli. Pillulæ ag
gregatiuæ, Aqua Porrettæ,
Tectuccij abluunt & ſiccant 12. Met. 7
Inteſtina. Galenus inquit: Ge
neroſi, & fortes abſtinent à Ca
taplaſmate & Clyſteribus ſo-
lo victu contenti. Panis deco
ctus cum Aniſo, Anetho, Apij
radice, Pipere, Auiculæ mon-
tanæ, Ptiſana cum Pipere, A-
mygdalis, Porro. Ruſtici reme
dium. Cingere Ventrem, co-
medere Allia cum Pane, nihil
bibere, labores cōſuetos exer
cere: veſperi Vinum bibere
generoſum meracius, ſine ci-
bo dormire. Ne reuertatur 9. Cat. 4
affectus. Gallinarum interá-
nea omnia in fictili aſſata, tri-
ta, & repoſita. doſis drachma
vna

vna, & ſemis cum Dauci cretici tantundem ex aqua mulſa in potu. Aliud. Ameos drachmas ſex: Apij drachmas quinque: Dauci Cretici drachmas duas: Piperis albi drachmam vnam: puluere vtatur in condimentis. Potio ex Salice bibenda per annum in ſingulis menſibus triduo. Recipit Corticis Salicis viridis drachmas quinque, Zinziberis, Piperis albi vtriuſque drachmas quatuor, Dactylorum numero tres, Rutæ viridis ramos quinque, coque in aqua pluuia ad tertias. Doſis vnciæ quatuor. Allia in Vino Falerno cocta Recipit. Cornu cerui tenerrimi vſti cochlearia tria: Piperis albi grana decem, Myrrhæ parum odoris gratia: Cochlearum teſta: omnia trita decoquantur: bibitur tribus diebus. An valide ſiccantia ſine morſu cū quadam aſtrictione, Inteſtina

tuentur? Ad Colicam ex Calidis humoribus, & mordentibus, contemperantia per frigida & humida: & Euacuantia sæpius repetita. Alterant cibi actu & poteſtate frigidi, & qui difficiles ad corrumpẽdum: Halica magis quam Ptiſana: Intubus Lactuca. Punica, Pira, Cucumis. Piſces duræ carnis, Polypus: Oſtracodermata, pedes Bubuli Paul. Vinum Auſterũ, Rhois cremor dilutus, vbi ſuſpitio eſt Dyſenteriæ. Sy. roſatus, Violatus, de Papauere, Acetoſus. Aqua Hordei, Capillorũ Veneris: Aqua frigida in Aeſtate ſitibundis: Opiata tum ratione doloris, tum cauſæ. nam irritantur à calorificis tum intus, tum extra, etiam ſi ſint vera Anodyna. Euacuantia ex Hieracurauit Galen. quendam diebus quindecim. Caſsia cum ſpeciebus Hieræ. Sy. roſatus ſolutiuus. Sena in

12. Met. 7

Ibid. 7. 8.
1. lo. af. 4.

Sero Lactis, Aqua Tectuccij, Serum vaccinum, Clysteres ex decocto Violarum, Maluæ, Betæ, Parietariæ.

Ad Voluulum ex inflam-
6. Aph. 36 matione, Venæ sectio: Ex pedis interna, quæ simul ad stillicidium facit, vel ex poplite, sed ab initio ex interna cubiti ad reuellendum: postea etiã ex Hæmorrhoidibus, Cucurbitulis in Dorso, Clysteres ex oleo Rosaceo, Chamæmelino, vel decocto Fænograeci, Altheæ, Cassia. Exterius inungere ex Oleo rosaceo Chamæmelino, Pinguedine Anatis. Per superiora nec medicamenta, nec alterantes potiones ob vomitum. Sed victus virium ratione tenuissimus, Ptisana, aqua Hordei. Si ex stercore duriori, Lubricantia: Clysteres ex Oleo, Butyro, oleum seminis Lini. Victus humidus ex Malua cum Oleo, Ius Galli. Trall. Catapotia ex Plum-

bo,

bo, vt pōdere deuoluatur deorsum. Intromissio flatus per fistulam, vt distendantur Intestina, mox Clyster intromittatur ex hydræleo, ac nitro. Idē Hipp. inquit: Hunc humectare oportet, & intrinsecus & extrinsecus, & multa calida lauare, & bibenda dare quæ aluum mouent, & vrinam subducunt. Eundem morbum curat in Cholera arida, inquit enim: Ab arida Cholera Venter inflatur, strepitus fiunt, & dolor tum laterum, tum lumborum, nihilq. aluus deijcit, sed astringitur. Ita affectum ne vomat, seruato, venterque subducatur. Clysterē ergo ex calido & perquam pingui adhibebis, perunctumque in calidam aquam demittes, & quā plurimam in Scapha reclinās sensim perfundes. Perfusio enim efficacior est quam simplex lauatio. Facit & ad inflammationem, vt in Peripneu

De Aff.

4. Acu. 103 104.

mo-

monia. Si ex ſtillicido, aut ner-
uis contractis: Oleum dulciſ-
ſimum valde calidum bibitũ,
& infuſum præcipue oleum
Amygdalarum dulcium, addi-
ta Terebinthina vſque ad vn-
ciam ſemis: Balneum relaxãs
in Hydræleo incoctis Anody-
2. *Pa. fa.* 32. nis. Liber de Paratu facilibus
ad Solonem, tradit ſanatum
quendam, qui ſtercora vome-
bat, balneo: & oleo Anethino
bibito, vt poſtea eſitaret
micas calidas, ne euomat.
Sic ſanatum principem in A-
ſia. Si calfacto Venter ſubdu-
citur, morbus ſolutus eſt.

De vitijs appetentiæ. *Cap. 8.*

APpetentia pertinet ad fa-
cultatem attractricem
cibi vel potus. Fames & ſitis
vtriuſque inappetentia inno-
minata eſt. Symptomata ſunt
Sy. dif. 4. facultatis naturalis, quæ ſine

co-

cognitione agit. Animalis quoque. Nam quinque *Sym*ptomata ordine ſequuntur. Vacuatio: vacuatorum appetentia naturalis; Ventriculi ſuctus, ideſt vehemens attractio; nam in ieiunio viſcera ſugunt, Hipp. Suctionis ſenus. Appetentia animalis. Inappetentiæ cauſa, ſeu amiſſæ, ſeu diminutæ, amiſsio, aut diminutio, ſenſus, vel ob magnam intemperiem in febre maligna, in inflammatione Ventriculi, in Paralyſi. Non fieri ſuctum, aut imbecillem, ob flauam bilem relaxantem; Nauſeam, Vlcus. Non euacuari corpus ob denſitatem, ocium, victũ delitioſum. Appetentiæ vitioſæ excedentis modum ſecundum quantitatem, quæ fames Canina vocatur, & Bulimus; cauſa eſt, vel ſola frigiditas, vel ſuccus acidus in ore Ventriculi, qui affectum ſuctui ſimilem facit, & appeten-

1.*Sy.ca.* 5

2.Mor.

tiam calidi, & ſicci, quæ fames eſt, non frigidi, & humidi, quæ ſitis eſt. Aut immodica digeſtio in toto ob caloris ro-
2. Aph. 21 bur, raritatem corporis, vnde fames naturalis, vt inſtauretur deperditum. Vel ob vermem latum Trall. abſumentem alimentum; Aut ob retentricis imbecillitatem, in Lienteria.
1. Gla. 14. Vulimus, ſeu Vulimia adiunctum habet animi deliquium; indigentia ſimul, & imbecillitas, & refrigeratio oris Ven-
1. Sy. ca. 7 triculi. Trall. calorem, vt in febre aliquando voracitas, quia expetunt expleri, ſed virium imbecillitas non fert.
2. Aph. 21 Gal. inquit, vehemens eſuritio, quam Græci Bulimon vocant, eſt caſus potentiæ ex frigore exteriore, quæ a fame quidem ortum duxit, ſed eam ampliùs non habet. Definit autem fames, vt reliquæ facultates ob magnam intemperiē
4. in 6. Epi. 18. quamcumque. Hipp. inquit,

Aqua,

Aqua edax, vigilia edax. Aqua quidem ob refrigerationem Ventriculi: Vigilia ob totius euacuationem. sic labores. Appetentia excedens modum in qualitate Citta Græce vocatur, Cittasis Celso, Latine Picatio. Appetunt aliena maxime acuta, acerba, acria, vt Carbones, Terram, Cimoliam, Testas: Obnoxiæ vtero gerentes à secundo mense, vsque ad tertium: Pueri, aliquando viri Lienosi ob succos vitiosos, putantur ob similitudinem cum succis appeti: An quia sentiunt aliquam vtilitatem: vt aues ex lapillis? Sitis imminutæ, aut deperditæ causa: vel sensus læsio in febribus malignis, vel excessus humoris frigidi in distillationibus pituitæ. Deprauatæ in quantitate: Feruor, aut ob succum biliosum, aut salsum: aut febrilem caliditatem. Nimia humidi resolutio, euacua- 1. sy. c. 7.

tio in ſudoribus, purgationibus, Diabete. Inexplebilis ſitis ex Dipſade, Vipera, comeſtis, aut ictu. Ex Vino veteri ad ebrietatem, Aqua marina, Febre ardente. Deprauatæ in qualitate, vt cupiant aliena in potu, ſuccorum prauitas in cauſa eſt, vt qui longo tempore vſi ſunt vitioſis. Intemperies calida Ventriculi inappetentiam cibi facit, laxando ſolida, vnde imbecilliora ad trahendum, & liquando replet. Appetentiam autẽ potus, qui feruorẽ extinguat. Frigiditas oppoſita præſtat appetentiam cibi exprimendo, & vt calefiat. Inappetentiam potus, quia frigiditas
5 Io. af.6. lædit. Intemperies, vel ſimplices, vel cũ humore circa os Ventriculi, cuius Symptomata sũt fames, & ſitis, aut quantitate, aut qualitate deprauatæ. Quæ vero rõne totius corporis cõtingũt fames & ſitis,

naturales sunt. Signa inappetẽtiæ ob sensus læsionem: etiam gustus læsus est, ratione intemperiei calidæ in febribus: vitio neruorum in Paralysi. Ratione humorum calidorũ in Ventriculo: Oris amaritudo, Nausea: contingit in conualescentibus non purgatis. 2. Aph. 8.
Non euacuari; Corpus ostendit habitus pituitosus, pinguis: victus delitiosus, ociũ.

Totius frigiditas, Senectus: densitas cutis. Famis caninæ signa ob Ventriculi frigiditatem: multa deiectio sumptorum: 1. sy. ca. 7. si ob succum acidum, deprehenditur vomitu post cibum, & morsu. Si ob immodicam consumptionem, adest paucitas excrementorum: arguitur ex præcedentibus euacuationibus, longis inedijs, vigilijs, laboribus: Ob robur caloris, ætas in augmentum tendens. Ob vermem latum: Atrophia, im-

becillitas, etiã si multa inge-
rãtur. Bulimi signa, si nõ assu-
mant, incidunt in animi de-
liquium. Picationis signa pa-
tent sensui.

Sitis deperditæ aut immi-
nutæ ob læsionem sensus, in
febre lingua arida sine siti:
Ex humiditate, distillatio.
Ob frigiditatem Fames. Im-
modicæ ex sola caliditate,
Æstus, Vini generosi potus,
Comestio calidorum, salso-
rum. Dipsadis, aut Viperæ
cum humore: Salsedo oris,
amaritudo: excreta. Ex hu-
midi resolutione, febris: Eua-
cuationes præcedentes. Pro-
gnostica. Magna auersatio tũ
cibi, tum potus mala, nam
significat magnam intempe-
riem, & pestilentem. Fames
Canina longo tempore sana-
2. *Aph.* 21 tur Gal. Vulimus lethalis est.

Curatio Inappetentiæ: Famis Caninæ, & sitis. Cap. 9.

AD Inappetentiam ex intemperie calida Ventriculi, qua prohibetur ſuctus refrigeratio, & aſtrictio oris Ventriculi. Si cum humore relaxante euacuatio. Hipp. Si quis à morbo non corroboratur, cibum non aſſumés, purgatione egere ſignificatur. Gal. per vomitum, & deiectionem ex Hiera. Nos per aquam Tettuccij prius ad abſtergendum, poſtea ex Aqua Villenſi, aut Ficoncellæ ad refrigarandum & aſtrigendũ. Bilis repercuſſio & oris aſtrictio intus Oxyſacchara, Aceto ſus ſ. ſy. de ſucco Acetoſæ, de Limonibus, de acido Citri: de Ribes, de Agreſta, Aqua Endiuiæ, Roſarum. Cibi boni ſucci ex acidis condi- 2. Aph. 8.

ti. Fructus autumnales, Mala, Pyra, Cucumeres, Pepones, Fraga, Punica. Potus aquæ frigidæ ante cibum. Vinum rubrum astringens. Ex-
4.In 6.Ep. 28. tra inunctiones ex Rosaceo, Melino, ablutio in aqua frigida.

Ad Inappetentiam ex impedita resolutione. Inedia, Frictiones, Exercitatio: Balnea calida. Vigilia. Intus de obstruentia ex Oxymelite, Absynthio, Menta, corticibus Citri conditis. Aquæ ardentis modicum cum melle rosaceo. Victus extenuans, Auiculæ montanæ, Bulbi, Allia, Cœpæ, Capparis. Salsamenta. Decoctio ligni Sassafras.

6.Aph.21 Ad Famem Caninam ex sola frigiditate Vētriculi, Thorexis, idest larga vini potio: Gal. eligendum vinum sufficienter calidum, subrubrum, vel rubrum non astringens:

Nam

Nam alba frigidiora ſunt: Fulua & Flaua calidiora. Rubra in medio. Præſumant pinguia edulia, Carnem ſuillam & fercula ex multo oleo: nil auſterum, nec aſtringens: poſtea vinũ abundanter bibant: cogantur, ſi non ſitiant. Oui vitellus aſſus poſt cibum. Auic. Vinum etiam ieiunis exhibet, & calidum: Vitat in ſolutione Ventris, quia non auſterum auget ſolutionem. An in pleriſque deiectio multa crudorum fit, quia alimentum non fertur in corpus: remedium eſt vinum tenuius. Hoc victu ſtatim mitigantur, & longo tempore in totum ſanantur. Ex ſucco acido, euacuatio per vomitum poſt cibum, & per Hieram. 5. Alterarantia prædicta, nã qualitate magis peccat quã multitudine. Cõtemperatur pinguibus, digeritur vino, & expurgatur.

3. Acu. 6.

12. Met. 4.

Ad Famem Caninam ex nimia resolutione, aut euacuatione, permittit Gal. vt multa assumant, quia egent refectione, nisi peruenerint ad triplum, aut quadruplum consuetorum ciborum. Non conuenit his vini repletio, nec ante cibum, nam minatur de-
2. *Aph.* 21 liria, & conuulsiones. Magis aquæ frigidæ potus. Cibis autem replendi sunt pro virium ratione. Nam quæ longo tem-
2. *Aph.* 7. 22. pore extenuata sunt, lente reficere oportet, quæ vero breui, breuiter. Quia vel spiritus, vel humores, vel solida consumpta sunt. Similiter, quæ vniuersim, & velociter nutriunt, celeres fiunt excre-
2. *Aph.* 18 tiones. Cum solida reddita sunt imbecillia, non licet cito reficere. Ad magnam dissipationem solidorum conueniunt cibi crassi, Omasum, Vuluula, Pedes vaccini Trall. Cochleæ, Testudines. An

lac

lac Bubulinum ad habitum refrigerandum? Pororum astrictio Balneũ aluminosum, ferreum. Inunctio ex Oleo Myrthino. Opium ex aqua frigida ante cibum. Ad Bulimum. Reuocandi à deliquio animi odoramentis aceti, Pulegij, terra aceto macerata, Malis, Pyris, & alijs, quæ ad manum sunt, olfactu. Frictionibus extremorum, Punctura maxillarum, tractione Capillorum, Aurium. 8. *Cat.* 4.

Exhibendus panis in vino diluto, oua sorbilia: Bulbi, Cochleæ, Caro suilla assa nidorosa, & bene condita. Gal. Calefacientibus curandum: Vino calida temperato cibis calefacientibus. Fricatio & calefactio ad ignem. Fouentriculum Menta, Absynthio, Meliloto, Gariophyllis, Cinnamomo: Oleo nucis Muscatæ. Cataplasma ex medulla panis, ex vino, & Gariophyllis. 1. *Gla.* 14

lis. Trall. Adhibet refrigerantia, & Opium ex aqua frigida. An hæc ad nimiam totius caliditatem dissipantem?

Ad Picationem: humoris
1. sy. c. 7. praui euacuatio per vomitũ, & deiectionem. Coctio, & Cibi abstinentia Vomitorium. Auic. Sumat Pisces salitos, & Raphanum infusum in Oxymelite, postea bibat decoctũ Phaseoli rubei, Anethi, seminis Nasturtij, Erucæ. Vtatur semel in mense, vel bis. Purgatio ex Hiera, Mirabolanis, Turbit. Digestio ex Ameos, Cumino, Cardamomo, Cubebæ, Saccharo, ad pondus omnium: fiat puluis omni hora lingendus.

Cibi difficilis corruptionis. Pulli Columbarum. Mes. Electuarium componit. Recipit Capulorum glandium drachmas duas, Anisi drachmas tres: Myrrhæ drachmas duas: Mirabolanorum nigrorum, Embli-

Emblicorum, Belliricorum, ſingul. drachmas ſex. Scoriæ ferri infuſæ in aceto ſiccatæ, & torrefactæ drach. octo. Cardamomi maioris, Cubebe vtriuſq; drach. tres. Sacchari quantum ſufficit fiat Electuarium, cuius Doſis, drach. vna & ſemis cum aqua floris roſmarini ieiuno Ventriculo.

Ad ſitim excitandam, calefacientia & ſiccantia: Acria Salſa. Medicamenta purgantia, labores, Vigiliæ.

Ad ſenſum autem deperditum, vt in cibi Inappetentia. Quemadmodum ex diuturna vel magna fame perit aliquãdo appetentia, vt in Bulimo. Sic qui perpeſſi ſunt ſitim, ijs aliquando perit ſitis ob nimiam ſiccitatem.

Forte & qui à cane rabioſo demorſi ſunt, auerſantur potum ob magnam intemperiem ſiccam. Si verò hi ſitiãt,

deuorare nequeunt potum, aut quia gula affecta est, aut quia Ventriculus abhorret. Hi cogendi sunt.

Ad superfluam sitim ex sola intemperie, refrigerantia, vel humectantia, vel vtraque. Si ex humore salso, euacuantia. Quos sitis infestat, cibos
Gal. die 31 & labores minuant, bibant aquam cum vino quam frigidissimam. Qui noctu bibere
5. Aph. 27 appetunt, ijs admodum sitientibus, si superdormierint, bonum. Gal. Si modice sitierint, abstineant à potu, nam somnus sufficit. Si immodice ob feruorem, aquæ frigidæ potio: Si ex defectu humidi, vinum. Archigenes ad sitim post cibum, frigidam super bibere, ne vratur cibus: Perfecta coctione, affatim bibendum, idest vinum, vt distribuatur cibus. Ad defectum humidi, humectantia tantum. Vinum dilutum, Mulsa, Gly-

ciriza

ciriza decocta in aqua. Si ex toto corpore, Balneum aquæ dulcis temperatum. Si ex Renibus, aut Pulmone, potus largior. Ex Hepate, ventriculo parcior. Si ex lingua, faucibus, Gula: Catapotia tenenda sub lingua: ex feminibus communibus, Portulacæ, Tragacantho, Gũmi, succo Glycirizæ, Albumine oui. Saccharum Candium violatum. Ad feruorem refrigerantia solũ, Acetum, Omphacium, Punica: Limonum succus. Si ex toto corpore, Balneum frigidum: ferreum, Si ex Pulmone, aeris frigidi inspiratio. Si ex labore, Quies, potus parcior. Ex ardore Ventriculi, aquæ frigidæ potus per interualla, Succus Malorum, Pyrorum, Punicæ. Exterius Folia vitis viridia imponenda, Cucurbitæ ramẽta. Si ex lingua, faucibus: lapilli aqua refrigerati, Corallium, Achates, Iaspis

8.Catat.3

5.Sym.29

Sal.Di.23

8.catat.4.

ſpis viridis ſuper linguam tenendi. Iaſpis etiam ad os Ventriculi ſuſpenſus Aet. Auic.
39. Simpl. defendit à morſu: Nuclei in ore detenti prunorum, Amarenarum. Frigida & humida
1. Sip. 20. in febre, æſtu. Aqua cum aceto, Diamarenata. Aqua hor
4. Acu. 71 dei, Albumen oui conquaſſa-
3. Mor. tum in aqua frigida. Hipp. Ad linguam aridam Mucillago, Pſyllij, Seminum Cotoneorũ, Ramenta, Cucumeris, lactucæ: frequens ablutio.

Ad humorem ſalſum, vel acrem in diſtillationibus. Hydrope, Contemperantia ex decocto iuiubarum, aut Eclegmate. Euacuantia per ſerum lactis, Vrinam impuberis, Succum Ireos, Mecioacam. Siccantia. Trall. Cibis ſalſis, ſalſamentis, Capparis, Aqua Tettuccij. Decoctio Salſeparillæ.

De

De Cruditate.
Cap. 10.

COctio alimenti ad alteratricem facultatẽ pertinet præcipue in fundo Vẽtriculi: fit & quædam in Intestinis, vnde & Clysteres nutriũt. Coctioni subministrat retentrix. Finis est humidi terminatio Arist. Dulcedo, Crasis, Hipp. idest temperatio: in Chylum conuersio de genere pituitæ. Vitia coctionis Cruditas, Apepsia, cum cibi inalterati manent, actio abolita. Tarda coctio Bradipepsia, difficilis mutatio in bonam qualitatem, actio diminuta. Prauitas, Dispepsia, mutatio in alienam qualitatem, actio deprauata: vocatur aliquando Apepsia, idest Cruditas nomine communi. Inquit enim Gal. Apepsia alia priuatio est, alia deprauatio: Hæc vel immi-

5. lo. af. 6.

4. vs. pa. 9.

4. Mete 3.

3. Sy. c. 3.

imminute, vel corrupte. Arist.
4. Met. 2. Coctioni opponitur Apepsia.
Elixationi Molynsis, cum alteratur quidem, sed imperfecte ob frigiditatem. Causa immediata Alteratricis frustratio, vel ob affectum Ventriculi, vel ob externos errores. Affectus Ventriculi, de-
3. Sy. c. 1. fectus caloris innati, vel ob frigidam intemperiem, vel calidam. Retentrix imbecillis, vel ob humidam intemperiem, vel Siccitatem superfluam, nam ob duritiem complecti nequit cibum. Si vero non complectitur, aut imbecillius, aut breuius, coctio mi-
Sy. dit. 4. nuitur. Amplius vitia instrumenti, Tumores, Vlcerca.

Expultrix irritata ante coctionis tempus à mordente aliquo, aut grauante. Errores externi sunt, Somni dimi-
1. lo. af. 3. nutio, Ciborum quantitas, aut qualitas, vt aciditas, durities: multus recessus à dulci:

Ordo

Ordo ciborum molliorum, & duriorum. Tempus ante prioris coctionem. Permixtio excrementorum frigidorum, vel calidorum. Actionis igitur abolitæ, aut diminutæ causæ sunt. Intemperies frigida magis minus. Retentrix imbecillis, Expultrix irritata, Somnus breuis, cibi multi, frigidi, duri. Excrementa frigida commixta. Deprauatæ, intemperies calida, Retentricis diuturnitas, Expultricis tarditas, in sicca intemperie, sensu diminuto, obstructionibus. Somnus longior, Cibi & potus corruptioni obnoxij, halituosi, fœtentes, putres. Admixtio biliosi excrementi, aut atri, salsi. 1, lo. af. 3.

Ordo deprauatus ciborum, si olera ex Oleo, & quæ ex lacte parantur, vltimo loco sumantur: duriora autem & astringentia primo loco. Intempestiuitas: si antequam prior 3. Sy. 6. 1.

descen-

descendat, alter ingeratur: si ante exercitationem.

Conuersio in acidum ambigit. Nam Gal. Vult à frigore Trall. à calore, inter deprauatos. An vt Acetum partim à frigore, partim à calido? nam calor extraneus diminuit innatum. Symptomata Cruditas, Atrophia, Gracilitas, Obstructiones, Lienteria, Rugitus. Corruptelæ, praui habitus, Morsus, Inflationes, putredines.

By.dif. 4.

Signa cruditatis, ciborum ipsorum qualitates penè seruantur, siue ructare, siue vomere velint. Tardæ coctionis, immutatio aliqua, vt Aciditas. Corruptelæ, fumosus ructus, vel tanquam virus redolens, vel lutum, crudos pisces, indicibilem alienam qualitatem. Ex intemperie ventriculi frigida si cibi cõsueti & mediocres inalterati manẽt, aut acescunt etiam assumpto, mel-

3.Sy.ca.1.

le, aut ijs, qui ſolent in nidorẽ conuerti. Sine ſiti, cum fame. 1. lo. aff. 4
Ex intemperie calida, corruptio non ſolum ciborum, qui ſua natura nidoroſi ſunt, vt Oua, Mel; ſed etiam Panis, Halicæ: cum ſiti ſine fame, interdum febricula adeſt Hectica. Ob mixtionem humoris, ſi in cauitate, patet in vomitu, ſi in villis, ſingultus aut Nauſea. Ex toto corpore in prauo habitu. Ex Hepate flaua bilis: ex Liene, atra obſtupefaciens dentes: ex Capite, Pituita, Salſedo, noctu magis.

Ob retentricem non amplectentem, aut debiliter, aut nõ ex toto: Clydones, ideſt Fluctuationes cum ſonitu ex potu, aut humore aliunde tranſlato. Poſt cibum aſſumptum 3. Sy. c. 4. 2
ſingultus, aut diſplicentia, grauitas, labor, ructus, debilem amplexum ſignificant cum tremore. Flatus, ſeu inflationes aliquando ob debilem

amplexum, aliquando inse-
Dif. Sy. 4. quuntur debilem coctionem, sæpe cum corruptela cibi.

Irritari expultricem ante tempus debitum significat exitus celer excrementorum: Deiectionis humiditas, Lienteria, Atrophia in cruditatibus magis contingit. Tarda excretio & sicca in corruptela magis, quia retinetur longiori tempore vel in Vētriculo, vel in Intestinis: nam contingit in inferiori ventre corrumpi cruditates. Ab externa causa fieri cognoscitur ex mutatione ciborum, ordinis, Tēporis, Somni. Prognostica.
1. lo. aff. 4. Quæcumque ab externo errore fiunt cruditates, facile curantur. Quæ ex humorum mixtione difficilius, pro mandātis affectus grauitate, vt ex distillatione. Nam calida distillatio in Vētriculum frigidum difficilis est, Frigida in
2. Tu. Sa. 10. calidum difficilior: ob repu-
gnan-

gnantiam remediorum. Quæ ex proprio vitio adhuc diffici ciliores sunt, origo fermè omnium morborum.

Defectus calidi innati ob frigiditatem facilius restituitur, nam calorifica prosunt. Defectus autem ob caliditatem dissipantem, difficilius: frigida enim non restituunt calidũ innatum, sed prohibent, ne dissipetur, præsertim astringentia. Quæ cum vltimo virtutis collapsu fiunt, in Lienteriam desinunt, aut Tympaniam. In Lienteriam frustrata coctione; in Tympaniam, quia arteriæ non reperientes materiam concoquendam in sanguinem, suum spiritum transfundunt in Ventrem. 3. sy. ca. 1

Curatio Cruditatis. Cap. 11.

Cibi crudi si multi vel praui, aut corrupti, euacuan 8. Catat. 4

di

di vomitu ex aqua tepida. Si moderata cruditas, perficienda coctio quiete, ſomno longiore, aut longiore decubitu: Inedia, non Ira, non Curæ. Potio Vini veteris calidi cum Pipere: nam promouet in venas, vt coctio inibi perficiatur. Ad intemperiem frigidam, cibi pauci facilis coctionis: Ptiſana cum Pipere, aut Cinnamomo: Mel deſpumatum, Salſamenta, Auiculæ montanæ, Diatrion pipereon: Dioſpoliticum componitur à Gal. ex Cumino, Pipere, Ruta, Nitro, æquis portionibus: pro Nitro nos Tartarũ ſumimus, quod prouocat ad deiectionẽ. Zinziber conditum, Citri cortices conditi, folia Cardui ſancti deuorata, Abſynthium: Coriandrum cochleari menſura ante reliquum cibum, & Merum ſuperbibat, confert ijs qui acidum ructant. Piper in cibis craſsius contuſum, ne

7. Met. 4. 7

4. tu. ſa. 5.

He-

Hepar supercalefaciat, sic e- 4.in. sa.5.
nim non permeat in Venas an 6.5.
gustas: Extinguitur eius calor circa primas Venas, nec in totum corpus fertur. Commodum, vbi humores crudi in primis venis circa Hepar, & Mesenteriũ. At humores crudi non multum calefaciendi, sed incidendi ex Oxymelite, & victu extenuante. Extra, Oleum Nardinum, Mastichinum, Bal
samum cum Lana, aut Purpu- 7.Met.7.9
ra. Fomenta ex Absynthio, Menta, Meliloto in Vino. Vnguentum Marciaton, Puellus, aut Catulus pinguis. Si hæc non profecerint, rubificantia ex Thapsia, Sinapi. At re- 7.Met.4.
soluunt vires Ventriculi, vltimo Balnea naturalia, nisi obstet siccitas, in qua fugienda quæ multum digerunt, & quæ multum astringunt. Commodissimum est Balneum de Auinione in Senensi, valde calidũ, sed ferreũ. Irrigatio ad Ven-

tri-

triculum efficacior est, seu ex Oleis, seu ex Balneo.

Ad Corruptelam, Cibi corrupti per vomitum educendi ex aqua tepida; Caput obducere mollibus linteolis calidis; Præcordia molliter fricare, fascia obducere: Quiescere in lecto. Inedia in alterum diem, aut moderati cibi in tertium. Ad calidam intemperiem, frigida potio aquæ fontanæ, aut decoctæ, & refrigeratæ in niue, puteo. Cibi refrigerati Ptisana, Spuma Lactis, quam vocant Aphrogala, nos Recocta in Melca, idest Lac aceto præparatum, vt antiqui Schistum parabant, non per coagulum, sed coctione Lactis cum pauxillo aceti. Fructus frigidi Cucumis, Mala, Pyra. Alica, Panis ex aqua frigida & aceto: Carnes duriores: non oua, non frixa vlla: Vinum aquosum. Extra, Oleum Melinum, Omphacinum

8. Cat. 4.

7. Met. 4.

Ant. Med. 62.

num, Rosaceum: Irrigatio frigida infra septum propè Vmbilicum, ne offendatur septum. Balneum de aquis in Pisano. Tutius longiori tempore mitioribus refrigerare: nam quidam ex frigidæ potu deglutire non potuit. 7. Met. 8.

Ad læsionem coctionis, ex intemperie humida, vel sicca: quia humiditas debilem complexum facit, & celerem deiectionem: siccitas debilem complexum, & tardam deiectionem. Ad humidam intẽperiẽ, Siccantia, Cibi assi, Potus modicus Vini austeri. Diacitonium Mina, cũ speciebus. Aqua Tettuccij. Balneum ferreum de Aquis de Auinione. Ad siccam intemperiem, humectantia ex Lacte, & Melle. Cibi elixi. Nil austerum: Vinum dulce. Olera cum multo Oleo, Malua, Beta, Oleum Amygdalarum dulcium, & Butyrum ante cibũ. 7. Met. 6.

Si in his tarda deiectio, non irritanda ex Aloe, neque ex alijs ſiccantibus; Sed lubricantia conueniunt, & lenientia, ex Manna, aut Caſſia cum iure pingui ante cibum: Mercurialis cum oleo multo decocta. Ad expultricem irritatam ante debitum tempus remedia dicenda in alui fluxu. Vitia organica explicata ſunt in inflammatione Ventriculi. Ad errores externos, vt ſomnum, Cibi quantitatẽ, qualitatem, ordinem, & tempus non indicantur remedia, ſed ijs mutatis cauere oportet. Sed mixtio excrementorum eget remedijs, ſeu genita in Ventriculo ex prauo victu, ſeu aliunde fluxerint. Si Pituita, quæ lenta eſt, incidenda ex Oxymelite, Origano, Thymo, Serpillo. Euacuanda vomitu ex Oxymelite, & Radicula purgatione, ſi ex capite deſcendat, ex Agarico,
Hie-

Hiera, Colocynth. Pillulis Cocchijs. In quibus adiuncta est Ventriculi intemperies frigida, nulla adest repugnantia. Vbi calida difficilior curatio, prius ad humorem descendentem, postea ad intemperiem calidam Ventriculi.

Si humores fuerint serosi, vel Melancholici, adusti. Vomitus ex cremore Ptisanæ multæ. Postea exhibenda multa incocto Absynthio. Purgatio ex Hiera. s. Serum Lactis vaccini, & remedia dicta in passione Hypochondriaca. *7. Met. 11*
Ad biliosos humores, vomitus ex aqua tepida: Purgatio ex Hiera drachmæ duæ cum aqua tepida. Rhabarbarum. *7. Met. 11*
Repellentia & astringentia ad Ventriculum: Vinum Granatorum. Vbi adiuncta est intemperies calida, simul vtrique prospici potest: Vbi frigida, prius purgandum, postea intemperies frigida,

tollenda. Vtrũque facit aqua Tectuccij.

De Lumbricis. Cap. 12.

EX Cruditatibus in Intestinis putrescentibus oriuntur vermes, qui Lumbrici, Græce Helminthes vocantur. Arist. in inferiori Ventre solum, vbi continetur excrementum putrefactum, non in superiori, vbi fit coctio, licet ascendant sursum. Vidimus tamen in Lactentibus per vomitum excerni globulos veluti acicularum, quos ex inferioribus ascendisse non est verisimile, adeo exiguos.

4. Aph. 26 *1. lo. af. 5.* *4. Met. 3.*

3. Catat. 1

Oriuntur & in auribus vermes. Aliquando intra cutem in partibus musculosis Brachij, Femoris, Tibiæ, Laterum: In India & supra Aegyptum Dracunculi, similes Lũbricis, Paul. Vidi in rene cuiusdam canis macilenti longis-

gissimum Serpentis magnitudine conuolutum. Sæpe & in abscessibus purulentis non bene expurgato pure, vermes oriri videmus. Intra cuticulam aliud genus vermium oritur, quos pediculos vocamus. Morbus est in numero toto genere præter naturam: Aliquando causa, cum obstruendo lædunt. Nam per se lædunt morsu, putredine, absumptione alimenti. 1. Catat. 3 Dif. Mor. 8

Symptomata etiam sunt coctionis vitiatæ. Aliquando nulla læsio, accidentia dicuntur in sanis. Tria genera Lumbricorum ponit Gal. Helminthes, idest Lumbrici teretes, seu rotundi in Intestinis gracilibus magis, vnde in Ventriculum feruntur. Ascarides tenues Lumbrici in inferiori parte Intestini Crassi, & intra Musculum Sphinctirem. Ceria sunt lati & longi Lumbrici longissimi sæpe per tota 14. Met. 18 3. Aph. 26

Inteſtina ex interna membra
na tenuium Inteſtinorum.
Paul. Aet. Auicenna quartum
genus eſſe Cucurbitinos, qui
parui, & lati inſtar ſeminis
1.lo. af.5. Cucurbitæ. Gal. Hos eſſe in-
dicium lati vermis. An latus
coagmentatus eſt ex Cucur-
bitinis glutinante mucco?
Forte & Aſcarides ijdem cum
rotundis, ſed non perueniunt
ad incrementum ceterorum
ob velocem exitum cum ex-
crementis: aut quia ex mate-
ria ſicciori orti ſunt, quæ non
patitur multum incrementũ.
Auicenna rotundos viſos eſſe
cubitali longitudine in Colo,
& Cœco. Cauſa materialis
eſt pituita putredini obnoxia,
non bilis flaua, nec atra. Paul.
Rotundorum in ipſis fæci-
bus: Lati, quæ adhæret Inte-
ſtinis: imò fæces ipſæ, vt pu-
tet aliquãdo gigni extra pau-
lo poſt deiectionem: Cibi pra
ui ſucci, frumentacei. Aet. Fru
ctus

ctus æſtiui, Olera. Efficiens Caliditas extranea: Coctionis imbecillitas: Balnea poſt prandium, Naturæ calidæ, & humidæ. Pueruli poſt dentitionem obnoxij rotundis, & Aſcaridibus, vſque ad pubertatem. Lati grandioribus, *3. Aph. 26* ſed raro viſuntur, & poſt diuturnos morbos. Hipp. Gigni *4. Mor.* in infantibus in vtero ob diuturnam moram excrementorum, augeſcere in dies, vt tota Inteſtina occupet: prominet aliquando ex podice inflatus ex itinere.

Signa Lumbricorum lædentium ob putredinem. Febris maligna cum extremorum frigiditate ter, aut quater die ac nocte exacerbatur ſine ratione ex motu vermium. Pulſus inæqualis, Sopores, Deliria, Taciturnitas: Genæ alternatim rubent, & liueſcunt breui tempore: Oculi ſplendentes: Fœtor oris proprius:

Alui deiectio corrupta & fœtens: Ventris inflatio. Ob morsum autem deficiente proprio alimento, quod contingit in febre. Auic. Dolores Ventris, aut Ventriculi acuti permutabiles: perturbatio in somno, tremitus, dentium stridor, anxietas, animi deliquium, sudores frigidi, nausea, vomitus, vix deglutiunt. Ob globum obstruentem nulla deiectio, dolor Iliacus. Ascarides pruritum tantum faciunt in sede, & deijciendi cupiditatem. Lati aliquando cum febre, aliquando sine febre: noscuntur excrementis
1. lo. af 5. similibus semini Cucurbitæ, & rasuræ Intestinorũ. Pariunt
4. Morb. continuum stomachi morsũ, Appetentiam caninam. Sequitur cita excretio cibi: gracilitas, pulsus inæqualis.

In ieiunio ascendit ad Hepar & dolorẽ inducit, & quandoque sputa multa: si fortiter

irruat,

irruat, vocem intercipit, dein de tormina in Ventriculo, aut ad dorſum. Prognoſtica. Lumbricos deſcendere cum excrementis, morbo eunte in iudicationem, bonum. Per vomitum, vel per nares egredi malum: nam multi conuulſi interierunt. Exiſſe aliquando ex Inguinibus, teſtatur Paul. Tanta eſt eorum vis perforandi. Si exeant mortui, deteriores ſunt. Auic. Sed Aetius mortuos meliores eſſe tradit: An ſi medicamentis mortui deijciantur, bonum eſt, non ſi vi morbi? Lati difficiliores ob magnitudinem, & quia vehementer adhærent, & ducunt ad Atrophiam. Habentibus Latum, in toto corpore nihil admodum graue contingit: ſed vbi quis imbecillis factus fuerit, vix reualeſcit, quia ſemper abſumit partem alimenti; ſi non curetur, ſponte non exit, mortem tamen non

2. Prog. 18

4. Mor.

inducit, ſed conſeneſcit. Non ſanantur, niſi medicamento exeat conuolutus in globum: Nam ſi exeant ramenta recta ſeu duorum cubitorum longitudine, ſeu amplius: ſignificat abruptum eſſe: quod autem remanet, augeſcit. At videtur impoſſibilis inſectorum auctio tam diuturna. An per ſobolem propagatur ab eodẽ principio, vt in plantis quibuſdam, & in genere Buccinis & Purpuris, exeunte muc-
3. *Ge. an.* 10. coſa ſubſtantia? Eodem modo Cucurbitini ſunt fætus lati.

Curatio Lumbricorum, vt morbum faciunt in numero,
14. *Met.* 18 per ablationem: At educi nequeunt, niſi mortui aut ſtupidi; nam vigentes reſiſtunt expulſioni, inhærẽtes Inteſtinis.

Enecant vermes, quæcunque valenter exſiccant aduerſa putredini, à qua pendet eorum generatio: vt Amara, acria,

acria, ſalſa, valido odore: Et quæ conſtant aerea ſubſtantia, imputreſcibili, vt Oleum. Inquit enim Ariſt. Tactu Olei intereunt inſecta omnia. 8. Hiſt. 27.
Ad rotundos igitur enecandos, Amara Abſynthium, Abrotonum, Santonicum, Semen ſanctum, Aloes, Rhabarbarũ, Gentiana, Perſici folia, Nuclei, Amygdalæ amaræ, Chamæleon, Dictami albi radix, Eupatorium. Meſues Lupinũ, Securidacæ ſemen, Braſſicæ, Nigella, Cardamomum, Corallina: Cornu cerui vſtum, Vermes terreni, Graminis radix, Oleum Omphacinum, Petroleum, Gutta vna Olei Sulphuris, Vitrioli, in aqua graminis. Argenti viui Granum milij magnitudine per ſe deuoratũ. Quædam ex his ſtatim enecant, quæ efficaciora ſunt in potu: aut extrinſecus Epithematis ad Vmbilicum, Ventriculum ex ijs quæ

amariora ſunt; vt ex Aloe Ab rotono, Farina Lupinorum, Felle, Oleum Rhododaphne. Paul. Petroleum: Oleum de Scorpionibus compoſitum. Mattheoli.

At in Febre vehementi, & in puerulis periculoſa ſunt, quæ vehementer calida. Mortui cito educendi, ne corruptos vapores tranſmittant: Glāde iniecta, Oleo bibito: catapotijs ex Aloe, Hiera, Colocynthide. Sed febricitantibus optimum Rhabarbarum, Polypodium. Ad putredinem frigida, & ſicca, Acetoſus Simp. Citri aciditas, Limonum, Vinum Granatorum. Radix Tormentillæ, Graminis, Terra ſigillata, Melitenſis, Alicornum. Lapis *Bezaar*. Hæc Tutiora ſunt vrgente febre, abſtinendum à calidioribus. Paul. Ad morſum, propellere deorſum, & ferociam mitigare. Propelluntur

iuua-

insuauibus per os assumptis, Theriaca, etiam exterius illita naribus, palato, Ventriculo: vel Aloe, Myrrha ex aceto & oleo.

Alliciuntur deorsum suauibus iniectis, Mulsa, Lacte. Mitigant ferociam cibi dulces, non inedia. Aetius Oleum saepe exhibet.

Ptisana cum Oleo, Halica. Auic. Lacte, vel carne tosta duobus diebus, postea admiscet medicamenta enecantia, vt decipiat: sal in ore detentum. Infantes mitioribus medicamentis tractandi, & in statu: potus decoctionis Sebesten vermes terreni cum Sapa delingendi. In febricitantibus igitur initio enecare ex Oleo Omphacino cochlearibus assumpto ante cibum, Ptisana, aut Halica, Panis ex iure adiecto semine Brassicae: Potus decoctionis Graminis, cum Vino Granatorum, vel

succo

ſucco Limonum: ſi efficacius oporteat, enecare guttis duabus Olei Sulphuris in iure pingui ante cibum, non Oleũ Vitrioli, nec Argentum viuum; quia deleteria magis ſunt. Enecatos cito ducere ex Rhabarbaro.

Ad Aſcarides, Clyſteres acres, Calamenti ſuccus, Cedria, Colocynthis, Muria, Aqua marina, Caro ſalita ſuppoſita Peroleum cum Lanula filo appenſa. Poſtea aſtringentibus ſananda vlcera ex pruritu & morſu concitata: Malicorium, Balauſtium, Alumen, Plantago. Rhus.

Ad Latos enecandos valentiora neceſſaria ſunt, acria. Euphorbij drachma vna per interualla, ſed corrigatur eius vehementia ex Ptiſana, aut Lacte. Centaurij ſuccus, Dictamum, Coſtum, Heleniũ, Anchuſæ puluis cum decocto Mentaſtri, Filicis radix, Cor-

tex

tex Mori, Nitrum, Cardamomum, Piper, Vermes terreni, Sinapi, ſemen Naſturtij, Chamæmelum.

De Cholera. Cap. 13.

CIrca os inferius Ventriculi, quod Pyloron vocatur, viget Expultrix, cuius gratia meatus fellis in duodenum Inteſtinum mittitur. Error aut non agendo, aut deprauate: ſi deficiat in Expulſione, inſequitur tardus deſcenſus, & corruptio ciborũ. Si deprauate ante tempus perfectæ coctionis, Lienteria: Si concitatius per inferiora, fit Diarrhœa, per ſuperiora, Vomitus, Subuerſio, Supinitas. Cholera vtrinque: Eſt affectus acutus, ac grauis, qui per vomitum in Alui fluxum protinus ducit.

5. vſ. pa. 4.

8. Cat. 3.

li. Def.

Aut ex profluuio Alui, & multa excretione in tormina,

& non multo poſt in febres malignas. Aliter. Eſt affe-ctus acutus cum vomitibus bilioſis multis, Aluiq. deie-ctionibus, ſuriſque ſe contra-hentibus, frigeſcentibus ex-tremis, pulſibus minoribus,
2. Met. 2. obſcuris. Nomen à cauſa putata. Trall. Non humore Cholerico, nam fit & ab alijs cauſis: ſed ab Inteſtinis, quæ
4. Acu. 103 Cholades antiquis. Eſt & Cholera arida Hipp. Cū nihil ex-cernitur, ſed dolor adeſt, & inflatio, quam Galenus puta-uit ab acri ſpiritu fieri: Nos oſtendimus inter Voluulos. Cauſa: id quod contriſtat ſti-
3. Sy. ca. 2 mulans ad expulſionem; Cru ditates Ventriculi, & corrup-telæ. Pepones, Porcellorum
2. Ali. 2. Ci. bo. & ma. 4. caro; Fungi. Lac Caprinū, cum paſcuntur Elleborum, Tithymalum; Frigidæ potus. Trall. Excrementa totius cor
7. Met. 11 poris certis interuallis, aut in Criſi. Bilis, humor ſeroſus medi-

medicatus ſupinitates & vol- 8. Cat. 3.
uuloſas ſubuerſiones facit: To 3. Sy. ca. 2
tius corporis humiditates, & 5. lo. af. 6.
colliquationes: Aliquando ſanguis ex Hepate, vel Liene, vitia Ventriculi, quibus, vel coctio fruſtratur, vel impeditur alimenti diſtributio. In Aeſtate, Iuuenibus ob bilem: 3. Aph. 23
in declinanti ætate ob crudi- 30.
tates.

Locus affectus in vomitu os ſuperius relaxatum, in deie- 3. Sy. ca. 2.
ctionibus os inferius. In Cholera per totum: Humor in cauitate vergit ad inferna, vel quia eo inclinat humor, vel ob robur ſuperioris. Ad ſu- 8. Cat. 3.
perna è conuerſo. Aliquando motus fit ſurſum ex Inteſtinis concitatis: viſum eſt enim aliquando Clyſteres per vomitum excerni. Signa Choleræ patent ex eſſentia. Vomitus, & Alui profluuium: tormina, 4. Acre.
& ſuffocatio: Pulſus parui, ob- 110.
ſcuri, ſeu languidi, ob Ventri-

culi

4. ca. pu. culi morſum : Extremorum
23. frigiditas, Surarum contra-
ctio, febris. Aquoſa deiectio
cruditatem ſignificat: aut vi-
2.Prog.20 tium Hepatis non deducentis
alimentum ob frigiditatem,
2.Aph.20 aut obſtructionem. Aut tranſ-
mitti humiditates corporis,
quod aliquando bonum. Sine
2.Prog.14 morſu excerni, ſignificat Re-
tentricis imbecillitatem: con-
1.Cri.11. tingit in Hydrope, Fluxu He-
patico. Prognoſtica. Quæ fit
à natura ſe exonerante, ſaluta-
ris: cognoſcitur ex facili tole-
1. Aph. 2. rantia: nam confert, & leui-
ter ferunt. Vomitio vtiliſſi-
ma, ſi pituita ac bile permix-
ta quam maxime ſit, ſi non
2.Prog.38 multa, non craſſa. Deterior
42. ſincera, porracea, liuida, ni-
gra, varia, Fœtens quæcũque,
liuida, & graueolens citiſſi-
mam abolitionem ſignificat:
contingit in Voluulo Deie-
2.Prog.14 ctio humida ex vſu eſt, ſi ne-
que ſtridet, neque crebro, &
pau-

paulatim excernitur, neque vniuersim & sæpe. illud insomniu[m], hoc animi deliquiũ facit: Symptomaticæ sunt. Corpulenta reddatur morbo eunte in iudicationem: subrufa, non admodum graueolens, Lumbrici inferne: Venter mollis & plenus. Mala aquosa multum: candida, aut valde crocea, spumans, exigua glutinosa, læuis. Nigra, Opima, Fœtida, Versicolor diuturnior est & exitalis: Strigmentosa cruenta, quod contingit in dysenteria: Peruenit ad quartam, vel septimam diem. Si trãsmigret ad caput, Deliria fiunt, & sopores, surditas. Si ad renes, stillicidium, vt ad Intestina dysenteria. Morbis quibuslibet incipientibus si atra bilis vel supra vel infra exierit, lethale. Deiectiones nigræ qualis sanguis niger, Gal. aliquando bonum, si cum signis coctionis. At ægro

2. Prog. 23

4. Aph. 28 22. 21. 24.

gro iam debili, postridie moriuntur. Si parit dysenteriam, lethale.

Curatio Choleræ.
Cap.14.

1.Aph.20.

SI à natura bene agente fiat, sinere, neque mouere, neque nouare aliquid. Sola victus ratio, primo inedia, postea ad sorbitiones transire. Si non integre, perficienda euacuatio, ne recidiuam faciat. Quiescere, Mulsam bibere, vomere. 4.Acu.110. Gal.non vomere, sed per inferiora ducere. An quo natura vergit? Ras. Aqua calida multoties tribuatur in potu, & si perseuerauerit vomitus, & alui deiectio, iterum detur ad abluendum: Pro mulsa ad cõtemperandam acredinem, Aqua Hordei. Gal. inquit, Valenter auxiliatur is, qui valenti

2.Aph.12. *4.Acu.110.*

lenti medicamento Cacochrimiam affatim purgat, inspectis viribus habitu, ætate, tempore, constitutione. Hoc modo fluxus fluxu curatur, & vomitus vomitu, & tandem per similia, vt tradit Hipp. Huic sententiæ videtur repugnare, quod scribit Gal. Si fuerit febris cum profluuio Alui, non opus est alia euacuatione, sed hæc sola sufficit, quamuis non sit pro multitudinis ratione, alioqui in grauiora pericula ducuntur. Oppositum tamen videtur statuere, cum inquit: Si non sufficiat, supplendum. An in omni magno symptomate abstinendum à magnis & integris euacuationibus? Sed prius Ventrem confirmare oportet, postea auferre: aut venæ sectione, aut purgatione. Si moderate fluat, & os Ventriculi non valde afflictum, conuenit medicamentū purgans, immo expetendum

de lo. in ho.

1. Gla. 14.

9. Meth. 5

4. Ac. 116

2. Aph.9. corpus fluidum. Si totius ple nitudo, etiam venæ sectio. Contra, omnis euacuatio facta à natura in principio ante coctionem mala est, & Symp-
3. Cri. io. tomatica, ergo compescenda. An turget in Cholera? Nam ex motu concitato periculum est, ne ruant humores ad partes principes.. In medicationibus autem talia educere oportet, qualia & sponte prodeuntia, vtile. Quæ vero contrario modo prodeunt, cohi-
4. Aph.2 bere oportet. Sed si sponte hæc fiant in principio morbi, signum est prauæ dispositionis, irritantis ante coctioné: si vero à medicamento fiat, bonum est, quia euacuantur
4. Aph.21 humores noxij. Si sola cruditas Ventriculi, Hiera Themisonis, quæ est simplex. Gal. Si bilis aliunde allata, Rhabarbarum, Mirabolani Citrini. Si Serosa humiditas, *Sy. Rosatus* solutiuus: Cassia
c um

um speciebus Hieræ. Si labor
t & nihil excernatur, quæ
holera arida vocatur, ne vo
nat, Venter subducatur Cly 4. Acu. 104
eri pingui: & reliqua facien
a, quæ in Voluulo dicta sunt.
d fluxum Symptomaticum,
d quẽ non sequitur conferen
a, vel quia cibi incocti exeũt
Lienteria. Vel totius cor-
oris colliquationes in febri-
us malignis; vel quia humo-
es praui ante coctionem in
Diarrhœa; vel sanguis, in flu-
u Hepatico; In omnibus cõ-
escere oportet. Ad Diar-
hœam Hipp. Si liquidam al- 4. Acu. 38
um habenti Causus superue
erit, si purgatio idonea vi-
eatur, eam non primis tri-
us diebus adhibebis, sed
uarto; vt scilicet interim
liqua coctio habeatur. Cum
utem purgaueris, sorbitio-
ibus quibusdam vtitor, ob-
eruatis febrium accessioni-
us, vt nunquam cum adsunt,
neque

neque cum futuræ ſunt, exhibeas; ſed cum ceſſant, vel quieuerunt. Frigentibus autem pedibus neque potum, neque ſorbitionem, neq; aliud quippiam huiuſmodi dabis. Et paulo poſt inquit.

Quibus Aluus per febres perpetuo liquida eſt, cuſtodito ne pedes frigidiores ſint reliquo corpore: Calefaciens, & Ceromatis, ac faſcijs integens. Potu quam minimo vtendum, aqua frigida, vel mulſa. Gal. Variam conuenire curationem; Nam concoctio molienda leui nutrimento, Somno per Opiata, Balneo. Inter Opiata hodie in vſu sũt Pillulæ de Cynogloſſa, ſcrupulus vnus veſperi poſt cœ-
8. Gl. 14. nam. Balneum commodiſſimum eſt ad fluxiones ad Ventrem, nam reuellit ad exteriora; at non in ſanguinis fluxu.

Non obſtat, quod ſcribit Hipp. Non ſunt lauandi, qui

in morbis Aluum plus iusto 3. Acu. 59
humidiorem habent, neque
quibus nimis astricta, neque
biliosa eructantibus; quia vt
Gal. in commento, non bonũ
est reuellere in corpus humo-
res prauos, sed melius est per
inferna euacuari. At quando
post purgationem sistere o-
portet, non inutile est reuelle
re; aut ad superiora vomitu
in Alui fluxu; aut ad inferio-
ra per Clysteres in vomitu:
aut ad habitum corporis in
vtroque. Deriuatio ad vrinã,
ex Asaro, Nardo, succo Cito-
niorum, Seminibus commu-
nibus, Cucurbitula magna
Ventri medio. Medicamen-
tum purgans per interualla, Para. fac.
& refectio ad vires instauran- 25.
das, non astringentia intus
præter quam ad robur Ven-
triculi, & Hepatis. Ad colli-
quationem, extinctio feruo- 10. Met. 10
ris, potu frigidæ, & Balneo
frigido.

Ad Choleram, lauacrum frigidum, in quo diutius permaneat, si quadrato habitu sit. Si vero gracilis, ex balneo temperato modice ad frigidum ducendus. Cibi actu frigidi Ptisana, Halica, Lactuca. Fructus, Lac Schistum.

De pa. fa. 25.

4. Acu. 41 Trall. Hipp. Quibus per febres Aluus liquida, & mens turbatur, & Venter contabescit, sorbitiones frigidiores & crassiores: potus vinosiores astringentes. Recentiores in diuturnis Alui fluxibus vtuntur lotionibus astringentibus ad crura, & brachia.

1. Gla. 14. Reprehendit Galenus, quia astringentia externa repellũt ad Ventrem, & adaugent fluxum. An hæc conueniunt ad Retentricem imbecillem externarum partium in inueteratis fluxibus?

Ad Retentricem autem imbecillem internarum partiũ, astringentia intrinsecus conueniunt,

ueniunt, & extrinſecus ad Vẽtriculum, & totum Ventrem: quod præcipue in Lienteria opportunum eſt. Ad Lienteriam ſine morſu ex debilitate caloris concoquentis: Calefacientia dicta in Cruditate. cum aſtrictione: Miua Citoniorum cum ſpeciebus, cibi facilis coctionis. Ex debili autem complexu ob inflammationem, Tumores, Vlcera, Siccitatem, dicta ſunt remedia in dolore Ventriculi.

Ob humiditatem autem relaxantem, ſi ex diſtillatione, quod ſæpius contingit: Capiti proſpicere oportet, purgatione ſuperiorum partium. Hipp. Capite autem à pituita purgato; Ventrem quoque Lacte cocto eluito. Deinde reliqua cibis, & potibus curato, a quibus Venter, & totum corpus reſiccetur. Nos Ventrem eluimus ex aqua Tettuccij primum, deinde *De aff.*

 aquis

aquis aſtringentibus ferreis, vt eſt Aqua Villenſis, Ficon- cellæ, Borræ in agro Florenti no: Aqua Calybeata, Vina Auſtera: Cidonium, Rhus. Sy. Roſatus ſiccus, Myrthi- nus, de Portulaca, cum aqua Plantaginis, Roſarum. Gal.
8.Cat.3. Ad Ventriculi diſſolutionem ob ſuperfluam humiditatem, exhibet ſuccum Mali Punici cum nucleis inſpiſſatum, addi to ſucco Mēthæ: Aliud Coto nea, Meſpila, Corna, Myrthil li, Pruna ſilueſtria, Rhus.

Horum decoctio inſpiſſata ſumitur ante cibum. In febre Ptiſana cum granis Mali puni ci, ſemina Acetoſæ, Plantagi- nis, Portulacæ, Corallium. Extrinſecus ad Ventriculum relaxatū Cataplaſma ex Ma- lo Cotoneo cocto in vino au- ſtero, Abſynthio, Roſis, Myr- thillis, Cruſta panis.

Fomenta ex decocto eo- rundem: Inunctio ex Oleo Nar-

Nardino, Maſtichino, Abſynthij, Roſaceo, Melino. Ad totum Ventrem, aut ad ſolum Ventriculum in vomitu.

Ex irritata autem Expultrice ante tempus debitum, vnde Lienteria cum morſu, non multum aſtringere oportet, ſed euacuare, quod irritat, abſtergentibus ſine morſu, vt ex lacte cocto, aut ſero Calybeato. Repellere acres humores aliunde fluentes. Contemperare cibis morſu carentibus, qui difficillime corrumpuntur. Vt Omaſum, *1. lo. af. 4.* pedes, & fructus aſtringentes. Si non ſufficiat ſenſus obſtupefaciendus, præcipue in quibus eſt nimium exquiſitus, Trociſci ſtellæ, Pillulæ de *12. Met. 8* Cynogloſſa veſperi.

Ad ſanguinis excretionem explicabuntur remedia in fluxu Hepatico.

De Dysenteria. Cap. 15.

DYsenteria, Inteſtinorum difficultas. Communiter
a.lo. af.5. eſt omnis cruenta excretio.
6.lo. af.2. Proprie eſt vlcus Inteſtinorũ.
Eſt Inteſtinorum exulceratio cum Phlegmone, & ſecretione cruentorum, ac ſtrigmẽtorum fæci ſimilium, non ſine morſu, & cruciatu Alui, & In-
li. Def. teſtinorum. Alia in gracilibus alia in craſſis. Quæ in recto Inteſtino Teneſmus vocatur: mordicatio recti Inteſtini ex biliosis, & acribus humoribus, cum crebra ſurrectione, & cupiditate egerendi, pauca
3.aſpa.10 tamen. Cauſæ ſola bilis ſincera, ſiue flaua, ſiue atra: prius abradit, poſt erodit. Pituita
3.A. h.11. 12. ſalſa putreſcens, vt Aphthæ in pueris. Gal. Medicamenta valde acria, vt Elaterium, Scamonium, Colocynthis.
3.Acu.32 Oxymel abradit Inteſtina in

ſicci-

ſiccitatibus. Autumno. In æ- 3. Aph. 16
tate declinante: ob bilis acri- 22. 30.
moniam. Signa manifeſta ab
eſſentia. Antecedit excretio
mordacium, vnde ſequuntur
abraſiones, poſtea excernitur
paulum cruoris, cruſtula: Fe-
bris ex motu ob frequentiam
deſidendi. Gal. An & ex Vlce-
re inflammato? Vigiliæ ob
continuam deſidendi cupidi-
tatem, & dolorem. Diſcerni-
tur ſanguinolenta excretio à
fluxu Hepatico, abraſionibus
& frequentia. Si in gracilibus 3. Aph. 30
Inteſtinis, mixtus valde ſan-
guis, aut raſura cum fæcibus,
dolor acrior. Si in craſſis, pars
aliqua ſupernatat fæcibus,
præcipue ſanguis: Pingue
quoddam coniunctum, quod
ſublinit totum Inteſtinum, ſi-
mile pinguedini. Poſt pun- 1. Ilo. af. 40.
ctionem ſtatim ſubſequitur
excretio. Teneſmi ſigna. Ve-
hemens tenſio, magna cupidi
tas deijciendi, ſed pauca ex-

cretio. Pondus in extremo Intestino, vnde vulgo Ponderi. Initio pituitosa, & pinguia, postea ramentosa per totum morbi decursum impermixta. Aiunt lapidem aliquando
6.lo.af.2. callosum excretum. Progno-
4.Aph.24 stica. Si incœperit ab Atra bile, lethalis: nam fit veluti cancer exulceratus. Si succedat in Dysenteria nigra deiectio, non lethalis. Aet. Discernitur Atra bilis ab humore nigro, colore splendente, & si in terram decidat, bullas attollit.
Ibid. 23. Gal. Humor niger à sanguine
atr.bi.3.5 nigro: quia humescit, non concrescit. Si à flaua bile, dif-
7.Aph.23 ficilis. Deterior si à Porracea, Sincera mala, idest non permixta cum aquosa humiditate. Gal. Si à pituita salsa, facilis, sed diuturna. In ieiuno
6.Aph.4. Intestino difficilior, ob tenuitatem, ob vicinitatem Vesicæ fellis, ob multitudinem vasorum. Ob hæc vulnera le-

tha-

thalia. Idem de Ileo dicendũ. In craſſis facile ſanatur. In recto facillime. Teneſmus periculum affert retentionis vrinæ ob compreſſionem colli Veſicæ. Hinc forte aliquando lapis Veſicæ excretus eſt eroſo Veſicæ collo in rectum Inteſtinum. Si veluti caruncu- *5. Aph. 56*
læ exeant in Dyſenteria, lethale. In longis dyſenterijs inediæ ex faſtidio malum. Cum febre peius, ob inflammationem effatu dignam. Si in longum protrahitur, quæ Cœliaca paſsio vocatur, in Lienteriam, aut in Aquam intercutem tranſit, & moriuntur. Si quidem robuſto adhuc corpore curetur, ſpes eſt fugæ. Si vero colliquato iam, & Ventre omnino exulcerato, nulla vitæ ſpes ſupereſt. A furore dyſenteria bonum. Lienoſis difficultas Inteſtinorum, bonum.

4. Aph. 26 *6. Aph. 3.* *Ibid. 43.* *de Aff.* *7. Aph. 5.* *6. Aph. 48*

Curatio Dysenteriæ. *Cap.16.*

IN curatione Dysenteriæ primum Vlceris causæ tollendæ sunt, postea vlcus ipsum cito siccandum, ne profundius corrodat: amplius sedanda Symptomata, dolor & febris. Ad causas humores abradentes euacuare, & contemperare. Abstergere eos, qui iam inhærent Intestinis. Euacuatio, si cum plenitudine sit, per venæ sectionem. At in fluxu Alui, praui humores non trahendi in Venas. Trall. Venam secat, si inflammatio Intestinorum vrgeat, & febris: præcipue in Tenesmo, vbi ex tumore Intestini comprimitur collum Vesicæ. Sed prius Clysteri abluendum Intestinum, & dolor mitigandus. Ex ijs quæ sine morsu abstergunt, optimum est ex Ptisana cum

Oleo

Oleo Rosaceo, & pinguedine Hircina in Oleo liquata: sine sale, eius loco Saccharum: itẽ oui Vitellus, aut etiam cum Albumine, vt adhæreat Intestino, & ab humoribus fluentibus protegat. Purgatio prauorum magis conuenit. Hipp. inquit. Huius vbi purgaueris caput pharmaco in potu exhibito, quod sursum pituitam purgat, & Aluum Lacte cocto elueris, reliquum corpus curato, & siquidem febre caruerit, pinguibus, & dulcibus, ac liquidis semper ea quæ insunt ex Aluo subducito: & multa calida partes sub Vmbilico lauato, si dolor affuerit. Potus autem & sorbitiones ac cibos exhibeto, vt scriptum est in medicamentario libro: at liber hic desideratur. Iubet autem purgandum per superiora, ne praui humores trahantur ad partem affectam. Sed loco medicamenti purgantis, de Aff.

quo vtebantur antiqui per su
periora, nos simplici vomito-
rio vtemur, ex aqua Hordei
calida adiecto Oleo. Trall.
duobus primis diebus inediã
præcipit, & sanguinem mit-
tit. Tertia die Lac exhibet co
ctum cyathis tribus, & post
duas horas, totidem, aliquan
do, & tertia vice, vt integra He
mina absumatur. Altera die
Heminæ dimidium pro vice:
Tertia Heminam integram:
tribus horis post Lactis assum
ptionem pulticula exhibenda
aut alius cibus. Hæc ratio cu
randi facit & ad abluenda In-
testina, & ad acrimoniam con
temperandam, præterquam
quod Lac sanat omnia vl-
cera interna. Hodie vtimur
aquis metallicis ad abluen-
da Intestina, & vlcera siccan-
da, aqua Tertuccij, vel Bal-
neoli quæ mitior est, vtræque
salsæ, aut per Clysteres vbi af-
fectio est in crassis Intestinis;
aut

aut in potu pōdere librarum quinque, vt deſcendat vbi ſuperiora Inteſtina laborant. Mirum cum ſalſæ ſint, abſtergere ſine morſu, & dolorem mitigare. In febre, & pueris, & mulieribus, vtimur mitiori, quæ Balneoli eſt. Si aquæ huiuſmodi non adſint, Sero Vaccino vtendum, aut Caprino, aut Lacte Aſinino, extinctis calculis ignitis, aut Chalybe. Sed aquæ prædictæ citius deſcendunt ad Inteſtina ob naturam Salis. Ad vlcus, ſi valde inflammatum, mitiganda inflammatio repellentibus, deinde digerentibus. Sed eligenda quæ illinendi vim habent, vt hæreant, & tectorij modo partem tueantur ab humorum tranſitu. Repellunt Plantago, Rubus, Polygonū, Portulaca, Solanum, Hyoſcyami folia, Cucurbitæ, Succi vel decoctiones in Clyſteribus ad Inteſtina craſſa, Aquæ

ſtil-

ſtillatitiæ in potu ad gracilia, cum ſy. de Endiuia, ſucco Acetoſæ, Violato, de Portulaca, Ptiſana cum aqua pluuia: faciunt & ad febrem. Oleum Roſatum Omphacinum, Melinum, in potu, aut Clyſteribus; & extra ad totum ventrem. Illinentia Anodyna, Albumen oui, Vitellus, ſepumHircinum: Mucillago Pſylli, Foenograeci, Altheæ, Cera Gummi. Ex his quædam repellunt, quædam digerunt. Cera, & Sepum Oleo Roſaceo ſoluenda, vt liquida permeent. Ad

4. Meth. 7. Vlcus ſimplex: ſiccantia, auſtera, acerba, non quæ inimica, ſed familiaria, tum cibi tũ potus. Medicamenta: Hypociſtis, Balauſtium, Cytini Punicorum, Galla, Malicorium, Acacia, Rhus, Roſa, terra Samia ſigillata: ex decocto Mali Cotonei, foliorum Lentiſci, Rubi, Vitis, Myrthorũ in Vino auſtero, vbi non adeſt

in-

inflammatio, addenda glutinoſa, vt hæreant, Gummi, Tragacantha. Ad Vlcus ſordidum, quod dignoſcitur pure cum fæcibus exeunte, abſtergentia efficaciora, dein Sarcotica, & Epulotica. Abſtergũt Mel crudum, Mel Roſaceum, ſed efficacius ad Nomas Dioſcor. Muria. Gal. generoſum remedium tradit: Cæpa cum pane eſitata, poſtridie infuſa Muria acerrima: at quoſdam vi medicamenti cõuulſos interijſſe, alios vna die ſanatos. Mitius igitur, & tutius, infundãtur Muriæ ex piſcibus ſalitis vnciæ duæ, Ptiſanæ ad mitigandum vnciæ ſex: & augeatur in dies Muria, donec ferre poſsit. Poſtea exhibeatur Lac extinctis calculis, vel ferro: Addẽda Sarcotica, Thus, Myrrha: & Cicatricem inducentia auſtera: aliquando Opiũ ad dolorem mitigandum. Cõpoſita multa extãt apud Gal. in-

12. Met. 1

9. Cat. 5.

inter cetera. Gallæ, Fructus Ericæ, Opij, ſingulorũ drachmæ quatuor, formentur paſtilli ex aqua Doſis ſcrupulus vnus ex aqua vel vino. Ad Teneſmum acriora, quæ alibi intus prohibentur. Carta combuſta, Alumen, Auripigmentum, Sandaraca, Squama æris, Calx viua, Sulphur, Fæx vini vſta, Cadmia, Gallæ vſtæ, Suber vſtus, Ceruſſa. Fiunt ex ijs paſtilli diuerſi, qui inijciuntur ex vino, aut ſucco Plãtaginis, aut Ptiſana, Decocto ſeminis Lini, Fænogræci: in pueris cyathus vnus, vel duo, in feminis tres, in viris quatuor. Trallianus fomenta, & ſuffitus ad ſedem adhibet, ex decocto anodynorum, aut digerentium, & ſiccantium, vt fumus excipiatur in ſella perforata: aut Pix brutia ſuper carbones. Alij Nuces pineas imponunt: vt fumus excipiatur: poſtea inungatur ex Butyro

4. Met. 7.

tyro, aut Cerussa, aut Lithargy ro ex Oleo Rosaceo: Verbascum cerato Rosaceo intromissum. Vitia in sede mitioribus tractanda ob sensum. Loci caliditas, & humiditas requirit frigida, & sicca sine morsu. Aluus seruanda humida, ne ob fæcum siccitatem irritetur: ex Damascenis coctis, Ferculis ex Malua. Victus dum viget inflammatio tenuissimus, in Tenesino plenior, Hipp. inquit Inedia auget tormina, cū cibi adsunt, minorem mordacitatem Intestinis inferunt, quæ præterfluunt. Ptisana ex Hordeo torrefacto: Oriza, Lēticula decorticata, Quinquefolii radix Cels. & Diosc. potus aquæ Calybeatæ, vel vini austeri, vbi febris non adest. de Aff.

De Hepatis constitutione, & affectibus. Cap.17.

HEpar, Iecur, principium ponitur à Galeno animæ vegetatiuæ concupiscibilis, ideo & sanguinis, & Venarũ Hip. Est Venarũ radicatio: ideſt Cauæ, & Portæ. Caro valde sanguinea, vnde iudicat Gal. oriri sanguinẽ, & venas.

6.Pla.8.

de Alim.

4.vſ.pa.12

In simis vena Portæ per Mesenterium, & Omentum, ramos multos fert in Ventriculum, Inteſtina, & Lienem, comitantibus arteriis etiam in Hepate. In Gibbis radices cauæ sine arteriis: Quia vena Portæ, quæ alimentum in Hepar fert, eget multitudine calidi innati, vt alimentum in venas trahatur, & conuertatur in sanguinem. Vena autem Caua paucioribus arteriis eget, vt sanguis iam concoctus diſtribuatur in singulas

Ibid.13.

las partes. Fellis meatus inter vtriusque venæ ramos excrementum biliosum in Vesicam fellis reponunt, vt inde feratur ad Intestinum Duodenum. Alterum vero sanguinis excrementumcrassius, qui veluti fæx sanguinis est per ramum venæ portæ fertur in Lienenem, vt inde per Intestina crassa expurgetur. Vult Gal. non coniungi ramos venæ cauæ cum ramis venæ portæ in Hepate, licet fines vtrorũq. ob exilitatem non pateant sensui. Sed Arist. asserit continuas esse omnes venas cum corde, vt sanguis eius calore foueatur. Galeno satis fuit continuas esse cum Hepate: at quæ in Pulmonẽ ex corde feruntur, non coniunguntur cum Hepate. Tegitur Hepar extrinsecus membrana tenui ex Peritoneo, in quam neruulus exiguus inseritur. Plato Hepar tanquam pecus agre-

3. Part. 4. & 2. par.

ste

ſte in quo ſola cibi concupiſcentia adeſt, alligari oportuit neruo, vt obediret vſui animalis: Quaſi nutritio in animali non fiat ſine aliquo ſenſu. Hepatis opus eſt Chylum in ſanguinem conuertere pro totius alimento, quod per ſecundam coctionem fit, dum alimentum per venas tranſit, non in communi Ventre. Id efficit calore inſito, ſed calore cordis ad actũ redacto, quod eſt vitam participare. Situs in dextro Hypochondrio Ventriculum amplectitur, & fouet. Hepatis vitia, quibus læditur ſanguificatio, & reliquæ facultates naturales, ſunt in-
5.lo. af. 7 temperies quæcumque, Tu-
8.Cat.6. mores, obſtructiones. Ob principatum autem læſio communicatur toti corpori ratione alimenti. *S*anguificatio diminuta aut abolita ex frigiditate, Atrophiam parit, aut Hydropem ſanguine aquoſo, & pitui

pituitoſo. Deprauata autem ob caliditatem, ſanguinem biliofum, aut melancholicũ facit, vnde Scabies, Lepræ, & alia huiuſmodi. Attractio imbecillis Aluum liquidam facit, & totius nutritionem diminutam. Deprauata cum attrahit etiam praua, Aluum ſiccam reddit, & venas totius prauis humoribus replet: vnde praui habitus, aliquando Ictẽritia. Retentio imbecillis Alui fluxus, aliquando ſanguinis excretionem, quæ paſſio Hepatica vocatur. Deprauata, cum ampliori tempore retinetur alimentum, ſanguis aſſatur, vnde paſſiones Hypochondricæ fiunt. Expultrix diminuta excrementorũ efficit, vt excrementa regurgitent in varias partes, aut putrefacta febres varias excitẽt. Deprauata, ex qua multa excretio aut per Aluum, aut per vrinam: aliquando ſanguinis 3. Sy. ca. 1.

fit

fit, irritata plus quam oportet facultate expultrice.

De Hepatis inflammatione. Cap.18.

Int.aff.

TVmores Hepatis cum febre, inflammationes ſunt vel Eryſipelata, aut ex ſolo ſanguine, vel bile, aut cum ceteris excrementis. Hipp. morbum Hepaticum vocat, cuius tres ſpecies tradit. Primus ab atra bile fit, cum influxerit ad Hepar: accidit autem maxime in Autumno, in mutationibus anni: Æger hæc patitur, Dolor acutus ipſi in Hepar incidit, & ſub vltimis coſtis, & ad humerum, & in clauiculam, & ſub mammam, & ſuffocatio fortis tenet, & aliquando liuidam bilem reuomit, & rigor, & febris primis diebus debilior habet, & dum tractatur, Hepar dolet, & color ipſius ſubliuidus eſt,

& cibi quos prius comedebat, ſuffocant ipſum, & ingeſti vrunt, ac torquent Ventrem: Morbo progrediente febres remittunt, & à paucis cibis repletur. in ſolo Hepate dolor reſtat aliquando fortis, ali quando quietus, aliquando adeo acutus, vt æger de repente animam efflauerit. Secundus morbus Hepaticus. Dolores eodem modo premunt in Hepar, & color differt à priore, nam Malicorii formã habet, maxime incidit in tem pore æſtatis: fit autem & à Bubulæ carnis eſu, & Vini potu nimio: Hæc enim omnia in æſtate infeſtiſſima ſunt Hepati, & bilem maxime ad Hepar adducunt. Vnde dolores acuti incidunt, & nõ deſinunt vlla hora, ſed ſemper magis premunt. Aliquando vomit bilem pallidam, vnde melius ſibi habere videtur. Si vero non vomuerit, bilis ad oculos

los peruenit, & fiunt valde pallidi,& pedes intumeſcunt. Tertius Hepaticus morbus. Reliqua quidem patitur æger, vt priores: Color autem niger eſt. At Hepatis fel pituita, & ſanguine repletum, vt ratiocinamur, dirumpitur, & vbi diruptum fuerit, celerrime inſanit, & indignatur, & loquitur ſtulta, & latrat veluti canis: & vngues punicei fiunt,& oculis videre non poteſt, & pili in capite erecti ſtant, & febris acuta corripit. Signa ex dictis manifeſta
5.lo. af.7. ſunt. Gal. Hæc tradit. Dolor grauis in dextro Hypochondrio,trahens tota præcordia, aliquando extenditur vſque ad iugulum tenſa Vena Caua, aliquando ad coſtas nothas:
2.lo. af.3. Archigenes dolorem Holcimon vocat, ideſt tractorium, Tuſſis exigua,ſicca, vnde ambigit cum Pleuritide, Febris, Reſpiratio parua, & crebra

ob

ob compressionem septi trãs-
uersi. Pulsus frequens, durus, 4. Ca. pu. 7
veluti serrinus, vibratus. Lin-
guæ color rubens, deinde ni-
ger. Cibi fastidium ingens,
sitis inexhausta. Vomitus bi-
lis sinceræ, vitellinæ, ærugino
sæ. Aluus sicca. Sed Hepa-
te debilitato, liquida deie-
ctio, sanguinolẽta. Singultus: 5. Aph. 58
Gal. In maximis inflamma-
tionibus ob consensum, in
Gibba parte cognoscitur vi-
su, saltem tactu. Discernitur
ab affectis musculis, quia Tu
mor in Hepate circumscrip-
tus & coactus: in musculis fu
sus, secundum torum ductus.
Non potest deprehendi in Hy
drope, aut intensione muscu-
lorum. Communicat magis
superioribus ex vrinis. In Si-
ma parte non cognoscitur,
nec visu, nec tactu, consentit
magis cum interioribus, Ven
triculo, Mesenterio. Deiectio-
nibus saniosis. Prognostica:

eſt inter acutos, ſi vires imbe-
cillæ, omnino morietur. Si va
lentiores , difficile euadet.
Vires ſuccumbere indicium,
Pulſus mutatio ad magnam
12.Met.3 imbecillitatem, Syncope, Su-
dores circa gulam & fronté:
4.Aph.48 Extrema frigida, interna vri.
Eryſipelata magna ex parte
in Tabem: Quædam in Scyr-
rum, Hydropem, Atrophiam,
Hepaticam paſſionem. Sanan
tur paruæ inflammationes,
quæ non ſemper ab initio fe-
brem coniunctam habent.
Trall. Quæ in *S*ima parte,
per Alui deiectionem, aut
7.Met.13. vomitum. Accedente coctio-
ne ſanguis vitioſus, cœnoſus,
& putris deijcitur, quo diſtin
3.lo. af.7. guitur ab Hepatica paſſione.
Quæ in parte Gibba, ſoluitur
per vrinam: Aliquando red-
ditur peſſima colore, & odo-
re, purgante ſe viſcere; vnde
imperiti decepti putantes pe
riculum ſubeſſe. Aliquando
per

per abſceſſum in pudendum, 4.Acu.19
Teſticulos, Crus. Quorum
Hepar ſuppuratum aduritur,
ſi pus purum fluxerit, & albũ,
euadunt: quia in tunica pus
continetur, Si qualis amurca, 7.Aph.45
pereunt. Sciſſio Hepatis le- 6.Aph.12
thalis.

Curatio inflammationis Hepatis. Cap. 19.

AD inflammationis cauſas fluxionem & plenitu dinem ſecanda Vena cubiti dextri interna, aut media, aut externa, ſi aliæ non apparuerint, aut ex dextra manu: nõ puero, aut ſeni, neque viribus imbecillis. Statim ante vſum localium, Reuulſio per vincu la ad actus: Cucurbitulas in Dorſo, ad Nates. Hirudines ad ſedẽ loco ſectionis Venæ: & pro ſupplemento in valentioribus. Purgatio non conuenit in principio, quia auget in

13.Met.11

11.Met.15

flammationem. Clysteres cō-
ceduntur ex ſale, vel nitro cū
aqua mulſa. Auic. ex decocto
betæ, ſale vel Saccharo rubeo.
24.Met.3. Repellētia poſt ſanguinis miſ-
ſionē cum facultate aſtringen-
11.Met. di, duplici ratione: Vena ad
15.16. robur particulæ ne recipiat
fluxionem, & concoquat ſan-
guinem pro toto corpore:
Altera ad exprimendum id,
quod illapſum eſt. Non actu
frigida, neque craſſarum par
tiū, quia in altum non deſcen
dunt, vt Oleum Myrthinum.
Extrinſecus perfundere oleo
Omphacino, Roſaceo, iniecto
Abſinthio Pontico non alio
ob nimiam amaritudinem:
Melino, Maſtichino, Lenti-
ſcino, Nardino cum Roſaceo.
Cataplaſma ex Cotonei car-
ne cocta in Vino auſtero, vel
aqua addito Cerato ex dictis,
admixtis quibuſdam acribus
vel amaris ad penetrationem,
vt radice Iridis. Vnguentum
San-

Sandalinum. Mes. præcedant fomenta ex decocto Rosarũ, Labruscæ, Absinthij, herbæ sanctæ Mariæ. Intus non astringentia, vt Malum Punicum, quia coarctant meatum bilis, & non sinunt saniem expurgari ex inflammatione genitam: nocent magis, vbi in- 13. Met. 14.
flammatio est in Simis: Conueniunt attenuantia sine morsu, & detergentia non calida, quia non repellunt, & inflammationem augent: sed frigida non actu: Oxymel cum aqua Auic. aqua Endiuiæ, Solatri, Hordei, Virgæ pastoris, idest Polygoni, Plantaginis, Alchechengi, Cucurbitæ, Cucumeris, Cuscutæ, cum Acetoso s. in calidioribus: Miscet calefacientia & Aromatica, ad refractionem, & ad penetrationem: Absinthium, Calamum aromaticum. Ad humores impactos digerentia, quæ euacuant insensibiliter

per transpirationem. Calida tenuium partium, relaxantia, quo nocent robori Hepatis, ob id miscenda astringentia, contra quam in ceteris partibus. Ex solis relaxantibus
13.Met. 16. interijt Theagenes Philosophus obortis subito sudoribus paruis, & lentis. Ad humorem saniosum ex inflammatione resudantem, bilem, & cetera excrementa, digerentia magis, cum sunt in substantia: abstergentia, & obstructiones auferentia cum sunt in vasis: quorum vsus est cũ cessauerit fluxio, paulatim minuendo astringentia, augendo digerentia: vt in principio
11.Met. 16. vincant astringentia, in fine vincant digerentia, & aperientia: numquam sincera, vt in ceteris. Digerentia extra: Oleum Nardinum, Absynthinum ad perfundendum Cataplasma ex Glande vnguentaria expresso prius Oleo, Ab-
syn-

synthio tuso, Iride, Schænantho, Spica, Cypero, Vini fæce, Hyssopo ex Vino astringẽte, in quo incocta Mala Cydonia, aut Struthia, & Cestiana, Lentiscus, Myrthus, Rubus, Labrusca. Sublato Cataplasmate, super Viscus imponenda Cerata, & Epithemata ex Oleo, in quo eadem iniecta sint. Intus digerentia sine morsu non dulcia, quia illis intumescit, non Mulsa, sed Oxymel cum aqua, Ptisana: decoctio Acetosæ, Cicorei Absynthii syruppi in pauca quãtitate ob dulcedinem: Post principia: Trocisci ante potionem dandi de Absynthio, de Rhabarbaro, de Eupatorio: & quæ mouent vrinam. Si in Gibbis læsio fuerit, Apii decoctum, & cum apparuerint coctionis aliqua signa: Asarũ Nardus Celtica, Phu, Smyrnium, Meu. Nos syruppum acetosum de duabus radici- i3.Me.15

bus. Si in ſimis & Meſenterio, quæ Aluum mouent: Cnicum, Vrtica, Mercurialis, Epithimum, Polypodium, Cortex Ellebori nigri cum Ptiſana, vel aqua incoctus, vel inſperſo puluere. Nos tutius vtimur Rhabarbaro, aut ſy. de Cicorea Niccoli. Clyſteres primo leuiores, poſtea ex Hyſſopo, Origano, Colocynthide, Centaurio minori. Valēt præcipue, vbi relictus tumor ſcirroſus.

Ad Eryſipelas Hepatis Auic. ſimilem curationem conuenire, vt in inflammatione. At in omni Eryſipelate remedia ad feruorem magis requiruntur, quam ad tumorem.
13. *Met*. 8. Prius extinguere poſtea digerere: differt & Euacuatione. Non enim Venæ ſectio, ſed
14. *Met*. 3 purgatio bilis conuenit. Raſ. in dolore Hepatis ex bile, tantum refrigerat, & purgat. An in omnibus febribus putridis

ſal-

ſaltem ad euentationem ſaluberrimum eſt Venam ſecare? 11. Me. 15
& in febribus ardentiſſimis etiam vſque ad animi deliquium? Conuenit autem feruente in Venis bile, non ſi extra tantum: Cognoſcitur, ſi vrina rubea, & craſſa. Nam ſimul cum feruore ſignificatur plenitudo in Venis. Si prauus color in vultu, Raſ. non conuenit, quia ſignificatur paucitas ſanguinis: ſed eius loco purgatio ex ijs, quæ non trahunt à longinquo: in initio antequam figatur humor, quia turget: Ex decocto Prunorum, Tamarindorum, ſingulorum vnciis tribus. Sy. Roſatus ſolutiuus cum aqua Endiuiæ: Lac aſininum coctum, Clyſteres ex Caſſia: Cucurbitulæ ad reuellendum in Dorſo. Facta euacuatione, ad humores relictos extinctio feruoris etiam ante purgationẽ ex aquæ frigidæ potu quam
1. Aph. 23

primum, si fuerit simplex Erysipelas, non aliter sanaueris: Si cum Phlegmone, expectandæ
9.Met.5. coctionis nothæ. Potestate frigida aqua Cicorii, Endiuiæ, Sonctri, Acetosæ, Hordei, cum sy. Violato, Extra Epithemata actu frigida etiam in Niue refrigerata Auic. nisi cũ Phlegmone fuerit. Ex aqua Rosacea, Acetosæ, Lactucæ, Violarum cum modico Aceto, Agresta, Speciebus frigidis Epithematis Hepatis: Imponantur lintea madida, & cum tepere incœperint, renouentur. Ras. Cataplasma ex Semperuiuo, Solano, Portulaca,
14.Met.3 Vmbilico Veneris, Psyllio, Lẽticula palustri: Cerata infrigidans Gal. Rosatum, Sandalinum, ex aqua frigida. Post extinctionem digerentia, vt in inflammatione: Chamæmelum, Absynthium. Intus mouentia vrinam, sed frigidiora. Semina communia;

Ca-

Capillus veneris. Trociſci de Berberis cum Acetoſo. ſ. Mouentia Aluum ex Rhabarbaro. Victus tenuiſſimus magis quam in ceteris partibus, ne Phlegmone augeatur,& ne alimentum præ ceteris corrumpatur tenuium partium, ſine lentore, vt per anguſtos meatus tranſeat, & abſtergat. Non Halica, ſed Ptiſana aut Auenæ cremor. Trall. Mica panis cocta, vel lota non copioſa. Amygdalarum ſuccus non Oua,quia craſſi ſucci, & flatuoſa. In Eryſipelate Intubus,Cicorium,Troximus,Sonchus, tenera Beta,Piſces cum iure decocti: non dulcia, non vinum. Raſis concedit vinum Granatorum ad repellendum quod Gal. & Trall. damnant propter aſtrictionem. An modica aſtrictio non incommoda, ſed iuuat vt in Abſynthio? Succus Limonum magis extenuat,& minus aſtringit: Ace-

11. Me. 17

5. Sim. 12.

tum multa aqua dilutum ne mordeat. Cibus, & potus actu frigidus in Erysipelate.
Int. aff. In declinatione vinum album tenue. Paulo diuersa est Curatio apud Hippocratem, sed efficacior. Prius dolores mitigat per fomenta tepefactoria, vt in Pleuritide. Sedato dolore multa aqua calida lauat, idest perfusionibus, vt docuit in Peripneumonia: & Mulsam præbet in potu, aut Vinum seu dulce, seu austerũ vtrum profuerit: & sorbitiones qualis in Pleuritide. Potione præterea vtitur ad dolorem sedandum ex ouo cocto Gallinaceo, à quo trito succũ exprimit, cui addit Succi Solani vncias quatuor, aquæ mulse, vncias duas, detur in potu quotidie donec dolor conquiescat. hoc remedium refrigerat, & redellit. Aliud degerens recipit Sylphij succum erui magnitudine, & O-

riga-

riganum tritum in Vino albo, ieiuno Ventriculo. Purgat autem aut Scamonio in ea quæ fit à flaua bile, aut Clysteri: aut solo Lacte, quod omnibus confert. Nam singulis diebus mane exhibet Lac Asininum, aut Caprinum coctum, aut Bubulam crudum, admixtũ cum melle, aut aqua mulsa, singulis diebus, & abstineat à cibis donec morbus iudicetur. *Si* interim adueniat suffocatio, vomitum prouocat, ex melle, aqua, aceto, & sale tepefactis cum ramulo Origani, quo in potu dato, ægrum stragulis operit, vt sudet, & cum vomitus prorumpit, adiuuandus cum penna: & noua potione Mulsæ tepidæ: *Si* bilis, & pituita eruperit, iterũ post quatuor horas repetenda potio eadẽ est, vt perficiatur vomitio. Post morbi iudicationem vtatur cibis puris, & modicis, nec timendum,

vt reuertatur morbus. Alioqui grauis eſt, & diuturnus. Si ex his non ſedetur dolor, Vena dextri cubiti ſecanda: & ſorbitionibus, vt in Pleuritide: Poſtquam vero ex vſu Lactis craſſefactus fuerit, & Hepar in magnum humorem elatus, inurere oportet per buxeos fuſos feruenti Oleo tinctos, aut fungis: octo cruſtis. hoc enim modo ſanus fiet: quod ſi hæc non proſint, omnino morietur.

De Tumore Hepatis ſine febre. Cap.20.

TVmores Hepatis ſine febre, alij ratione Vaſorũ ſunt, alij ratione ſubſtantiæ. In vaſis obſtructiones ſunt à craſsis, & viſcoſis humoribus, quibus impactis neceſſe eſt vaſa dilatari. Cauſæ ſunt Cibi craſſi, vt legumina, Caro Bubala, Vina dulcia, nigra. E-

xercitatio violenta post cibũ, nam distribuit cruda: Potus aquæ frigidæ ex niue, nam poros constringit, & indurat. aquæ palustres, Australes, salsæ, metallicæ. In substantia tumores molles, vel duri. Oedemata, Scirri, Inflationes. ob impeditam distributionẽ alimenti collectis humoribus aut pituitosis in Oedemate, aut Melancholicis in Scirrho, aut flatu in inflatione. propter obstructiones, aut Hepatis imbecillitatem. Ad surrosam dispositionem, vt plurimum perueniunt ex inflammatione & Erysipelate refrigerato, ob Iecinoris substantiam veluti lutosam, præcipue si interim cibis crassis, & viscosis vtantur. Ad Oedematosam ex aquoso sanguine, potu multo, ad Flatuosam ex cibis flatuosis. *Signa*: Grauitas in dextro Hypochondrio in omnibus. Sed Flatuosi, & Obstru-

de Ac. aq.

13. Met. 16.

5. lo. af. 7.

ſtructionis etiam tēſionis ſenſus. Si in Gibba, tumor tactu cognoſcitur durus, vel mollis, Tenſio. Anhelatio cum ad accliuem locum aſcendit, aut in curſu ob ſepti tranſuerſi cō preſſionem. In Sima affligitt magis aſſumpto cibo, quia Ventriculum comprimit. Aliquando vomitus bilis cōpreſſa veſica fellis: Comprimitur & Aorta, vnde pulſatio ſentitur ſub Ventriculo. Prognoſtica. Scirri confirmati incurabiles, reliqui tumores difficile curantur. Diuturnitate tranſeunt in Hydropē Fluxū Hepaticum. Obſtructio meatus fellis parit morbum Regium. Curatio obſtructionis ex craſſis, & viſcoſis humoribus. Incidere, abſtergere per acria, amara non ſine aſtrictione. Decoctio Hyſſopi, Origani, Calamenti, Thymi, Serpilli, Iridis, Polii, Marrubii, Eupatorii, Abſinthii, ex Mul-

ſa,

ſa, Oxymelite, ſy. de duabus radicibus, de quinque radicibus cum aceto. Aromatizentur cum Spica. Aetius Pelecini ſemen cochleari menſura cum Vino, aut aqua mulſa, Capnii ſuccus, quæ Chelidonia appellatur, circa ſepes addenſatus in paſtillos, ſemel exhibitus dolorẽ aufert, ter, liberat in totum ab obſtructione. Trociſci de Abſinthio de Eupatorio, de Rhabarbaro. Euacuatio per interualla ex Rhabarbaro, Agarico, Aloe, Colocynthide. Extrinſecus fomenta ex Abſinthio, Meliloto, cortice Citri, Spica, Cerata ex oleo Nardino, & Cinnamomo. Ad Flatus: Semina Dauci, Aniſi, Apij, Ameos, Piper Zinziber. Cardamomũ, Amomum, Cinnamomum, intus in cibis, extra in Ceratis, & Epithematis. Guttæ tres Olei ex Aniſo diſtillati cum Vino, aut Mulſa in potu.

Ad

Ad Oedema, calida, & sicca eadem quæ ad obstructiones. Aqua Tettuccii, Ferreæ, scilicet Villensis, Eiconcellæ: Scoria ferri, vel Scobes aceto præparata in Vino: sufficiunt vnciæ quatuor in Vini flaui libris quinque, infundantur per dies tres: Assumat mane vncias duas præsumpto Diarhodon, aut cortice Citri condito: postea exerceatur per duas horas. Cum prope fundum fuerit, abiiciatur. Ad tumorē scirrosum prius emollire, postea dissecare, & dissoluere al-
14. Met. 5 ternatim sæpius. Non valde calida nec sicca, nam indurāt magis & incurabilem reddūt. Quæ ob nimiam siccitatem
5. Sim. 7. emolliri nequeunt, vt lapidea substantia: egent iis quæ dissecent, & frangant. Reperti sunt Calculi in vesica fellis. dicentur remedia in Calculis Renum, & Vesicæ. Intus dissecantia validiora absque mul

ta

ta caliditate: Capparis ex Oxymelite: Oxymel compositum: Sy. Bisantinus: Poliũ, Marrubium, Chauæ Pitis, Rubia, Anisum, Amygdalæ amare, Pistacea, Grana Pini Auic. Trocisci de Lacca, Ras. Alternare ex Oleo Amygdalarum dulcium Terebynthina. Vinũ album tenue, non dulce. Non Lac, non balnea post cibum, neque exercitatio. Clysteres ex decocto Hyssopi, Origani Colocyntidis, Centaurii. Extra emollire calidis, & humidis. Altheæ radix cum seuo, Maluæ syl. folia: Pinguedines Medullæ: Cucumeris syl. radix. Hammoniacum, Galbanum, Bdellium, Styrax cum aceto. Pyrites, aut lapis molaris in aceto extinctus, vt vapor excipiatur, & puluis Emplastro additus. Omnibus addenda astringentia aromatica. Emplastrum de Meliloto.

13.Me.17
6.Tu.sa.3.
5.Tu.sa.7.
13.Me.15
5.Simpl.8
7.Catag.2

De Hepatica passione. Cap. 21.

3. lo. af. 7. APpellatur Hepatica passio Hepatis imbecillitas ob solam intemperiem, ex qua deijciuntur sanguino-
8. Catat. 6 lenta. Trall. Dysenteriam Hepaticam vocat: vulgo fluxus Hepaticus. Alius est morbus Hepaticus apud Hipp. Et Celsum, idest Hepatis inflammatio. Quæcunque Hepatis intemperies aut cum humore, aut sine, imbecilles facultates reddit, aut omnes, aut quasdam, si diuturna fuerit, aut magna: qualis est venenosa in pestilentia, aut ex morsu Hæmorrhi serpentis, in quo omnes Venæ sanguinem fundunt. Quamuis autem omnes imbecillitates sub Hepatica passione intelligantur, præcipue tamen dicitur, cum læditur coctio sanguinis, vnde

de cruenta fit excretio, quod
potius vitium Venarum est,
quam sanguinis. Initio egre-
ditur veluti lotura carnis,
quod imperfectam coctionē
significat ex frigiditate: aut
ob paruam moram, quod vi-
tium est Retentricis ex humi
ditate, aut Expultricis ob ca
liditatem magis. Postea suc-
cedit niger, assato sanguine &
corrupto ob caliditatem cum
febre: aliquando tamen ob
frigiditatem fit sanguis ni-
ger, aut veluti sanguis: vt Gal. 4. Aph. 21
testatur. Auic. Vtrunque,
dest sanguinem tenuem, &
crassum & à calido, & à frigi-
do fieri, tendere etiam ad vri
nam. An excretio sanguinis
prius fit per Diapedesim te-
nuiori parte transcolante, po
stea per Anastomosim, aut
corrosionem, vnde sanguis
crassior?

Omnis autem excretio san
guinis siue per Diapedesim,
siue

ſiue per Anaſtomoſim, ſiue per eroſionem ſequitur calorem rarefacientem, aperientem, aut corrodentem.

Omnino autem irritātem, & magis humiditatem relaxantem. Sine cruenta autem excretione ob Attractricem imbecillem ex frigiditate, deiectiones chyloſæ proueniunt coctæ iam in Ventriculo, & Inteſtinis. Colliquationes autem ex calida intemperie primo humorum, deinde Hepatis ſubſtantiæ. Vnde per Aluum bilis craſſa, graueolens, abunde colorata, vt in peſtilentibus contingit. Humida
3. *Catat.* 6 autem intemperies Retentricem imbecillem facit, & putredinem. Sicca auctam Attractricem, vnde Aluus ſicca: & praui habitus totius.

Signa Caliditatis. Color ad flauum vergens. Auic. An & rubedo in facie Eryſipelatoſa? Deiectiones frequentiores

tiores fœtidæ, Colliquatæ. Frigiditatis, Color albus, Deiectiones biliosæ, vomitus bilis, Deiectio appetentiæ, sitis, non assiduæ, neque multæ: sed diuturnæ, minus foetentes pituitam aut Melãcholiam referunt, veluti limus. fames. Humiditatis, excrementa humidiora, oculi tumidi.

Siccitatis, excrementa sicciora, Macies, Prognostica.

Difficilis curatu, quia intemperies confirmata. Deterior, in qua sanguis transmutatur in peregrinam qualitatem: Mitior, in qua diminuta fit coctio.

Curatio per alterantia ad quancunque intemperiem. 8. Cat. 7. Ad calidam ex Asclepiade: Succi Cicorij, aut Endiuiæ, aut Picridis, idest Chondrillæ vnciæ duæ cum aqua calida, Melle, Mulsa, Vino; si non adsit febris: Oxymelite. Senecionis decoctum, Trifolij

acetosi ex Archigene. Chamæpitys cũ Cichorij radice, refrigerant cum abstersione, attenuatione, & astrictione.

Extrinsecus Vnguentum Rosatum, Sandalinum Epithemate. Si cum humore, Purgatio ex Tamarindis, Diaprunis. Sy. Rosato solutiuo, Rhabarbaro. Ad calidam & humidam Pentaphyllon tum folia tum radices, Agrimonia, Lichen in petris nascens, idest Hepatica: pulueris drachma vna ex aceto mulso: in victu Ptisana, non Halica, non oua. Trall. Pisces saxatiles. Auic. Ad frigidam intemperiem ex Andromacho: plures compositiones ex Aromatibus: Cyphoides constat ex moderate astringentibus & resiccantibus & discutientibus vitiosos humores, serosos: aduersus putredinem, & malitiam humorum, Casia, Nardus, Iuncus odoratus, Calamus,

Myr-

Myrrha, Aſpalathus, Crocus, aſtrictionis, quid poſſident. Concoquunt vua paſſa ob familiaritatem, & vim concoctricem: Vinum, Mel ad abſtergendum: Bdellium & Terebinthina ad emolliendum. Quidam addunt Opium, Hyoſcyamum ad ſedandam irritationem fluxus. Sic Philonium vnica vice ſedauit Hepaticam paſſionem. Hepar Lupinum ſiccum drachma vna cum Pipere & Myrrha in Paſſo, proprietatem habet à tota ſubſtantia in omni intemperie tum calida, tum frigida: aut ſolum Hepar cum aqua, aut vino. Pharmacum ex Cochleis, Aſclepiadis. Recipit trium Cochlearum carnem valde tritam, diſſolue in vini nigri cyathis tribus, & calefactum bibat: Si febricitent, ex aqua Cicorei. Oleum ex Electro guttæ duæ cum ſucco Cicorei. Extra Oleum Nardi-

num: Balſamum.

Sed calorifica, vt iuuant ad frigidam intemperiem Hepatis, ſic nocent effuſioni ſanguinis. Vrgente igitur hoc Symptomate, comprimendus eſt prius ſanguis, ſeu excernatur per vomitum, ſeu per ſedem.

Reuulſio ſecta vena interna in brachio, ſi vires valent: Cucurbitulæ medio Ventri. Dentur in potu Trociſci de Charabe, de Spodio, de terra ſigillata: Hæmatites cum aqua Plantaginis, Palygoni, vel ſucco, Acacia, Hypociſtis.

Exterius Cataplaſma: Recipe Oenanthe, ideſt Labruſcæ floris, vnciam vnam, Croci drachmas duas, Roſarum, Meliloti, Maſtiches, Succini. ſing. Drachmas quatuor. Dactylorum vncias tres. Arida cribrata excipiantur Vino Myrthino. Poſtea adde car- *8. Cat. 5*

nem Dactylorũ, vltimo ceratum Rosaceum quantum sufficit. Alterum. Recipe semina Hyoscyami, Apij, vtriusque vnciam semis, Rosarum, Anisorum, Hypocistidis, Myrrhæ. sing. drach. duas, Croci, Opij, vtriusque drach. vnam, fiant pastilli ex vino Myrthino, qui triti ex melle imponantur. Succus Bursæ pastoris cum aceto impositus, vel per se haustus. Victus refrigerans, vt in sputo sanguinis. Sedato sanguinolento fluxu, remedia ad Hepatis imbecillitatem.

De Morbo Regio. *Cap. 22.*

MOrbus regius, Arquatus, Icterus, Icteron, Icteritia, Cels. Aurigo ab Au. Origobolo appellato, vulgo *sparso il fiele* Hipp. inquit, fit, cum bilis commota sub cuutẽ

conuertitur Commouetur autem aut inuiolenta exercitatione, aut ſponte in Criſi,aut impedita expurgatione. Eſt
li. Def. bilis refuſio in cutem, vnde ſuperficies tingitur luteaque fit. Symptoma in qualitate
4.Aph.62 mutata: cuius cauſa Expulſio in Criſi, aut à cauſa procatartica in curſu Commotio Symptomatica eſt, quia non per loca conferẽtia impedito trãſitu ad Duodenum, vnde regurgitat in venas. Impeditur autem tranſitus naturalis in Tumoribus Hepatis præcipue in inflammationibus ob cõpreſsionem: in obſtructionibus aut meatus ferentis ad Duodenum, aut aliorum, qui ſanguinem expurgant in veſicam fellis, vtroque enim modo bilis invenã Cauam transfluit. Aliquando imbecillitas veſicæ fellis cauſa eſt, vt neq; expellat interius cum nimiũ repleta eſt, neque attrahat

ab

ab Hepate, vnde bilis non ſe- 5. lo. aff.
paratur à ſanguine, Contin- vlt.
git autem id ob copiam bilis,
cum ſanguinis fit cõuerſio in
bilem, in febribus ardentibus
& venenis quibuſdam. Lædit
autem nutritionem ob praui-
tatem: vnde ſequitur imbecil-
litas, aliquando febris ſuper-
uenit. Celſus inquit ex Diocle:
Si poſt febrem oritur, prodeſ-
ſe, ſi poſt hunc febris, occide-
re: *Signa*. Incipit color ſublu
teus in albo oculorum: ſitis,
dolor capitis, frequens ſin-
gultus, difficultas reſpirandi
in curſu, & aſcenſione, quæ
compreſſionem ſepti tranſuer
ſi: & membrorum reſolutio.
In progreſſu totum corpus cũ
pallore quodam inalbeſcit.
Celſ. Ex cauſa procatartica,
habetur ex relatu. Ex Criſi, ſi
in febre. Ex Tumore Hepatis,
tenſio, durities, & grauitas
in dextro Hypochondrio. Ex
obſtructione Veſicæ fellis: Ex

crementa Alui alba ſunt, vt Canum ſtercora: quia non fertur bilis tingens.

Contra autem vrina redditur lutea, & craſſa, vt aliquando tingat colore Croceo, quod ſignum bilem trãſfuſam eſſe in venam cauam. Ex imbecillitate attractricis: aut conuerſione ſanguinis in bilem, vt nequeat ob copiam vniuerſa tranſire ad Inteſtina: omnia apparent lutea, tam excrementa, quam vrina, & totum corpus. Hipp. inquit: Quædã lutea eſt, quædam ex luteo & nigro, venis quibuſdam pallidis, quibuſdam nigris, ex quibus inciſis ſanguis exit vel pallidus, vel niger Quãdam etiam tradit albam ex Pituita, videtur Leucem ſignificare. Et libro. 2. de Morbis Ictertum quendam eſſe nigrum, cuius color niger circa faciem, & maxime circa partes occultatas: Ocu-

Int.aff.

li

si autem cum virore pallidi, itemque lingua inferne, & venæ sub lingua crassæ & nigræ, sine febre, vrinam mingit crassam, biliosam. Alterum subiungit luteum. Alius est morbus niger, de quo agit in fine, incipit cum vomitu nigro, significat Hypochondriacam passionem. Et 3. de Morbis describit quendam acutum, qui cito occidit. Color totius vt Malicorium videatur, & cum virore pallidus, vt lacerti. In vrina subsidet veluti Eruum fuluum, febris & horror debilis, halet, vestimenta ferre nequit, nam mordetur, & roditur.

Mane ante cibum viscera plerunque lancinantur, non patitur alloqui. In 14. diebus plerunque moritur; si effugerit, sanus euadit. De Ictteritia nigra meminit Gal. Fieri ex imbecillitate lienis non expurgantis atram bilem à sanguine. 5.lo.af.7.

 guine.

guine. Porro eædem causæ, quæ impediunt expurgationem fellis in Duodenum, prohibent ne per venam tendentem ad Lienem fiat separatio Atræ bilis; immo simul vtrunque meatum impediri ostendunt excreméta alba. vt enim bilis colore croceo tingit, sic atra colore nigro, & vrinam crassities cum colore ad nigrum tendentem simul cum pallore, idem ostendunt.

5. Aph. vl. Auic. inquit aliquando cum dolore colico esse. At Hipp. inquit: Icterici nō admodum flatuosi sunt ob naturam bilis, vt Gal. Prognostica. In febribus si ante septimam adueniant, malum; Si 7. vel 9. vel 11. vel 14. bonum, nisi dextra Hypochondria obduruerint. *4. Aph. 12 64.*

Curatio ad Icteritiam ex Crisi relictam, aut ex causa procatartica non existente vitio in viscere.

Sola digestio bilis sub cute.

tẽ. Balnea aquarum dulciũ, & Olea discussoria affricata, Chamæmelinum, Anethinum Vnguentum Gleucinum, Crocinum, Irinum, Amaracinũ. Alia remedia conueniunt ad Ictericos ex vitio Hepatis, quæ dicta sunt ad obstructiones, Tumores, & imbecillitates. Gal. Quibus citra febrem morbus regius accidit cum grauitatis sensu in dextro Hypochondrio: ijs omnibus aperies obstructionem, & cibis, & potibus, & medicamentis extenuantibus; deinde medicamentum bilem educens exhibitum vna die sanauit. Qui liberari non potuerunt, ijs rursus validiore ad aperiendum data potione, medicamentum, quod vehementius purgaret, exhibitum, sub fine purgationis visa est cærulea potius quam flauabilis cum acri mordacitate excreta: Quod signum ob diuturnitatem

9. Cat. 1.

5. lo. af. 7 in fi.

tem retentionis bilem huiuſmodi genitam fuiſſe. Hipp.
Lo. in ho. inquit: Cum ſuſceperis curandum, nutrito & humectato balneis & pingueſacientibus, & cibis, & potibus per tres, aut quatuor dies. Poſtquam humectatum fuerit corpus, purgato, & reſiccato, & repente pinguedinem exhaurito vndequaque medicamentis digerentibus. Ad caput purgatorio debili vtitor, & vrinam cientia ante cibos propina: poſtea abſtineat à potu. Cum attenuatum fuerit, etiam balneis purgato, lauato ex aqua, in qua radix Cucumeris. Syl. Contuſa ſit. Eo tempore abſtineat à medicamentis bilem ducentibus, & ijs, quæ vrinam cient. Sed nutrito, & Vinum vinoſum bibat, vt rubicundior fiat. Quod ſi viridis, ac luteus ſit, rurſus exhaurito, nequaquam vero reſiccato, ne is color ſtabilis

bilis reddatur. Gal. Si bilis ſub cute craſſior eſt reddita, quod cognoſcitur ſtrigili in ſudoribus tenuibus craſſitiē non excipiente: vtendum victu humectante, & balneo natura calido. Quando à repletione & ebrietate fit, Hipp. Venam ſecat in Cubito, ſi febricitent, ſorbitiones dat ex Ptiſana, & Mulſam. Cum Venæ ſub lingua craſſæ fuerint, ſecandæ ſunt. At Gal. in morbo regio ſanguinem mittere eſt in extremam perniciem ducere. An ad bilem euacuandam non confert Venæ ſectio, nam ſanguis bilem contemperat? Sed aliquando confert ad plenitudinem, vel craſſitiem. Celſus ex Aſclepiade, non per vrinam, ſed per Aluū ducendos eſſe humores, aliquando ex aqua ſalſa. Hodie ex Aqua Tettuccij. Victus varius nunc extenuans, ad obſtructiones, nunc validiori-

5. lo. af. 7.

Int. Aff.

2. Mor.

de pur. af. 2.

bus cibis ad reficiendum. Per omne tempus exercitatio, frictio, Balneum. In conclaui vti ludis, lasciuia, per quæ exhilaretur: vnde putat dictum morbum Regium.

De Hydrope. *Cap.23.*

HYdrops, Hydropisis, Aqua intercutem, In-
3. lo. af.7. tercus. Cels. Vult Gal. Esse Hepatis refrigerati affectionem, cum non potest in sanguinem cibum conuertere, sed in humorem aquosum. Oriri & ex alijs partibus affectis, Pulmone, Liene, Ieiuno, Colo, Mesenterio, Renibus, Vtero, nullo tumore existente in Hepate, sed tantum refrigerato per consensum: vt in fluxu immodico sanguinis per Hæmorrhoidas, aut Menses: aut propter retentionem. Aut ex potu aquæ frigidæ. Tres Hydropis

species

ſpecies eſſe: Vnam quæ ex Pituita in omnes venas Anaſarca, & Leucophlegmatia vocatur.

Alterã ex Aqua inter Peritonæum, & Inteſtina, quæ Aſcites dicitur. Tertiam ex flatu, quæ Tympanites, ex minori frigiditate, quia flatus generatio aliquam caliditatem requirit. Hipp. Aliter ſtatuit. Nam Leucophlegmatia, ideſt Pituita alba non inter Hydropis ſpecies ponitur, ſed quæ facile in Hydropem tranſit, niſi curetur, nec eſt lethalis. Corporis color albidior eſt, & intumeſcit albo colore alius in alia parte, magis & minus, cum pituita ad carnes conuerſa fuerit ex febribus diuturnis non purgata, ſanguis enim aquoſior fit, à copia pituitæ. Si curatus fuerit inchoante morbo, ſanus fit: Sin minus in Hydropem tranſit: & hominem corrumpit.

de Aff.

Int. Aff.

4. Acu. iii rumpit. Hydropis autem duas ſpecies tradit: quarũ Hypoſarcidios ineuitabilis eſt, ideſt incurabilis: Significat Aſcitem, non Leucophlegmatiã, vt putauit. Gal. Miratus dereliquiſſe Aſcitem. Alter flatuoſus egens multa & bona fortuna, vt curetur: quæ Tympanites dicitur, alibi Hydrope ſicca. Circa cauſas præterea magna eſt differentia. Non enim à frigiditate aquam fieri putat Hippocrates, ſed à calore colliquante. Inquit enim. Fit plerumque cum quis ex longo morbo impurgatus multo tempore permanet. Corrumpuntur enim carnes & liquantur, & fit a-

de Aff. qua. Fit etiam à Splene, cum ægrotauerit, & ab Hepate & à Pituita alba, & Dyſenteria,

Int. aff. & Lienteria. A pituita alba maxime in Hydropẽ fit tranſitus: nam pinguedo colliqueſcit, & à calore, qui in Pitui-

ta est, fit aqua. Item bibentibus aquas palustres, Splenes magni fiunt, & facies attenuata, quia carnes in Splenem colliquantur, & Hydropes lethalissimi, idest Ascites. Ventres eorum calidissimi, tum inferni, tum superni, siticulosi: colliquationes. de Ae. aq.

De ortu autem Tympanitis inquit: Pituita in Hepate calefacta flatum inducit, & in progressu aqua impletur ampliori caliditate colliquante. Alio modo in doloribus Lumborum. Int. aff. 4. Aph. 11

Dolores diuturni Lumborum & circa Vmbilicum in Hydropem siccam terminantur: quia ad locum dolentem spiritus feruntur, relaxatis autem ex diuturnitate arterijs, effunduntur in cauitatē, & replent, quod aliquando repente fit in venenis quibusdam, & paulo ante obitum. Alexander Trall. Hydropem

cum

cum febre, & qui succedit ad morbos acutos concedit non sine inflammatione esse & ex colliquatione nasci auctorem citat Galenum, sed Hippocrates est. Mirum inquit, aquam non extinguere febrẽ, neque febrem aquam absumere. Quamuis autem in febre à colliquatione fiat, frigidus tamen affectus dici potest, quia materia frigida est cum vestigio tamen caliditatis: frigiditatem quoque Hepatis adesse, quia calor innatus diminutus est non tamen ab intemperie frigida, sed à caliditate præter naturam.

Causæ & signa Hydropis. Cap. 24.

De Aff. CAusa Leucophlegmatiæ, Materia Pituita ad carnes conuersa; Efficiens febres diuturnæ: in pituitosis non purgatis redditur sanguis aquo.

quoſior. Cum incipit Cachexia vocatur. Paul. & Aet. ideſt prauus habitus. Hipp. Pituitam vulgarem appellat, cum recenteſsima eſt. *Int. aff.*

Pituitam albam, cum antiquior. Nos vulgo *Bolſo.* Oritur & in Tabe, quia ſanguis non tendit in nutrimentum, ſed in excrementum aquoſũ. In largo ſanguinis fluxu ſanguis aquoſior redditur ob defectum calidi innati. Ideo affectus frigidi & humidi omnium venarum & Hepatis.

Cauſæ externæ, victus ratio pituitoſa, ſomnus, Balnea, pigritia. Aſcitis cauſæ: materia, Aqua intra peritonæũ transcolans ex Hepate, frequentius ex Liene, nam Lien fons aquæ eſt: Ex Renibus, Meſenterio, Abſceſſu aquoſo Hipp. Non per venas, vt in paſsione Hepatica: eſſet enim aqua ſanguinolenta, non ſubflaua, qualis eſt Hydropicorum *4. Mor. Int. aff.*

2. Mor. rum aqua. Aliquando ex Pulmone, in Hydrope Pulmonis: Aliquando ex Capite in
Io. in ho. Hydrocephalo. Hippocrates inquit: Ex capite per dorſum defluit in Ventrem, & Hydropem facit. Efficiens potus multus, aut aquæ frigidæ, vnde refrigeratio fiat ſanguinis & Hepatis, vt Gal. vult: aut
1. lo. af. 7. aquæ paluſtris, quæ viſcera indurat, & obſtructiones parit: vnde caliditas colliquans.
de Ae. aq. Febres colliquantes. At caliditas debuiſſet potius bilem gignere, quam aquam. An quæ vehementius calefaciūt, Ichorem, ſeu ſaniem ſeparant: vt verè diuretica ſua caliditate ex ſanguine vrinam exprimunt, & puſtulæ aquoſæ ex combuſtione excitantur.

Cauſa Tympanitis, materia, flatus intra peritonæum:
Int. aff. aut ex Pituita genitus modice calefacta: aut ex arterijs tranſfuſus, Efficiens, Dolores

In-

Inteſtinorum, Venena. Signa Leucophlegmatiæ: Color albidior corporis: videtur mortuo ſimile. Paul. Aet. Intumeſcit totum corpus albo tumore, ex cuius compreſſione relinquitur fouea: Venter craſſus, pedes, & femora tument, Tibiæ, & Scrotum. Aceruatim reſpirat, facies rubicunda, os ſiccum, poſt cibum ſpiritus frequens, ſitis: forte ob tumorem Hepatis. Eadem die modo melius, modo peius habet. Pituita vulgaris, quæ recentiſſima eſt: Pituita alba antiquior grauat hominem magis, & ſpeciem habet pallidiorem, totum corpus laxo tumore intumeſcit, & facies rubet. Paul. & Aet. Cachexia dicitur, cum corpus in aquoſitatem conuertitur, redditur laxum & emolleſcit, ex quibus ſignificatur Pituita vulgaris. Alteram vero, ideſt Leucophlegmatiam vocant

2. Mor.

Int. aff.

Hypo-

Hyposarca & Sarcitem.

Ascitis signa: Cum quatitur, fluctuat vt in vtre aqua intra Peritonæū. Trall. Hipp. Inquit. Cum tota pinguedo in pectine absumpta est, prominet vmbilicus, implet aliquando Scrotum, femora & pedes, Cutis pellucida, gracilescunt partes superiores. Si ex Thorace, tussis sicca, fauces exasperari videntur, rigor & febris, Orthopnea. Corpus intumescit & pedes. Vngues contrahuntur, quamdiu aqua in Ventre superiori est, dolor acutus cum descenderit ad inferiorem, melius habere videtur.

Quandoque ad latus intumescit, & indicat locum sectionis. Ex Capite. Fluxione tendente ad vertebras & in carnes, Hydrops fit. Siccæ anteriores partes, Caput, Nares, Oculi, Oculorum hebetudo, color pallidus cum reli-

Int. aff.

lo. in ho.

reliquo corpore : nihil exuit, quia fluxus auertitur ad posteriora, vnde meatus ad Ventrem fiunt laxiores astrictis anterioribus. Ex Hepate aut Liene, tumor earum partium, & dolor: Aluus sicca. Ex Mesenterio, fluxus, Intestinorum Rosio. Trall. Quibus ex parte inani, & lumbis principia Hydropis fiunt, ijs pedes intumescunt, & Alui fluor diutinus fit: qui neque exoluit dolorem, neque mollit Ventrem. Quibus à Iecore aqua intercutem incœpit, tussire quidem cupiditas est, sed nihil excreant commentatione dignum, pedesque intumescunt, ac Venter non deijcit, nisi dura, ac pro necessitate: atque etiam circa Ventrem oedemata fiunt, partim in dextra, partim in sinistra consistentia desinentiaque. Tympanitis signa. Tensio resonãs, flatu replente totum Ventrẽ, 2. Pro. 2. 3

descen-

descendit aliquando ad femora, & pedes. Aet. si prematur, resilit, non relinquit foueam: In processu succedit aqua: Si ex conuersione pituitæ in flatum, paulatim: Si ex arterijs spiritum transmittentibus, cito: aliquando repente in venenis.

2. Prog.1. Prognostica. Hydrops idest Ascites, si ex morbo acuto mala est, quia non sedat febrem, sed dolorem admodũ infert ac mortem, fereq. incipit ex parte inani ac Lumbis, & Iecore. Si ex Pulmone, periculum imminet suffocationis. Qui ex praua victus ratione, facilius curantur, nisi scirrus ortus fuerit. Nam expresso tenui humore, viscera coagulantur in scirrum. Periculosior ex Hepate, quã Liene. Ascites confirmatus incurabilis est, idest ob scirrum Hepatis. Anasarca facilius curatur, ante quam transeat

in

Aſcitem, magis contingit pueris. Aet. ob voracitatē. ympanites medio modo ſe hbet. Auic. Aetius Tympaitem deterrimum eſſe, ideſt ui ex dolore, aut venenis. ſcitem facillimum, qui a pū ione aqua extrahi poteſt. At ipp. Aſcitem, quem Hyporcidion vocat, incurabilem ſe, qui ſcilicet ex vitio viſceim. Tympanitem egere mul & bona fortuna. Omnes hi orbi niſi cito curentur, loni ſunt, & enecant. 4. Acu. 11

Curatio Hydropi. Cap. 25.

IN curatione cuiuſque ſpeciei Hydropis duo indicāir: Euacuatio materiæ tumoim facientis: & vitia partiū enerantium corrigere. Gal. 1. Gla. vl. es intentiones ponit. Euaiare, Emollire, & vrinam ouere, quod ſpectat ad eua-

cuationem. Ad Leucophleg-
matiam, si ex plenitudine
fiat, vt ex retentione men-
struorum: aut Hæmorrhoida-
rum, venæ sectio Gal. licet
4.Ac.1 11 morbus frigidus sit, ob copiā.
Paul. & Aet. Iteranda in tri-
bus diebus, præcipue in Ca-
chexia. Hipp. Ex dorso per
Int.aff. Cucurbitulas: & Venæ sectio
in Scroto. Purgatio Pituitæ in
Pituita recenti solo vomitu
post cibum, per duos dies,
aut tres. Præparatio ad vomi-
tum lauare, edere cibos ex
Oleo, & Melle, olera acria, pin-
guia, & dulcia, & acida per-
mixta: sæpe bibat inter eden-
dum: in fine placentam insu-
per edat, & Mel, & Ficus. Post-
quam cœnauerit, pocula lar-
ge exhauriat, & vbi large re-
pletus fuerit, parum dormiat.
Experrectus vomat, magno
Vini poculo epoto cum tepi-
da aqua temperato, donec Fi-
cus euomuerit, qui vltimi pro-
deunt.

deunt. Hoc remedium magis trahit pituitam, & humores ex carnibus, & corpus magis resiccat auferendo alimentũ: Si pituita in Ventre fuerit, Clysteri euacuetur. Ad Pituitam inueteratam si sua sponte Venter turbatus fuerit, sanatur cito. Sin, purgare oportet ex Cneoro, Hippophesto, Grano gnidio, lapide Magnete: Postea cibis siccantibus vtatur, Vino nigro austero, allijs coctis: Deambulationes multæ, augendo pro auctione cibi. Satureiam, & Origanum multum edat, & inde Vinum vinosum ante deambulationes. Nos vtimur Calybe scobe, aut Scoria ferri præparata in vino: vt postea deãbulet. Paul. purgat ex Elleboro, Trall. ex Hiera sæpius. Succus corticis secundi Sambuci expressus, Lathyris, Squama æris. Recipe foliorum Chamæleæ drach. v- 2. Morb.

nam, Squamæ æris, Anisi, v-triusque drach. quinque. Dosis drach. vnã vsque ad duas cum aqua. Interim aperientia singulis diebus.

Confectio ex Amygdalis amaris. Recipe, Anisi, seminis Apij, Amygd. amar. Absinthij, Gummi, singulorum drach. quatuor: pastilli fiant ex aqua. Digerentia per frictiones, Balnea sulphurea, aluminosa, nitrosa, & vario exercitationis genere, in sole velato capite. Punctiones plures supra talos, ad femora, Scrotum: supra Carpum, vt diutius emanent. Aet. Defendenda crura, ne recipiant, fascia expressiua ab imo sursum ducta.

Aff. Curatio Ascitis Hipp. A principio antequam super excrescat, Pharmaca bibenda dato, à quibus aqua & Pituita purgetur: Bilem ne moueto. An significat ex Leuco-

phle-

phlegmatia fieri, ideo Hyposarcidios cognominatur ab eodẽ? Bilem ne moueto, quia non peccat. Humiditas enim non ſiccitas lædit. Cibos & potus aſſumat, & labores, & deambulationes, à quibus gracilis & ſiccus euadat, & carnes quam robuſtiſsimæ fiant. Celſus cibos glutinoſos conuenire, ne ſanguis in aquam tranſeat. Si non ſuccedat, ſectione facta emittito, vel iuxta Vmbilicum, vel retro iuxta Lumbos, ſed pauci effugiunt. An quia non ſufficit aquæ extractio, niſi generationis cauſa tollatur, quæ in Scirro fieri nequit? Item inquit Hipp. Siccandus Venter victu, & deambulationibus. Panis furfuracius, caro Leporina aſſa, galli, Ouiculæ, & Suis, omnes aſſæ. Polypi in Vino nigro & auſtero cocti. Vinum modicum bibat nigrum auſterum quam craſsiſ- *Int. aſſ.*

ſimum & acerbiſsimum: iuſcula ne attingat. Piſces ſine ſale elixos, ſed refrigeratos. An ſal inimicum, quia facile humeſcit? Ex oleribus Raphanum, Apium, Lenticulam torrefactam ex aceto. Deambulet quotidie mane, & poſt cœnam. Veſperi dormiat, mane exurgat. Si hæc non ſufficiant, purgandus ex Cneoro, Hippopheſto, Grano gnidio bis in die, donec vacuus ſit. Si tumor in Scroto, femoribus, & tibijs, acuto ſcalpello multa, & frequentia vlcuſcula incutito. Si in Thorace, tertiam coſtam ab inferiori perforato, vt inde paulatim aqua educatur. Interim exhibenda ſiccantia ex Ariſtolochia, Laſerpitio, Eruo, & Lente formatis paſtillis. Si ab Hepate tumefacto, in principio Origanum & Laſerpitium cũ Vino, & Lac Caprinum cum Mulſa coctum: Abſtineat per
pri-

primos dies à cibis, ſorbitionibus vtatur Ptiſanæ, & Vino albo. Poſt decem dies tranſeat ad victum ſiccantem. Si morbus non quieſcit, inurito cruſtis octo fungis, cum valde intumuerit. Idem ad Lienem tumefactum, capita eius intercipiendo fungis, aut ferramento cum multa cautione ne tranſuras. Hæc à principio fiant poſt euacuationes, & vſum Lactis Aſinini cum Mulſa. Si vero æger extenuatus fuerit, præhumectare oportet per fomenta, nam præparant ad purgationes. Eadem fere tradit Hipp. alibi. *Lo. in ho.*
In potu medicamenta aquam ducentia, & edulia quam pituitoſiſſima: Si non leuetur, inurenda ſuperficies leniſſime, quo aquam continere poſſis, circa Vmbilicum, & intra Vmbilicum, & ſingulis diebus emittere. Cum enim morbus ſit periculoſiſſimus, in-

his periclitari oportet, si enim successerit, sanum facies, alioqui omnino periturum. Ceterum in puero, partes tumidæ aqua plenæ scalpello aperiendæ, & frequenter & parũ educendum est, & locum apertũ cum eduxeris, calfactorio medicamento illines. Si ex capite oriatur, intercipiendus est fluxus ustione in collo, ut cicatrice inducta, astringatur locus: ad partes autem anteriores auertẽda est fluxio. Ad colliquationem autem, quæ Hydropem facit, Hipp. remedia affert, in hunc modũ. Qui Ventrem inferiorem calidum habent, subeũtq. acres deiectiones, & inæquales, hi à colliquatione id patiuntur. Qui si valentes fuerint, reuelles Elleboro albo: si non: Cremorem tritici frumentei crassum frigidumq. dabis, & quod ex Lente conficitur: panemq. subcineritium: & pisces febrien-

Lo. in ho.

4. Acu. 112. 113.

brientibus quidem elixos, nō febrientibus autem aſſos. Vinum præterea haudquaquam febrientibus nigrum dabis, alijs verò aquam, aut à Meſpilis, aut Myrthis, aut Malis, aut Sorbis, aut palmulis, aut vitium Oenanthe. Si vero febris non fuerit, vexentq. tormina: primum quidem Lactis Aſinini pauxillum, deinde ſenſim paulatimq. plus bibat: & Lini ſemen, & triticeam polentam mixta Hordeacea, & ſparſa: Faba Aegyptia adēpto amaro, vel oua ſemicocta edat aſſa, & Similam, & Milium, & Chondrum ex Lacte coctum: Cocta hæc, & refrigerata edat, atque his ſimilia tum pocula, tum edulia ingerat. Gal. colliquationem curat in febribus colliquantibus aquæ frigidæ potu, & cibis actu frigidis. At in Hydrope nō aqua, neque cibi tenues & humectantes, ſed craſſi, & 10. Me. 11

ſiccantes conueniunt: & qui
multum nutriant, vt ſufficere
poſſint ad arduas inambula-
4. Acu. 11 tiones. Hodie alia genera me
dicamentorum habemus ad
aquas ducendas: mitiſſimum
quidem Braſſicam ſyl. quæ
vulgo Soldanella dicitur, da-
tur ſuccus, aut puluis: Me-
cioacan ex Vino. Vehemen-
tiora Elaterium, Euphorbiũ:
extant pillulæ vtriuſque. Va-
ria digerentia exterius appli-
canda recenſentur à Gal. Fo-
5. Cat. 5. mentum ex ſurfure ſicco: a-
rena maris. Experientia com
probatum Thalietri folia cũ
farina tritici, aut ouo frixa,
mane aſſumpta, nam viſcera
emolliunt, & vrinam mouent.
Celſus Hydropicorum Ven-
trem menſurat cingulo, &
potus quantitatem, vtrum
cum Vrina conueniat. Ad
Tympanitem curandam vi-
dentur ea referri, quæ Hipp.
4. Acu. 111 dicit. Curatur tolerantia, fo-
tu

tu, & temperantia: Edat ſicca,& acria, ita enim maxime tum minget,tum valebit. Sed Galenus recte communem eſſe omnium curationem: Tolerantiã ſcilicet laborum, fomentis digerentibus, & temperantiã in victu præcipere, potu modico: concedit autẽ carnem Suillam in aceto coctam, ideſt, quam vulgo *Gelatinam* vocamus, vt reſiſtere poſsit aduerſus arduas deambulationes. Conuenire aliquando Venæ ſectionem, ſi difficulter ſpirauerit, annuentibus viribus. Quod Gal. negat in Aſcite & Tympanite. An ad flatuoſos affectus maxime facit Venæ ſectio,vt in Palpitatione,& in Priapiſmo? Nam ex Arterijs flatus communicantur. Poſt Venæ ſectionem exhibet panes calidos ex Vino nigro Oleo tinctos,ad vires reficiendas. Paulus ad Tympanitem exhibet 5.lo. af.2.

etiam medicamenta aquam ducentia, quia flatus non sine aqua: postea extenuantia, & discutientia flatus tum intus, tum extra. Recentiores experimento inuenerunt maxime conuenire Balneum de aquis, in agro Pisano, naturæ ferreæ, quod refrigerat, & astringit. Ipse testari possum sanasse mulierem in æstate lauacro frigido in flumine, & victu refrigerante, qua ratio-
14. Met. 8. ne Galenus curauit inflationes linguæ, & pudēdi. repellēti bus solis. Sic in Tympanite arteriç relaxatç egēt astrictione & refrigerātibus. Prohibētquoque frigida generationē flatus

De Lienis affectibus. Cap. 26.

Lien in sinistra parte situs est sub costis mendosis, porrigitur deorsum connexa
6. Ana. ad 5. 10. parte exterius spectante, concaua interius è regione Hepatis, vnde Omentum exoritur. Substantia limosa, & fungosa ad

ad fæcem ſanguinis expurgã-
dam, quam trahit per ramum
Venæ portæ ſub Ventriculo
tranſeuntem, & partim ad os
Ventriculi tranſmittit ad ap-
petentiam excitandã, partim
excernit ad Inteſtina craſſa.
Facit etiam ad concoctionem
ſanguinis, Ariſt. vt Hepar in
dextris. Affectus iidem fer-
me, qui in Hepate: Obſtru-
ctio, Inflammatio, Scirrus. Sed
magis intumeſcit, quam He- 6.lo.af. 1.
par, ob ſubſtantiam fungo-
ſam, quæ auide bibit humidi-
tatem corporis, vnde fons a-
quæ dicitur 4. de Morbis. Qui
bus corpus floret, ijs Lien mi-
nuitur: Quibus magnus, & tu
mens, ijs corpus minuitur, &
cacochymũ redditur. Splene-
tici vocantur, & Lienoſi, qui-
bus Lien intumuit & indu-
ruit; facile autem indureſcit
ob ſuccum melancholicum, 9.Cat.2.
quo nutritur, & qui difficile
expurgatur obſtructionem fa

 ciens.

ciens. patitur etiam intemperies ſolas, à quibus omnibus læduntur facultates naturales. Imbecillis attractio cauſa eſt, vt tumor Melancholicus non ſeparetur à ſanguine vt decet. Cum igitur regurgitat in venam cauam, totũ corpus nigro colore inficitur morbos melancholicos patitur. Si regurgitet ad Ventriculũ vomitus nigros & vexationes Hypochondriacas inducit, & famem caninam. Si ad Inteſtina craſſa, fluxus Hæmorrhoidarum, qui liberant à multis morbis, ſed ſi retineantur, graues morbos inducũt: mærores, Hydropes, Tumores. Redditur autem Lien imbecillis ad attractionem ex intemperie frigida, aut ex obſtructione, aut tumore. Intumeſcit autem, & obſtruitur præcipue ab aquis paluſtribus & cænoſis. Hepar autem
Ae. aq. magis à frigidis & crudis. Si-

gna

gna inflammationis, dolor acutus, & febris, Aluus suppressa, inappetentia: in progressu color pallidus, aut niger: Vlcera in Tibijs: Gingiuæ à dentibus abscedunt, maleolent. Tumor nunc minuitur, nunc augetur, in progressu durus fit vt lapis: Morbus diuturnus, non lethalis. *de Aff. Int. aff.* Sine febre ex humoribus frigidis: ex potu aquæ intempestiuæ aut palustris. Item à fructibus multis comestis, Ficubus, Vua, Musto. Intumescit aliquãdo in Crisi, exonerante se natura. Impletur aliquando à bile, vnde vehemẽs caliditas sentitur. Aliquando *Int. aff.* à sanguine in Vere, vnde dolores acuti in Splenem, & in Mammam, & Clauiculam, & humerũ pertingũt, & sub scapulam. Vẽter durus, & Splen veluti lapis fit. Hic morbus magis lethalis est quam ceteri. A Liene autem maxime Hy *lo. in he.*

drops

drops fit in hunc modum. Cũ Splen in febre magnus factus fuerit: & Omẽtum simul cum corpore fuerit attenuatum, pinguitudo Omenti colliquescit: vbi vero vasa pinguitudine vacua facta fuerint, & à Splene florente ac augescente in Omentum defluxerit, vtpote vicinum maxime existens, & vt vasa habens, eaq. vacua, excipit, & vbi morbus semel in corpore factus fuerit, ad id quod est morbosum vertitur, nisi quis probè disponat, ac curet. Sed videbitur alicui mirum pinguedinem colliquatam in Aquam conuerti, non in substantiam oleosam. Hydropis enim humor aqueus est non vnctuosus. Dicendum est omnem pinguedinem humiditatem continere aeream, quæ facile in ignem transire potest, sed antequam in ignem transeat, si refrigeretur in aquam conuer-

uerti, vt ſales, & quæcumque vehementer paſsa ſunt à calido & ſicco. Simili modo pinguedines per colliquationẽ extenuatæ in ſubſtantiam vaporoſam, ſi non comburantur, adepto refrigerationis principio, in aquam tranſeũt. Principiũ refrigerationis accipiunt ex cibis & potibus, præcipue ex aquæ frigidæ potu: & vbi incœperit conuerti, non ceſſat, donec tota pinguedo in aquam cõuertatur: paulatim colliquata, extenuata & in aquam conuerſa. Hinc etiam patet aliquando Tympanitem fieri, & poſt Tympanitem aqua impleri, vt Hippocrates tradit. *Int. aff.* Materia enim pinguedinis, ſcilicet ſanguinis halituoſa ſubſtantia in vaſis continetur, præcipue in Arterijs, eſt enim alimentum optime coctum, extra vaſa autem coagulatur iuxta mẽbranas à frigore. Effluit igitur

tur

tur aliquãdo ex Arterijs substantia hæc spirituosa, quæ Flatu implet: antequam in aquam conuertatur. Omentum autẽ ex multis Arterijs constat, ideo inflatio & Hydrops. In Omento maxime incipit: cui Liẽ coniunctus est.

Curatio Lienis tumidi. C.27.

CVM tumor à sanguine fit, seu à ceteris humoribus sanguini admixtis, Venæ sectio conuenit ex interna brachij sinistri quæ Vena Splenitis appellatur: quia morbus oritur à sinistra Vena, idest, quæ Vena portæ appellatur:
Int. Aff. non enim aliunde Lien venas recipit. At si Bracchij Venæ ex Vena caua producantur, quæ communio est cum Vena portæ? An ratione Arteriarum per Anastomosim fit communio? Paul. ex manu sinistra magis reuellit, & minus debilitat. Biliosis condu-
Aff. cit, vt per victum humectan-

tem Aluum & Veſicam ſubducamus, & de vena Splenitide *Aſſ.*
frequenter ſanguinem mittant: & medicamẽtis vrinam cientibus vtantur, quæ Splenem mollire ſcripta ſunt, & pro anni tempore bilem purgent. Pituitoſis, ſi impurgati ſint, Caput, & reliquum corpus purgare. Si purgatione non egent, Victus ratio conſtituenda, vt corpus exſiccemus & attenuemus: Cibis, & potibus, & vomitibus, & exercitijs plurimis, & deãbulationibus. Et in vere ſurſum per Elleborum purgentur. Tandem, ſi cetera non proſint, inurendus eſt: Cum ex inflammatione ſuppuratus fuerit, inuſtio ſanat. Inurendus & cum valde intumuit, quod ex vſu Lactis fit, oportet enim ante inuſtionẽ prius Lacte craſſefacere. Aliquãdo in principio vrere oportet, cũ timetur, ne materia regurgitet

tet in Pulmonem, quod contingere ſolet, cum ſtatim in principio morbi dolor acutus irruit, nempe ex Vena portæ. Si quidem medicus non intellexerit, priuſquam incubuerit, reſilit in Pulmonem. Huic per fungos, cruſtas octo inurito, capita Lienis quam celerrime intercipiēs. Et vbicunque alius dolor incubuerit, vrito: ſic enim ſtatim ſanus erit. Si vero non fuerit vſtus, ſanus autem ſponte fiat, plerumque poſt duodecim annos morbus rurſus reuertitur, & ſi Splenem occupauerit, multis aquam intercutem inducit.

Int.aff.

Int.aff. Victus Hipp. Si febris non adeſt, Panis furfuraceus, Caro Canina, Caprina, Ouina. Salſamentum Gaditanum, ideſt quas vulgo Haringas vocamus, aut Saperdam, & acida & ſalſa omnia aſſumat, & acerba: Bibat vinum Coum

ſub-

ſubaſtringens, quam nigerrimum: Abſtineat à dulcibus, pinguibus, & nidoroſis. Non caro Porcina, nec Mugil, nec Anguilla: Nullum olus niſi aceto coctum. An abſtinendum à Vinis tenacibus, & cibis, à quibus intumeſcit Lié? Si adeo validus fuerit, per 30. dies ad ligna ſecanda cogatur. Luctetur ſummis humeris, interdiu deambulet, Veſpere dormiat, mane exurgat, & quæ relata ſunt, edat. Galenus: Lien eget attenuantibus citra manifeſtam caliditatem, ne vehementius incraſſaſcat ſuccus craſſus in ipſo obturatus. Admiſcendum aliquid ex auſteris ad actiones naturales conſeruandas, quibus per accidens totum corpus conſeruatur. Conueniunt valde amara cum quibuſdam auſteris ex aceto. Intus ex Hipp. medicamenta Splenem attenuantia, Aſphodeli 9.Cat.2.

deli ſemen, Viſci folia, Fænogræcum, ſemen Viticis, Ruta, Mentæ radix, in Vino auſtero trita. dato ſingulis diebus ieiuno. Galenus ex aceto
Int. Aff. hæc tribuit Myrobalani caro, Hemionitis, Aſplenum, Capparis, radicis cortex, Coſtum, Chamædrys, Polium, Cotyledonis radix, Hederæ corymbi, Ammoniacum, ſemen Hyperici, Galbanum, Periclimeni ſemen & radix, Naſturtium, Scyllæ ſuccus, Chamæ pitrys, Ariſtolochia, Rubia, Panax, Myricæ fructus, folia, lignum. Variæ compoſitiones extant Andromachi, & Aſclepiadæ. Paul. aquam extinctionis ferri propinat in febricitantibus per ſe: in infebricitantibus ex aceto, & Vino. An ferri Scobes, & Scoria ex Aceto præparata, cum vires validæ ſunt ad deambulationes, vel cum Hieræ ſpeciebus in catapo-

ſijs:

ſijs:vel in Vino infuſæ? Lienis obſtructiones auferunt, ieiuno Ventriculo ante inambulationes. Extrinſecus Cataplaſmata & inunctiones & Epithemata. Ex Cera, Reſina, Pice, Bitumine, Galbano Ammoniaco, Sambuci folia tenerrima ad inflammationem: Aloes ex Aceto. Marrubium nigrum, Viſcum Quercinum, Calx viua, Auripigmentum, Alumen, ex Aceto & Oleo eliquantur. Sed ſæpius auferenda, ne vrant. interim fouere ſpōgijs calidis ex Aceto. Arabes Vnguentum de Artanita ad Vmbilicum, ex Cyclamino, Brionia, nam mouet Aluum & vrinas.

Hodie quidam Lienem induratum confundunt Securi ſuppoſita lana imponūt emollientia: ſic enim facilius remedijs cedit: contuſus & veluti confractus.

Renum constitutio, Affectus: de Calculo.Cap.28.

RENES duo figura Faseoli Lũbis affixi ad serosum excrementum excernendum è toto corpore, vt transmittant in Vesicam per vasa vrinaria. Substantia carnosa, densa, fibrosa: In mediam cauitatem venulæ & arteriæ desinunt vrinam transcolatã fundentes, vnde exitus in vasa vrinaria tendentia in Vesicam. Ingrediuntur in Renes, quâ incurui sunt, Venæ emulgentes amplæ ex Vena caua, & Aorta: inde in dorsum, idest eorum gibbum vasa minuta sparguntur, quæ reuertuntur in incuruum ad cauitatem, veluti lacunam. Nerui admodum exigui, vnde in carne stupidus sensus, in membranis & vasis acutus fit. Patiuntur affectus secundum morborum

de Re.af. 2.

3.d.f.pa.5. 9.

borum differentias, intemperiem quamcumque, Inflammationem, Obſtructionem, Calculum, Vlcera: Secundum ſymptomata: Dolores, Vrinæ ſtillicidium, quæ Stranguria dicitur: Retentio, quæ Iſcuria; Mictio cum dolore, quæ Diſuria, Sanguinis mictio Sanici, Pilorum, Arenularum, ſeu Sabuli. Humorum, quorum multi communes ſunt cum Veſicæ morbis, aut vaſorum.

Calculus Renum aut vaſorum Nephritis vocatur, Veſicæ lapis Lithiaſis. Morbus eſt in numero, toto genere præter naturam. Eſt & cauſa Obſtructionis, aut Attritionis: Symptoma autem intemperiei. Cauſa materialis, humores craſſi aut glutinoſi, aut vtroque modo vitiati. Cibi & potus, Lac, Caſeus, Piſces ex lutoſis, Anguillæ, Voracitas, Aquæ ſtagnantes, & Re. aſ. 2.

quæ

quæ ex magnis fluminibus.
Ae.aq. Efficiens sola caliditas etiam naturalis Gal. licet extra quidam à frigore congelentur.

An lapides illiquabiles ab
4.Met.7. vtroque fiunt? Arist. Iudicium. Omnis vrina in matulis derelicta crustam lapideam gignit, vt aquæ Thermales. Quod enim assatum est, in vrina refrigescens concrescit, vt Calx soluta in aqua. Quod pueris contingit in vesica, quia membranosa, frigida, & ampla capacitate constat: nō in Renibus ob velocem exitum. In adultis autē prius concrescit in Renibus, quia materia crassa in illis magis retinetur, & exusta magis est quam in pueris. Hipp. in Coacis inquit. Nephritis non fit ante pubertatem, sed ab anno 14. vsque ad 42. omne genus morbi contingit. Post hanc ætatem nec strumæ, nec Calculus in Vesica, nisi prius

affue-

affuerint. Incipit quibuſdam concreſcere in Veſica Fellis. Feruor enim cauſa eſt retentionis Hipp. Oppoſitum videtur ſentire Hipp. vbi inquit, & Calculi pueris propter Veſicæ caliditatem, & totius corporis fiunt. Viris autem Calculi non generantur propter corporis frigiditatẽ: Quod Gal. inquit verum eſſe in ſenibus. An frigiditas faciens ad lapidum illiquabilium concretionem, non eſt euidens, vt quando glaciei concretio fit? Non enim Cryſtallus inter Gemmas à vehementi frigiditate fit, ſed ſatis eſt poſt exuſtionem, & ſolutionem modica frigiditas, ſeparans ab aqua craſſitiem. Hæc autem frigiditas in concretione efficit, vt aliqua humiditas glutinans ſiccas partes, retineatur, quæ alteri humiditati prohibet ingreſſum, quo fit vt ab humido & frigi-

Ae. aq.
2. Nat. hu 11.
3. Aph. 26

do non ſoluantur, neque à calido & ſicco, quia aſſatio coagulauit. Ideo ſecundum ſenſum tam in Renibus, quam in Veſica ſola caliditas lapidem gignit: quæ in pueris maior eſt quam in viris, & in iuuenibus maior quam in ſenibus: quamuis caliditas aduenticia aliquando aliter ſe habeat. Locus igitur exuſtionis materiæ lapideſcentis eſt in Venis, in Abſceſſibus: nam & pus lapideſcit. Concretionis autem locus minus calidus, vt Veſica, Renum lacuna, vaſa in quibus materia retinetur. Veſica pueri magis retinet, quam virorum, & in maſculis magis quam in feminis ob meatus anguſtiam. Qui in renibus coagulantur, quidam numeroſi milij magnitudine ſpectantur, alij paruæ viciæ, alij inſtar Piſeoli omnes læues, quia in vaſis anguſtis fiunt, ſed in progreſſu ma-

iores ſpectantur dilatatis vaſis. At qui in lacuna Renum concreſcunt, hiſpidi ſunt, & inæquales, ad lapillum prius genitum inæqualiter agglomerata noua materia, non à continente coercita: & qui deſcendunt in veſicam, ſi non expurgentur, ſimili modo creſcunt ſecundum cruſtas.

Signa Nephritis. Dolor ſimilis Colico, aliquando ſimul vtraq; pars afficitur, ob conſenſum. Fit repente impacto lapide in cauitate Renũ, vel Vretere, ideo acutus. Renum dolor repentinus cum vrinæ ſuppreſſione, Hipp. in Coacis. Calculorum aut vrinarum craſſarum mictionem ſignificat. Cõmunicatur enim affectio veſicæ. Grauis in ſubſtantia Renum, nullus cum exigui & læues. Fixus in Nephritide communicans cum Vreteribus. Vagus in Colico maior nauſea & vomitus. Vri- 6. lo. af. 3.

næ ſabuloſæ certum iudiciū.
Re.af.3. At in initio aquoſæ. Calculoſi Vrinam ſplendidiſſimam ad ſimilitudinem Seri, quia
Ae.aq. craſſiſſimum, & biliosiſſimum
4.Aph.79 manet. Quibus in Vrinis arenoſa ſubſiſtunt, ijs Veſica calculo laborat. Gal. non ſolum Veſicæ, ſed & Renum ſignum eſſe. Libro de Internis aff. non Veſicæ, ſed Renum. Gal. inquit. Arenulæ prodeunt, dū fiunt lapides, cum facti ſunt, nō poſſunt eijci, niſi à natura, aut medicamētis atterantur. Pro diuerſitate colorum, diuerſa materia ſignificatur: ſubalbidi, ruſi, pallidi, nigri, aliquando ſanguinolenti, cōmixto ſanguine. Stupor in crure eiuſdem lateris, repleta Vena, vnde & nerui compreſſio. Teſtis contractus cōmunicata affectione ſeminalibus, aliquando genitali ſpi-
Int'aff. ritu ex Arterijs tendente. Si-
4.Mor. gna lapidis in Veſica, Frica-
tio

tio pudendi, non in feminis: stillicidium. Mutata positione facilius mingunt. Calculosi ita figurati, vt lapis ad vrinarium meatum non illabatur, facile mingunt, quod non contingit in Tuberculo. Vrina sanguinolenta: dolor in mingendo. In Pueris tactu dignosci potest, intromisso per sedem digito medio. In adultis intromissa candela in pudendum, aut Siringa, sed exasperatio periculosa. Prognostica. Insanabiles magni, & præduri. Qui in Renibus magis atteri possunt. Pericula imminent ex inflammatione: Vlcere, Suppressionis Vrinæ, ob dolorem ingẽtem coangustatis meatibus. Coa.

Curatio calculi. Cap. 29.

CVratio præseruatiua calculi, ne gignatur, ne au- Re. af. 1.

geatur. Victus extenuans in crassioribus naturis, mediocris in gracilibus: non valde calidus: Aquam bibere ante cibum, Trall. Fugare satietatem, cruditates, & motus vehementes. Abstinere à cibis duris, & multum nutrientibus, inflantibus, viscosis: Vinis nigris, & dulcibus, Aquis palustribus, & magnorum flu minum. Si cruditas orta sit in Ventriculo, corrigere somno longiore, & calefacientibus. Si humores abundauerint, euacuatio per Venæ sectionem, & medicamenta pur gantia in vere. Renes & Vesicam expurgare post totius euacuationem non ijs, quæ vehementer Vrinam impellunt, quia cogunt in lapidem, sed quæ obstructiones
10.Cat.1. aperiunt, manifeste calida amara: & quæ ducunt Vrinas crassissimas, viscosas, & fœtẽtes: Cardui decoctum, Erin-

gij radix, Asparagus, Betonica, Rubia: Cetrach, Quinquefolij radix, Trall. Ad Calculum iam genitum, eductio, si fieri potest; sin, transpositio ex angusto in latam cauitatẽ. Melius in substantia renum, quam in cauitate. Et in lata cauitate Renum, quam in Vretere: & in Vesica, quam in Collo.

Vrgente dolore prius mitigantia, ne inflammatio oriatur, vnde augetur meatuum astrictio. Si dolor subito inuadat, existente cibo in Ventriculo, vomat statim, deinde fæces educantur clysteri. Postea plenitudo euacuetur, si adsit, mediocriter, vt sufficere posit, Venæ sectio in brachio ad reuellendum. Aliquãdo in Poplite, aut Malleolo, ad deriuandum à partibus propinquis, sed in virtute imbecilli materiæ alliciuntur ad partem affectam, ideo satius Re. af. 4. 8

in ſuperioribus, ex manu, Aet. Medicamenta purgantia ad humores peccãtes poſt Venæ ſectionem interiectis diebus quibuſdam ad vires inſtaurandas. Therebinthinæ vncia ſemis ſaccharo candio fiat bolus, & ſuperbibãtur olei Amygdalarum dulcium, vnciæ quatuor, aut Caſsiæ nuper extractæ vncia vna, Diaphiniconis vncia ſemis, fiat bolus cum puluere liquiritiæ. Deinde ad Lumbos, & Ilia Anodyna relaxantia humectantia, per fomenta, Inſeſsiones, & Cataplaſmata: ex Fœnogræco, ſem. Lini, Althea, Anetho, Gummi, incoctis in aqua, & Oleo dulci. Adipe Gallinaceo recenti, Phaſiani, Butyro recenti. Farina tritici Hordei, ſem. Lini, Fœnogræci, radice Altheæ trita, & cribrata, Terebinthĩna adiecta Cataplaſmati. Addenda ad flatus ſemina,

Ane-

Anethi, Apij, Fœniculi, Ligustici in decocto. Clysteres ex ijsdē. Ne Cataplasma refrigeretur, fouere oportet ex decocto, & sæpius renouare. Sacculi etiam ex farinis madidi, Cataplasma optimum ex Lupini farina decocta cū musto, adiecto Peucedano, Chamæmelo. Item panis cū musto incoctus. Balnea aquæ dulcis non diuturna, quia vires resoluunt. Ex Balneo fomenta applicentur, & Cataplasmata. In dolore vehementissimo si cetera non prosint, obstupefacientia. Hipp. curatio prius purgat per scamonium fomento ad totum corpus adhibito: postera die subpurgat duobus congiis succi Ciceris albi, sale iniecto, vt bibatur, facit enim ad detrahendum lapidem: quemadmodum hodie aquæ thermales quædam faciunt: Postea cibis, potibus, & balneis cu- *Int. aff.*

rat, vt in ſtillicidio. Cum dolor preſſerit, multa calida lauato, & tepefactoria, qua parte maxime dolet, adhibeto. Cum intumuerit, tãquam ſuppuratum ſecat, & extracto pure, arenam per Vrinã cientia ſanat. Si ſectus furit, ſanum fieri ſpes eſt, alioqui commoritur. Ad lapidem detrudendum ex Renibus, Aet. Cucurbitulæ faciunt à Renibus deorſum attractæ ad inguina, dum in balneo, aut inſeſsionibus, & fomentis loca relaxata fuerint. In calidioribus naturis, & ſiti immodica, poſt totius euacuationem aqua frigida ſæpe, & copioſius hauſta lapidem detrudit, ſi æger aſſuetus frigidæ, & nulla in viſceribus fuerit inflammatio. Eadem habentur ex Philagrio. In ceteris autẽ conueniunt aquæ thermales potæ, quæ nitroſæ aut ferreæ ſunt, vt aqua Regii, Villenſis,

Ficoncellæ. Si nimium impa-
ctus, vt nequeat descendere:
conterendus est in arenulas
paulatim. Lapidem paulatim
conterunt insidentia tepida,
admixtis tamen quibusdam
diureticis ad Ventriculum.
nam calida Vrinam mouētia
indurant. Videmus succos
acidos vt Limonum, Marga-
ritas tabefacere: Salem in fi-
ctilibus contentum, crustas
demere. Explicantur à Gale-
no Danaconium, Petroseli- Re. af. 4.
num, Polytricon, ex Oxy-
melite, & ipsum Oxymel, A- 6. lo. af. 4.
cetum scilliticum, Saccharū.
Lapis spongiæ, Iudaicus, qui
Syriacus mas, & femina: ad Ve
sicæ lapidem femina, ad Re-
num, mas.

Sed concedit quidem Gal.
ad lapidem renum multum 9. Simpl.
posse, ad Vesicæ lapidem nul-
lum se reperisse. Sanguis Hir
cinus praeparatus, Vitrum
combustum, lapis Cappadox,

ideſt *Spongiæ*. Paliuri ſemen, Graminis radix, Aſparagorū regalium radix, ideſt Aſphodeli. Semen Altheæ, Milium ſolis, ideſt Lithoſpermon. Betonica, Saxifragia, Pulegium, Capparis radix, Ficuum domeſticorum ſemina, Bdelliū Arabicum, ſuccus Limonum, Nitrum, Sal, Oleum vitrioli, Sulphuris, cum aqua Capilli veneris, vel Iure. Extant va-
30.Cat.1. riæ cōpoſitiones. Electuariū Lithontripton, de Cineribus. Aetius extollit auem Troglodytem: paſſerculus eſt minimus, vt Regulus: totus cum pennis combuſtus vt teri poſſit. Inter prædicta remedia, quædam emolliunt, quædam frangunt emollientia alternatim intermiſcenda, vt Paliuri ſemen, quæ Iuiuba à noſtris dicitur, ſemen Altheæ, Bdellium Arabicum, ideſt Gummi Arabicum, Gummi Ceraſorum. Fiat paſtillus ex pul-

pa Iuiubarum,& Gummi Arabico, & ſemine Altheæ, cũ modico Olei Vitrioli, aut Sulphuris. Diſſoluatur in potu, cum aqua Capilli veneris.

Victus quamdiu dolores vrgent, tenuiſsimus, Ptiſana, emulſio ſeminum communiũ, Amygdalarum, potus aquæ decoctionis Iuiubarum, Liquiritiæ, Capillorum veneris, cum ſaccharo. Mitigato dolore, carnes volatilium elixæ, Vinum album, potus largior, niſi affuerit vrinæ retentio. Si lapides conteri nequeant, vt qui in Veſica ob duritiem, & longinquitatem: & qui in Renibus vetuſtiores fuerint, non mouendi, nec agitandi, ne atterant vicinas partes, & inflamment: atque exulcerent. Extrahuntur lapides Veſicæ inciſione in collo Veſicæ, & qui impacti in pudendo: inciſione ſuperius, ne vrinæ meatus tangatur, fieret.n. fiſtula. *Ren. af. 3.*

De Renum inflammatione Vlceribus, & mictu sanguinis.
Cap. 30.

RENes inflammantur concitata fluxione, aut ob dolorem, aut ob caliditatem, aut propter imbecillitatem. Dolor ex calculo, aut percussione, obstructione. Caliditas ex motu, aut humoribus calidis. Imbecillitas ex qualibet intemperie. Hipp. recenset
Int. aff. quatuor species. Prima ex calculo. Secunda ex labore, cum ruptæ Venulæ in renibus sanguinem fuderint, deinde pus. Tertia ex atra bile mordente, & exulcerante. Quarta ex bile, & pituita maxime in æstate, aliquando ex Venere.
6. lo. af. 3 Signa. Dolor cum horrore interpellato, varioq. ad quem
Int. aff. febres quædam inordinatæ. Ex venæ disruptione, sangui-

nis

nis mictio, deinde puris. Quicumque ſponte ſanguinem mingunt, iis à renibus venulam ruptam ſignificatur. Rũpitur, aut ex motu vehementi, vt in ſaltu, caſu ex alto, aut ob plenitudinem. Contingit & ex Veſica. Si ſanguinem aut pus mingant, aut renum, aut veſicæ exulcerationem ſignificat, Exulceratio aut à lapide fit atterenti, aut ab humoribus mordentibus. Aliquando ſanguis egreditur per anaſtomoſim, quod paulatim incipit, non repente. Gal. Dignoſcitur pars affecta ex dolore, & ijs quæ cum vrina excernuntur. Vult Galenus etiã ex permixtione ſanguinis cũ vrina magis, & minus: at liquida cito permiſcentur, etiã ſi ex loco propinquo exeant. Ex atra bile, vrina oſtendit veluti ex carnibus bubulis aſſatis: dolores in Lumbis, & in veſica, & inter anum & puden-

4. Aph. 78

4. Aph. 75

dendum,& in ipſo rene ad tẽpus modicum, deinde remittit dolor, & rurſus acutus fit breui tempore.

Ex bile,& pituita, dolores in lateris mollitudine,& Lumbos,& Lumborum muſculos. Non poteſt in ſanam partem decumbere, nam valde dolet, & pendere quædam videntur ex mollitudine: Si pronus decumbat, non dolet. Pedes, & Tibiæ ſemper frigent. Vrina vix prodit, craſſa cum ſubſidentia farinæ modo,& ſi bilis præualuerit, ſubfulua,; ſi pituita, alba, & craſſa. Si morbus diutius perſeuerat, cum dolore maiore ſuppuratur.

6.lo.af.3. Gal. Cum pendere videatur ex Rene dolente quidpiam, abſceſſum concretum ſignificat.

Prognoſtica. Inflammatio ex lapide periculoſior, quia aſtrictio augetur, & dolores, vnde vrinæ retentio fit. Suppura-

ratio si extra intumuerit, spes salutis per incisionem. Ex sanguinis mictu periculum ne grumus meatum claudat, & vrina cohibeatur. Tenuis sanguis, & sine dolore non periculosus. 6. lo. af. 4.

Curatio inflammationis, ad fluxionem reuulsio per venæ sectionem in cubitu: Medicamenta purgantia non in principio, quia offendunt partes inflammatas, præcipue Renes, & Vesicam. Trall. magis Clysteres molles. Præparandi humores humectantibus cibis, & potibus, Ptisana, Pisces saxatiles, Intubus, Mulsa aquosa, decoctio Liquiritiæ, Iuiubarum: sy. Violatus, de Ibisco, de Capillo veneris, Si humor crassus, admiscendum aliquid oxymelitis, & aliqua extenuantia, semen Apij, succus Limonũ, sed parcius, ne mordeant, & ne ferãt humores ad partem affectã.

Si humores acres magis molestãt, aqua tepida copiosior. Extrinsecus refrigerantia inter initia, & vbi feruor, etiam in statu. Ceratum rosaceum cum modico aceti, aut succo Polygoni, Portulacæ. In progressu addendum Chamæmelum, adipes recentes: *Diachilon.* Tandem sola relaxantia, & digerentia: ex decocto Chamæmeli, Meliloti, Absinthij, Altheæ, Fænogræci, sem. Lini: Non diutius, ne in pus cõuertatur: Balnea, vbi totum corpus fuerit euacuatum. Celsus inquit: Oportet quiescere cubare molliter, soluere aluum: sæpe desidere in aqua calida, neque cibum, neque potum frigidum assumere. Abstinere ab omnibus salsis, acribus, acidis. Bibere liberaliter. Adijcere modo potioni, modo cibo, Piper, Porrum, Ferulam, Papauer albũ: inde quæ maxime vrinam mo

uere

uere consueuerunt. Ad suppuratos renes, si extra tumor appareat, secandus quamprimũ iuxta renem. Si pus non erupe- Int. aff.
rit, vergit inferius, aut ad Intestinum, quod melius est, aut superius, vnde tabidi fiunt, & pereunt. Si pus exeat per vrinam, id aut a Renibus venit, aut à superioribus, aut à Vesica. discernitur commixtione cum vrina magis, & minus. Abstergendum ex potu 6. io. af. 4.
aquæ mulsæ aquosæ, Ptisana, Melle rosaceo, aqua Hordei, Capillorum veneris: Semen Cucumeris, Vesicariæ, serum & Lac, quæ Hipp. exhibet ad Int. aff.
atram bilem in renibus.

Ad mictum sanguinis: Si magna effusio, venæ sectio reuellens in cubitu iterata. Aet. statim in principio: & vbi per interualla ex consuetudine, anticipare paulo ante. Si ab exercitatione, non tutum est cohibere: nam alij morbi cō-

tingunt, vt ex retẽtis Hæmor rhoidibus, iuuat excretio. Sed in proceſſu debilitantur, quibus multus prorumpit. Cohibetur refrigerantibus & aſtringentibus. Ad renes Poſca in ſpongijs applicata: Vnguentum roſatum cum aceto, Rubi folia, Glandes, Myrthi, & Quercus folia Mulicorium. Intus ſuccus Polygoni Symphiti decoctum, Tragacantha in Vino nigro, ſtratiotes aquaticus, liſimachiæ ſuccus, Salicis folia. Hæmatites. Pæoniæ ſemina fulua 12. in Vino: Cornu Ceruí vſtum. Aquæ aluminoſæ, qualis eſt Brandula. Potus aquæ frigidæ extincto ferreo: Cauere nimiam aſtrictionem, ne grumi retineantur diſſoluendi Oxymelite, Poſca, & Lixiuio.

Vlcera contingunt in Re- *6.lo.af.3.* nibus & Veſica, aut ex lapide atterente, aut ex ſuppuratione

ratione, aut humoribus erodentibus: aut medicamentis, vt Cantharidibus. Dignoſcuntur ex vrina conturbata ac ſi farina eſſet inſperſa, quæ reſidet in fundo. Aliquando exiguum pus craſſum, quod nō ſoluitur in vrina: aliquando ramentum particulæ, vt Caruncula ex Renibus, veluti ſquama ex Veſica, aliquando ſanguis ob eroſionem. Dolor creberrime ſentitur, Si ex lapide, arenulæ & reliqua ſigna lapidis. Si ex abſceſſu, quæ præceſſerunt: & copia ſedimentorum, in quibus & humorum veſtigia, oſtenduntur. Curantur ſiccantibus & abſtergētibus ſine morſu. Dioſcorides laudat ad omnĩa vlcera interna, & roſiones Renum & Veſicæ Lac præcipue Aſininū. Trall. vitandum vbi multitudo acrium humorum, quia ſimul corrumpitur. Suſpectum etiam

tiam in Calculo. Tamen Aetius ex [f] Philagrio exhibet in extenuatis calculosis, at non aliud genus Lactis, quam Asininum. Qui timent Lactis crassitiem, exhibeant serum per Lactis decoctionem extractum, non per coagulum: idest Lac aqua pluuia temperatum & decoctum, postea refrigeratum & colatum, Siccantia, Bolus Armenus, Equisetum, Gramen, semina Altheæ, sem. Lini, Vrticæ, Paliuri. Pastilli ex his varij componuntur, dantur cum decocto Eringij, aut Graminis, aut Atractylidis herbæ, aut Chrysattico, idest Protropo,
10. Cat. 1. Vino dulci. Ex Andromacho. Recipe sem. communia, sem. Papaueris albi, sem. Cucumeris, Tragacanthæ, singulorum drach. duas, Anisi drach. quatuor, cum aqua, fiant Pastilli. Alij etiam obstupefacientes componuntur

ex paſſo. Maſtiche, aut Terebinthina lota in ouo ſorbili ſumpta. Trall. Oua recentia cruda ad ſorbendum præſtantiſſima. Portulacæ ſuccus addenſatus in paſtillos drach. vna cum aqua Calida Aet. Aquæ thermales ferreæ, vt Villenſis, Ficoncellæ.

De Capillitio, & Stillicidio. Cap. 31.

PIli in vrina, morbus Pilaris, Capillitium, cuius facit mentionem Hipp. Quibus in vrina craſſa exiſtẽte carũculæ paruæ, aut veluti capilli vnà exeunt, ijs à renibus excernitur. Gal. fieri à craſſis humoribus & viſcoſis non in Veſica, ſed in Rene. Longitudo aliquando ad dimidium cubitum: ex comeſtione Orobi, Fabæ, Caſei teneri, & duri, & aliis cibis craſsioribus. Putat in venis

6. lo. af. 3.
4. Aph. 76

cam

eam longitudinem procreari: quod mirum in trãſitu per angustas venas integritatẽ ſeruari.

An collecta in renibus materia ſequaci veluti Viſcum, dum fertur per vreteres, producitur in eam longitudinẽ, vt ſtamina ſerica ex ſimili materia in ventre ſui vermis collecta? Contingunt ſanis, à quibus periculum imminet obſtructionis, aut lapidis. Curatur per incidentia, & extenuantia, quibus omnes pericula euaſerunt.

Strãguria græce ab expreſſione dicta, Latine ſtillicidiũ: Eſt vrinæ paulatim & guttatim emiſsio cum aſsidua mingendi irritatione. Aet. Diſuria, ideſt, vrinæ difficultas, qualis in Inteſtinis dyſenteria, eſt emiſsio vrinæ cum dolore, vel cũ difficultate, Gal. Hipp. ſenibus contingere
7. Aph. 48 Stranguriam & Diſuriam.

Stran-

Stranguria eſt veluti Teneſmus, aſſidua mingendi cupiditas cum expreſſione paucæ vrinæ. Si contingat cùm dolore, Diſuria dicitur: vterq; affectus ſimul eſſe poſſunt. Symptomata ſunt Veſicæ, aut propter eius affectum, vt vlcera, inflammatio, imbecillitas: aut ob vrinam mordentem ex ſuperioribus, vt Pure, humoribus acribus. Hipp. 2. de Morbis inquit: Quum repletum fuerit caput, & præcalidũ factum, torpor caput tenet, & frequenter mingit, & alia patitur, quæ in vrinæ ſtillicidio. Poſt nouem dies, ſi per Nares aut Aures aqua & muccus erumpat, à morbo liberatur, & vrinæ ſtillicidium ſedatur, mingitq; citra dolorem vrinam multam, & albam. Item Stillicidij multi modi ſunt & omnigeni. Fit à pituita: & cum Veſica ſiccata fuerit, aut perfrigerata,

6. lo. aff. 4.

Aff.

aut euacuata, dolorem exhibet. Quum vero humida est, & plena, aut etiam diffusa, minus. Senioribus fit diuturnior, iunioribus breuior: neutris lethalis. Per consensum
5. Aph.58 vicinarum partium: ex inflammatione Intestini recti, aut Vteri, & Renibus purulentis stillicidium aduenit, vt Hepate inflammato singultus. Signa: Fieri ex materia descendente à Capite, Capitis læsio: Ex Renibus, quæ excernũtur cum vrina, pus, humores, ramenta. Ex Vesicæ affectu dolor ex lapide, aut
4. Aph.80 vlcere: Exeuntia: Ex imbecillitate, cum vel à parua quantitate grauatur, ob siccitatem: vidimus quendam ob Calculũ Vesicæ, Vesicã in angustũ habere contractã, vt modicam vrinam contineret, hic continuo stillicidio laborabat. Ob frigiditatem in senibus per ætatem coangusta-
ta

ta Vesica. In Aquilone, in Autũno, Vrinæ albæ. Prognostica. Sanantur quæ ex descensu materiæ irritantis: si partes mittentes sanabiles sunt. Idem si fiat per consensum. Imbecillitates Vesicæ in senibus non curantur. Periculum ex stillicidio ob insomnium, ex frequenti irritatione: & ne transeat in suppressionem Vrinæ. Si ex stillicidio Ileos superuenit, in septem diebus pereunt, nisi febre superueniente satis Vrina fluxerit.

3 *Aph.* 16 22.

6. *Aph.* 44

Similis affectus est Vrinæ incontinentia, cum præter voluntatem emittitur, vel ob vitiũ musculi claudentis ceruicem, vel nerui in Paralysi. Et qui in somno permingunt, quæ affectio pueris maxime contingit. Aet. musculo ob somnum non fungente suo munere, Vesica autem expellente.

6. *lo. af.* 4.

Curatio Stillicidij: Con-

7. *Aph.* 48 *Aff.*

ducit forinſecus corpus Bal-
neis calidis mollire, intrinſe-
cus humectare, Aluum per ci
bos fluidam reddere: Veſi-
cam per potus quampluri mũ
diffundere copia Vrinæ. Dan-
da & Vrina in cientia, quæ
dolorem ſedant. Aet. ad acre-
dinem irritantem, contem-
perantia & euacuãtia: quam-
primum humores noxios eua-
cuare: Sy. roſato ſolutiuo,
Caſſia Tamarindis, Sero Vac
cino cum ſy. roſato per plu-
res dies. Abſtineat ab omni-
bus acribus & ſalſis. Bibat
aquam calidam dulcem plu-
rimam: Amylum cum Lacte
decoctum, Palmarum deco-
ctum, Vinum dulcius, Lac
calidum potatum, & per co-
lem infuſum, Trociſci Alche-
chengi in potu: Continuis fo-
mentis vtatur ex Malua, Pa-
rietaria, Violis, Melitoto,
Chamæmelo incoctis in Hy-
dreleo. Ad frigiditatem, fo-
uere

uere pectinem ex oleo Rutaceo: Insidere in decocto Sãpsuci, Rutæ, imum Ventrem contegere & calfacere. In sedem eadem infundantur. In cibis Vrinam cientia: Anisum, Foeniculum, Cinnamomum: & in potu. Theriaca cum passo, aut Vino mulso. Hipp. Vrinæ stillicidium, & mingendi difficultatem, Vini potio, & Venæ sectio soluit. incidere autẽ interiores. Sed Gal. reijcit hunc Aphorismũ, cauillans secare interiores. An prius ad reuellendum, interiores malleoli, vt in dolore Coxendicis exteriores? Vini autem potus, ad vrinam promouendam. Ad alia vitia Vesicæ, ad vlcera, & lapidem: & ad partes consentientes. dicta sunt remedia. Ad vrinæ incontinentiam, musculum relaxatum fouere ex oleo Rutaceo ad Perineum: ex Euphorbio & Castorio. Ad per- 7. Aph. 48

mingentes in ſomno, Aet. varia remedia affert ex animalibus. Si mordaciores Vrinæ, Contemperantia: ſemen Lactucæ in potu, & in ferculis. Pudendum illinire ex Cimolia cum ſucco Parietariæ in ſomno. Potus paucus, ſi ſitiant, dormiant. Ad Veſicæ imbecillitatem ex nimia humiditate, ſiccantia: à proprietate, Myrrha, & Calamintha cum Vino ante cœnam. Rutæ ſyl. ſemen torrefactum, Caſtorium: Pulmo hœdi aſſatus comeſtus large ſine pane in cibo.

De ſuppreſſione Vrinæ, & Diabete. Cap. 32.

1.lo. af.1.
6.lo. af.4. IScuria Græce eſt Vrinæ ſuppreſſio. Contingit, aut quia Vrina nõ perueniat ad Veſicam obſtructis Renibus, Vreterijs à lapide, humoribus craſſis, Pure, Sanguinis

nis grumis. Vel aſtrictis ab inflãmatione tuberculo. Vel præ ſiccitate in febribus malignis, humoribus ad ſuperiora vergentibus. In his omnibus Vrina non fertur ad Veſicam. Aut Veſica plena non reddit Vrinam obſtructo vel aſtricto meatu ab ijſdem cauſis, amplius ex carne ſupercreſcente in collo Veſicæ ex vlcere eius loci. Aliquando nulla exiſtente noxa in meatu, Vrina non redditur, quia Veſica comprimi nequit ad expulſionem naturalem, cum nimirum repleta eſt in diuturna retentione ob negocia; aut ob nerui læſionẽ ex icta ſpina. Quamuis Galenus non putet facultatem naturalem egere neruis ad ſuos motus. Sed ex ictu ſpinæ retineri Vrinam, & Alui excreméta, quia ijs communicetur inflammatio: at hæc non ſtatim fit, ſed in progreſſu. Signa Veſicæ 3. Art. 51. 33. 4. lo. af. 6.

plenæ: tactu dignoſcitur, tenſione, & duritie ſupra pectinem. Non excerni ob vitia in meatu: ex lapide obſtruente,
Con. cognoſcitur, mutata figura corporis, qua melius mingit. & intromiſſa Siringa aut candela tangitur carnoſitas aut lapis. Si vitio Renum non transmittentium, nullus tumor nec grauitas in imo Ventre. Renum vitia explicata ſunt quibus dignoſcantur. At læſo vno Rene, non tollitur Vrinæ deſcenſus per alterũ: niſi inflammatio vtrunque occupet. Si abſque Renum læſione non deſcendat Vrina, alio vergere neceſſe eſt, vt in febribus malignis. Prognoſtica. Si non ſuccurratur, breui occidit: aut Veſica inflammata, aut Vrina in venas regurgitante ſpecie Hydropis.

Curatio Iſcuriæ aduerſus cauſas, vt in ſtillicidio. Ad Veſicam plenam abſtinere à

potu: Fomenta & insessiones relaxantes. Si obturata fistula à lapide, resupinato corpore concutere, vt lapis à meatu dimoueatur, elatis cruribus. Si non succedat, repetendum efficacius. Sin, intromisso cathetere retruditur lapis, & Vrina per eius fistulam egreditur. Idem in Grumo & carnositate faciendum: at non vbi inflãmatio adest. Si fistula non est obturata, sufficit abdominis compressio manu, sed prius sedata inflammatione, si adsit, per venæ sectionem & relaxantia. Ad obtusum sensum, irritantia vt in Paralysi. Alliciunt Vrinam, Nitrum, Cimices tritæ illitæ ad fistulam. Aet. Si ob Renum vitia, remedia explicata sunt. Ad Vrinam impellendam efficacissimum remedium recentioribus, Oleum Vitrioli guttæ duæ vel tres in iure haustæ,

1. lo. af. 1.

niſi febris prohibeat. Antiqui Cantharidas propinabant.

6.lo. af.3. Diabete eſt Vrinæ profluuium, rariſsimus affectus: Dipſacos etiam vocatur, ob ſitim vehementem: nam multum bibunt, & multum mingunt non alteratum à ſua qualitate ob celeritatem, vt in Lienteria. Cauſam putat Gal. Renum imbecillitatem, vt pondus retinere nequeãt. At obſtat vehemẽs attractio. Reſpondet, non abſurdum eſſe vt in fame Canina. An in Renibus non eſt tanta cauitas, quæ continere multam Vrinam poſsit, ſed ſucceſsiue labi in Veſicã neceſſe eſt? Attractio humidi in ſiti ob calorem, vel ſiccitatem, vel vtrunque. Aet. ex Aræteo. Viſcera ipſis vri videntur, anxij, & non longe poſt moriuntur. Si quando parumper Vrinam retineant, intumeſcunt Lumbi & Coxæ: Si adhuc amplius

mor-

mordens calor augeatur in visceribus, superior Venter corrugatur, & Venæ eleuantur. Vniuersum habitum gracilem habent, & tabes accidit. Humores vitiosi in Renum corpore imbibiti eam inducunt, salsi. Curatio. Motum auertere in habitum corporis. Humores contemperare, Abstergere à Renibus, Refrigerare & humectare. Celsus auertit in corpus exercitatione, frictionibus, maximeq; ad solẽ, vel ad ignem. Aræteus sudatorium parat ex vapore in dolio, vt interim aer frigidus inspiretur. Aetius addit vomitum post potum. Archigenes Venę sectione vtitur in initio moderata, non in progressu. Contemperatio per victum. Ptisanæ succus frigidus, Olera, refrigerantia non diuretica, Oua sorbilia, Halica, Caro Porcina sine pingui, elixa, Caseus re-

cens non ſalitus, Potus frigidus Vini rubri auſteri cum aqua frigida amplius diluti. Celſus. Cibus comprimens, Vinum auſterum meracum, æſtate frigidum, hyeme calidum quam minime. Lac extincto ferro, vt totum Serum abſumatur. Euacuatio prauorum per Aluum medicamentis lenientibus vel Lacte Celſ. per vrinam Archig. mediocriter vrinam cientibus, vt Renes à prauis expurgentur. At non tutum in inueteratis. Emulſio ſeminum communiũ. Refrigeratio Renum exterius ex Lactuca, Vmbilico Veneris, Lenticula paluſtri, Vnguentum roſaceum, adiectis aliquando obſtupefacientibus, Mandragora, Papaueri.

Libri Septimi finis.

AN-

ANDREAE CÆSALPINI

ARTIS MEDICAE LIBER OCTAVVS DE GENITALIVM MORBIS.

Præfatio. Cap. I.

NVnquam ſatis mirari licet, quantum Natura geſtiat in ijs partibus, quæ ad ſpeciẽ propagandam datæ ſunt, fabricandis & exornãdis, Nam in Plantis quid pulchrius ſpectari poteſt, quam apparatus ad ſeminis productionem? Quam iucunda eſt florum venuſtas

nuſtas fructus præmonſtrantium, in quibus ſemen naturæ theſaurus conditur? Nulla enim res adeo intuentium oculos oblectat, quam colorum pulchritudo, & texturæ artificium, quibus natura plerunq; in ijs condendis ludit. At illud maxime mirandum in animalibus, quod genitalia tam in maribus, quam in feminis tanquam turpia, & obſcœna abſcondit, quaſi pudeat oſtendere. Nam in brutis, quorum ingreſſus pronus eſt, ſub cauda & inter coxas latitantia collocauit. In hominibus autem, quibus ob rectam ſtaturam id minus fieri poterat, inditum eſt, vt arte has partes velent: nec turpe videtur reliquum corpus nudum ferre, modo hæ ſolæ tegantur. Quin & nominibus proprijs eas proferre pudet. Quæ enim apud vulgus recepta ſunt vocabula; ve

recun-

recundius loquentibus, ne consuetudine quidem placẽt, sed fœdiora videntur. Ideo si quando necesse sit aut in sciẽtijs, aut Medicinæ gratia eas partes meminisse, Latini Græcis nominibus vtuntur, vt Cornelius Celsus testatur. Quod si morbi in ijs sedibus contingant, ægri ob verecundiam non audent patefacere. Idque sæpe in causa est, vt remedijs destituti magis ingrauescant, & hominem perdãt. Quod præcipue mulieribus accidit, sunt enim verecundiores, vt Hippocrates testatur. Num putandum est naturam eas partes, quibus officium generationis delegauit, tamquam turpes despexisse? At nequaquam rationi consentaneum est, eas despici, in quibus maximum eius artificium spectatur, diuinæ mentis sapientiam ostẽdens. Creantur enim in Vtero tan-

quam

quam in officina omnes animalis partes: quanquam prope exitum excrementorum, quia materia generationis excrementum quoddam eſt, in quo calor animalis comprehenditur, proportione reſpondens elemẽto ſtellarum, & cum eo diuina mens in homine, vt tradit Ariſtoteles. Nihil igitur turpe, nihil obſcœnum in Natura, ſed vbiq; etiam in rebus viliſsimis diuinum quid continetur. Genitalium porrò actionem non paruipendi, ſed ſummopere expeti à Natura, argumento eſt voluptas eximia indita rei venereæ, nulli alij ex corporeis voluptatibus comparanda. Gliſcit enim ex ea vniuerſum corpus, vt penè langueat præ dulcedine: qua ratione ad prolem gignendum auidius excitantur animalia. Plantæ igitur ſuam hilaritatem oſtendunt in floribus, &

fru-

fructibus vario modo ornatis. Quoniam verò animalia præter partes genitales, alias pulchriores habent, quæ sensibus & motibus inseruiunt, iure has ostentant pulcherrimo artificio fabrefactas, præcipue Caput, & Faciem, genitalibus obscuriori loco latitantibus. Neque immerito obscoena appellantur. Cum enim homini vita præstantissima sit ex intellectu: quemadmodum turpe est brutorũ animalium more duci à sensu, sic turpius quoque est more plantarum venereis illecebris detineri. Vt enim quodam tempore mas & femina iunguntur prolis gratia, sic Plantæ maris & feminæ vires habent coniunctas, vt assidue quodammodo coire videantur, teste Aristotele. Sed hæc iam egrediuntur institutum nostrum. Proposuimus enim partium Genitalium morbos

per-

perſequi, præcipue mulierum. Nam hæ longe pluribus, & grauius laborant, quam viri. Futura eſt autem hæc tractatio Medicis maxime neceſſaria. Difficilis profectò, quia à Galeno & recentioribus minus exculta reperitur, raro aut nunquam in ſcholis exagitata niſi per tranſennam. Neque ipſe hanc prouinciam ſuſcepiſſem, niſi Hippocratem auctorem haberem, qui diligentiſſime hanc partem excoluit. vnde eruere licet omnia, quæ neceſſaria ſunt ad prænotionem & curationem Muliebrium morborum. Inter poſteriores auctoritate dignos, in hac parte habemus Aetiũ, & Auicennam, qui admodum diligenter de iјs tractarunt. Quamuis autem libri, qui nomine Hippocratis de his circumferuntur, non omnes legitimi videantur, interſeruntur enim aliquando quædam

ſen-

ſententiæ, quæ Doctrinæ Hippocraticæ non conſentiunt: auctores tamen graues eſſe oſtendit antiquitas, & accurata abſque vllo fuco eorum explicatio, quæ ratione & experimẽto comperta ſunt. Multa de his habentur in Aphoriſmis. Extat præterea liber copioſiſſimus de Natura mulierum: cui tanquam procæmium videtur præponendus libellus de Virginum morbis: quod enim in illo proponit ante morborum explicationem, prius ſingulorum naturas cognoſcendas eſſe: exequitur in libro de Natura mulierum: & incipit ab ea ſententia: Si quid Diuinum ineſt in morbis, quæ facta fuit in libello de Virginum morbis. Non eſſe autem hunc eiuſdem auctoris, qui ſcripſit de Morbo ſacro, vt multi putant, quia in eo proponat primum de Morbo ſacro agen-

5. Aph. à 28. vſque ad 63.
4. Aph. 1.

dum: patet, quia ſententiæ diſſentiunt. Sedes enim mentis in hoc libello ponitur in Corde, Cor enim fatuum fieri ſcribit. Oppoſitum in libro de Morbo ſacro, non in Corde ſed in Cerebro. Extant etiã duo libri de Morbis Mulierum primus & ſecundus, & liber de Sterilibus, & alter de Superfoetatione, in quibus iijdem fermè morbi ſæpius repetuntur; vt videantur aut ab eodem auctore in diuerſis temporibus conſcripti, aut ab alijs tranſcribentibus collecti.

Sed inter hos liber primus de Morb. Mul. & de Sterilibus oſtendit alium eſſe auctorem ab Hippocrate, quia in conſtituendis quatuor humoribus, ex quibus corpus conſtat, ponunt Sanguinem, Pituitam, Bilem, & Aquam: aliter quam Hipp. qui in libro de *Natura* humana: loca

aquæ

quæ atram Bilem numerat. Præterea Mulierem calidiorem esse viro, sic & eius sanguinem: Quam sententiam refellit Arist. Sunt autem quatuor libri, qui ab eodem autore scripti videtur, liber de Genitura, quem sequitur liber de Natura Pueri, liber de Sterilibus, & liber primus de Morbis mulierum, & liber quartus de Morbis. Qui sunt Alcmeonis Crotoniatæ, vt colligitur ex sententia quæ habetur in libro de Natura Pueri, Pullum in ouo nasci ex luteo, augeri ex Albumine: quam Aristoteles tribuit Alcmeoni.

4.Ge.an.8

3.Ge.an. 2.

Quatuor etiam libri de Principijs, De Diæta, De Insomnijs, De Glandulis, De Morbo sacro eiusdẽ auctoris esse videntur à Democrito scilicet cõscripti, quia quasdam sententias Aristoteles Democrito ascribit, scilicet puerum

in

2. Ge. an. in vtero labijs sugere: ani-
5. mam esse ipsum calidum, &
1. An. 20. inspiratione aeris hauriri
prudentiam.

Vteri constitutio, & Affectus. Cap. 2.

De Resp. 10. AD speciem propagandam membra genitalia sunt, distinguentia marem à femina. Mari quidem prominentia extra Testiculi & Genitale: Feminæ autem vtraq; intus condita. Vterus proportione respondens Genitali, & Testiculi Testiculis. Exterius autem solæ Mammæ prominent, vt lacte infantem nutriant: quæ & in maribus nothæ tantum gratia reperiuntur. Vterus ad recipiendam maris Genituram, & concipiendum Fundo cõstat & ceruice, instar vesicæ. Os vteri est ingressus seminis in fundũ, prominet glãdis modo in cer-

uicem:

icem: cum genituram acce-
erit, sursum contrahitur. Os
eruicis pudendum vocatur
b Hipp. Definit ih carunculas veluti colliculos promi- 1. Morm.
ẽtes, quas Nymphas vocãt:
eguntur labijs cutaneis in-
ar præputij, Gal. Substantia Val. diff.
t membranosa, crassa, exte- 2.5.6.8.
us neruosior: interius veno-
 magis ex venis, & arterijs.
itus paulo infra Renes: crassior & amplior redditur, au-
escente fœtu. Ceruicis cauis rugosa, vnde laceratio
uædam in coitu virginibus
Hymenæi appellati. In fundo
enarum & arteriarum oscu-
, vnde menstrua erumpunt:
nixis Cotyledones apparẽt
t in Polypis. Testes vtrinque
ũ vasis seminalibus vbi Cor-
ua vteri traduntur, nam in
rutis vterus bifidus est velu-
 desinens in cornua, quasi
uo vteri videantur, vnde nu
ero plurali vteri dicuntur:

at

at in Mulieribus id non contingit: eſt enim vnica fundi vnica cauitas. Poſitus eſt vterus inter Inteſtinum rectum & Veſicam, quibus nectitur. Veſicæ collum deſinit paulo intra pudẽdum ſuperiori parte. Membrana vtrinque ad oſſa Ilij & os ſacrũ firmatur, vnde venas ſuſcipit. Ea laxa eſt, vt moueri vterus poſsit, In-
14.vſ.pa. 11. dita appetentia coitus & voluptas eximia & in propria ſeminis emiſsione, & in virilis receptione. At non in purgatione menſtrui. Vtrũ vtriuſque ſemina concurrãt ad foetum concipiendum diſſentiũt
1.Ge.an. 19. *1.Sem.4.* Galenus & Ariſtoteles. Negat enim Ariſt. Affirmat Gal. ex libro de Natura pueri. Sed obſtat ſeminis mulieris emiſſio extra: & vaſa deferentia ſemen ex Teſtibus ad ceruicem
2. Sem. 1. 5. tendentia non ad fundum, cũ tamen prius ad cornua inſerantur: quod antiquiores non

vidiſ-

vidiſſe aſſerit. Mulieris temperamentum frigidum & humidum; eadem mollior, & animi deiecti. Ambiguæ viragines, & viri effeminati, Hermaphroditæ.

Morbi Mulierum plerunq; acuti & magni fiunt, ac periculoſi, intellectu difficiles, quia mulieres verentur narrare præ pudore, niſi cogantur ob vim morbi, quando incurabiles ſunt: & medici negligentiores in perquirendis cauſis: multum enim differt muliebrium morborum, ac virorum curatio. Patitur autem Vterus morbos in intẽperie quacunque, Tumores, Vlcera, Occluſionem, Hiatum, Procidentiam, Diſtortionem. Vnde varia Symptomata aut ipſius Vteri, aut totius, aut partium, per ſe aut per conſenſum. Vteri Symptomata in excretis & retentis menſtruorum defectus, aut ſuper- 2. *Mor.*

fluus fluxus. Circa faculta-
tem concipiendi, Sterilitas,
Prauus conceptus, vt Molæ,
aut Monstruosus. Circa gesta-
tionem, Abortus, Pariendi
difficultas: & quæ partum
sequuntur purgationes vitio-
sæ aut imperfectæ. Præterea
dolores, conuulsiones, Vteri
6. lo. af. 5. strangulatio. Errores vteri
vocantur. nam Plato Vterum
tanquam belluam inuadere
ait: quod & Hipp. fateri vi-
2. Morb. detur, inquit enim: Vterus ex
loco motus alio alius allabi-
tur, vbi dolores ingentes pa-
rit: ad Caput, Cor, Hepar,
Pedes. Sed hoc esse per con-
sensum afficere, idem testa-
3. Artic. 100. tur, vbi inquit. Fratrationes
seu Fraternitates, idest com-
munitates & consensus multa
habent cognita valde digna
circa contractiones, muscu-
lorū figuras, Intestina, vniuer
sum Ventrem, Vteri errores,
& contractiones. Incipiamus
autem

autem à defectu menſtruorũ. hęc enim cauſa eſt multorum morborũ. Inquit enim Hipp. Si menſtrua plura fiant, accidunt morbi, & ſi non fiant, ex Vtero morbi contingunt. 5. Aph. 57

De retentione Menſtruorum. Cap. 3.

INcipiunt menſtrua ſecundum naturam in pubertate, quando aptitudo concipiendi adeſt, quod plerumq; circa annum duodecimum, contingit, quamuis aliquando tardius. Deſinunt autem, cum facultas concipiendi deſinit circa ſeptimam annorum ſeptimanam, ideſt anno 49. Nam ſine eo ſanguine, qui multitudine grauans ſtimulat ſingulis menſibus ad expellendum, non fit conceptus. Non ſtimulat autem, poſtquam conceperint, dum Vtero ferunt, neque poſt par-

tum quamdiu lactant, quoniam ſanguis ille tendit in alimentum fœtus & pueri. Quod ſi menſtrua illis temporibus adueniant, foetum aut infantem lædunt. Si præter hæc tempora deficiant menſtrua, præter naturam eſt, & mòrbos prænuntiant, aut ſte-
1.Mor.Mu rilitatem. Secundum naturam ſingulis menſibus exeũt deſinente menſe, ideſt ante nouilunium ob frigiditatem.
2.Ge.an.4 Ariſtot. Exit autem ſanguis apertione oſculorum in fundo ad Cotyledones veluti à victima, duarum heminarum mẽſura ad duos vel tres dies. Longius aut breuius tempus morboſum aut ſterile. Mor-
1.Mor.mu boſæ quibus vltra quatuor dies, & copioſiora exeunt, nam hæ attenuantur. Steriles, quæ intra tres dies, & exigua exeunt. hæ craſſæ bene coloratæ, viriles. At menſura prædicta hodie ob corporis
par-

paruitatem non respondet. Retentionis causa est aut totius corporis natura, aut vitium seu totius, seu alicuius partis: aut tandem Vteri vitium. Aet. Natura corporis calida & sicca, virilis seu ab ortu, seu per labores comparata caret menstruis, quia totum sanguinem absumit. Item quæ abundant multa pinguedine, pauci sanguinis sunt, quia tendit in pinguedinem. Et quæ graciles ac valde extenuatæ sunt ex morbo, non habent sanguinem superfluum pro menstruis: siue id contingat vitio totius, siue alicuius partis. Vteri autem vitia impedientia menstruam purgationem, sunt: Os vteri occlusum aut distortum, aut aliqua pars pudendi contracta: Obnoxiæ, quibus os angustũ, aut quæ ceruicẽ habent à pudendo remotam: item quæ coitu non vtun-

tur & virgines. Mulier enim quæ non peperit, grauius & citius è Menſibus ægrotat, quam quæ peperit, quia coitus, & partus omnia aperit. Ex retentione ſi in tertio menſe non prodierint, iam ſuffocatio aduenit, febris & horror, Lumborum dolor. *S*uppurantur enim cum à febre fuerint exuſti. Si exeat ſuppuratio ad pudendum, aut ad Inguen, aut ſupra, melius habet, ſed ſterilis fit. *Si* in quarto menſe adhuc retineantur, dictæ affectiones augentur, maxime in tempore Menſium, deinde minus, vt ſæpe à dolore libera videatur. Vrina craſſa, Venter durus magis quam prius, Dentium fremitus, Cibi auerſatio, Vigiliæ. Si curetur, euadet: In quinto menſe, ſi non multi deſcenderint, dolor fortior accidit. In Sexto iam incurabilis eſt, & iuxta priora magis

gis

gis dolebit. Amplius anxia alias atque alias iactabit ſeipſam, animi deliquium, Vomitus pituitæ, ſitis fortis, quia exuritur Vẽter præ copia ſanguinis. Dolor ad tactum, maxime ad pectinem, Febris, Vteri murmuratio. Neque Vrina, neque excrementa deſcendunt. Dolor ſpinæ, dorſi. tandem ducit ad mortem ex Vteri inflammatione, aut materia translata ad partes principes. Aliquando perdurat ad octo menſes. Eadem contingunt, ſi pauciores prodeant ſed tardius apparent morbi: Signa. Si lac in mammis habet, quæ neque prægnans eſt, neque peperit, menſtrua defecerunt. Itẽ podagra laboret. Gal. hæc ſigna affert. Grauitas totius, faſtidium, inappetentia, horror inæqualis, os Vteri clauſum, cũ duritie, inclinatio, communicatio doloris ad Coxam.

5. Aph. 39

6. Aph. 29

6. lo. af. 5.

Cum longiori tempore, tumores in Ilibus, suppurationes, dolor Lumborum, colli, sincipitis, ad radices oculorum, Febres ardentes, Vrinæ nigricantes cum rubra sanie instar aquæ loturæ carnis cũ fuligine: aliquando stillicidium, suppressio: Oriri ex toto corpore aut vitio aliarum partium, signa partim patent ex dictis, partim sumenda ex
1. Mo. Mu. earum morbis. Ex vitio autem Vteri: Si mẽses occultentur, aut vix exire possint cum dolore, significat os Vteri occlusum aut distortum, aut aliquod huiusmodi: quæ etiã tactu dignosci possunt. Pro-
5. Aph. 33 gnostica. Mẽstruis deficientibus, sanguis è naribus bonũ.

Curatio retentionis Menstruorum. Cap. 4.

2 Mo. mu. SI totum corpus in causa sit, prius illi prospiciendum,

dum, quacumque purgatione egeat: Poſtea ad Vterum. Si ſolus Vterus, ſtatim eius cura auſpicanda eſt. Viragines non tangendæ: neq; quibus Vterus cicatricem magnã contraxerit, aut ſcirrum, aut alias incurabiles affectiones: His conueniunt deriuationes ad alias partes. Huius gratia in libro de Superfoetatione inquit. Mulier, quæ facile concipiebat, ſi prægnans eſſe deſijt: bis per annum à manibus & cruribus Venam ſecari ſinat, ſcilicet ne recurrat in partes principes, ſed effugiat morbos. In extenuatis prius reficiendæ, & quæ inanitæ ſunt, prius replendæ. Si menſtrua in alias partes recurrant, vt per ſanguinis fluxum è naribus, vomitu, Hæmorrhoidibus, Suppurationibus, Alui fluxu, ſudoribus: cũ ceſſauerit fluxus refectis viribus: ſi non ſuccedant Menſtrua.

Cucurbitulã retro ad mollitudinem affigite, & ſanguinem plurimum detrahe pro viribus. In initio autẽ ſi vires robuſtæ, & nihil prohibeat, Vena ſecanda eſt: nam remedium ad plenitudinem totius, ne recurrat in partem principem, libro de Sterilibus ex vtroque brachio. Aet. ex cubito & talo. Gal. In crure non in cubito, quia in cubito comprimit menſtruas purgationes, retrahens ad ſuperiores partes. An in plenitudine totius non tutum eſt deriuare ad partes vicinas, ne humores craſſi impingãt magis? Bene Paul. Cum præterierit tempus purgationis per decem dies, Venam ſecare & ſanguinem extrahere, ideſt in cubito: Iterum extrahere ex talo, cum in tempore purgationis nihil momentaneum exierit. Gal. anteuertit tribus quatuorve diebus ante

De Steril.

Vig. m.

San. mi. 18.

San. mi. 19.

cir-

circuitum incisa Vena cruris, aut scarificatis talis in vno pede paulum extrahendo, po stero die idem repetit in altero, vt menses promoueantur. Vt tamen istis diebus & ante eos quatuor aut quinque extenuantem victum procures, & potiones prouocãtes adhibeas ex Nepita, Pulegio, in Melicrato coctis, aut in tenuissimum Pollinem inspersis. Tempus commodissimum à balneo statim. Valentiora etiam exhibenda. Sabina Dictamum: Crithmum in Vino Thedaceo Hipp. eodem tempore conuenit purgatio ex Hiera. Paul. pro Venæ sectione purgat vehementius ex Hiera cum Colocyntide, nisi febris adsit. Deinde reficit cibis liquidis, Oleribus, Piscibus saxatilibus, Auiculis, Lacte. Postea exercitationes inferiorum partium imperat. Vinum Absinthite per totum

morbi decursum. Si Menses non prodeant, iterum purgat post septem dies. Postea rubificatorium adhibet inferiori Ventri, Lumbis, & Feminibus ex sinapi cum pane cocto, aut Caricis, & mollientibus. Sed melius Hipp. Pessis mollitorijs, & attractorijs, & suffitibus vtitur, vt ad Vterum intra alliciatur sanguis, non auertatur. Sed hæc remedia commodius inferius explicabuntur in morbis Vteri. Hic solum proponuntur, quæ sanguinem ad Vterum alliciunt. Victus sit non admodum extenuans, ne diffletur, nec valde crassus, ne obstruat, & excretiones impediat. Paulus inquit: Lauandum est circa statum menstruale tempus, ac præsumatur potui Sesamum, aut Capitatum Porrum cum Pipere & Ruta simul incocta. Potio autem ex Passo Cretico erit hemi-

heminæ menſura, hæc enim deambulationibus menſtrua dimouet. Cibus ſit Lolligines, Sepiæ, Polypodes,& quæ eius ſunt generis, & eorum iura: nam ſanguinem proprie commouent, & teſtacea: Infernæ partes vinculis conſtringantur tribus aut quatuor diebus. Cum vero inſtat purgationis tempus, tollatur deligatura, & bibat Myrrhæ fabæ magnitudine, aut Caſtorium ex Paſſo. Intempeſtiuum igitur eſt cum non inſtant menſtrua, prouocare, aut potionibus, aut ſanguinis miſſione ex propinquis. Neque nocet Venam brachij ſecare cum tempus mēſtruorum diſtat. Quod ſi neceſſe ſit ob vim morbi Venam ſecare, inſtantibus purgationibus, vinculo adhibito ad crura, ſecare licet in brachio, vt poſtea ſoluto vinculo ſcarificentur tali.

De Sterilitate. Cap. 5.

STerilitas est, priuatio potentiæ concipiendi in quibus & quādo est aptitudo secundum naturam. Non ante pubertatem, nec in senectute, non in ijs quæ viragines sunt, vt inter viros Eunuchi. Tra-
6. Ep. 8. dūtur enim ab Hipp. duæ mulieres: quæ cum antea fæcundæ essent, postea viragines factæ sunt, menstruis deficientibus, quibus nulla ratione Menses reuocari potuerunt, vnde non post multum tempus interierunt. In quibus igitur inest concipiendi potentia, non tamen concipiunt, causa quærenda est: hac enim ablata, foecunda erit mulier. Vna ex causis est, Non reci-
De Ster. pere genituram viri: Altera, non continere: Tertia illam corrumpere. Quarta defectus materiæ. Non recipit vel quia

occlu-

occluſum ſit os Vteri, aut Ceruix, vel compreſſum, vt contingit in valde pinguibus, comprimitur enim os Vteri ab Omẽto. Non recipit etiã, cui os vteri diſtortum eſt aut auerſum à pudendo. Auertitur autem longius à pudendo Aet. cum mulier non concupiſcit, nec amat virum. Cum enim valde concupiſcit, os Vteri occurrit, & glandem viri amplectitur, etiam ſi breuius ſit virile membrum, mouetur enim vterus deorſum. Amplius durities receptionem prohibet: nam prohibet motum attractionis. Attrahi enim ſemẽ ab Vtero teſtatur Gal. Imbecillitas quoque atrractionis eſt in ſuperfluis purgationibus Vteri, ex morbo, & cum nimis hians eſt, aut prolapſus. Non continet autẽ genituram ob læuorem, aut ex cicatrice magna, aut ob humiditatem, vt contingit

5. Aph. 46

Nat. [illegible]

3. fa. na. 13

git in fluxu albo, & aquoſo,
Nat. mu. & vbi Cotyledones ſunt pitui
5.Aph.45 ta pleni, in his enim eſt imbecillitas contentiuæ: & in fluxu ſuperfluo & hiatu. Corrumpitur autem genitura à ſanguine morboſo, ab vlcere purulento. Extinguitur enim calor innatus genituræ à mẽſtruis derelictis incaleſcentibus aut refrigerantibus extra Venas. Deficit materia in defectu menſtruorũ aut paucitate: in ijs quæ multum ex-
5.Aph.44 tenuatæ ſunt: imo & pinguioribus, quia excrementum menſtruorum tendit in pin-
1.Ge. an. 18. guedinem. Videtur tamen Ariſtoteles cõcedere aliquas mulieres ſine menſtrua pur-
2.Ge. an. 4. gatione concipere. Materia tamen hæc neceſſaria eſt, inquit enim. Quibus mulieribus nihil foras emittitur; quoniam non multum excrementi inutilis continetur, ijs tantundem quod colligitur

in vtero eſt, quantum ijs quæ foras emittũt, remanet, quod maris facultas conſtituit. Videretur etiam & ſeminis mulieris defectus conceptionem tollere, ſi concurrat ad conceptum conſtituendum: vt traditur in libro de natura Pueri. At nulla fit mentio huius cauſæ in libro de Sterilibus, nec in libris legitimis Hippocratis: quaſi non ſit neceſſarium: quod comprobat Ariſt. Galenus tamen ab Ariſtotele diſſentiens teſtatur caſtrari à quibuſdam ſues feminas. Reducit autem Hippocrates in Aphoriſmis omnes cauſas ad 4. intemperies ſimplices, & 4. compoſitas. his verbis: Quæcunque frigidos & ſpiſſos Vteros habent, non concipiunt. Quæcunque præhumidos, non concipiunt: extinguitur enim in eis genitura. Quæcunque ſiccos magis & adurentes, nam ex defectu

1. Ge. an. 19.
2. Sem. 4.
5. Aph. 62.
Ae. aq. & lo. in fine.

fectu

fectu alimenti corrumpitur ſemen. Quæcunque vero ex vtriſque mediocrem habent temperaturam, eæ fœcundæ ſunt. Gal.ex Platone in Theeteto, inquit: Intemperaturas excedentes infœcundos reddere tum mulieres, tum viros. Et Ariſt. Mulieres corrigi inuicem contrarijs; ſi mulier frigidior coeat cum viro calidiori, fœcundam fore: Si cum viro frigidiori, infœcundam: & è conuerſo. Idem in altera contrarietate humidi, & ſicci. Signa ſterilitatis mulieris experimento Hipp. Mulierem pannis circumtectam deſubter ſuffias ideſt Thure, Myrrha aut Styrace. Si odor videatur per corpus ire ad nares & os, nõ eſt ſterilis ex ſe ipſa. Nititur Gal. oſtendere in qualibet intemperie verum eſſe. Aliud. Netopum modicum lana exceptum ſubdito, Si mane os oleat, concipiet,

4.Ge.an.2

5.Aph.59

5.Aph.62

de Ster.in prin.

ſin minus, non. Iterum paulo poſt & de ſuperfœtatione. Poſt purgationes lauetur, caput tricetur, nihil illinatur: obuoluantur capilli linteo inodoro. Subdat Galbanum remollitum igne, quieſcat. Mane eius caput denudatum quis olfaciat: hæc faciat à cibis abſtinens. Si redolet, fœcunda reddita eſt: Sterili nũquam olet neque prægnanti. Idem facit caput Allij deraſum ſubditum. Si ex ſubditis non valde fortibus excitantur dolores articulorum, dentium ſtridor, Vertigo, oſcitatio, ſpes eſt fertilitatis. Potio aniſi triti ex aqua ante ſomnum, ſi pruritum facit circa vmbilicum, fœcunda, ſin minus, non. Galenus vſitata eſſe huiuſmodi experimenta apud Reges & Sacerdotes ob ſucceſſionem, vtrum ex muliere an ex viro infœcunditas contingat. Sed ad certiorem 5. Aph. 59.
ſcien-

ſcientiam explorandi affectus mulierum, viſu, tactu, interrogatione per interpretem, obſtetricem propter verecundiam. Quæ ex concubitu non concipiunt, interrogandæ, an Menſes prodeant, an non.
1.Mo.Mu. *S*i prodeant ſani arguit duritiem. An purulenti, aut frigidi. *S*ic cognoſcitur, an ex defectu vel prauitate. An ſtatim exeat genitura, an poſtera die, aut tertia, aut ſexta, aut ſeptima. Ex his dignoſcuntur Vteri affectus. Si prodeant Menſes ſecundum naturam, & non concipiant, vitium eſt in Vtero, impedita receptio, quia non attrahitur ſemen, vel ob duritiem, vel quia auertitur in coitu os Vteri. Si exeant morboſi, corrumpitur genitura. Si ſtatim exeat, ſignum non recipi intra os ob occluſionem, aut diſtortionē, aut auerſionem: duritiem imbecillitatem At-

tra-

tractricis. Multa ex his cognoſcuntur tactu intromiſſo digito ab obſtetrice. vt occluſio, diſtortio, durities, cicatrix, hiatus. Viſu cognoſcuntur multum extenuatæ & præpingues. Si poſtridie exeat, aut tertia, Vterus præhumectatus eſt, & ſemē eluitur. Si ſexta, aut ſeptima, ſemen computreſcit, & putrefactum exit. Si vltra ſeptimā aſſeruetur, iam conceptus eſt, cuius exitus Abortus dicitur. Quibus auerſio aut occluſio, Menſes non prodeunt, aut violenter, ſi morbus coegerit pro more conuerti. Sed poſt purgationem auertitur. Quibus os parum diſtortum, aut recens concluſum, prodeunt quidem Menſes, ſed violēter & paulatim per multos dies. Exeuntia oſtendunt ſanguinis prauitatem, & pus, & humores. Menſtruorum examen fit ſuper duo lintea,

vnum nocturnum, alterum diurnum. Siccentur super cinerem obscuro loco: postea lauentur. Macula muccosa ex pituita est, fulua & sublifida ex bile, salsugine. Vel
5.Mo.Mu siccentur super arenam: nam pallidus color in biliosa, muccosus in pituitosa. Prognostica.
Ster. Vitia ab ortu insanabilia: & quæ confirmata sunt,
6.Ep.8. vt Scirrus, Cicatrix. Idem si factæ sunt viragines.

Curatio Sterilitatis. Cap. 6.

AVferendæ Sterilitatis causæ, scilicet vitia totius, & Vteri, deinde remedia adhibenda ad fœcunditatem præstãdam. Totius vitia, nimia pinguedo, nimia extenuatio, Cacochymia. Hipp.
Superf. inquit: Mulier præter naturam crassa & pinguis, & pituita repleta non concipit

hoc

hoc tempore, quæ verò ex natura talis est, horum gratia concipit, si non aliud quippiã impediat. Impedit Omẽti crassitudo cõprimens Vteri os. defectus materiæ, quia transit in pinguedinem. breuitas virilis mẽbri ob mulieris crassitudinem non pertingẽs intimius, Aet. Scytharum gens parum foecunda, ob vitam ociosam, ob pinguedinem, & humiditatem. Non continent semen: Menstrua diminuta, & intempestiua: os Vteri concluditur. Oportet igitur attenuare victu extenuante. Venam secare per annum ex manibus & cruribus, si nihil prodit. Purgare deorsum pituitã, ad Vterum apponere quod purgat, ac flatum inducit. Paul. & Aet. Flatuosa in victu conuenire semen gignentia non siccantia. At obesorum extenuatio apud Gal. fit victu calefaciente

Ae. aq.

I. Me. mu. Ste.

i4. Me. 15

te & ſiccante, attenuante, exercitationibus, curſu veloci, inunctionibus digerentibus, balneis naturalibus, non cibus poſt Balneum, ſed ſomnus aut quies ante cibũ: medicamenta vrinam ducentia, Theriaca, Sinapi coctum: ſumat ieiuna, & Vinũ merum
ε.Μφ.mn. ſuperbibat: Apponat Nitrum rubrum & Cuminum, & Reſinam, Cornu Cerui vſtum, cum farina Hordei, & Vino.
Sal. dia 12. obſonia ex Seſamo, & dulciarijs: pinguia ſint: ſic enim pauciſſimis ſaturabũtur (quidam codices legunt, non πίονα, ideſt pinguia, ſed πλίονα, ideſt plura) labor ante cibum: adhuc anhelantibus offerre præpoto Vino diluto non admodum frigido: ſemel in die, ſine Balneo: Stratum durum; nudum quantum fieri poteſt, deambulare. Sed multa ex his nõ probat Gal. Corpora extenuata reficienda
ſunt

ſunt cibis incraſſantibus: Vino craſſo: Exercitationes paucæ, Frictiones moderatæ: Inũctio, Picatio: Balnea aquæ dulcis poſt cibum. Ieiuni non laborent, ſæpius in die cibum ſumant. Lac ſummo mane primo Aſininum, poſtea transferatur ad craſſiora. Bonus habitus, vt corpus contractum & iuſta mole conſeruetur, paucis Balneis vtatur, exercitatione multa & lenta. Cacochymũ purgatione eget ſurſum vel deorſum. Surſum ſi ex bile, ſi diſtillatio à capite: vomitus etiam cum inſtant Menſes. deorſum cum etiã Vterus affectus eſt cum toto. Præmittendum fomentum, vbi per inferiora tãtum, Elleborum, Scamonium, Peplirium. Poſtea lac Aſinæ: nam perficit purgationem, & corrigit noxam medicamẽti. Hodie mitioribus vtimur, ad Bilem, Rhabarbaro, Mirabo-

14. Met. 16
6. Tu. ſa. 8
Sal. dia 14
1. Mo. mu.
Superf.
1. Mo. mu.

lanis Citrinis. Sy. rosato solutiuo, Electuario rosato. Ad Pituitam, Agaricum, Diaphinicon, Mel rosatum solutiuum: Ad Melanch. Sena, Polypodium, Epithymum, Confectio Hamech, Mirabolani, Tudi.

5. Aph. 62 Ad totius intemperiem frigidam ex Pau. & Aet. Signa. Menstruorum retentio ob angustiam vasorum. Stupor quidam in Ventre inferiori, Lumbis, & Cruribus. Veneris modica appetentia, Victus frigidus & crassus. Curatur purgatione Pituitæ. Conuenit calefactio totius & Vteri, leuitur inflantia Pau. ad dilatandum & incitandum, Vinum calidum modice sumptum, Eruca, Horminum, Erysimum, non Ruta, nec Calamentum. sed Castorium, Cuminum, Anisum, Pulegiũ, Iuniperi fructus, Piper. Quæ Menses moueant cum propin

qui

qui ſunt: olera odorata & acria, Scandyx, Crithmum, Fœniculum, Apium Smyrnium: Sed Apium Plinio ſterilitatem facit. Fomenta & ſuffitus calefacientes ex decocto Saluiæ, Artemiſiæ, Rutæ, Squinanthi, Cyperi, Pulegij, Seminum odoratorum ad regionem infra Vmbilicum ſpõgijs, inſeſſu & per arundinem intra pudendum. Peſſi ex Myrrha, Ruta, Galbano, Caſtorio, Exercitationes.

Ad caliditatem, cuius ſigna. Totum corpus calidius, Menſes pauci, laborioſi, exulcerantes: Salacitas. Refrigerandum victu ex oleribus, Lactuca, Cicorio, Acetoſa, Malua, Blito, Atriplice, Cucurbita, Cucumis, Pepon, Portulaca. Vinum album tenue, aquoſius, ſomnus lõgior, Balnea aquæ dulcis. Infra Vmbilicum ſuccus Solani, Vmbilici Veneris cum Roſaceo ex

m a lana.

lana. Cataplaſma ex Mercuriali Lumbis & pectini.

Ad humidam intẽperiem, cuius ſigna: menſtrua multa & tenuia, humiditas in coitu, victus exſiccans, labores, Fricationes ſuperiorum, Vomitus. Ablutio Vteri ex decocto Lentiſci, Myrthorum, Roſarum, Rhus, Balauſtia, Rubi teneri ramuli, Gallæ. Purgato prius toto corpore, ne aſtrictione recurrat humor ad principia, Aet. Ad ſiccum cuius ſigna: Gracilitas, Menſes pauci: Victus humectans. Compoſitæ intemperaturæ patent ex ſimplicibus.

Localia remedia ad Vteri occluſionem & diſtortionem. Cap. 7.

AD affectus Vteri prohibentes ingreſſum ſeminis, Occluſio, ſi ob membrum fiat ante os, quæ digito diſcernitur.

Nat. mu.

nitur. Subdititiũ exterens ex flore æris, melle, & Resina linteo exceptis, filo appenso, penitissime inditum. Pessum vocat Paulus. Postea eluere ex astringenti Vino incocto Myrtho. Si sola astrictio adsit, ob quam Menses non prodeunt: indantur aperientia. Formetur glans ex linteo tenuissimo melle imbuto, & fici succo tincto, & apponatur, deinde amplius intrudatur. Vbi defluxerit aqua, abluatur ex Vino & Oleo: & cum viro dormiat, præsumpto Pulegio in Vino Cedrato. Aliud ex Resina, melle, Cumino, nitro rubro. Si adsit durities, nam aliquando grossum æmulatur, & digitum nõ admittit. Post totius purgationem deorsum, lauetur Mulsa calida, & apponantur emollientia, ex pinguedine Anatis, oleo Amygdalarum dulcium, Butyro, postea specil-

lum intromittatur, vel digitus: & calidam aſperge. Cum fuerit emollitum, apponantur, quæ ſanguinem purgant. Quàm diù durum eſt os Vteri, nihil acre indatur, ne exulceret. nam penitus ſteriles fiunt. Crithmi cortex in Vino bibēdus, vt ſanguis per Vterum feratur. Si aſperitas adiuncta veluti arena, poſt emollitionem & apertionem, exterere oportet ex Cyclamino, ſale, ficu cruda, melle formata glande: deinde fomento adhibito purgatoria infundere. Edat Mercurialem & Braſſicas, & ius ſorbeat, lauetur aqua calida. Fomentum per arundinem tranſmiſſo fumo in Vterum ex Vino iucundiſsimo aqua tēperato incocto Fœniculi ſemine, & radice, & adiecto oleo Roſaceo. Purgatorium molliens ex Caricis decoctis abiectis granulis cū Roſaceo. Aliud.

Me-

Medulla Bouis, aut Cerui, pinguedo Anſeris magnitudine fabæ affuſo Roſaceo & lacte muliebri, quo illinatur os.

Ad diſtorſionem directio. 2. Mo. mu.
Diſtorſionis cauſa eſt, Vteri 6. lo. aff.
tenſio ob plenitudinem non 5.
erũpentibus menſtruis, nunc æqualiter, nunc inæqualiter, nunc ſurſum, nunc deorſum, ad dextra, ad ſiniſtra, ante, retro. Quibuſcunque Vterus 2. Mo. mu.
ad coxendicem, ſi non breui diſcedat, & rurſum in ſuum locum redeat, reſiccatur ad coxendicem: & neceſſarium eſt oſculum auerſum eſſe, & in ſupernis detineri. Cum auerſum eſt, concluſum eſſe: vnde & durum fieri ob tẽſionem. Conueniunt igitur relaxantia, vt os contractum conuertatur inferius. Purgato toto corpore, ſi inde morbus pendeat: Vterum fouere fumigio per arundinem diutius, ex Allio contuſo in

aqua & oleo Phocæ, ideſt Vituli marini. Poſt fomentum lauetur toto corpore, & magis inſideat Lumbis, & infra Vmbilicum, duobus diebus, ſi ferat, ſin, intermittatur dies. Hoc fomento inflatur Vterus & dirigitur, ſed os magis auertitur, forte ob inſuauitatem.

Poſtea per quinque dies, aut plures, ſingulis diebus, ſi ferre poſsit, fomentum ſimili modo ex radice Foeniculi in aqua, deinde lauetur, quo paulatim os conuertatur, & propinquiſsime adducatur. Tunc imponantur ſubdititia ex Thęda pinguiſsima illita, ex oleo Amygdalarum dulcium. Eius longitudo ſit ſex digitorum indicis craſsitudine gracilior, aſsidue ad extremum: Fiant alia minora. Indatur paulatim pars tenuior, & conſeruetur, ne excidat: Sin gulis diebus penitius intro-

mittatur: donec intra os penetret quatuor digitis. Cum vnum eximitur, ſtatim alterum indatur, antequam conniueat. Poſtea ex Plumbo parentur fiſtulæ eadem figura, & magnitudine qua Thædæ, vt per fiſtulam egrediantur purgamenta, expleantur fiſtulæ adipe ouillo, & indantur confeſtim poſt Thædam. Si Plumbum mordeat, reuertatur ad Thædam, & iterum Plũbum intromittatur aqua refrigeratum. Saltem noctu Plumbea teneatur. Poſtea, purgantibus vtatur ex Reſina magnitudine Oliuæ ſubdita oleo Roſaceo tincta. Nunc mollitorijs vtatur ex pinguedine & oleo, ſi inflammatio adſit, ante & poſt ſubdititia, & lauetur aqua calida. Si non ſuccedat apertio, iterum reuertatur ad ſuffimenta.

Remedia ad hiantem Vterum, & superfluam purgationem, & vlcera. Cap. 8.

CVm Vterus magis hiat, quam oportet, Menses plures fiunt, & deteriores, & humidiores: vnde imbecillitas oritur, Genituram non attrahit, nec continet. Corripit hic morbus à fluxu sanguinis, & cum Menses suppressi, derepente eruperint, Vel si quid in muliere fusum fuerit, & corruptum computruerit. Aliquando ex partu, aliquando aliter. Ad putredinem sequitur febris & rigor, & dolor ad imum Ventrem, & Lumbos, & laterum mollitudinem: morbus lethalis. Si diutius protraxerit, prolabitur Vterus. Huic, cum dolor maxime habuerit, tepefactoria apponito, & cum

[illegible]it. mu.
2. Mo. mu.

remiserit, Vterum foueto, & Phrmacon infra purgans bibendum dato: alibi inquit, supra ad reuellendum. Et quæ non mordeant, subdito: & post subditita purgatoria, cũ acerbis colluito, & quam minimum lauato: Cibis vtatur siccissimis. Si ab his non sanatur, Pharmacum bibat, quod sursum & deorsum purget: deinde ad victum siccantem redeat: Astringentia ex decocto Myrthi, aut Rubi, Oleæ, Rosarum, Florum Labruscæ, foliorum Vitis in aqua. Partes circa Vmbilicum cum spongijs fouendæ: Insessus in frigida & ablutio. Suffimenta siccantia, graueolentia: ad nares autem beneolentia, suffitus astringentes ex Galla, Bitumine, Pice, Oleæ folia sicca, & oleo subacta super carbones. Optimum auxilium sitis, frequens vomitus, abstinẽtia Balneorum.

Eadem remedia ad læuorem ex humiditate. Victus ex marinis magis: ex Polypo: abstinere à pinguibus. Aluus reddatur lubrica, ne egeat conatu, quo Vterus prolabitur, ex
1.Mo.mu. Mercuriali. Si oriantur vlcera, vt contingit ex tenuibus & saniosis humoribus, aliquã do ex Abortu, vnde purulenta & compacta exeunt, cito curanda. Nam si negligantur, cito augescunt, & putrescunt, quia in tenero loco. Si inflammentur, multa graueolentia & purulenta exeũt, velut aqua de carnibus; febris & dolor ingens aliquando ad scapulas pertingens. Prohibere oportet inflammationem, repurgare, explere, ducere ad cicatricem. Aqua in potu, Vinum minime, cibus paucus. Lac Asininum coctum ad mitigandam mordacitatem, superbibere aquã, si dolor capitis adsit. Capri-
num

num ad aſtringendum: Bubalum ad replendum, Serum coctum ad purgandum poſt medicamenta purgantia. Vterum colluere ad pus abſtergendum ex groſſis, ex fæce Vini combuſta, Braſſicæ decocto, Butyro ad mitigandum: Malicorio ad cicatricem: Roſarum flore. Arida: Lithargyrus, Squama æris, Aerugo, Thus, Myrrha, Crocũ, Myrthilli, Labruſcæ flos, Galla, Alumen combuſtum coquantur contrita in Vino dulci diluto ad mellis craſſitiem, quo bis in die illinantur, prius abluta ex aqua tepida incocta Saluia, Hedera. Mitigatorium morſus: Caro Bubala pinguedine illita intromiſſa, additis pulueribus ſiccantibus varijs. 1.Mo.Mu

Ad vlcus inflammatum, Myrrha, adeps Anſerinus cera alba, Thus, pili Leporis, qui ſub Ventre ex lana molliſſi- Nat. nu.

v. Memmi. lissima. Aliud. Myrthi baccas in Vino coctas ad colluẽdum, & Melilotum apponat. Mali Punici dulcis putamina in Vino coquito, in quo dilue Myrrham & Resinam: & linteum intinctum impone. Ad callum ex vlceribus relictũ, qui tactu discernitur durus, eximendus pennis minutissimis in fasciculum deligatis Rosaceo illitis: sursũ & deorsum sæpius moto specillo donec promineat: tunc volsella placide extrahatur. *Sic.* Porrò cum prædicti affectus supra os Vteri fuerint, inanis est omnis labor fœcũditatis gratia, redduntur enim penitus steriles. Sed si in ceruice fuerint, nisi auferantur, impediunt conceptionem.

Remedia ad conceptum præstandum. Cap. 9.

ABlatis Vteri impedimẽtis ad conceptum præstan-

ſtandum præpationes requiruntur tum in viro tum in muliere, & tempora oportuna. Vterus ſit mundus, at non vehementer aſtrictus, ne vaſa obcæcata Genituram non apprehendant: Sit quidem ſiccus at non denſus ſed mollis. Nam medicamenta vehementius ſiccantia, quæ aliquando ad ſiſtendos fluores muliebres adhibentur in potu, aut ſuffumigijs, vt Rubigo ferri apud Dioſc. conceptum adimit. Idem ferè facit Scoriæ ignitæ extinctio in ſuffitu, quamuis imbecillius, aut ſimilia medicamenta in Peſſis adhibita Aet. Conueniũt igitur poſt purgationem totius & Vteri, modice ſiccantia, abſtergentia, & emollientia: qualis eſt Cedria cum adipe bubulo in peſſo: Suffitus ex baccis ac folijs viridibus Lauri contuſis, Thure, Myrrha, Artemiſia, Aniſo adi-

adipe & cera ſimul contuſis: Caſtorio, Aſinino ſtercore, Allio, Styrace adipe Suillo.
Superf. Nam his os Vteri conuertitur, & hiat. Mollientia: Pinguedines, ſeuum Caprinum, Galbanum, ſemen Lini, Melanthium cum adipe Anſerino linteo exceptũ ſubditum. Pulegium ſiccũ in linteo ſubditum, & in potu. In calidioribus autem Lac, ſuccus Mali Punici dulcis cum Reſina & melle ſubditus. Mandragoræ
i. Mor. mu radix: ſuccus Mandragoræ & Cucumeris ſilueſtris cum Lacte muliebri. ſubdititium
Nat. mu. efficax. Si mulier diu non concepit, Menſibus apparentibus tertia aut quarta die, Alumen tritum vnguento dilutum lana exceptum apponito per tres dies: Poſtea Fel Bouis deraſum oleo ſubactũ, linteo exceptũ apponito per tres dies. Sequenti die cum viro coeat. hoc enim præce-
dit

dit astrictio, ne semen eluatur, sequitur apertio vt suscipiat. Assumat in cibo & potu quæ magis expetit. Tempus oportunum est Vernum. Mulier ieiuna, Vir non sit ebrius, neque Vinum album bibat, sed quod fortissimum est ac meracissimum: itemq; edulia fortissima: non lauet Calida: Robustus sit, & sanus, abstineat à cibis non conferentibus ad rem. *Superf.*

Virum adire post adhibitam curationem, desinẽtibus, aut inchoantibus Mensibus: optimum autem est vbi quieuerint: dies enim hi oportunissimi ad conceptum. Quod si non successerit, reliquis bene habentibus, nihil prohibet in alijs diebus coire. Nã exercitatione alacriores fiũt, & venulæ magis laxantur. Additur in libro de Superfœtatione. Si marem generare voluerit, Mensibus desinen- *1. Mu. Mu.*

tibus

tibus aut defectis misceatur: & quam maxime impellat, donec emittat semen, obliget autem testiculum sinistrum. Ad femellam autem cum plurimi Menses prodierint, dum adhuc eunt, & obliget testiculum dextrum. Sed hãc
4.Ge.an.1 sententiam reprobat Aristot. quam tribuit Leophani. Præterea Auic. testatur, leprosos nasci, si menstruata coeat. Vt autem auidius Vterus semen suscipiat, aiunt Zibettum glandi illitum in coitu voluptatem mulieri adaugere, vnde alacrius semẽ admittit.

De signis conceptus, & regimine. Cap. 10.

SIgnum concepisse non fluxisse Genituram vsque ad septimam diem. Nam in septem diebus Genitura habet, quæcunque corpus habere debet. lib. de Principijs. Sed

oppo-

oppoſitum videtur in lib.de Natura pueri. Die ſexta reperta eſt Genitura à muliere per ſaltum excluſa inſtar albuminis oui tenui pellicula incluſi. Præterea maſculū in 30. diebus perfici, feminam in 42. An teſtatur Ariſt. prius fieri veluti delineationem, poſtea perfici? Delineationem quandam vidiſſe teſtatur in die ſexta auctor libri de Natura Pueri. 2.Ge. an. 4.

Idem teſtatur Hipp. ſi Genitura exeat poſt ſeptimam diem, Abortum eſſe. Alterum ſignum eſt, ſi tempore ſolito ceſſent purgationes, neque febris ſuperueniat, neque rigor, & faſtidia incidant: iudica in Vtero habere. Gal. faſtidia fieri ob læſionem oris Ventriculi vt in Pica: contingere poſſunt propter vitioſos humores in toto corpore, at tunc febris & horror aderit: non ſignum eſt concepiſſe. Si 1.Mor.Mu 5.Aph.61

non ex alio cognoſcas, ex hoc.* Oculi diſtracti, cauiores, eorum candidum liuidius apparet. Maculam ſolarem in vultu habent, Vinum odio habent, & cibos auerſantur, morſus Cordis,& frequenter ſaliuam expuunt. Ex-
5.Aph.41 perimentum. Aquam mulſam dormituræ da:ſi Alui tormina patitur,concepit, ſi nõ: non concepit. Aliud. Mel & Aniſum tenuiſsime tritum ex aqua bibat, & ſuperdormiat. Si tormen circa Vmbilicum, prægnans eſt, alioqui nequa-
Superf. quam. Ex ſubdititijs non valde fortibus dolores in articulis, ſtridor dentium, diſtentio membrorum & oſcitatio,concepiſſe ſpes eſt. Mãma maior eſt qua parte foetus exiſtit; oculus quoq; maior & ſplendidior. Foetus maris in dextris magis, femi-
5.Aph.48 næ in ſiniſtris. Quæ marem
42.
Ster. concepit, bene colorata eſt:

quæ

quæ feminam, male. Quæ maculam ſolarem in facie habet, feminam. Papillæ ſurſum cõuerſæ maſculum, deorſum feminam. Lac ſuper folia emulctum, ſi condenſetur, mas; ſi diffundatur, femina. Aetius. Cum Genituram acceperit, horror quidam & moderatus dolor circa pubẽ & Vmbilicum. Os Vteri ſine duritie occluditur, & ſurſum progreditur, ſiccum: languet Venus. Menſes conſueto tempore non apparent. Venæ pectoris virent, & Mammæ intumeſcũt, & in progreſſu Lac colligunt. Lac tertio vel quarto menſe aduenit, cum foetus moueri incipit. Circa ſecundum mẽſem ſalſa & acida appetunt præter cõſuetudinem. Nat. pu. Aduenire ſolet Pica à ſecundo ad tertium mẽſem in quibuſdam: aliquando vſque ad quartũ. Incipit vt plurimum circa 40. & nauſea & vomi- 1. Sy. ca. 7.

tus.

tus. Vrina ignita, rubens. Ad fœtum conſeruandum: Victus ratio ſola, ſi quid non contigerit præter naturam. Cum concepiſſe cognouerit, abſtineat à Venere ſaltem vltra nouem dies. Quæ abſtinet à coitu, facilius in partu
Superf. liberabitur: Frequens coitus impedit conceptum, aliquan-
1.Mo.mu. do ſuperfoetat. Si non exierit Genitura, tenuis victus conuenit, per ſex dies, melius per ſeptem. Motus vitet: non lauet per omne tempus: Deābulatio in loco plano & leui. Deſideat ſuper mollia. Deinde vſque ad dies 30. moderato victu vtatur ex pane, carnibus Palumbæ & ſimilibus: aut Marinis ijs quæ Aluū ſiſtant, aſsis potius: Abſtineat ab oleribus: Caput non madefaciat. Poſtea tranſeat ad
Sept. par. conſueta poſt primam Quatragenariam, in qua magis periculum eſt abortus. Si con-

tigerit aliquid præter natu-
ram, mulierem Vtero geren- 5. Aph. 3.
tem capi aliquo morbo acu- 55.
to, lethale. Nam si cum febre,
perit fœtus vi febris, aut ine-
dia. Quod si crebrius nutria-
mus, matrem occidemus vi-
ctu intempestiuo. Gal. Idem
in ceteris acutis sine febre.
Quæcunque Vtero gerentes à
febribus corripiuntur, & for-
titer calefiunt sine occasione
manifesta, difficulter pariũt,
aut ex Abortu periclitantur.
Gal. quia grauidæ non ferunt
remedia valida, & victum ex-
quisitum. Si perdurent praui
humores vsque ad partum,
difficulter parit: & valetudi-
narium. Ad bonum autem
partum requiritur virtus va-
lida vtriusque. Si grauidæ
Vterus patitur Erysipelas,
lethale. Remedia magna sunt, 5. Aph. 43
Venæ sectio, Purgatio, Ine-
dia, Aquæ frigidæ potus,
Vstio, vehementer alteran-
tia.

5.*Aph.*31 tia. Venæ ſectio. Sanguine
miſſo ex Vena, abortit, &
magis, ſi fœtus ſit maior, Gal.
ob defectum alimenti. Minus
periculoſum per Cucurbitu-
las, aut Hirudines ex locis di-
ſtantibus ab Vtero. Tutius
in principio & ante quartum
4. *Aph.* 1. menſem. Purgatio. Grauidas
5.*Aph.*29 purgare turgente materia à
quarto menſe vſque ad 7. mi-
nus has. Recentiores & ſe-
niores vereri oportet. Gal.
quia fœtus vt fructus nouel-
lus & maturus à quocunque
motu abſcedit. Sed purgantia
valida non ſolum motu, ſed
& qualitate venenoſa corrũ-
punt fœtum. Eligenda igitur
mitiora, & quæ aſtrictionem
participant. Sy. roſatus ſo-
lutiuus Tamarindi, Rhabar-
barum, Mirabolani. Paul.
Rhaponticum grauidis tum
ante cibum, tum poſt exhibet.
Si Aluus plurimum profluat,
periculum eſt ne abortiat.
Gal.

Gal. ob defectum alimenti melius per superiora, ex aqua tepida aut decocto Anethi, non Clysteres. Victus tenuis in primis mensibus non periculosus, cum foetus modico eget: imo iuuat ad continendum fœtum. In prima septimana exquisitus: non solus potus, sed sorbitiones validiores. Aquæ frigidæ potus non gelidæ, nec in magna copia, ne extinguatur fœtus. Si lauare opus sit, pauca & nõ valde calida lauetur. Non inustiones, & quæcunque horrorem incutiant, aut motum quemcunque vehementem, præsertim intra Vmbilicum & Crura. Non Opiata, nec vehementer alterantia, quia corrumpunt foetum. Si ex remedio aut vi morbi Abortus contingat, adhuc grauius laborat mulier. Nam accessio fit alterius morbi ex Vteri hiatu, aut inflamma- 1.Mo.Mu.

tione. Minus si partus sit naturalis: quia minus laceratur Vterus. Inquit Hipp. Abortus grauiores sunt, quam partus, quia sine violentia non fiunt: aut ex Pharmaco, aut potu, aut cibo, aut subdititijs medicamentis, aut aliqua alia re. In his periculum, ne Vterus exulceretur, aut inflammetur, quod periculosum. Aberrant igitur, qui de[d]itita opera tamquam remedium Abortum parant. Si prægnanti menstrua fluant singulis mensibus, tenuis redditur, & debilis: aliquando febris corripit, pallida, licet pauci exeant. Foetus quoque tenuis ac debilis redditur. Si purgationes eant, imposibile est foetum esse sanum. Gal.
5. Aph. 60 inquit: Si paucus semel aut bis excernatur, repertum est, foetum non pati. Sed si pari quantitate, & singulis mensibus exeat, imposibile foe-

foetum sanum esse. non enim attrahit. Exire autem in his non ex fundo, sed ex ceruice. Si curetur, melior euadit foe- 1. Mo.mu. tus & mulier. Si non curetur, foetus corrumpitur, & ipsa quoque periclitatur, ne morbus fiat diuturnus, & ex Abortu, ne Vterus magis hiet. Remedia requiruntur astringentia & repellentia. Stercus Asininum siccum, & Rubricam, & Sepiæ testam terito, & linteo illigata apponito. Aut Pæoniæ semina nigra in Vino diluta bibenda dato: Dioscorides laudat rubra. Si inter coeundum imus Venter dolet, & sanguis recens exeat, Lini semen tusum & Muscum mollē, & adipem Anserinum mixta, & molli lana excepta apponito: nam mollit, concoquit, & exsiccat. Abstineat à coitu. Si prægnanti distillatio à capite in Vētrem fiat: febris debilis corripit. Pal-

pitationes quibuſdam debiles, quæ redduntur acutæ: cibi faſtidium, impotentia. Periculum eſt ne foetus corrumpatur. Ipſa quoque in periculum adducitur, ſi non curetur. Vbi effugerit, nempe fluido Ventre, ſtatim conſtringere oportet. Nos commode euacuabimus ex Rhabarbaro in ſubſtantia ſumpto: Dein de aſtringentibus vtemur, Saccharo roſaceo, Diacitonio, Bolo Armeno. Si dolor in Ventre aut Lumbis fuerit, formidare oportet, ne abruptis pelliculis foetus dejiciatur. Mitigandus fomentis ex aqua calida incocto Chamæmelo, Anetho, Clyſteribus mollibus, purgatione leni, ſi opus ſit.

Si cõtingat Vteri ſuffocatio, quod maxime fit, vbi mulier laborauerit, & cibum faſtidit, Vtero calfacto, & pauciore humore foetui accedente, vn-

de commotio ad Hepar & Præcordia. Vel cum à capite diſtillatio in Thoracē fit, vnde reſpiratio tollitur, ſatis eſt motum ſedare aſſumpto cibo, qui celeriter ad Vterum feratur. Vinum cum modico panis toſti. Nam reliqua remedia grauidis non conueniunt. Ad cibi faſtidium, & Picam vomitus ex aqua tepida, Pau. & Aet. Cibi varij, & varie conditi. Lambere Amilum pro terra: Ventriculum roborare aſtringentibus.

De Conceptu falſo. Cap. 11.

VIdentur aliquando mulieres concepiſſe, cum Vterus intumeſcit, & Menſes deficiunt: aut ex morbo, aut ex concubitu, vnde conceptus deprauatus fiat, quæ Mola appellatur. Ex morbo in Hydrope Vteri: in quo Menſes pauciores, ac deteriores fiunt: deinde repēte deficiūt: & Vēter intumeſcit, & mam- *Nat. mu.*

mæ ſiccæ fiunt, & reliqua ma-
le habet:& in Ventre ſibi ha-
bere videtur. Deprehenditur
autem ex aqua laborare etiã
tactu. Nam os Vteri gracile,
calidum, humectum: In pro-
ceſſu dolor circa imum Ven-
trẽ, Lumbos, & Laterũ molli
tudinẽ. Fit maxime ex Abor-
tu:fit & ex alijs cauſis, ex in-
flammatione. Augeſcit ali-
quando vſque ad decimum
menſem: Tunc venter aqua
impletur, & Vmbilicus emi-
net,& pedes intumeſcunt, cla
uiculæ attenuantur. Contin-
git in hoc morbo Vtero ge-
ſtare per duos mẽſes aut pau
lo amplius:Sed fœtus corrũ-
pitur à multa aqua:Ex Abor
tu autem effuſa multa aqua
1.Mę.mu. plerunque moritur. Rigor
aliquando & febris corripit.
Nat.pu. Ex flatu: cum ex Ventre fla-
tum acceperit, eleuatur, &
intumeſcit Menſibus non
prodeuntibus: ex ſanguine
non

non erumpente ob clausionem, crassitiem, viscositatẽ: Dolet in coitu, grauitas. Venter prominet. Desiderijs similiter afficitur, vt prægnantiũ. 1. Mo. mu.
Dolor stomachi præcipue post dies 30. alias atq; alias in Vẽtre circa Vmbilicum, Collũ, Inguina, Lumbos. Aliquando post duos vel tres menses menstrua erumpunt in pudẽdum aceruatim veluti carnea ex corruptione foetus. Quibusdam alterius. Aliquãdo ad sex menses erumpunt suppurata supra Inguen. Iterum Hipp. Vbi Vterus con clusus fuerit, vt Menses sursum ad mammas, & ad pectus secedant: & imus Venter attollitur, inexpertæ putant in Ventre habere. Vsque ad 7. & 8. menses Venter pro ratione crescit, & pectora eleuantur, & Lac innasci videtur. Post id tempus mãmæ gracilescunt & Venter, & Lac 2. Mo. mu.

euanescit, quo tempore se parituram sperabat, Venter euanescit, & concidit. His contingẽtibus Vterus modico tempore fortiter contrahitur, & osculũ reperire non datur, præ contractione & siccatione. In mammis autem tubercula fiunt dura partim maiora partim minora: non suppurantur, sed semper duriora, vnde Cancri occulti, & alia grauia symptomata superueniunt vnde pereant, nisi cito curentur. Mola conceptus est deprauatus à crassa Genitura intus retenta. Fit cum multa menstrua modicum & morbosum semen cõceperint: Vnde foetus non rectus, & Venter plenus est vt prægnantis. Sed nihil in Ventre mouetur: neque Lac in mammis fit, licet sint turgidæ. Nam in foetu naturali mouetur tertio mense in masculis, quarto in feminis.

2. Mo. mu.

Ster. & 1. Mor. mu

Eodem tempore Lac gignitur in mammis. Perdurat Mola ad duos annos & tres. Si vnica caro eſt, incurabilis eſt, ſed perit cum in ingentem molem excreuerit. Si plures erumpit per pudendum ſanguis multus & carnoſus. Si id modice fiat, ſeruatur: ſin, ex fluxu moritur. Ariſt. prodit, 4.Ge.an.7
Molam fieri, cum pro coctione inquinatio fit ob imbecillitatem caloris & multitudinem menſtrui. Duraſſe aliquando annos quatuor, & Abortu dyſenteria peperiſſe carnem adeo duram, vt ferro tranſigi non poſſet, ac periclitatam: comitari aliquando per totam vitam. Raro cõtingere & ſolis mulieribus. Auic. inquit, exiſtimari duplicem eſſe cauſam, quarum vna eſt multitudo materierũ effuſarum ad Vterum cum vehementia caliditatis: altera, apprehenſio aquæ mulieris in

coitu. An ſemen præter naturam humectatum non retinet figuras eorum quæ coagulantur, ideo foetus informis fit? Quod autem præter naturam craſſum ineſt, non ſeparatur à partibus coagulatis, ſed ſimul cum partibus concreſcit: vnde durities. Paul. & Aet. Tumorem induratum inſtar lapidis interim in oſtiolo, interim per totum Vterum. Vnde in progreſſu tendit in Hydropem. Fieri ex inflammatione, aut ex vlcere, cui ſupercreuerit caro. Quidam, inquit Paul. Molam aſſerunt carnem informem Vteri tunicis adhærentem, edi in lucem foetus modo. Raſ. & Auic. vnde poſteriores acceperunt. Molam vocant omnem affectum ſimilem prægnanti, Flatuoſam, Aquoſam, Humoroſam, Carnoſam. Sed molam vere dictam eſſe carnem informem, quæ

& mo-

& mouetur alio modo quam foetus naturalis. Raſ. moueri inquit, cum duriter tangitur.

Curatio ad Vteri Hydropem. Cap. 12.

PRius dolores mitigandi: Calida lauare oportet, & tepefactoria adhibere, donec ſedetur. Poſtea Pharmacum purgans deorſum bibendum ſcilicet ex ijs, quæ trahunt aquas, vt in Hydrope dictum eſt. Poſt purgationem Fomentum ex ſtercore Bubalo. Vltimo Subdititia, quæ Vterum expurgant, & Menſes eliciunt: vt tandem cum viro dormiat. Nam ſi pepererit, ſana redditur. Eadem fermè repetuntur alibi. poſt purgationem per ſeuerandum in medicamentis ſubdititijs. Bibat corticem Crithmi alternis diebus. Pæoniæ grana

Nat. mu.

1. Mo. mu.

nigra quinque, Sambuci fructum in Vino ieiuna, Mercurialem quamplurimam edat, & Allium crudum, & coctum. Ad ſomnum vtatur mollibus & multa potione: Obſonijs marinis potius quam carnibus. Si interim conceperit, & pepererit, cum puerperij purgamentis ſubpurgãtur etiam quæ prius inerant. Sed ſi multum tempus proceſſerit hydrops, & in Ventre habuerit, corrumpit, & eijcit, & cum foetu aqua effunditur, & mulier plerunque moritur. Sanguis autem corrumpitur, & aquoſus redditur. Huic Lac bibendum dato, & Papauer album potandum, donec foetus moueri poterit. Nam ante hoc tempus, vt plurimum abortit. Si febris ſuperuenerit, aut aliquis æſtus in Ventriculo, & ſitierit vehementer, ex potu aquæ Splen attollitur, vnde Venter & cru-

ra aqua implentur. Ideo continere oportet. Iterum alibi inquit. Cum ſic habuerit, 2. Mo. mu.
Pharmacum infra purgans bibat: Subdititijs vtatur, & fomentis odoratis. Per diem, penicillis plumbeis vtatur, prius aqua calida non mordente colluatur. Poſt appoſitionem colluat ex decocto Cneſtri, ideſt Timæleæ: in aqua admixto oleo Narciſſino, aut Anethino. Si permanſerit, iterum Pharmaca bibat ad aquam purgandam: Cibis vtatur panibus & oleribus elixis, & marinis potius quam carnibus, aut extremis partibus coctis flaccidis. A pinguibus & dulcibus abſtineat. Victus frigidus & glutinoſus ad Hydropem, quia aqua, tenuis à calido fit. Quod Celſus notauit in Hydrope. Laboret plurimum ante & poſt cibum, nō lauet frigida. Adiātum bibat in Vino diluto ie-

iunā

iuna diebus inter purgationes. Subdititia aquam purgantia: Cyclamen in linteolo, Cuminum, Vua passa alba, Vrticæ semen, Ari radix. Cantharides modico tempore & per longa interualla, cum Cupressi succo ex aqua
2. Mo. Mu. efficax. Vnguentum Narcissinum: Cuminum quod editur, Myrrha, Thus, Absinthium, Cyperum, Vnguentum Rosaceum cum puluere ex Lino dum pectitur, decusso, subdatur per totam noctem: lauet, & aqua odorata perluat. Aliud ex Myrrha, Sale, Cumino, Felle Tauri, Melle.

2. Mo. Mu. Si flatus in Vtero sit: ardorem facit, & præ ardore intumescit, & dolet. qua flatus exit, stridet, mordet; tota intumescit, febris oritur, & ardor. Præ dolore exilit valde, virum non admittit, erigi non potest, neque dirigi.

gi. Onus graue in Vtero iacet, Capitis dolor, anxietas, loqui non poteſt. Cum dolor exacerbatur, clamat, & dolet omnia, Lumbos, pubem, & ſedem. Vrina ſupprimitur, Venter ſuffocatur. mori cupit, & Præcordia diſtenduntur, Stomachus mordet, os amarum: Vomit acida & pura: Frequenter ructat, & melius habet: ſin minus, intumeſcit, & ſi tetigeris, renititur, & dolet. Contingunt hæc quia ventus in Vtero eſt & Genitura.

Deſideat in oleo calido iniectis aromatis, Iunci flore: aut in aqua Lauri, aut marina. Optimum prius Ventrem purgare molli Clyſteri, aut glande ex lana illota cum Melle, aut efficacius Cæpa in Oleum & Mel tincta. Vterum colluere ex aqua mulſa aut aceto mulſo & oleo. Subdititia & potiones. Aroma-

ta omnia & Vnguenta odorata, Laurus, Myrthus, Saluia, Cedri, & Cupreſſi ramenta contuſa & cribrata inſpergantur in Vino odorato, & oleo Roſaceo infundantur. Folia Lini & ſemen trita, & lana excepta appone. Efficacius vnguentum Irinum, Crocum, Lini folia, Adeps gallinaceus, Lac muliebre. excipiantur raſura linteoli. Potio. Saluia, Cyperus, tuſa noctu madefiant, mane cremor excolitur, Tritici farina adiecta & aceto & Laſer pitio Fabæ magnitudine modice coctis. Cuminum & Aniſum ſumere. Hodie in vſu Diacyminum. Si inueterauerit, deficientibus menſtruis præmittenda Venæ ſectio, aut purgatio.

Remedia ad Molam carnoſam. Cap. 13.

Ster. INquit Hipp. Hanc maxime quidem ne curato,

aut certe cum prædictione: quia ante quartum menſem non cognoſcitur, ſine Lacte, & ſine motu. In progreſſu induratur, & cum nunquam matureſcat, coaleſcit. Primum totum corpus foueto, deinde per ſedem Clyſterem adhibeto, quo purgetur. Muliere enim à Pharmaco calefacta fortaſſe commouebitur quod conceptum eſt, vt videatur foetus. Amplius Vterum colluito, vt ſanguinem educas: ſin minus, ſubdititijs vtatur ex Bupreſti. Bibat Dictamum Creticum in Vino, aut Caſtorium, Cucurbitam retro ad laterum mollitudinem affigito, & plurimum ſanguinem detrahito pro virium robore: nam aufert nutrimentum. Item Thimbram tritam in aceto & aqua bibendam dato: aut Hyoſcyami ſemen tritum. Vterum colluito cum Muria ac Laſer- 2.Mo.mu.

pitio

pitio & aceto, aut cum aqua. Optimum infundere aquam mulſam cum aqua Lentium, aut Erui, aut flore Violæ, ideſt Leucoij. Si purgationes exeant tanquam exuſtæ, Myrthum coquito & perluito. Et apponito Myrrham & Netopum, ideſt Oleum Amygdalarum dulcium cũ lana. Raſ. pillulas foetidas ſæpius exhibet. Decoctum de ſeminibus, Oleum de Cherua, Trociſcos de Myrrha. Indit peſſaria educentia foetum præcipue
2.Mo.mu. ex Ruta & Mentaſtro. Ad tumorem ſcirroſum Vteri, qui videtur veluti lapis tangenti: Os aſperum multis radicibus præditum digitum non admittit. Superuenit febris circum refrigerans, fremitus: dolor in imum Ventrem, & laterum mollitudinem, & Lumbos, cum ſcilicet Menſes computruerint: aliquando ex partu & frigore: aut

pra-

praua victus ratione. Huic medicamenta purgantia danda sunt. Lauare multa aqua calida, item oleo: & fomentum adhibere qua parte dolor fuerit. Cum recens lota fuerit aut fota: immisso specillo, os Vteri dilatare, aut digito. iterum fouere diuturne cum decocto Cucumeris syl. Deinde mollitoria apponere, quæ tribus diebus adhibeantur. Cum os molle apparuerit, intromittendus penicillus ex Lino crudo longitudine quinque digitorum, non crassior paruo digito, incipiendo à tenuiori, illitus adipe Anserino. Postea adhibito fomento odorato suffito: Glans mollitoria indatur, aut Nitrum superillitum, ne exulceret: non enim mordeat. Teneat per duos dies: decedet ex hoc veluti cortex & pellicula crassa. Intermissis vero tribus diebus, Cycla-
minum

minum cum Narcissino subdito. Si hæc non purgarint, cũ multa consideratione apponito id quod cum Bupresti paratur, & cum fortiter momorderit, glandem extrahat, & pudendum colluat cum aqua calida, & in oleo insideat. Postridie adhibeat adipem Ceruinum cum lana. Si adhuc purgatione egeat, fiat per mollitoria post tres dies: ex Narcissino primum, deinde Netopo. Iterum odoratis colluito & pinguibus. Postridie Pulegium indito per vnũ diem: postridie foue cum Aromatis. Vtatur cibis acribus marinis, aut carnibus. & in Mensibus Castorium sumat. Paul. & Aet. Molam esse tumorem induratum aut ex inflammatione, aut ex vlcere, cum supercreuerit caro. Insequitur grauitas deorsum trahens, gracilitas, color vitiatus, inappetentia; solet

in

in Hydropem conuerti: licet incurabilis putetur, non negligenda remedia, Cataplaſmata laxantia, Fomenta, Peſſi mollitorij, non acres: inſeſſiones. Cerata ex Althæa, Oleo Cyprino, Caricis, Pinguedine: Cucurbitulæ cum ſcarificatione, Dropaces, Rubificatoria. at hæc non probat Hipp. Suffitus aquæ marinæ vel Muriæ incoctis Lauri baccis, Pulegio, Saluia, Artemiſia, & alijs digerentibus. His remedijs ſæpe plurima copia egreditur ſanguinis grumoſi & atri, vnde affectio diſſoluitur. ſed periculum de nimio fluxu Hipp. Philoſophus quidam vſus eſt in vxore Vino generoſo incocta Ruta & Anetho, potu continuo calido, vnde excreuit ſanguinis copiam.

De Abortu causæ, & signa. Cap. 14.

1. in 6. Ep. 2. ABortus est fœtus deperditio, idest imperfecti foetus emissio. Qui dedita opera parant, subiacent legibus tanquam de homicidio: vt fatetur Gal. & Hipp. in Iusiurando. Aetius tamen medicamenta abortiua docet: & in libro de facile parabilibus ad Solonem. Num forte liceat aliquando, vt matrem superstitem habeamus? nam ea pereunte, etiam foetum perire necesse est. An remedia aduersus morbum danda sunt, non ad foetum perdendum? Quod si vi morbi, aut remedijs quibusdam necessarijs perdatur, medicus excusabilis est. Causæ Abortus ad summum tres sunt. Moles nimia, Pondus, Morsus. Moles, cum Vterus distendi amplius

An Animal sit q in Vt. 5.

2. Nat. fa. 12.

plius nequit ad perfectum incrementum. Sunt enim quædam, quæ facile concipiunt, sed gestare nequeunt, ideo perdunt vt plurimum tertio, aut quarto mense, nulla causa manifesta. In causa est imbecillitas. Hipp. Quæcunque præter naturam tenues existentes Vtero gerunt, aboriũt antequam foetus crassescat. Menstruum aut bimestre, trimestre, aut amplius ferre nequeunt, cum Vterus tenuis fuerit, nec amplius distendi potest. Iterum inquit: Mulier præter naturam extenuata augere fœtum amplius non potest. Quæcumque autem mediocriter corpora habentes abortiunt secundo aut tertio mense, sine occasione manifesta, ijs acetabula Vteri plena muccoris sunt, & nõ possunt ex pondere fœtum continere, sed abrumpuntur. Alia ratione, si qua mulier na- *1. Mo. mu.* *5. Aph. 44* *Ste. et Superf.* *Nat. mu* *5. Aph. 45* *Nat. mu.*

tura ſterilis forte concipiat, abortit, defectu ſcilicet nutrimenti, cum alio vertatur nutrimentum: aut quia menſtrua nō ſecundum rationem procedant, vnde mulier laborat. & deijcit foetum: vt
Nat. mu. innuit Hipp. Hoc modo Abortus ſimilis eſt Partui naturali, cum ſponte ex defectu nutrimenti paulatim abſcedat, non per abruptionem. Abruptionem faciunt violentam, motus, ſaltatio, ponderis
1. Mor. mu eleuatio, Percuſſio, Vociferatio, & alia multa etiam animi motus. Morſus irritantes ad expulſiones: vt Medicamenta, Peſsi acres. Cibi acres, & quæcunque turbant Ventrem, ſeu humores diſtillantes, ſeu putredines. Quædam ex his foetum enecant vnde ſequitur Abortus. quæcunque vehementer alterant vt Venena, & Medicamenta purgantia, odores praui: &

quæ

quæ auferunt alimentum, vt magnæ euacuationes, Venæ sectio, inædia.

Signa futuri Abortus: Si mammæ repente gracilescũt, abortit. Si altera mamma geminos habenti dextra aut sinistra, alterum abortit, marẽ, aut feminam. Et rursus. Quæ corrupturæ sunt foetus, ijs mammæ gracilescunt. Si vero rursus duræ fiant, non corrumpent. Nam simul natura per Venas dispensat Vtero & mammis, vt patet in conceptu. Mulieri Vtero gerenti, si Lac multum è mammis effluat, foetum imbecillem significat: Si vero mammæ solidæ fuerint, foetum saniorem significant. Quod enim debuisset tendere in alimentum foetus, effluit ex mammis, vt in auersantibus cibum vomitus. Si vero mammæ solidæ, significãt asseruari materiam pro Lacte, quanto magis foe-

5. Aph. 37 38. 53.

5. Aph. 52

tus augetur. Hic enim eſt partium conſenſus: vt vna læſa altera lædatur. Conuertuntur igitur propoſitiones. *Si* mammæ gracileſcant, aut multum Lac effundant, corruptio futura eſt, aut foetus imbecillis eſt. Si vero ſolidæ fiant, ideſt plenæ non effundentes, foetum ſaniorem ſignificant. Si rurſus duræ, ideſt plenæ, non corrumpent. Quãquam Galen. aliter in Com. ſentiat. Quæ abortiunt non ex defectu nutrimenti, ſed ex violenta abruptione, ijs non paulatim mammæ gracileſcunt, ſed repente. Sed quæ corrupturæ ſunt foetum, deficiente paulatim alimento, ex neceſſitate mammæ paulatim gracileſcunt. Nam in partu maturo, licet multa purgatio ſuccedat, non tamen gracileſcunt mammæ: quia iam collecta eſt materia pro Lacte, nec duobus am-

polius natura incũbit: & quod
in Vtero collectum erat, su-
perfluum est. Fieri autem
Abortum ex acetabulis muc-
cosis, cognoscitur Hipp. quia Nat. mu.
humida fit, & muccosum
quid defluit, & non mordet:
& in Mensibus vbi fuerit pur-
gata, per duos, aut tres dies
mucci ab Vtero prodeunt.

Si autem ex mordentibus, 1. Mo. mu.
& irritantibus Abortus fiat,
horrores & febriculæ con-
tingunt: dolores in alijs, &
alijs partibus: cibi fastidium,
oris amaritudo. Hæc si bilio-
sa per secessum egerat, quod
sæpe contingit, melius deget.
Prognostica. Abortus peri-
culosior est partu, ob violen-
tiam. Periculum ne Vterus
exulceretur, aut inflamme-
tur. Plurimi Abortus fiunt in
primo Quatragenario: nam
eo præterito, foetus fortio-
res fiunt. Iterum in sexto Sept. pa.
Quatragenario, cum foetus Oct. pa.

descēdit laxatis membranis. Si nascantur in octauo mēse Abortus sunt: in septimo autem quidam vitales, antequam ex descensu foetus laboret: robustior enim est.

Præseruatio ab Abortu. Cap. 15.

CAuere oportet à causis Abortum facientibus. Sed quædam præsente fœtu auferri nō possunt: vt imbecillitas Vteri propter extenuationem, vt propter humectatos cotyledones.. Sed ante conceptum crassefacere oportet, & Vterum siccare, ac roborare. Dum Vtero ferunt solum ad causas recentes occurrere licet, ne abrumpant, ne auferant alimentum, ne corrumpant. Ideo compescendi fluxus, & optimo nutrimento reficiendæ mulieres, & Vterus astringentibus roborandus.

us. Si morſus adſit, humo-
es mordentes euacuare, ex
Manna, Rhabarbaro: Contem
erare victus ratione.
In fluxu à capite, Ventre I. Mo. mu.
uido periculum effugitur,
ed ſtatim concludere, ac cō-
ringere oportet. Si mulier
grotauerit, & Venter con-
ludatur, aut magnus fiat,
tiam ſic puer perit à labore
alfactus, & à tumore preſ-
ſus. In his modica ſanguinis
miſsio iuuat ex brachio. Si
biliosa fuerit, & doloribus
vexata, ſi per ſeceſſum deie-
cerit bilioſa, melius deget.
Vt mulier non abortiat: Can- Dinano.
cer fluuiatilis in Vino tritus
in potu: nam facit ad Tabe-
ſcentes. Non Leporis præ-
gnantis coagulum, vt qui-
dam tradunt, in Vino, licet
ſiſtat fluxiones Vteri, ſed ene
cat fœtum, Dioſc. Hipp. Si in- Ster.
nita Abortum facit, nec eij-
cere velit, triticum torrefa-

ctum & molitum, Vuam passam albam ex aqua mulsa cum modico oleo bibat ieiuna. Postea Raphani semen tritum cum aceto & adipe Anserino bibat. Origanum, Pulegium cum Polenta ex aqua: Lauri folia cum Gummi ex aqua: Pastinacæ semen ex Vino diluto.

Conueniunt igitur Emplastica ad tollendam asperitatem, siue ex mordentibus, siue ex motu abrūpente: adiungenda quæ ferant ad Vterum modice acria. Hodie vtuntur ouis sorbilibus cum Cocco. Extrinsecus autem Vnguento de Comitissa ad Lumbos, & supra pectinem: nam astringendo corroborat. Ad vitia autē antiqua, ex quibus abortit: curanda est, cum non

Nat. mu. Vtero gerit. Cum in Ventre habens foetum menstruum, aut bimestrem corruperit, & ad perfectionem gestare non possit

possit, & tenuis præter naturam fiat, huius Vterum purgare oportet, & corpus pinguefacere. Non enim prius fœtum perferre poterit, quam Vterus crassus fiat, & robustus: Iterum: Post Pharmaca purgantia sursum & deorsum, Lac Asininum aut Serũ bibendum dato. Postea adhibito fomento Vterum purgato ijs quæ non mordeant: Postea aceto colluat, & suffiat aromata. Vt omnia facta sint prima die Mensium. Postea lota & leuiter pasta, suffita affuso Netopo, & Rosaceo coeat. Iterum si Vterus distendi nequeat ad perfectã magnitudinem: cognoscitur, cum sæpe statuto tẽpore eodem sine causa manifesta abortit. Huius Vterum colluere oportet, & subdititijs quam maxime inflare Cucumerario medicamento. Cucumeris syl. medulla contun- Ste. et Superf.

datur & cribretur: eius modicum excipiatur multo Melle cocto, addito modico Laserpitij. Summo ſpecillo indatur in os Vteri, vt penitius penetret: Sinatur, donec liquatum fuerit. Tertia quoq; die repetat, aut pluribus interiectis. Elaterium idem præſtat, & Colocyntidis medulla eodem modo. Poſt hoc tempus edat Allia plurima, & Sylpij caulẽ & quidquid flatum inducit. Interiectis diebus mollientibus vtendum: & poſt Menſium apparitionem, vbi ſicca fuerit, cum viro miſceatur. Flatum etiam inducit in Vterum Allij caput integrum & Laſerpitium in ſubdititijs. Sed noxa mollientibus corrigenda intus & extra pinguedine Anatis, oleo Amygdalarum dulcium, affricatis ſupra pectinem. Si ob Cotyledones pituita plenos: hanc ſucco groſſorum eluito.

Postea per acerba bis aut ter Alumine, Galla, Malicorio. deinde apponito quæ pituitã purgent: & mollia fomenta, ex Lauro: Colluito aqua & aceto pari mensura, & in Mensibus aromata suffito: Impasta & illota cum viro dormiat: Fascijs crura circundet, & oleo illinat. Purgant pituitam, aquam, & muccos, & non exulcerant, Subdititia: 2. Mo. mu.
Myrrha optima, Salis Grumum, Pix Aromatis imbuta: & trita apponito. Aliud. Grana Gnidia decorticata 30. Indicum, quod Persæ Piper vocant, in quo rotundum inest, Myrthidanum vocatum, idest vt puto Gariophyllus, cum Lacte muliebri & Melle ex lana pennæ inuoluta indito, & per diem finito.

De Partu naturali. Cap. 16.

Partus secũdum naturam perfectissimus septem, Oct. pa.

Quatragenarijs constat, qui dies 280. ad summum continent. Decimestres appellantur, quia continent 9. Lunas integras, & paulo amplius: singulis Lunis assignãdo dies 29. cum dimidio & paulo amplius ab vno nouilunio ad alterum. Desunt autem vsque ad dies 280. dies 14. cum dimidio, quæ est pars decimi mensis, aliquando vndecimi. Si enim cõceptio fuerit vltra plenilunium, attingit mensem vndecimũ. Nouimestres minus perfecti sunt: adhuc minus Septimestres, vitales tamen in diebus 182. cum dimidio, quod est anni dimidiũ: ad minus continet menses quinque integros, primum, & vltimum non integros. In libro de Principijs perducitur ad dies 210. qui attingit mensem octauum & prætergreditur quintã Quatragenariam. Sed apud hunc mensis est die-

rũ triginta Gal. ad ſummum peruenire ad dies 204. In ſexto Quatragenario laborat foetus in Vtero, qui octauum menſem includit, aliquando partem ſeptimi vel noni. Laborat autem quia matureſcente foetu pelliculæ ſpicarum more laxantur in ſeptimo menſe, vnde foetus præ grauitate deſcendit propinquior factus ad exitum. Ex tenſione Vmbilicus cõuulſus dolorem matri inducit, Multæ etiam febricitãt: quædam pereunt cũ foetu. Aliquando claudi & cæci naſcuntur. Fortiſſimi & pleniſſimi foetus in laxatione pellicularum violantes & diſrumpẽtes partum fieri cogunt. ſed plurimi intereunt: quia cum parui ſint, 40. dierum afflictionem ferre nequeunt extra Vterum, vt Decimeſtres perfectiſſime faciunt. At ſi in 8. menſe exeãt, omnes moriũtur, quia adhuc Sept. par.

ægrotus ex laxatione pellicularum in 7. menſe, cogitur ex partu laborare. In ſeptimo Quatragenario quibus bene futurum eſt, ſoluuntur inflammationes tum matris, tum foetus. Venter fit mollior, tumor à Præcordijs deſcendit. facilius ferunt: donec contigerit foetum verti: Os Vteri
Sept. pa. propè pudendum. Tunc dolores partus, & labores fiunt.
Nat. pu. Nam deficiente alimento per Vmbilicum, puer copioſius deſiderans calcitrat, diſrumpit membranas, & conuertitur.

Quibus modici ſunt Menſes, alimentum citius deficit, vt quædam non perueniant ad decimum mẽſem. Eædem vt plurimum ſine Lacte ſunt.
Sept. pa. Conceptus & Abortus & Partus mulieribus in eodem tempore, in quo etiam morbi, & ſanitas, & mors omnibus fiũt: partim ſecundum dies, par-

tim

tim ſecundum menſes, partim ſecundum dierum Quatragen. partim ſecundum annos. Sed vt diſtinctius habeatur dierum computatio geſtationis foetus, hoc modo conſideretur. Septem Quatragenarij, qui terminus ſummus eſt, continet dies 280. Continet Lunas nouem integras, dierum ſcilicet 29. & horas 15. ſcilicet dies 265. & horas 15. Vſque ad 280. deſunt dies 14. & horæ 9. decimi menſis. Si conceptio contingat vltra plenilunium, vt die 16. primi Menſis relinquentur dies 13. & horæ 15. vt compleatur menſis decimus: ſuperſunt adhuc horæ nouem vndecimi menſis, vt ad ſummam perueniatur dierum 280. Si tardius adhuc conceptio fiat, vt, vt die 20. Lunæ, relinquuntur dies 9. & horæ 15. menſis decimi. Hæc peruenire poterit ad diem 5. vndecimi menſis.

Se-

Septimestres partus quinque Quatragenarijs absolui possunt, ad minus diebus 182. cum dimidio, quod est anni dimidium. Continent menses quinque integros, qui dies 147. cum dimidio: primi mensis & vltimi plus dimidio, vt saltem perueniāt ad dies 35.

Sept. pa. Ad summum perueniunt ad dies 204. vt Galenus testatur: semel tantum vidisse, vt plurimū non excedunt dies 200. At liber de Principijs perduci ad dies 210. qui sunt menses septem dierum 30.

De partu facili, & difficili. *Cap.* 17.

Nat. pa. MOdus secundum naturam est, vt disruptis membranis puer exeat in caput. Si pueri momentum in caput inclinatum prædominabitur, mulier facile parit, *4.Ge.an.9* inquit Arist. Proni in caput con-

conuertuntur, quia pars ab Vmbilico superior plus ponderis habet. Disruptis membranis prius effluit aquosus humor, qui inter eas continebatur: deinde infans, vltimo membranæ ab Vmbilico appensæ, quæ Secunda vocatur, quia secundo loco post infantem exit. Aqua viam præparat, infans Secundam trahit. Difficilis est omnibus, præcipue Primiparis, quia in hiatu Vteri maior violentia fit. Nam coxendices disparantur, dolet totum corpus maxime Lumbi & coxendices. Difficilior si exeat in pedes, aut obliquus. Nam sæpe foetus perimitur, aliquando & mulier. Contingit peruersio ob iactationẽ, cum inexpertæ, aut propter incontinentiam non quiescunt. In peruersione Vmbilicus collo sæpe circumducitur.

Mortui foetus difficilius eiciun-

ejiciuntur, & languidi, quia robur requiritur non solum in muliere, sed etiam in infante. Nam adiuuat impulsu &
5.Aph.55 calcitratu. Gal. Post exitum infantis aliquando moratur Secunda præ imbecillitate: aut quia adhæreat Cotyledonibus, quod in Abortu magis contingit, cum foetus non maturus est. Alia impedimenta affert Aet. Loci angustiam, ob pinguedinem: Si moles amplior. Si tuberculus adsit, aut inflammatio: Lapis in Vesica, Excrementa crassa: Siccitas, cum ante tempus debitum
3.Aph.12 aqua proruperit: Aquilonia constitutio præcipue Veris.
1.Mo.mu. Signa instantis partus. Frequens respiratio. dolor Lumborum, Ventriculi signa difficilis partus: febribus corri-
5.Aph.55 pi: Fortiter incalescere sine causa manifesta. Quibus circa 7. aut 8. mensem derepente mammarum & Ventris

ple-

plenitudo collabitur, & Vbera gracilescunt, & Lac non apparet, his dicendum, puerum aut mortuum esse, aut debilem viuere. Si Lac multum è mammis effluat, foetum imbecillem significat: Si mammæ solidæ, foetum saniorem. Si Vtero gerenti purgationes eant, impossibile est foetum sanum esse. Si cui ex partu laboranti fluxus multus sanguinolentus citra dolorem ante puerum prodeat, periculum est, puerum exoluendum esse, & non vitalem processurum. Nam significatur sanguinem pueri exire per Venas Vmbilicares. Si puer diu in genitalibus hæreat, & non facile exeat, sed cum labore, & Medici machinamentis, modicæ vitæ est. Talis omnino obliquus aut in pedes procedit. Vnde sæpe aut matres pereunt, aut puer, aut ambo. Si cui exeat Secunda

5. Aph. 52

5. Aph. 60

1. Mo. mu.

Superf.

da, priusquã puer foras procedere incipiat, ægre parit, & periculosius, si caput nõ præcedat. Si simul exeant, & ad os Vteri rumpatur Secunda, facilius parit. Sed Secunda hæret, & seipsam retrahit, & manet. Cum puer immortuus fuerit, tum alijs signis coniectari licet: tum iubere, vt mulier de vno Latere in alterum conuertatur. Si mortuus, transflabitur pondus, quo se verterit, veluti lapis: & pecten frigidus. E contra pecten calidus, & totus Venter tumens translabitur.

Curatio Parturientis. *Cap.* 18.

1. Me.mu. INquit Hipp. Custodia & multa scientia opus est mulieribus, vt in Vtero gestent puerum, enutriant, & vt euadant ab ipso in partu. Aet. circa octauum mensem,

qui

qui molestissimus est, alimentum contrahendum est, & motus vehementiores præscribendi: Aluus humectanda: nono mense Balneo frequenter vtendum relaxādi gratia, vt dolores partus ferre possit. In Partu situs quærendus est rectus, decliuis, firmus, vt foetus conuertatur in caput. Eniti oportet retento spiritu, & truso deorsum, vt Septo transuerso & musculis Abdominis expresſio fiat ad inferiora. Arist. Mulieres si in partu vel oscitando, vel aliqua huiusmodi causa retrahant, difficilius pariunt. At frustra enituntur, antequam os Vteri hiarit: quod Obstetrices digito cognoscunt. Humectum enim & laxatum os reperitur pudēdo propinquissimum. Nā inutile antequam turgeat. Si ægre pariat, locis præclusis manentibus, & siccis: insideat in aqua calida &

1. Ge. an. 11.

4. Pro. 9.

oleo, crebris perfusionibus, incocta Malua Fœno Græco semine Lini. Inunctio Locorum ex oleo Cyprino, pinguedine: Bibat oleum, apud nos
1. Mo. mn. ol. Amygd. dulcium. Nam lubricat, & dolores lenit. Suffitus ex Resina, Cumino, cortice Pinus. Si prodire volentes non facile exeant, cum situs sit secundum naturam, talibus sternutatorium admoueto, & nasum apprehendito, & os comprimito, ac sic sternutet, vt sit efficax. Vtendum & concussionibus super lectulum stratum, cui supina alligatur fascia ad pectus, & axillas recuruis cruribus, malleolis apprehensis detinetur. Cum accedunt dolores, attollitur lectus ad caput, vt decliuis sit in pedes, at non prona. Decidat postea lectus non in suos pedes, sed in fascem sarmentorum paratum ad caput, vt concussio mol-

mollior fiat. Si prima concussione non exeat, rursus interstitio facto concutito: & in lectulo gestatam attollito ac agitato. Interim illinire oportet & perfundere ex decocto Maluæ, Fœnogræci, aut potius succo Ptisanæ triticeæ vsque ad Inguina, & sedem, & pudendum fouere,& insidere, vbi partus dolores maxime infestarint:& nihil aliud mente versare. Obstetrix molliter oscula aperiat: Vmbilicum vero vna attrahat cum fœtu. Ad fœtus situ deprauato 1. Mor. mul.

Quicumque duplicati in osculo Vteri incumbunt, aut foras præmittunt manum, aut crus, aut vtrunque, siue viui siue mortui: rursus retro protrusos vertere oportet, quo secundum naturam in caput exeant. Supina collocanda est in lecto vt reclinet in caput, substratis mol-
libus

libus ad coxas, & ſub lecti
pedibus ſenſim aliquid ſub-
ponendo, vt mulieris pedes
attollantur, nullo ceruicali
ſub capite. Obſtetrix manu
peruncta foetum dirigat in ſi-
tum naturalem. Deinde ſen-
ſim mulier conſtituatur, vt re
clinet in pedes, & caput al-
tius ſit: & ſi opus fuerit, con-
cutito. Interim vires refocil-
lare, & in aquam calidam re-
ſidere. Si foetus mortuus fue-
rit, non ſemper licet detru-
dere, & dirigere: quia intu-
meſcit. Tunc membratim ſe-
cando extrahendus, cauendo
ne Venter ſcindatur, ſed per-
foretur tantũ, vt flatus exeat.
Superf. Intumeſcit etiã viuentis pars,
quæ extra Vterum manet, re-
liquo corpore intra. Tunc fo-
uere oportet odoratis, vt hu-
mectiſſimus Vterus redda-
tur: & tumor deſideat, vt in-
tromitti & dirigi poſſit. Si à
fomento non proceſſerit, os
Vte-

Vteri Elaterio craſſo aqua diluto oblines, quo inducat parturitionem: Et pudenda cerato illinenda, ſi ſicciora videantur. Vbi defaticata, & nullum auxilium à foetu imbecilli, aut mortuo, prouocanda eſt parturitio: à potibus & cibis. Partum accelerant ægre parienti, Lauri radix deraſa, & Lauri bacca dimidij acetabuli menſura in aqua calefacta bibenda data. Dictami oboli duo in aqua calida. Abrotoni drachma & Lauri bacca, & Aniſum in Vini dulcis veteris cyatho vno, & aquæ cyatho affuſo bibat. Hoc bonum etiam ante dolores partus. Dictami, Myrrhæ vtriuſque obolos duos Nitri obol. vnus in Vini dulcis cyatho vno, & aquæ calidæ cyathis duobus. Dein calida lauato. Reſinam Terebinthinam, Mel Oleum duplum horum, Vi- I. Mo. mu.

num

num odoratum ſuauiſſimum, hæc mixta tepefacta ſæpe bibenda dato. Interim Vterus ſedandus, ſi fuerit inflammatus. Si multo tempore cohibeatur, & parere non poſſit, diebus pluribus doloribus ex partu laboret. Et iuuenis in vigore multo ſanguine referta Venas in malleolis ſecare oportet, & ſanguinem extrahere virium reſpectu. Poſtea calida lauare incoctis Lauri corticibus. Et ſemen Viticis & Dictamum Creticum pari pondere in Vino albo, aut aqua bibat. Subdititium ex Galbano, baccis Lauri, oleo Roſaceo in lana. Polypodium Quercinum in Vino bibitum. Adiantum in Vino meraco bibitum, & ex oleo illitum. Cibi qui etiã faciunt ad pur-
1.Mo.mu. gamenta partus: Triticum trimeſtre fractum, & freſum in aqua coquito vt ter, aut quater efferbuerit, ſorben-
dum

dum dato: aut Brassicas coctas & Porrum, & Fœniculum, & Anethum, & Polypos, & Locustas, pisciculos.

Remedia ad Secundam, & Purgationem ex partu.
Cap. 19.

CVM Secunda non statim exierit post partum, imi Ventris dolores contingunt, & in Laterum mollitudine: Rigores & febres. Si discesserit Secunda, sanatur mulier. Sæpe putrescit, & discedit sexta aut septima die, aut etiam prius. Si non facile cum foetu excidat, ad foetum appẽdere sinenda est: & Puerpera sedeat super sella in altum extructa, quam Lasanum vocant, vt foetus descendens grauitate sua Secundam extrahat: At sensim, non violenter: ne præter naturam diuulsa inflammationem inducat. Superf.

ducat. Subſternere lanas molles recens carminatas, quo paulatim remittatur, & conſidant. Aut vtres duos copulatos aqua plenos, & ſuper vtres lanas molles fœtum ſuſtinentes. Vter vterque ſtilo perforetur, vt ſenſim aqua exeat, & conſidant. Sic foetus ſenſim deſcendens Vmbilicum trahit, Vmbilicus Secundam. Si ſuper Laſanum ſedere nequeat: ſuper reclinatam ſellam perforatam collocetur. Sin ob imbecillitatem non poſſit ſedere, lectum quam erectiſſimũ ſtruemus, vt à capite deorſum declinet. & ſic foetus grauitas quam maxime Secundam trahet. At Puerpera ſub alis faſcia, aut loro alliganda eſt ad lectum, ne deorſum labatur. Si Vmbilicus abruptus ſit, aut ante tempus debitum reciſus, moderate grauibus ponderibus appenſis, Secundæ eductio-
nem

nem facere oportet. Contingit relinqui in Vtero Secũdã, cum per vim Vmbilicus abruptus fuerit, aut recisus per imperitiam: retrahitur enim sursum. Hodie si cogantur rescindere à puero, antequam exeat, alligant ad coxam Puerperæ. Aet. Chirurgia vtitur ad extractionem, quod periculosum est. Nam satius sponte exire adiuuãtibus medicamentis & artificio Hippocratis. Nam & foetus mortuus sponte exit tabescens in saniem. Tunc fouere oportet odoratis, & abluere Vterum ob putridos vapores. Vt Secundæ procidant, Sternutatorio imposito nares aprendito & os. Vterinis, & ei quæ difficulter parit, superueniens sternutatio, bonum. Præstat dare ea, à quibus maxime purgantur puerperij purgamenta. Allia elixa in Vino, & oleo, cum Polypis ac Sepio-

Superf.

5. Aph. 49
35.

1. Mo. Mu.

lis totis ſuper prunas. Caſtorium, aut Nardum, aut Rutam in Vino nigro dulci, aut admixto melle bibat; Braſſica cum Ruta, & Mercuriali additis ſeminibus odoratis. Omnium optimum Artemiſia herba & Dictamum, Violæ albæ flos, Laſerpitium fabæ magnitudine in aqua potum. Et ſi Secũdam excludere non poſſit, à cibo abſtineat, Poſtea Viticis folia trita in Vino & Oleo & Melle bibat, & exibit.
Nat. pu. Purgatio ex partu niſi fiat, morbus magnus corripiet: & periculum vitæ incurret, niſi cito curetur. Neceſſariam eſſe purgationem, vt euacuetur id, quod à primo Quatragenario non abſumebatur in foetum. Ideo reſpondere tempus purgationis tempori articulationis foetus in feminis diebus 42. in maſculis 30. ad ſummum. Purgatio ad minus diebus 25. in feminis. 20. in ma-

masculis. Vel dicendum: vt puer post partum laborat 40. diebus, sic Puerpera. Exeunt purgamenta post partum ob conturbationem sanguinis: primum muccus sanguinolentus copia heminæ vnius cum dimidio paulo plus aut minus: in dies minus, donec desinat. Similiter fit in Abortu. Si sana est, procedit sanguis veluti à victima qui statim congelatur. Si morbosa, purgatio paucior procedit, & specie deterior, nec cito congelatur. Si ex partu non fuerit purgata, tumet Venter & crura. Rigor & dolor corripit imum Ventrem, & Lumbos, quandoque ad viscera ascendit, & animo linquitur: Febris acuta. In processu faciei partes cauæ rubescunt: moritur vt plurimum ad summum in diebus 31. Pulsus debiles, nunc attolluntur, nunc deficiunt. Causa impediens

Sept. pa.

1. Mor. mu

Nat. mu.

1. Mo. mu.

purgationẽ eſt os concluſum ex inflammatione. Obtorquetur enim os Vteri poſt pueri egreſſum: Quodcumq; horum fuerit, purgatio non procedet. Hinc febris, horror, Ventris inflatio: dolor ad tactum,& alia multa ſymptomata. Primiparæ & Abortus magis obnoxij ob violentiam, & quibus partus difficilis. Ad purgationem ex partu, fomento adhibito ad Vterum ex Vrina, aut decocto Sambuci, & ſuffitu. Cyclaminum apponito: aut alia ſubdititia. Cucumeris ſyl. interna pars oboli tres, Artemiſia, Thus, obolus vnus cum Melle & lana ad Vteri os, teneat die ac nocte per dies quinque. Bibat medicamentum cum Thæda præparatum, donec fluxus fuerit commotus. Potiones multæ recenſentur ab Hipp. Sambuci folia coquito, & oleo affuſo bibenda

Nat. mu

Nat: mu:

1.Mor.mu

benda dato. Eryſimum in aqua coquito, & oleo affuſo bibendum dato; aut tritum cum aqua & oleo Polentæ inſperge & coquito. Trifolium ex vino. Si purgatio in grumos coacta exit, Porrum coctum & olera cum oleo exhibe. Lauet tertio quoque die, caueat frigus, nungat. Ad os Vteri applicētur emollientia. adeps Anſerinus, Myrrha, Reſina tepefacta. Deambulatio. Sumat ante cibum Mercurialem coctam & Allium, & Porrum: & Braſſicæ ſuccum ſorbeat. Cibis mollibus vtatur magis marinis. Abſtineat à pinguibus & dulcibus, donec ſana fiat. Lauetur calida. Si febris adſit, ne lauato, à balneis abſtinere oportet: Sed fomentis & tepefactorijs ad imum Vētrem & Lumbos curare oportet. In potu exhibere Pharmaca vterina admixtis Sepiæ ouis, aut

Caſtorio: Poſt hoc farinam cum Ruta coctam, aut Ptiſanæ ſuccum. Pharmacum autem, ſi turgeat, ſit, quod Bilem ducat aut Pituitam, ſi biliosa aut pituitoſa fuerit. Prodeſt & Aniſum, & quæ Vrinam cient: Vomat: & ſudores eliciantur: Clyſteres ex ſucco Ptiſanæ, Melle, Ouis, Maluæ decocto. Admiſcenda refrigerantia, & aſtringentia poſt vſum attrahentium. Vitis pampini, aut folia viridia trita ex melle cum lana. Cupreſſi fructus, & Thus trita cum Roſaceo & Melle.

De inflammatione Vteri.
Cap. 20.

VTeri inflãmatio vt plurimum ex partu difficili contrahitur aut ex Abortu: cũ præ frigore materiæ multitudo & craſſities obſtruit, & putreſcit deficiẽtibus purgamen-

mentis. Oriri etiam potest ex alijs causis ob defectum menstruorum. Nam primum obstructio fit putredo, & febris de genere synoche ob magna vasa, quæ in Vtero sunt: Succedit autem inflammatio, si non recte curetur. Ad inflammationem febris vehemens. Vteri ceruix variegatur multis tenuibus Venis ad similitudinem telæ araneæ.

1. in 6. Ep. 2.

2. Mo. mu.

Aliquando febris debilis: Caligo, Caliditas perpetua in Ventre, Sitis, Dolor ad coxas: imus Venter intumescit: Aluus turbatur: excrementa olida, tunc calor vehemens. Cibi fastidium: dolor circa sinciput: Ventriculi imbecillitas. Nisi statim curentur, plurimæ moriuntur. Si fiat Erysipelas, tumor incipit à pedibus, procedit ad Crura, & Lumbos, postea intumescit Venter: Rigor & febris, imbecillitas. Præ dolore iactat

1. Mo. Mu

ſeipſam: ex imo Ventre aſcen-
dit ad Lumbos,& Præcordia,
Pectus, & Caput: Mori ſibi
videtur. Cum remiſerit, oc-
cupat torpor ad manus, ali-
quando ad inguina, & liuida
fit.Interualla quædam mitio-
5.Aph.43 ra: Corpus impletur puſtulis,
2.Mo.Mu. Faciei rubor,Sitis vehemens,
Fauces ſiccæ, Tumores fiunt
liuidiſſimi exorſi à pedibus,
liuores in poplitibus, cum
dolor ſolutus fuerit. Curatio.
Quæ ex partu vel Abortu, nõ
Venæ ſectio Aet. neque qui-
bus multus effluxit, ſed leui-
ter Aluum mollientia. Sam-
Nat. mu. buci folia tenerrima in tritici
farina cocta ſorbeat tepida.
1.Mo.Mu Reſinam terebinthinam, &
Mel & Vinum tepidũ, oleum
Amygdalarum dulcium, nam
ſedant dolores, & inflamma-
tionem. Ad Vterum relaxan-
11.Met.16 tia non repellentia. Quicun-
que tumores Vteri in partu,
aut ex partu fiunt, eos aſtrin-
gere

gere non oportet, vt Medici 1.Mo.mu.
faciunt, ſed digerere potionibus ex Cumino, Aniſo, Seſeli, Pæoniæ radice aut ſemine in Vino albo odorato ieiunæ: Refrigerantia tamen aliquando adhibet Hipp. vbi inquit: Si ex partu Vterus inflammatus fuerit, Solani ſuccum infundito, aut Betæ, aut Rhamni actu frigida, & vbi incaluerit, alium: aut Lentiſci, aut Cucurbitæ ſuccum expreſſum, & medullam deraſam in longitudine indito: Ceruſſam ex aqua lana exceptã, Cataplaſma frigidum impone ad pectinem. Ventrem quoque frigefacere oportet, cauendo ne horreſcat. Vbi calor debilis, ſed imus Venter igne ardet. Sorbitiones actu frigidæ: ſed extrinſecus calefacere oportet ad relaxãdum & extrahendum: præcipue vbi ex frigore condenſatus fuerit Vterus. Cataplaſma

1.Mo.mu. Nat.mu.

ex Muſco marino, farina Hordei, Cinere ſarmentorum, ſemine Lini toſto ex oleo & aceto ad ignem addenſatis, vt paſta: & calidiſsimum imponatur: & ſi oporteat ſcarificare, id quoque fiat. Poſtea ſubdititia ad inflãmationem conſequentia, relaxantia, dolorem mitigantia, digerentia, & extrahentia. Peſsi, ſuffitus, lotiones: ex pinguedine Anatis, oleo Amygd. dulcium, Roſaceo, Butyro, Myrrha, Thure: Oui vitellum. Cataplaſma imo Ventri ex palmulis, Caricis, Meliloto, Aet. Ruta, Parietaria, Artemiſia. Tandem Peſsi purgantes. Aqua mulſa in potu & Vinum aquoſum. Cibũ quam minimum edat, & Venter ſiſtatur: & caput curet. Aet. Capiti Oxyrhodinum imponit. Hepar Ouinum, aut Caprinum ſub cineribus obruito, poſtea elixato: edat, &

Vinum

Vinum meracum bibat vetustius, si nihil prohibet, ad dies quatuor, si longe aberit à partu. Si post partum sanguinem vomat, multa calida lauare oportet, & lac Asininum detur ad dies septem. Postea Vaccæ nigræ ad dies 40. sine alio cibo, si fieri poterit.

Ad Vteri inflammationem ex retentis menstruis: Venæ sectio in Cubito Aet. si nihil prohibeat, repetitio fiat altera die & tertia. Non ex onere, nisi instantibus menstruis. *Cu. per san. 18.* Purgans medicamentum. Ad *Nat. mu.* Vterum quæ purgant, & non mordent. postea ablutio ex aqua & aceto. Edat Mercu- *2. Mo. mu.* rialem & succum eius farina insperfa vel cocta: Cotyledonis folia & Porrum in tritici farina cocta oleo affuso edenda. Si dolores vehementes adsint, fouere spongijs calidis ex aqua & oleo expressis. Subdititia mollia ex medul-

la

la Cerui, adipe Anſerino, ce-
ra alba, oui luteo: aut cera-
tum picatum cũ Reſina ſub-
dito. Ablutio ex Vino, aut
Lacte Caprino, iuſcuſo volu-
cris ex Vino & oleo Roſaceo
Aet. Vinum ne bibat, & Pti-
ſanæ ſuccum ſorbeat. Suffu-
migia ex Vino ſuauiſſimo, &
aqua pari, Fœniculi radice &
ſemine, & oleo Roſaceo, quæ
in olla ferueant, vt fumus re-
cipiatur. addatur & Scylla
ad oſcula aperienda. Si ex hoc
excitentur puſtulæ: ſuperpo-
natur intra pudendum caro
Bubala illita cũ Butyro, aut
adipe Anſerino & Aniſo. Ad
pus in Vtero, cum non eſt in-
Sor. cluſum in tuberculo: Lacte
Equino cocto & colato ablua-
tur per fiſtulam Veſicæ alli-
gatam: deinde fumum reci-
piat ex Vino odoratiſſimo,
ſicciſſimo, & vetuſtiſſimo, in-
iectis lapidibus nigris cãden-
2. Mo. mu. tibus. Ad Eryſipelas purgan-
dum

dum ex Lacte Asinino, si non soluatur, Ventrem mollibus frigefactorijs subluere: Subdititijs non molestis & leuibus paulatim Vterum purgare: vomere, ex Sambuci folijs coctis cum Origano, aut Thymo, aut Ruta: Cum febris dimiserit, etiam Vinum & cibos dulces dato: veruntamen paucæ curantur. Frigefactoria adhibenda: & Ventrem turbare ex solis cibis & potibus: si prægnans sit, ijs quæ foetum nō corrumpant: vt Lac Asininum, & Clysteres molles: Si non prægnans, ex Pharmaco: Cibis paucissimis vtatur, mollissimis ac frigidis: Mercurialem edat & Sambucum: abstineat à salsis, pinguibus, & acribus. Postquam calor & strangulatio remiserit, & tumor non fuerit sedatus: medicamentum fortius infra purgans bibat: paucæ tamen effugiunt. Vtrum conueniat: Nat. mul.

ueniat aquæ frigidæ potus, qui à Galeno in Eryſipelate interno laudatur non expectata coctione? An conueniret, ſi exquiſitum eſſet Eryſipelas? At in Vtero prohiberetur eius purgatio.

5.

De fluxu Vteri. *Cap*. 21.

9.Met.10 EX immodico Vteri fluxu morbi fiunt ex inanitione. Nam aut mors repentina ſequitur, aut graues morbi: nam praui habitus inſe-

6.lo. af.5. quuntur: color fædus: Pedes molli tumore attolluntur, robur totius proſternitur, vitiatur concoctio, & appetitus.

5.Aph.56 In fluxu muliebri, ſi conuulſio & animi defectus ſe-

2.Mo.mu. quatur, malum. Differentiæ. Quidam ruber, quidam albus, qui Fluor muliebris appellatur, quidam fuluus. Ruber contingit aliquando ex febre: ſed magis ex Abortu aut

Partu

partu difficili: aliquando in coitu violento ob ruptionem Venarum, aut apertionem osculorum. Fit aliquando ex Mensium retentione, cum conclusi repente eruperint: Aliquando ex vlcere ob erosionem. Si fluxus plures fiant quam oportet, etiam crassiores, & plurimi prodeunt diebus intermedijs. Incipientes autem & desinentes pauciores & tenuiores effluunt. His os Vteri propè pudendum est hians, & ob impetum magis dilatatur, & à toto corpore fluxionem recipit. In muliere laxa & pituitosa, sanies potius subrubra interdum aquosa aut subpallida. Aliquando sanguis purus veluti à dissecta Vena, quando ob erosionem præcipue in ceruice fiat. His prædicere in principio oportet periculum, vt cito remedia adhibeantur, Curatio superflui fluxus rubri: Reuulsio:

ſio: Sedatio perturbationis: Tandem vitia Vteri, aut totius corrigere. Reuulſio per Venæ ſectionem iteratam in brachio, vbi vires conſen-
5. Aph. 50 tiunt. Cucurbitula magna ſub mammis eleuata & detracta nunc ad dextra nunc ad ſini-
2. Mo. mu. ſtra, ſine ſcarificatione. Vincula ad manus, ſupra cubitos, & ad poplites ſupra genua. Sedatio perturbationis per medicamenta ſiccãtia, & victum mane danda ſunt ter, & quater in die, ſi ſanguis multus diſceſsit. multa deſcribuntur ab Hipp. Cornu Cerui vſtum cum duplo farinæ hordei in Vino Pramnio. Adianti radix, Cicer torrefactum, farina lentium in potu, aut ex melle. Aſpalathi radix extollitur in Vino albo cocta,
Ster. ante cibum. Refert Hipp. iuuenculam ex fluxu rubro laborantem, quæ neque medicamentis datis, neque capite
pur-

purgato, neque Vena secta, quidquam proficiebat: curata est ex Aspalathi radice in Vino albo cocta. Hodie habemus radicem *Sassafras* ex India Occidentali: non absimilem Aspalatho. Mali Punici dulcis assati succus cum Vino nigro: Hodie vtimur Troiscis de Carabo, cum sacchar o Rosaceo. Aet. Hypocistidem exhibet, Acaciam, Lycium, Terram Samiam, & alia astringentia. Diæta Hip. si sine febre ex cibis, si febricitet, sorbitionibus ex Panico, farina Hordei, Tritici, Halica. Cibi panis assatus in cinere, caro Leporina, Columbæ tum elixa, tum assa: Hœdi caro assata cum aceto. Hepar Caprinum, Vitulinum sub cinere assatum, Oua, Caseus insulsus: abstineat ab oleribus & balneis. Cibis siccis vtatur, & Vino nigro vinoso. Sed Paul. abstinet à Vino, vtitur

tur aqua Chalybeata cũ Vi-
a.Mo.mu. no Granatorũ. Si ad hęc non
sedetur fluxus, habita virium
ratione, & considerata natu-
ra mulieris, vtrum biliosã,
aut pituitosã, si robusta fue-
rit, Veratrum dare oportet,
& si non obediat, Caput pur-
gare: facta autem purgatio-
ne, per diætam reliqua cura-
re. Gal. inquit: Vbi affectio
in toto corpore est, non in
6.lo.af.5. Vtero, hæc sufficiunt. Ad
Vteri affectus: idest osculorũ
relaxationem, intemperiem
calidam, & humores irritan-
tes: imo Ventri refrigerantia
imponenda, mulier autem
elatis pedibus decumbat. Ex
spongia madida, aut linteis
laceris in aqua frigida tin-
ctis & aceto, at non diutius
ne horreat. Indat subdititia
siccantia, astringentia & ab-
stergentia: Grossum siccum
cõtusum & cribratum linteo
exceptum impone. Oleæ syl-
folia

folia in aceto cocta perluat pudenda: Rhus eodem modo: melius ex aqua & Vino austero, si acetum offendat, nam Vtero inimicum.

Myrthi folia, Lauri, Hederæ in aqua, collant tepida. Lentiscus, Labruscæ germina, Cyperus, Vua passa ex Mulsa leuiter tepida. Cupressi fructus, Mali Punici. Gal. Succo Plantaginis vtebatur. Fomenta & Cataplasmata leuiter tepida. Vbi dolores affuerint, ex ijsdem, aut ex digerentibus: Farina Lolij in posca, lentes torrefactæ & decorticatæ in aqua coctæ. Saluia. Loti ramenta & Cupressi in cremore Vuæ passæ. Illitiones ex Rosaceo, Butyro, Resina, adipe Anserino, medulla & adipe Suillo, oleum seminis Lini. Suffitus ex Hordeo tosto prunis insperso, cornu Cerui cum oliuis immaturis; Palea hordei & ster-

cus

cus Bubalum, Vinum nigrum in quo ramenta Loti, Cupressi, & Rhus. Galbanum, manna Thuris, aut Resina Vino subacta. Vinacea vrantur in scrobe, & super cinerem irrora Vinum odoratum, & mulier circũ sedens seipsam cõtegẽs excipiat fumũ. Aromata, Cinnamomum, Thus, Styrax, Myrrha cum folijs Rubi, Rosarum, Mentha, in cinere sarmentorum vitis. Sed cauere oportet, ne odor ad nares, nam melius esset non suffire. Subdititia ex ijsdem cum oleo Rosaceo. Myrrha & Bulbion cum melle tritum: Porrum, Calamentum in Vino nigro coctum crustam inducant. Hyoscyami folia, Cicuta similiter cocta obstupefaciunt.

De fluxu albo. Cap. 22.

FLuxus albus, Muliebris fluxus, vel fluor vocatur

aul. & Aet. Menſes decolo-
es dicuntur. Eſt expurgatio 5. Aph. 36
er Vterum prauorum humo
um in corpore exiſtentium,
unc continue, nunc per in-
erualla. Senioribus mulieri- 2. Mo. mu.
us magis fit. Ruber autem
unioribus, Rufus in vtriſque:
lbus pituitam ſignificat, Ru
us bilem, Ariſt. Quæ alba, 2. Ge. an.
ocãtur, paruis adhuc & puel 4.
s proueniunt. Vterq; fluxus,
cilicet albus & ruber, cum
nodice fit, ſeruat corpora
ntegra. Per Menſes decolo-
es omnes intelliguntur præ-
er rubrum: Hipp. ad ſex ſpe- 2. Mo. mu.
ies reducit. Prima, in qua
uod defluit, eſt veluti Vrina
Aſini: tumores albi apparent
n facie, ſub oculis ſpecie Hy-
ropis: In cruribus laxi, quod
i digito preſſeris, relinquitur
ouea: ſaliua multa, lachrymę:
Anhelatio, cum ad accliuem
ocum procedunt: Refrigera-
io inferiorum partium: Os
Vte-

Vteri hiat præter rationem cum grauitate plumbea, difficile liberantur, quia ætate prouectioribus aduenit, & consenescunt. Secunda, Rufa est, veluti ex ouo vitioso, graueolens cum inflammatione & dolore in Lumbis, & Inguinibus.

Si cito non liberetur, cum multitudine effluxus: quæ relinquuntur, reliqua putrefaciunt: vnde rigor & febris acuta: defluit humor veluti à carnibus assatis, & multæ pereunt. Tertia mixtionem habet ex bile & pituita: purgatur album subluteum, cum mingit, morsum percipit, lancinatur, Vterus vlceratur; febris acuta, calor multus, sitis, vigiliæ, deliria: cum aliquid festinanter egerit, anhelatio, exolutio. Quarta Defluit veluti Vrina ouilla. Color albus, tota intumescit, in tibijs eminentiæ laxæ rubi-

cundæ; Si quid ederit, impletur, & inflammatur, in motu anhelatio, dolor, color albus, quandoque fubluteus. Quinta, exit fubluteum veluti ex ouo, vifcofum: Venter imus intumefcit & durus fit, dolet ad tactum, dentibus ftridet: febris, animi deliquium. anxietas, perfrigeratio, fudor multus. Pulfus ad manum accelerantes, debiles, deficientes, & ftatim pereunt. Sexta, fluxus eft faniofus, fluit fubcruentus veluti à carnibus affatis: mordet vt Muria, corrodit, & vlcerat pudenda, & Vterum, ac circumftantia, & femora, & alias partes. Veftes ea tinguntur, vt ægre elui poffint. Venter attollitur, & durus fit: dolor, color vt Arquati. In progreffu cauæ partes attolluntur, & pedes intumefcunt. Oritur maxime ex Abortu, aut ex partu, cum quid delaniatum fuerit. Tan-

dem quicunque fluxus, nunc tenuis est & aquosus, nunc crassus, vel calidus, vel frigidus. Exulcerans, mordens, saniosus velut lotura carnis exit post sanguinis fluxum: Purulentus in vlceribus, & suppurationibus. Purulenta, & compacta post Abortum, aut difficilem partum, si quid relictum in Vtero sit, quod putruerit. Tenuia autem & saniosa ex toto corpore fluunt.
1.Mo.mu.

Curatio. Qui ex vlcere tãtum Vteri fit, remedijs tãtum ad Vterum eget. Qui ex toto corpore, Purgatione totius pro humorum vitio. Siccatio in pituitosa, contemperatio in biliosa. Ad fluxum album, si adfuerit Alui fluxus, prius astringentibus sistere oportet ex cortice Papaueris albi & rubri pari mensura, & fructu Acanthæ, ides Acaciæ in Vino diluto & insperso polentæ. Adde & Malicorium torrefactum:
5.Aph.36
Nat.mu.

ctum: cibi ſicci & frigidi. Confirmato Ventre purgandum prius per ſuperiora, & poſt purgationem, Lac Aſininum. Iterum purgandum per inferiora, poſtea Lac Bubalum per dies 40. Alibi & 2.Mo.mu.
Paul. purgat per Vrinam cientia, & quæ caput purgant. Abſtinere à balneo, Potus Epithimi: Deambulatio: omnis reſiccatio in victu. Iteratis vomitibus, poſt fomenta 1.Mo.mu.
toti corpori adhibita tertia, vel quarta quaque die ex multis & acribus oleribus & cibis multis quos voluerit, & multo vino aquoſo, â quibus vomat.

Poſt vomitum, victus ex pane & aqua nullo obſonio, quam Vino nigro meraco: Melius autẽ eſſe, ſi prius per Pharmaca purgetur. Ad fluxum fuluum & mixtum Bilẽ, aut etiam pituitam purgare per ſuperiora & inferiora eo-

dem modo per Elleb orum, si non affuerit febris. Aet. Rhabarbaro. An & Myrabolanis, Tamarindis? Post purgationem potiones astringentes, & contemperantes, Serum, Lac: vbi ex morbo aut medicamẽtis refectione egent. Papauer album, Vrticæ semen; & quod præstat, Mali Punici dulcis radix & folia: Rhas: Galla in Vino acerbo bibenda. Succus Mali Punici: Caseus Caprinus.

Ad Vterum, si inflammatus est, & dolet. Fomenta mollia, ablutiones, Subdititia emollientia: Lac Caprinum decoctum & refrigeratum, cum Mulsa bibat. Cum cessauerit inflammatio, abstergentia, & purgantia primum ex Vini fæce, postea ex Scamonij succo ad bilem, Thapsia ad Pituitam ex aqua, & Melle, & oleo Narcissino, aut Anethi: postea ex Vino, Melle

le & oleo: Deinde ſuffitus per aſtringẽtia ex Malicorio. Ad aquam fluentem Clyſter in Vterum ex Reſina ſicca, Myricæ folijs, Thure, ſemine Lini in Vino tritis, & adipe Anſerino, Gallinaceo. Amylum, farina puriſsima cum lana ad os. Sulphur & Mandragoras in Vino meraco ex lana. Dormiat ſupina & immota. Victus contemperans ex oleribus refrigerantibus, Amygdalis, Seſamo: Piſces ſaxatiles, Caro Ouilla, aut volucres, Leporina, elixa potius quam aſſa. Deambulatio mane, & à cibo. Geſtatio: Curſus in declinatione.

De Procidentia Vteri.
Cap. 23.

PRocidentia Vteri, Deſcenſus, vt extra pudendum promineat magis, & minus. In Partu ab expultri- 3.na.fa. 8

ce violentius concitata, nam
2.Mo.mu. ſimul decidit cum fœtu. Poſt
partum, ſi recens cum viro
dormierit, aut defaticata. In
fluxu muliebri, Vtero relaxato
& humectato, & calefacto.
Sterilibus maxime contingit.
Euertitur os per ceruicem ad
Nat. mu. locum refrigerij: Calor ſentitur
maxime ad pudēda & ſedem.
Vrina paulatim diſtillat
& mordet. Cum penitus
prolapſus eſt, dependet veluti
Scrotum: Dolor in imo Ventre
& Lumbis, ad Inguina.
Cum tempus proceſſerit, non
vult in ſuum locum redire: intumeſcit:
morbus conſeneſcit.
Os durum ſemper extra: fluit
humor ſanioſus. Si breui curetur,
ſana fit, ſed ſterilis relinquitur.
Aliquando retruſa
inſtabilis eſt, ex quacunque
occaſione exit: cum ſupina
fuerit, manet: Cum ſurrexerit,
aut à ſomno expergiſcitur,
aut ſe inclinauerit, exit,
ſæpe

sæpe etiam dum quiescit. Aetius scribit, nõ esse Vteri prolapsum à suis sedibus, vt multi putant, non enim restitui posset, sed euersionem esse, ideo quod prominet, esse simile ouo struthiocameli modo maius, modo minus. Sed mirum, quod scribit, aliquando putrescere totum quod prominet, & recisum sanari. Quod testari possum Romæ cõtigisse in pluribus: & quædam post excisionem, non solum sanata est, sed & concepit, & peperit. Quod fieri omnino impossibile esset, si id quod excidit, esset fundi Vteri pars inuersa. Potius putandum est esse, quas alibi idem Aetius, & Paulus Hæmorrhoidas Vteri vocat, pendentes modo ex ceruice, modo ex Vteri ore: quemadmodum videmus ex naribus Polypos pendentes, has Hipp. columellas vocat. Vidi aliquan- 2. Mo. mu. in fi.

do in muliere viragine paulatim ex pudendo egredi instar genitalis virilis inæqualis craſſitudinis: hæc fluorem, album patiebatur, aliquando rubrum. Curatio: Retrudere: Aſtringere: Reuellere ad ſuperiora: Fluxionem ſiſtere. Si parum egreſſus fuerit, retruditur manu: ſi valde, machinamentis. Aſtrictio ex Myrthi baccis, Loti ramentis in aqua decoctis. Refrigeretur decoctio noctu ſub dio, & quam frigidiſſima perfundantur pudenda. Eadem trita, pro Cataplaſmate adhibeantur. Reuulſio per vomitum, ex decocto Lentium Melle & Aceto donec Vterus fuerit eleuatus. Iaceat pedibus altioribus.

Nat. mu.
2. Mo. mu.

Graueolentia ad pudendum ſuffiantur: odorata ad nares. Cucurbitula ad Vmbilicum Aet. Duæ ad Ilia, Hipp. non ad coxas, vt praue legi-

legitur. Fluxio ſiſtitur potionibus ex Papauere, Caſeo, & polenta: Cibis molliſſimis & frigidis. Vinum aquoſum album. Non lauetur, nec cum viro dormiat. Si penitus prolapſus: Ad dolores mitigandos fomenta ad pudendum refrigerantia. Quod extra depurgare: abluere Vino nigro incocto Malo Punico. Intro protrudere. Mel & Reſinam ſimul liquata intra pudendum infundere. Spongias faſcia alligatas ad Lumbos. Abſtineat à cibis. Potu quam pauciſſimo vtatur vſq; ad 7. dies. Si non redeat, deradere ſummas Vteri partes: abluere: Ceratum picatum illinire. Pedes ad Scalam deligare, vt caput deorſum pendeat: & manu introtrudere, Scalam concutere, crura inuicem colligare: ſinatur ſic per noctem & diem. Ptiſanæ ſuccum frigidum modicũ dato, aliud

nihil. Postera die recliuano, & Cucurbitam quã maximam affigito ad Ilium, & multo tempore finito sine scarificatione. Sola Ptisana vsque ad 7. dies, si sitiat, aquæ modicum. Postea mollissimis & paucissimis cibis vtatur. Si Vẽtrem exonerare oporteat, decumbens faciat, vsque ad
Nat. mu. dies *14.* vel 40. Postea colluatur tepidis fomentis, melius ad solem calefactis: paucissime deambulet. Non lauetur. Ventrem ne solueris: Gestet subligas. Si multo tempore promineat vt refrigeratus, & stupidus redditus sit abluatur ex aqua calida: illinatur ex oleo, & Vino. Indito & deligato, & reliqua prædicta facito. Si iam infletur, etiam acetum ad aquam admisceto. In aqua incoquatur Laurus, Myrthus, Absinthium. Oleum ne adhibeto, neque aliud pingue.

Si instabilis sit. Intromitte pomum Mali Granati perforatum ad Vmbilicum magnitudine, quæ quadret: in Vino picato calefactum: deligetur fascia, ne excidat. Aut globum ex Hedera siccissima trita linteo excepta: vt humiditatem manantem excipiat. In potu, Triticum recens, Pauer album, Saluia, Cyperus, Anisum in Vino diluta, cum furfuribus Hordei bis in die. Si igitur Vteri Procidentia morbus est in situ. Remedia ab Hippocrate explicata satisfaciunt. Si autem ex genere abscessuum sunt, vt Hæmorrhoides apud Paulum, curantur reprimētibus, quod si non succedat, abscissione: quam coguntur præstare, cum putruerit.

De Vteri Strangulatione, & Histericis. Cap. 24.

STrangulatio Vteri vocatur, seu suffocatio, cum

inter cetera ſymptomata inducit priuationem reſpira-
6.lo. af.5. tionis. Hyſtericæ autem mulieres appellantur, quæ vitio Vteri huiuſmodi ſymptomata patiuntur. Eorum cauſa difficilis cognitu viſa eſt. Fama enim eſt fieri ob Vteri errores, impetentes varias partes, nunc Hepar, Septi tranſuerſum, Ventriculum, Caput, nũc inferiores, Coxas, Pedes. Citat Gal. Platonis verba: Vterum eſſe tãquam animal, & deſiderio prolis petere diuerſas partes, vnde Hiſterici
..e. an. 11. affectus oriuntur. Ariſt. Vterum protendi ſuperius vſque ad Septum trãſuerſum, quod in ouiparis manifeſtum eſt, quia oua in ſuperiori parte naſcuntur, licet deſcendant ad incrementum. At in Viuiparis, vt in homine, licet deorſum fœtus contineatur, membranoſa tamen ſubſtantia ad Septum pertingit, vt carno-
ſa

ſa in ouiparis. Hinc fit, vt inanis Vterus ſurſum adiunctus ſtrangulet. Locus enim cum ſit vitalis, motum perferre non poteſt. Ex hoc patet inanitionem cauſam eſſe contractionis Vteri, quæ communicata ſuperioribus ſuffocationem facit. Eadem eſt ſententia Hipp. inquit enim: Si ſuffocatio de repente acceſſerit, fit autem maxime ijs, quæ cum viris non coeunt, & ſenioribus magis quam iunioribus, leuiores enim Vteri ipſarum ſunt: Fit autem potiſſimum tunc, vbi mulieris vaſa euacuata fuerint, aut plus ſolito laborauerit, reſiccati à labore Vteri conuertuntur, vt qui vacui ſint, ac leues. Eſt enim ipſis locus ſpacioſus, vt conuertantur: vtpote Ventre vacuo exiſtente. Dum autem conuertuntur, impetunt Hepar, & iuxta conſiſtunt, & ad præcordia irruunt. Currunt enim

1.Mo.mu.

enim & progrediũtur ſurſum ad humiditatem; tamquam à labore magis quam oportunum eſt, reſiccati. Hepar autem humidum eſt. Poſtquam autem impetierint Hepar, ſuffocationem faciunt, de repente per ſpirationẽ intercipientes. Si interim deſcendat à capite pituita, ſimul cum defluxu ad locum ſuum reuertuntur, & ceſſat ſuffocatio. Dum ſtrangulatur, mulier albas oculorum partes ſubuertit, & frigida fit, ſunt autem & quæ liuidæ fiunt, quædam etiam dentibus frendunt, & ſaliuæ ad os fluunt, & ſimiles ſunt ijs, qui ab Herculeo morbo detinentur. Quandoque vero vbi mulier vaſa euacuata habuerit, & inſuper laborarit, Vteri conuerſi ad Veſicæ ſtomachum allabuntur, & vrinæ ſtillicidium inducũt, aliud autem nihil mali habet, & curata cito ſaneſcit, quãdoq; etiam

etiam ſponte. Quibuſdam vero ex labore aut linedia, ad Lumbos aut ad Ilia allapſi dolores exhibent. Obtorquetur autem Vterus quibus anguſtus eſt, aut ceruix procul à pudendo ſita: cum abſtinet à venere, quia humectari cupit.

Sed Gal. hanc ſententiam refellit. Non vt à ſemine humectetur, ſed vt ſemen proprium excernat. Indicio quandam viduam ſanatam emiſſo ſemine, dum pudenda contrectaret. Ideo Strangulationem à repletione fieri putat, aut retentis menſtruis, aut potius ſemine. hoc enim ſi putreſcat, cōtrahere vim venenoſam. In libro de Virginū morbis ſcribitur: Virgines viro maturas pati vterinas affectiones vnà cum Menſium deſcenſu: antea minime: Confluente ſcilicet ſanguine ad Vterum, ſi exitus intercludatur: regurgitat enim ad Cor, & Septum tranſ-

6. lo. aff. 5.

uerſum, à quibus locis tarde refluit, quia Venæ inſunt obliquæ, & locus periculoſus ad deſipientiam & inſaniam: mœrores, ſtupores, & febres. Etiã viro coniunctæ patiuntur, ſed magis quæ ſteriles. Hæc affectio à plenitudine quidem fit: at non ſtrangulatio. Aetius flatuoſam eſſe refrigerationem: nam ſemen in Vtero paulatim coaceruatũ, aut alia quædam materia inſita, ac putrefacta perfrigeratur, & ad Cerebrum, aut Cor frigiditatem tranſmittit, vnde accidentia dicta fiunt, Refrigeratio totius, deperditio pulſus, & reſpirationis. *Si* acris & mordax, conuulſiones facit. Si Melãcholica, triſtitiam, animi deliquium ſequitur ad magnitudinem affectuum Cordis, aut Ventriculi. Communicari aliquando Vtero à ventre, Hepate, Liene: vaſis repletis, vnde Vte-

Vterus pendet. At si ex seminis retentione in mulieribus fiunt, cur non in viris? Sed sanatio arguit potius ab inanitione fieri, quam repletione. Hipp. Errores Vteri, & contractiones consensus esse admirabilis scribit. Ex solo enim eius motu, quocunque inclinauerit, consensus fiunt, tanto magis, si materiam aliquam transmiserit, seu benignam, seu malignam. A quacunque autem occasione Vterus propelli potest, si quid mali habet. Nam frigiditas Pedum, Lumborum, Saltatio, Terror, lignorum sectio, Cursus seu ad accliuem locũ, seu decliuem, & alia multa. Signa cõsensus ad varias partes tradũtur. Si ad caput, aliud alijs indicium. Deest suffocatio, sed caput grauatur. Venæ in naso & sub oculis dolent. Sopor altior tenet, & spumant, vbi leuius habuerint. Sympto-

3. Artic. 100.

2. Mo. mu.

ptomata Epilepsiæ similia. Si ad Cor conuersio fiat, suffocationem facit. Aer violenter attrahitur, anxietas, vomitus. Quibusdam statim tractus deorsum, cedit, & flatus exit. Quædam vomit spumosa: Quædam quieta manet.

6.lo.af.5. Gal. hæc addit. Quibusdam neque pulsus, neq; respiratio deprehendi potest: videretur mortua, nisi exiguum quendam calorem in medijs partibus haberet. Quibusdam exiguum respirationis signum, apparet, si naribus admoueatur floccus: aut flamma exigua: aut cyathus aquæ plenus pectori imponatur: deprehenditur enim quidam motus. Quædam sine sensu iacent immobiles cum obscuro paruoque pulsu vel nullo. Quædam sentiunt, & moueri possunt, integra ratione, sed animi deliquium adest, & difficilis respiratio. Quædam crura, &

bra-

brachia contrahunt. Tandem multas esse affectuum differẽtias, vel pro causæ magnitune, & paruitate, vel speciei differentia. Si ad Hypochõdria: Suffocatio vt ab Elleboro, Orthopnea, Cordis morsus: & cum ad summum peruenerit, vomitus feruidus acris corripit: & modico tempore mitior fit: & dolor ad caput, & collum penetrat. *Si* cito non discedat, obmutescunt, torpor ad linguam. Si ad Hepar, muta repente fit, dentes conserit: color niger: hæc fiunt repente, dum sana est, præcipue virginibus antiquis, & viduis iunioribus, quæ peperunt; & sterilibus ex partu, quia deest puerperij purgamentum. ijs non intumescit Vterus, non mollitur, neque vomunt. Si ad latus, tussis, & dolor ad costas. Vterus durus veluti pila, dolet ad tactum. Contabescit, videtur

2. Mo mu.

Nat. mu.

Peripneumonia: conuellitur, gibba fit: Menſes omnino non apparent, aut cum apparuerint, euaneſcunt, & deterius tunc habet. Si ad Lumbos, aut inania: Spiritus ſublimis, Suffocatio, Aſthma, nec moueri vult, nempe ob Lumborum dolorem. Si ad Ventrem dolor acutus,& vehemens ad Ilium, Lumbos, & inania, Crus claudicat. Ad ſedem, prohibet ſeceſſum, dolor ad nates, imum Ventrem, Lumbos. *S*i ad Ilium, durities fit ad mollitudinē: dolores Lumborum, Mollitudines, & imi Ventris, & Cruris: tenditur & ſuppuratur: pereunt, niſi ſeces aut vras. Ad Veſicam, Vrinæ compreſſio, dolor ingens, ſi cito non ſanatur, ſuppurantur quo decurrerint, aut in mollitudine, aut in Inguine, pectine. Si ad crura & pedes, Pedum digiti conuelluntur ſub vngues: dolor

cru-

cruris & femoris. Hoc modo Vterus afficit omnes partes à capite vſque ad pedes.

Curatio Hyſtericarum. *Cap. 25.*

CVratio Hyſtericarum, vna ad ſymptomata; altera ad cauſas. Cum vrget, ſuffocatio, animi deliquium, dolor, conuulſio. Aſcendentē Vterum, aut euaporationem detrudere à ſuperioribus: Allicere ad inferiora: iter intercludere. Digerere, Obſtupefacere, immobilem reddere. Truditur deorſum non repellentibus frigidis, vt in ceteris fluxionibus, ſed graueolentibus ad nares. Allicitur deorſum non calidis attrahentibus, ſed beneolentibus ad Vterum. Hipp. An quia requiritur opus naturæ expellentis & attrahentis? Expellit autem natura quæ- *Nat. mu. 1. & 2. Mo mul.*

cun-

cunque ingrata ſunt, attra-hit iucunda. Fertur ſponte ad iucunda, aufugit iniucunda. Natura autem ſpiritus qui in homine continetur, quo omnes operationes perficiuntur, abhorret fœtida, gaudet odoratis. Ideo ad hæc allicitur, auertitur autem à foetidis. Recta autem ratione Plato Vterum tamquam animal eſſe dixit: Impetu enim naturali fertur ad iucunda, auerſatur autem iniucunda. Quod in nullis alijs partibus adeo euidēter cōſpicitur. Inſtrumenta enim ſenſus in ſuo genere lætitiam & triſtitiam oſtendunt: Auditus enim gaudet harmonia, diſſonantia audire non poteſt. Oculi coloribus perfectioribus oblectantur, fuſcos faſtidiunt. Omnes partes nutrimentum familiare attrahūt, inimicum expellunt. At Vterus præter hæc alium impetum ad pro-

em ſcilicet gignendam habet. Ideo ægre fert, cum eo officio fruſtratur.
Sed gaudet coitu, gaudet & conceptu. Repleri loca non quibuſcunque appetit, ſed ijs quæ ad prolem faciant: inaniri ægre fert, & quaſi indignatur; ideo huc illuc commouetur, vnde vterinæ paſſiones oriuntur, præcipue Viduis: & ijs quæ viro coniunctæ ſunt, ſed ſteriles. Hæ namque etſi multo ſanguine repletæ ſint, non tamen ob id commouetur Vterus, ſed deſiderio prolis. Nã poſtquam Vterus à conceptu repletus fuerit, non patitur commotiones prædictas, niſi cum infans nutrimento eget: Per ſiccationes autem & inanitiones ſæpius commouetur, quia vt inquit Hipp. Vterus leuis redditur: cum grauis eſt, quieſcit. His prænotatis magis patebit curatio. Ad Strangulatio-

lationem igitur ſub nares ſuffitus fiant lanæ accenſæ: pili vſti: Bitumen in ignem coniectum: *Sulphur*, Pix, cornu Cerui: Lucernarum extinctio: Coenũ fœtidiſſimum, Caſtorium. His etiam vidimus viros à ſopore excitari. Ad Inguina, & foemora, & intus inungere vnguento odoratiſſimo. Nos Gallam muſcatam ex oleo Roſaceo, Moſco, Ambra, Aromata quæcunque: Aqua Roſacea, Lamfa, ex floribus Myrthi. Digeruntur vapores praui Caſtorio, aut Conyza, aut vtriſque in Vino potis. Radix Pæoniæ in Vino odorato: Coriandrum, Cuminum, Ariſtolochia, Peucedanum, Panax, Angelica. Nux Muſcata, Gariophylli; Gutta olei Aniſi per diſtillationem extracti, aut ex Vino, aut Mulſa. Compoſita electuaria. Diaciminum: Triphera magna cum Opio, pil-

ulæ paratæ pro Matrice, nã
ppiatæ ſunt. Galen. Agarici 9. Cat. 10.
drachmam vnam, bibat cum
Vino: Onyx ex Conchilio.
acetum Scylliticum abſor-
ptum. Plantaginis ſemen, &
ſuccus: quod ſolum inter ce-
tera repellit: Ruta, Allium,
Cæpa: Indit in anũ Rutã cum
Melle lana exceptã: quæ om-
nia ad digerendum faciunt.
Aetius motum attractionis
deorſum adiuuat Cucurbitu
la vtrinque ſub Inguinibus
appoſita. Iter intercluditur
Hipp. faſcia ad Vmbilicum,
aut ſub Hypochondrijs, cum
prius manu deorſum expreſ-
ſus fuerit flatus. Nos in ip-
ſum Vmbilicum grana duo
Moſchi goſſipio incluſi indi-
mus. Ad cauſas, ſedata ſuffo-
catione. Si ex Menſium reten-
tione Aet. & Auic. Venæ ſe-
ctio ex baſilica eiuſdem late-
ris, in quem declinauerit Vte
rus: Si non ceſſet ſuffocatio,

ex Saphena, aut ex Poplite. Gal. Non si ex Spermate retento, aut ex frigiditate. Hip.
Virg. mo. Virgines sola missione sanguinis curari: postea suadet, vt cum viro cohabitent. Item.
Superf. Si virginum Menses maturi non prodeant, & febricitent: Dolet, sitit, esurit, vomit, furit, & rursus resipiscit. Vterus mouetur, cum vertitur ad viscera, vomitus ac febris, & delirium, vbi sedatur Vterus, & illa quiescunt, esurit, & sitit. Hepiala. Huic pelles agninas calidas ad Ventrem apponito, & suffitum ad pudenda, vt quam penitissime admittat, ex Myrrha fabæ magnitudine, Thuris duplo admixta cũ Zea fresa in ignem dum ieiuna est: & multa calida lauare. Apponere Artemisiam tritã Vino subactam. Si praui humores adsint, Purgatio ex Hiera picra, aut pillulis fœtidis Auic. Agarico
sæpius

sæpius iteratis. Hipp. Phar- 2.Mo.mu.
macum deorſum purgans da
re oportet, ſi quidem bilioſa
fuerit, quod bilem purgat: ſi
pituitoſa, quod Pituitam.
Poſtea Lac Aſininum coctum
bibendũ præbeto, & Vterum
odoratis foueto: & medica-
menta ſubdito, quæ Vterum
purgant, per interualla fouen
do cum odoratis. Hæc viduæ
facito, Virginem ne attingi-
to, inquit Hipp. Sed perſua-
deto vt nubat: quaſi hoc ſo-
lum ſit remedium ad Vteri
furorem compeſcendum. At
vero ijs quæ caſtitatem vo-
uerunt, danda ſunt, quæ ve-
nerem compeſcunt: ſiccan-
tia, & frigefacientia, Ruta,
Calamentum, ſemen Viticis
in potu: & folia ſubſtragulis.
Inunctio Lumborum ex oleo
Nympheæ. Victus refrigerãs
ex Lacte, piſcibus ex aceto:
ſalſamenta. Abſtinere à fla-
tuoſis, & multum replenti-
 bus.

bus. Aſſis vti potius quam elixis: modico Vino. Ad Vteri errores ad diuerſas partes varia remedia. Si ad caput,
Nat. mu. multa calida lauare oportet etiam in capite, incocta Lauro, & Myrtho: Caput Roſaceo illine. Odorata ſubter applicentur, ad nares graueolentia. Edat Braſſicam, & ſuccum ſorbeat. Si nõ audiat,
2. Mo. mu. frigido eodẽ lauacro vtatur, etiam in capite. Auic. omnino contrariam curationem adhibet. Nam ad commotionem Vteri ſuperfundit ſuper caput oleum odoriferum calefactiuum, vt Nardinum.

Si per remedia deorſum vehementer trahentia non redit anhelitus: effunde ſuper caput oleum feruens, aut Cauterium fiat in ſyncipite. An hæc eſt communis ratio ad excitandũ ſenſum & extrahẽdum extra, qua vtimur? In vi-
11. Met. 18. ris ex Gal. in principio repel-

lentia

lentia per oxyrhodinum, Extrahentia cum nihil influit. At non similis est curatio mulierũ Hipp. inquit enim: Cum vrgent symptomata, cum spiritus aceruatim sursum commotus fuerit, & grauitas, & mens perculsa, & loqui non potuerit, cum perfrigeratione, spiritus offendens, oculi obscurati; caput citissime exsicca: fascia obducito, & si oportuerit, ad Vmbilicum dato Castorium, Conyzam, Rutę aquam, Cuminum, semen Rhaphani, Sulphur, Myrrham, Graueolentia ad nares, Beneolentia ad Vterum: Sternutatoria ex Veratro in naribus: Optimum eructare, sedentem collocare. *S*i ad Cor: Porri semen, & Papauer ex aquæ cyathis tribus bibat. Aceti albi cyathus potatus. Pæoniæ & Viticis semen, Abrotonum, Ruta, Iuniperi fructus, & Saluia, cum

aceto, aut Vino. Calefacere. Glãdulam supponere ex adipe Anserino Cerato resinato, & pice liquatis: Melanthion ex Melle.

Si ad latera, Pharmacum deorsum purgans: Lauatio ex multa aqua calida: Fomenta tepefactoria: Apponere, quæ sanguinem purgent. Semen Lini torrefactum, & Papauer, & *Saluiam* cum tenui polenta ex Vino bibat ieiuna. Frequens fomentum, & calidæ aspersio, & Ceratum molle, vt à Latere discedat: & latus fascia lata deligato. Postea Lac Bubalum ad dies 40. exhibeto: cibos quam mollissimos. Nam morbus vehemẽs, lethalis, & paucæ effugiunt.

Si ad Hypochondria: primum tepefactoria apponito, & graueolentia ad nares, & beneolentia ad Vterum: Deinde bibat Myrrham, Coriandrum, Resinam, Pæoniæ radicem,

dicem: Cuminum ex Vino albo, & aqua, aut Mulsa leuiter tepida. Peucedanum, Cæpæ lachryma, Panax, in Vino, aut aqua Aristolochia, Apium, Fœniculum, Anisum, Piper, Opium. Cum dolores quieuerint, Pharmacum deorsum purgans, non supra: nam cæcitas imminet.

Si ad Hepar: depulsio cum manu fiat sub Hepate, aut præcordijs, & fascia deligato: & aperto ore Vinum odoratissimum infunde: Naribus graueolentia, Vtero beneolentia. Si fiat soporosa, Pharmacum infra purgans: postea Lac Asininum: Purgantia Vterum interiectis fomentis odoratis. *Si* ad Lumbos, Glandula longa & crassa ad sedem ex Myrrha, & Melle, aut Bitumine, Sulphure, & Cicuta. Oleum calidum in Vterum infunde, fomentum. Desideat in aqua & oleo: Suffiat gra-

ueolentia odorata ad nares. Cum dolor quieuerit, Pharmacum ſurſum purgans, non deorſum, niſi cum Vterus conſederit. Poſtea Lac Aſininum. Si ad Ilium, Vterũ odoratis fouere, dein digito reuellere ab Ilio, & thædulis, aut fiſtulis plumbeis dirigere. Si ad ſedem, Calida lauare, Fomentum Lumbis: Graueolentia ſuffire & apponere, quæ Vterum purgant, & propellant ſurſum.

2.Mo.mu. Si ad Inguina, ſuffito Caprini ſtercoris pillulas, & Leporis pilos cum adipe Phocæ. Hederæ fructus, folia, & cortex ſiccata: folia Quercus cũ Reſina & oleo: *B*ubalum ſtercus, & cornu ramenta, Bitumen: Vinacea, Cedri baccas cum Reſina pinea: Fomenta tepida ex ſtercore Bubalo, aceto, & Muria, incocto Eruo, Sambuci folijs cum Myrtho. Vomitus ex decocto lenticu-

ticulæ: Poſtea farinam ſorbeat ex Vino: Vrinam cientia, Ciceres, & Vuæ paſſæ decoctum, Saluia, ſemen Lini, in Vino diluto & polenta. Si ad Veſicam, odorata ad nares, graueolentia ſuffito ad Vterum. Fomentum adhibeto, & pectinem illinito. Deſideat in decocto Roſarum, aut Rubi, aut Myrthi, Oleæ, Pampinorum vitis, Iuniperi baccæ, Saluia. Ad ſtillicidium, Myrrhæ ſuffumigium intra pudendum per Cucumerem.

Si ad crura & pedes, multa calida lauare, fomentum, ſi ferre poſſit, Graueolentia ſuffire: Femora inungere ex Roſaceo. Si repente crura refrigeſcant, & genua, & manus; obmuteſcentia: Cor vibratur, dentium ſtridor, ſudor, & alia, vt in Epilepſia. His frigidam aquam multam affundere oportet ſuper crura, & manus, & alia facere

vt prius dictum eſt. Nam per antiperiſtaſim reuocatur calor.

Mammarum conſtitutio & vitia. Cap. 26.

14.vſ.pa.58. Mammæ ad partes genitales ſpectant: Lactis enim gratia datæ ſunt, ideo magnus eſt earum conſenſus cum Vtero. Nam ſimul intumeſcunt, cum incipiunt menſtrua in pubertate: & cum concipiunt, augeſcunt cum foetu; graciléſcunt in ſene- *5.Aph.53* ctute. Attenuantur, cum in Vtero foetus corrumpitur, modo ambæ, modo altera, ſecundum rectitudinem foetus. In brutis tot mammæ, quot ſinus in Vtero. Nutriuntur per Venas communes duas aſcendentes ex Venæ cauæ bipartitione ad crura; & duas deſcendentes ex axillari. Caro eſt ſpongioſa, glanduloſa,

in

in qua insunt meatus exigui frequentes ad papillas, vnde sugitur Lac. Lactis generatio per concoctionem ex eadem materia, ex qua mõstrua: suppeditatur per Venas communes. Cum Lac effluit, deficiunt menstrua: Cum conceperit, extinguitur. Si Lac multum effluat in prægnante, foetus imbecillis redditur. Si Lac habet neque prægnans, neque puerpera, menstrua defecerunt. Mammarum affectus in Puerpera: Lactis defectus, aut deprauatio. Lac in mammis coagulatum: Dolor in sugendo: Tumores, Vlcera. Lactis defectus ijs vt plurimum contingit, quæ paucos Menses demittunt. Quæ sicciores, & densiorem carnem habent, aut natura sine Lacte sunt, aut deficit ante tempus: Huiusmodi sunt viragines. Deficit etiam quibus sanguis est paucus, vel vitiosus ex

4. Ge. an. 8.

5. Aph. 52 39.

Nat. pu.

1. Mo. mu.

5. Sim. 21.

morbo aut victus ratione. Iis, quæ natura tales sunt, non reuocatur Lac. Quæ ex morbo, aut praua victus ratione, curantur, refectione, & prauorum purgatione, & concoctione.

Gignunt Lac alimenta boni succi humida & tepide calida: ad naturam sanguinis accedentia: quia Lac calidius est pituita, paulo frigidius sanguine. Medicamenta pituitam concoquentia, calida in primo aut secũdo gradu, non siccantia. Potiora sunt, quæ simul nutrimenta sunt, & medicamenta: Eruca, Fœniculus, Anethum: non herbæ siccæ, sed virides. Smyrnium, Apium, Sion, Polium. Pauca sunt huiusmodi. Sed quæ Lac siccant, multa sunt, siccantia omnia tum calida, tum frigida, partim quia sanguinem minuunt, partim quia vitiãt.

Na. mu. Hipp. Calida lauetur, & sub-

calidum bibat, Foeniculi semen & radicem Hippomaratron, Hipposelinon simul coctas cum Butyro. Porrum tritum aqua dilutum. Brassicam edat, Cytisi folia simul cocta, & succum sorbeat. Saluiam, Cedri aut Iuniperi baccis adiectis coquat, & decocto Vinum affundat, & bibat. Ad cetera farina inspersa, additoq. Bulbo & modico oleo edat. Vitet acria & acida, & salsa, & cruda olera omnia. Nasturtium in Vino potum, commodum est, nam Lac purgat. Hordeum mollitum, ac Butyrum simul coquito, & frigidum bibat: Caseus Capræ. Viticis fructus in Vino: Betæ succus potatus multum Lac facit. Sesamum recens & Hordeum trimestre trita in mortario, & succum expressum, & Mel aut Amamelidas, idest Azaroli fructus misce, & Vino nigro affuso bibat. I. Mo. mu.

Paul.

Paul. non frequenter medicamentis vtendum.

De Lacte vitiato. Cap. 27.

VItiatur Lac à prauis humoribus, victu prauo, & à coitu Paul. & Aet. à conceptu non ſolum vitiatur, ſed & tollitur. Diſcernitur colore, odore, ſapore, craſſitie & tenuitate. Optimum candidum, dulce, beneolens, mediocri craſſitie, vt neque Serum, neque caſeus ſuperet. Paul. Diſcernitur craſſities ſi vngui inſtilletur, vt neq; ſubito neque tarde diffluat, Aetius pilo Lacte madido & ſuſpenſo, vt æqualiter hæreat. Si non hæret, liquidius eſt: Si guttulæ hærent, craſsius. Colores alieni linteis candidiſsimis Lacte madidis, & in vmbra ſiccatis. Acredo & ſalſedo partim ſapore, partim effectu cognoſcitur. Nam

aut

aut papillas exulcerat, aut infantis os: excretiones infantis plures, mordaces. Crassum Lac tubercula parit, Ventrem cohibet, & Vrinas. Indicatur igitur prauorum humorum purgatio. Aetius recusat prorsus: præsertim si nutrices solitæ sint eo vitio laborare dum lactant: sed sola victus ratione contentus est. Nam pharmaca purgantia infantes lædunt: Si cogantur, eo tempore infans alia nutrice vtatur: nisi etiam puer egeat purgatione. Quæ salso humore abundant, Balneis, & Vini diluti potione vtantur: In cibo assumant Lac ex alijs animalibus, probatissimum est, quod forma & similitudine humani speciem referat. An Asininum? Ptisana: idem victus ad biliosum. Ad tenue & serosum, non Balneum. In victu Alica, Oua sorbilia, pedes & extremita-

5. Sim. 21.

tes

tes porcinæ, Hædinæ, Volucrum teneriorum carnes; Vinum dulce, quies. Ad Crassum, victus attenuans, Balnea frequentia: vomitus ex oxymelite, labores. Si Lac cohibere oporteat, aut quia mortuus sit infans, aut alia ratione non libeat lactare: Victus exsiccans modico cibo, & potu. Mammis imponenda, quæ Lactis cōgelationem prohibent. Crocum cum ouo, & oleo Cyprino, Aet. aut cum Foenogræci succo aut Cumini decocto. Quædã solo Croco vtuntur inter mammas: Cæra alba trium granorum Erui magnitudine deuorata singulis diebus: Terra Cimolia ex aceto, & aqua, & oleo Rosaceo imposita: puluis marmoris albi eodem modo. Si multitudine Lactis mammæ inflammentur, vnde febres Puerperis oriuntur de natura Ephemeræ, priusquam putrescat:

ſcat: quod vt plurimum primiparis contingit, cum Lactis egreſſus per vias anguſtas fit. Quandoque etiam febræ ad papillas deſinentes conuelluntur, vnde dolor in ſugendo, qui morbus pilaris vulgo appellatur, & *Setole*. Iis in proceſſu à nimio calore Lac retẽtum coit in grumos: Vnde inſequitur mammarum durities & dolor ad tactum. Curandæ in initio molliter repellentibus ex Poſca cũ ſpongia Dein concoquere oportet, emollire, & digerere. Cataplaſma ex palmulis cum pane & Poſca. Vincire, & moderate conſtringere. Furfures in aceto coctos cũ Rutæ decocto: Menta cum polenta: Iuglans cum Ruta, & Melle, ouum totum cum Roſaceo: Ricini folia, & Cuminũ cum polenta: Capita Papauerum cocta cũ Melle: Crocus cum Lacte: Muriæ fomentum:
Apium

Apium viride, quod & grumos diſſoluit: Alumen & Pſyllium cum aceto & Coriandri ſucco: Pyrites cum Roſaceo, & aceto Lac reſtringunt. Aet. Si diſtentio oborta eſt, Paul. Panis ex Hydræleo, aut Mulſo: Panis cum Parietaria viridi & Cærato bis in die. Perfuſio ex oleo calente dulci. Fouere ex decocto Fœnograci, Altheæ, ſeminis Apij. Delinire ex polline farinæ ſeminis Lini, Fœnogræci, cum Hydræleo, Seſamo, cum Melle & Butyro. Cauere, ne Lac ſugatur, nam attrahit: Concedit tamen Aet. in principio, ne coeat. Si ſuppurauerit: ſecundum.

2. Mo mu. Fiunt aliquando in mammis tubercula dura nunc maiora nunc minora: ob retentionem menſtruorum, quæ non ſuppurantur, ſed ſemper fiunt duriora: Deinde ex ipſis Cancri occulti naſcũtur. Præ-

cedunt

cedunt oris amaritudo: quæ cum ederint, omnia amara videntur: mente percelluntur, oculi duri: Ex mammis ad iugulum & sub scapulis dolores fiunt, sitis, mammæ graciles, & totum corpus attenuatur. Cũ peruenerint ad hæc, sanæ fieri ñon possunt. Si antea curentur, vt Menses soluti fuerint, euadunt.

De Genitura, & virilium genitalium constitutione. Cap. 28.

GEnitalia eadem esse in mare & femina testatur Galenus, solum positione differre, nam in mare foras egressa esse ob caliditatem, in femina intro condita. Viri genitale proportione responde-re Vtero, esse enim Vterum inuersum foras egressum ex peritonæo vnà cum testiculis. Vnde aliquando immutatum

14. vs. pa. 6.

2. Sem. 5.

sexum

ſexum in adultis ſcribitur.
6.Ep.ſ.vlt. Phætuſæ & Namyſiæ cum prius fœcundæ eſſent, corpus virile factum eſſe. At non putandum eſt muliebria extra prodijſſe: non enim Hippocrates tentaſſet mẽſtruas purgationes. Præterea ſi genitale eſſet Vteri inuerſio foras, procidentia eſſet abſq; meatu ad externa: Neque teſtes penderent ex vaſis ſupra os pubis: ſed aut intro laterent, vt in ouiparis, aut prodirent infra os pubis. Non ſolum igitur poſitione, ſed & figura, vt patet, atq; alijs differentijs differunt.

Genitale ex oſſe pubis duplici exortu dextro, & ſiniſtro producitur extra, veluti duo corpora coniuncta in vnicam glandẽ: quemadmodũ Vterus in brutis bifidus in vnicũ os,
15.vſ.pa. 1. non abſimile glandi. Eius ſubſtantia nulli alij ſimilis, neruoſa vt ligamentum, ſed

ca-

cauernosa, vt flatu distendi possit, qui ex Arterijs prouenit in coitu. Meatus seminis communis cum ceruice Vesicæ dilatatur in tentigine ad seminis proiectionem recto itinere: Flectitur hic in Semispadonibus ob vinculũ, quod præputium cum glande nectit: quo exciso foecundi sunt. Genitura ex testiculis prouenit per vasa seminaria eiaculantia sursum retractis: Confici vult Galenus in testibus. Arist. non confici, sed perfici tradit in testibus: inquit enim: Testes alijs intus, alijs extra, propterea quod ijs quoque operimento & velamine opus est, tum vt seruentur, tum vt semen genitale perficere possint; non enim fieri potest, vt frigentes & gelidi possint retrahi atq; emittere genituram. In libro de Genitura, qui adscribitur Hippocrati, scribitur, ex toto corpore

15. vs. pa. 3.

1. Ge. an. 12.

pore ab omnibus partibus prodire: humido ſpumeſcente id quod robuſtiſſimum eſt & pinguiſſimum ſecerni, & ad ſpinalem medullam venire, & ex cerebro in Lumbos, & medullã: Ex medulla ad Renes, à Renibus ad pudendum per medios teſtes.

Exectos autem infoecundos fieri obcæcatis meatibus. Ariſt. autem ſemen eſſe excrementum vltimi alimenti, quod in corde fit, ideo vtile: & ad omnes partes tendere: Quod & Gal. ſignificare videtur, tradẽs gigni ſemẽ in omnibus Venis & Arterijs, quo partes albæ alantur. Naturam genituræ inquit Ariſt. ſimilem eſſe cerebro, aquoſa enim eſt materia: ideo in coitu immodico oculi languent, quia ſedes eorum maxime ſeminalis eſt. Iterum: Oculi & Renes vim ad procreationem maximam obtinent. In-

1. Ge. an. 18.

1. Sem. 12

2. Ge. an. 5

4. Prob. 2.

dicat

dicat Venæ sectio post aures: si enim inde multus sanguis extrahatur, infoecundos fieri testatur Hipp. Ad testes igitur ex toto corpore, & magis ex cerebro per spinalem medullã genitura peruenit: ibiq; perficitur, & nimio coitu absumitur albarum partium nutrimentum. Paul. Testiculorum tunicas ex peritonæo haberi, vasa autem ex spinali medulla: At certum est ex Venis & Arterijs prope Renes ortũ ducere. Vitia contingũt, Infoecunditas, vt Sterilitas in muliere. Gonorrhoea, Priapismus: Vlcera, Testiculorum tumores: Hernia.

Ae. aq. 9. & de Gen.

De Infœcunditate. Cap. 29.

QVæcunque intemperies viri tam simplex quam composita infoecundum semen facere potest si magna fuerit: vt de sterilita-

te mulierum dictum est: Si vero modica, corrigi potest à contraria qualitate Vteri: vt
5. Aph. 62 Galenus ex Platone colligit,
1. Na. hu, 12. & ex Hipp. Idem Arist. testatur, Moderationem quandam requiri temperamenti ad foecunditatem, ideo quidam
4. Ge. an. 2 non inter se foecundi sunt. idest tam vir, quam mulier: sed cum alijs foecundi repe-riuntur: idest modicæ intemperaturæ similes cum similibus infoecundæ, cum contrarijs autem foecundæ. Alio mo
5. Aph. 63 do videtur Hipp. in maribus infoecunditatem colligere: cum inquit: Aut propter corporis raritatem spiritus extra fertur, vt semen non transmittatur ad os, aut propter spissitudinem humor nō exit foras. Vel propter frigiditatem non concalescit, vt colligatur ad hūc locum. Vel propter caliditatē hoc idem accidit. Galenus eum Apho-
rismum

rismum non approbat. Simili tamen modo in maribus vt in feminis: ad densitatem, & intemperiem reduxit: sed in masculis amplius ad raritatem. Sed Galenus modum non videns, ideo negauit. Ob laxitatem igitur infoecundos fieri viros testatur Hipp. patere apud Scythas. Gēs enim ea minus foecunda est ob corporis laxitatem, quia infantes non stringuntur fascijs, & adulti in ocio degunt: Ventres mollissimi, & ob aeris frigiditatem frigidi, vnde coitum non appetunt: Accedit Venæ sectio post aures, vnde multus sanguis exiens sterilitatem facit: nam multus spiritus exit, qui in capite est. Semen igitur infoecundum redditur, quia sine spiritu est: & non incalescentibus humoribus præ frigore, non generatur spiritus. In corporibus igitur rarioribus, in-

Aer. aqu. 10. 11.

quit Hipp. ſpiritus extrafertur, ideſt exhalat, vt ſemen non tranſmittatur ad os: eget enim multo ſpiritu vt dirigatur ſemen ad os Vteri. Quod autem ſubiungitur: propter ſpiſsitudinem non exit foras: vel propter frigiditatem non incaleſcit, vt colligatur ad hunc locum: ſignificat, non ad os Vteri, ſed ad teſticulos, vnde fit eiaculatio. Materia enim ſeminalis in toto corpore exiſtens, præcipue in capite, ob ſpiſsitudinem, ideſt meatuum anguſtiam nō peruenit ad teſticulos, vnde eſt exitus foras. Nam in libro de Genitura, inquit: Quibus iuxta aures Venæ ſectæ ſunt, hi coeunt quidem, & genituram emittunt, verum modicam & debilem & infoecundam, quia plurima genituræ pars à capite iuxta aures in ſpinalem medullam procedit, ipſe autem tranſitus cica-

trice ſectioni inducta conſolidatus eſt. At vero pueris venulæ tenues, & repletæ exiſtentes genituræ tranſitum impediunt: & quæ ſequuntur. Denſitas igitur in viris hoc modo infœcunditatem parit. Reliqua manifeſta ſunt: Nam frigida intēperies genituram inualidam præſtat, quia ſine ſpirituoſa ſubſtantia, neque fertur ad hunc locum, neque ſi feratur, foecunda eſt, vt contingit ijs qui ſuperfluo coitu vtuntur. Ob eandem cauſam, quibus varices adſunt, infoecundi ſunt, Ariſt. quia ſpiritus ad varices deflectitur. Propter caliditatem autem idē accidere inquit Hip. 4. Pro. 21.
ideſt non colligi ad pudenda ſemen, diſſoluta magna parte genituræ. Alias infoecunditati cauſas affert Aetius: vitia ſcilicet inſtrumenti, exciſio teſtium, aut vaſorum attritio, quibus meatus obcæ-

cantur. Pudendi canalis non rectus, obſtructus: breuis, vt non pertingat ad os Vteri. Etiam longior, quia in itinere
1.Ge. an. 6. ſemen refrigeratur. Signa foecunditatis genituræ: proba-
2.Ge.an.5 tio in aqua. Nam quæ aquoſior eſt, tenuis & frigida, diffunditur cito & ſupernatat. Quod foecundũ eſt, ad imum deſcendit, quia calidum, concoctum, denſum, & craſſum eſt. At ſi eius ſubſtantia ſpumoſa eſt, debuiſſet aſcendere: An veluti ſpuma eſt, non ſpiritus, ſed in ſpiritum facillime vertitur? vt Argentum viuum quamuis ſpirituoſa ſit ſubſtantia, grauiſſima tamen eſt, antequam in ſpiritum vertatur. Si igitur huiuſmodi eſt genitura foecundiſſima, non eſt neceſſe extendi per Vteri cauitatem, & tectorij modo illiniri, vt Galenus putat. Sed rationi magis conſentaneum eſt, oui inſtar vndique com-

plecti ab Vtero: ſic enim intra membranam conceptus fieri poteſt lineis in vnum Vmbilicum coeuntibus, vt traditur in libro de Natura pueri. Curatio infoecunditatis Ad habitus laxiores, pingues, & pituitoſos: Victus ſiccior ex ijs quæ boni ſucci: Exercitatio: Modicus ſomnus: Non balnea. Ad denſiores & duriores, & qui multis laboribus aſſueti ſunt: Victus humectans: Balnea aquæ dulcis: Inunctiones: Exercitationes moderatæ: Somnus moderatus. Ad frigidos vel in regione frigida: Aromata in cibis: Vina generoſa: Ad Calidos, vel in regione calida, in Aeſtate, Refrigerantia, olera, fructus, Cucumeres, Melopepones, Ficus, Vuæ, Ceraſa, Pruna, Perſica, Poma. Omnibus conueniunt Gignentia ſemen, & Venerem proritantia, cum bona tem-

peries acquisita fuerit. Gi-
5. Sim. 23. gnunt semen cibi, qui bene
nutriunt, & flatuosi sunt, ac
tota substantia familiares.
Calidi & humidi. Bulbi, Ci-
cer, Faba, Polypus, Ostreæ:
nuclei Pinei, Pistacia, semen
Lini, Eruca, Menta inter me-
dicamenta, Satyrion, Scyn-
cus. Extingunt quæ contra-
ria sunt, siccantia, & refrige-
rantia. Ruta, Vitex, Nym-
Ster. phæa. Vir non sit ebrius, neq;
Vinum album bibat, sed for-
tius & meracius: Cibos edat
fortissimos: Non lauetur ca-
lida, & robustus sit, ac sanus.
A cibis abstineat, qui ad rem
non conducunt. Monet Ae-
tius abstinendum à venere
superflua: nam frequenti vsu
semen inualidum fit, non con
coctum, vt aliquando sanguis
exeat. Aduersus salacitatem,
refrigerantia, non solum in
victus ratione, sed & balneis
& vnctionibus ex Rosaceo,
San-

Sandalino ad Lumbos & Testiculos. Multi hodie ex maleficio redditi ſunt infœcundi, alij omnino impotentes ad rem veneream. Meretrices vt plurimum hæc perpetrant opera dæmonum: aliquando vt cum ſolis ijs exercere poſſint rem veneream, cum alijs nequaquam. Aetius merito cauſam hanc occultam eſſe ſcribit. Hipp. apud Scythas creditum eſſe, euiratos fieri à dijs: Dæmones enim deos putabant. ideo illis munera ferebant, vt inquit, decepti à ſacerdotibus. Nititur autem oſtendere eorum cauſas eſſe naturales. Sed hæc non pertinent ad nos. *Ae.aq.*

Ad vitia inſtrumentorum: Si per exciſionem, aut attritionem teſtium, vel vaſorum, meatus obcæcati ſint, incurabiles ſunt. Si canalis pudendi obſtructus ſit à carne ſuper vlcus excreſcente, exteri po-

test, vt in Vrinæ difficultate dictum est. Si canalis intortus ob vinculum vt in semispadonibus: Vinculi sectio fieri potest, vt sub lingua apud
15.vs.pa.3 Gal. Alia vitia ab ortu, seu breuitatis, seu longitudinis tolli nequeunt.

De Gonorrhoea. Cap. 30.

GOnorrhœa idest Genituræ profluuium, communis est maribus cum mulieribus: Aet. Nam fluxus al-
Defin. bus sæpe est ipsius seminis. Est excretio seminis morbosa, in qua tabescit corpus, decoloraturque. Fit soluto robore vasorum seminalium, vt se-
14.vs.pa. 10. men non retineant. Vel irritata expultrice: Gonorrhœa est inuita seminis effluxio, vt in vehemẽtibus Epilepsiis ob conuulsionẽ totius: hæc in so-
6.Tu.sa. 14 lis vasis spermaticis fit ijs, qui genitale semen copiosum

cali-

calidumq. gignunt, quod ad ſui expulſionem proritat. Vnde os Ventriculi reſoluitur, & totum corpus relaxatur, imbecillis, ſicci, gracilis, pallidi, cauiſq. oculis. Læduntur etiam à coitus abſtinentia: Nam capitis moleſtia, & ſtomachi faſtidia fiunt. Augetur & nocturna pollutio, vnde eadem incommoda reuertuntur. Qui multo ſemine abundant & fluido, quaſi arbor in fructificatione luxurians, ob maximas in venere voluptates, & moleſtias inſaniunt. Oriri ſolet in morbo, quem Hipp. Typhon vocat: ex atra bile calefacta, vnde cutis nigredo: tenuis fit, & valde gracilis: grauatur à cibis, gaudet odore lucernæ extinctæ: frequenter ſemen per ſomnum effundit, ſæpe etiam inter eundum: Corripit poſt annos 29. Si non curetur, perſeuerat annos 20.

Ani. mo. 6

Int. aff.

2.Mor. In Tabe dorſali: Corripit maxime recentes ſponſos, & Ventri deditos ſine febre. Bene cibum capiunt, ac conſumuntur. Sentiunt à capite in ſpinam veluti formicas deſcendentes. Vbi mingit, aut aluum exonerat, prodit ſemen multum & liquidum, minime foecundum, & in ſomnis ſemen profundit: Anhelatio in curſu, aut aſcenſu, imbecillitas, capitis grauitas, aurium ſonitus. In progreſſu tẽporis febres fortes lypiriæ
6.in 6.Ep. in fi. perdunt. Satyrus cũ eſſet 25. annorum ſæpe per ſomnũ ſemen effudit, & interdiu frequenter prodibat. Anno 30.
4.Ep.in fi. tabidus mortuus eſt. Nicippus in febribus per ſomnum ſemen effudit, & nihil ad piras proceſsit. Sæpe id factum, & nihil læſit. Deſiit, poſtquam febres iudicatæ ſunt, vt prædictum fuit. Nam coitus morbis ex pituita commodus eſt.

Cau-

Causa explicatur, quia exitus est excrementi pituitosi. In morbo crasso apud Hipp. testes contrahuntur, calor, & dolor ad sedem & Vesicam: sæpe per somnum semen effundit; genitura subcruenta, & subliuida, quæ in coitu. Morbus 6. annis curabilis, alioqui ad annos decem peruenit, sæpe ad mortem. Incipit in Autumno vt plurimum, & ex vsu fructuum, pomorum, ob calorem Solis, & aquæ potum. Alius est affectus Gonorrhœę similis, quem vulgo vocant *Sfilato*. Saniei fluxus ex vlcere intra pudendum, aliquando cum dolore cum vlcus recens est, & inflammatum. Aliquando sine dolore, cum inueterauerit. Aut nullo existente vlcere manifesto, saniosus fluxus exit ex vasis spermaticis, aut ipso semine in saniem conuerso, aut humoribus prauis ad eam partem

5. in 6. Ep. 23.
4. Pro. 17. Int. aff.

confluentibus, vt in muliebri fluore contingit. Signa: Distinguitur semen à sanie, visu, loco, & modo exeundi. Nam semen album est: Sanies varij coloris. Semen nonnisi ex vasis spermaticis: ideo Lumborum calor adest, aut dolor testiculis communicans. Sanies ex vlcere in pudendo, aut ex eius dolore cognoscitur, aut quia prius exit quam Vrina: etiam digitis exprimi potest.

6.lo. af.6. Seminis effusio ob expultricem irritatam cognoscitur, quia cum tentigine fit, & imaginibus nocturnis. irritatur autem aut à copia seminis, aut caliditate partium: Imbecillitatem autem retentricis significant, emissio inuoluntaria sine venere & sine imaginibus nocturnis, Hanc solam Gonorrhœam ponit Celsus. Fieri hanc tradit Aet. ex seminis colliquatione ob vsũ calidorum: quod solet præ-

ſtare Menta. diſtillat autem continue humor in pudendum: Sed hic præcipue degenerat in fluxum ſaniei Prognoſtica. Gonorrhoea, ſi cito non curetur, tranſit in Tabem, quam Dorſalem vocat Hipp. quia nutrimentum tollitur albarum partium. Quæ in temperamento pituitoſo contingit, aliquando vtilis, Paul.inquit: Veneris hæc ſunt commoda: repletos inanit, corpus agile reddit, in augmentum promouet, & magis virile efficit. Intelligentiæ vim inſtaurat, mitigat iratos. Melancholicis remedium ac commodatiſsimum, ſenſus integritatem reſtituit. Alij cibum reſpuentes, appetentiam recuperarunt. Quidam à continuis per ſomnũ veneris imaginibus liberati. At in habitu Melancholico periculũ ne in inſaniam trãſeat. ex Platone: Nam Melancholici libidinoſi

Quod an. mo.6. 4.Pro. 31.

ſunt,

ſunt, ob flatum, & animi perturbationibus lætitia, & triſtitia maxime agitãtur ex vſu veneris. Sanici fluxus putredines inducit, vlcera, & conſumptionem.

Curatio Gonorrhoeæ. Cap. 31.

CVratio Gonorrhoeæ ob ſeminis multitudinem, in temperamento calido, & humido: Victus frigidus, & ſiccus. Medicamenta ſemen
6. Tu. ſa. 4 extinguentia: Aliquando euacuatio ſeminis: Reuellentia. Cibi cõditi ex aceto, Omphacio. Carnes volucrũ aſſæ, Hoedinæ, Vitulinæ, Milium, Far, Oryza, Lens, Cucurbita, Lactuca, Cicorium, Pyra, Mala acida, Punica, Limones: Vinũ rubrum auſterum, aqua extinctionis ferri. Aet. Medicamenta, Viticis ſemen, aſſidue veſcatur Rutam, ſemen Cannabis, Coriãdrum torrefactum. Solanum non permittit in-

ſomnis ſemen effundere. Ex- 2. Diet.
trinſecus Balneum aquæ dulcis: melius Balneum de aquis. Poſt Balneum, inunctio Lumborum ex oleo Omphacino, Roſaceo, Melino: aut cerato admixto ſucco Semperuiui, Solani, Vmbilici veneris, Pſyllij, Polygoni, Portulaca, Tribuli, Lactucæ, cremor ſeminis Lini, Lamina plumbea. In ſtragulis folia Viticis, Rutæ, Pampinorum, Roſarum. Cauere obſtupefacientia ex Papauere, Mandragora, etiam ſi robuſti ſint. Reuellentia exercitatione partiũ ſuperiorum magis, vt ludis paruæ pilæ, Follis: Frictione ex pannis aſperis vſq; ad ruborem, dein ex oleo: vt poſtea reficiatur ex modico pane in Vino diluto: deinde tendat ad cõſueta: Sic corrigi Ventriculi moleſtias. Euacuatio ſeminis poſt aliquot dies, cũ ſe continuerit, poſt mediocrem coenam,

ante ſomnum coeat. Poſtera die cum ſatis dormierit, frictionibus dictis vtatur. Antidotum magnæ celebritatis Aet. Recipit ſeminis *Salicis* drach. 7. Calamintæ drach. 6. ſeminis Viticis drach. 5. Rutę drach. 4. Seminis Cicutæ dra. 2. Cum aqua paſtillos forma. Doſis nucis Auellanæ magnitudine cum Poſca cyathis 3. Cortex radicis Halicacabi ex aqua. Aufugiāt eſum acrium omnium. & multi Vini potum, & olera. Vtatur ſiccantibus & aſtringentibus: Modice lauandum: melius ex frigida, ſi nihil prohibeat. Balneū ex Albulis etiā in potu. Nos habemus aquam Villenſem. Stratum non valde molle ex pellibus, decumbat in latus, non in Renes, ne Arteriæ ſupercalefiant. Celſus præcipit vehementes frictiones, & natationes quam frigidiſſimas, & perfuſiones. Nec cibi, nec

potio nisi frigida. Vitare cruditates, omnia inflantia. Fouere partes internas ex decocto astringentium: & Cataplasma imo Ventri, Inguinibusq;, præcipue Rutam ex aceto.

Ad Atram bilem irritantẽ. *Int. Aff.*
Vẽtrem superiorem purgato ex Elleboro nigro, & inferiorem ex Scamonio. Deinde Serum & Lac Bubalum aut Caprinum pro tempore exhibeto. Dato & Lac Asininum decoctum ad purgationem. Cibos autẽ quos vult assumat, & quam maxime nutriatur. Deambulet coniectura facta ad cibos. Iterum in morbo crasso, vbi subcruentum semen exit, aut subliuidũ. Hip. purgat ex Cneoro, Hippophæ, grano Gnidio; deinde Lactis Asinini cocti heminas 8. bibendas dat Melle affuso. Post purgationẽ nutrit cibis oportunis. Si cibos ferre nequeat præ febribus, sorbitio-

nes

nes ex Lenticula: pro potu Vinum nigrum, quam maxime austerum. Ad Tabem dorsalē: *2. Morb.* Si ab initio curandū susceperis, fomento per totū corpus adhibito, Pharmacum sursum purgans, postea Caput purgato: deinde Pharmacū deorsum purgans: optandum id in Vere. Postea Serum & Lac Asininum: Ceterum Lac Bubalum per dies 40. ad vesperam vtatur Halica: à cibis abstineat. Post vsum Lactis mollibus reficito. initio modicis, & quam maxime crassum, & pinguē fieri studeto, per annū ab ebrietatibus, & Venere & laboribus abstineat exceptis deambulationibus: Vitet frigus & salem: lauet tepida. Ad Saniei fluxum: dū vlcus inflāmatū est, repellentia. Succus Plantaginis, Solani ex aqua Rosacea, aut Hordei instillatus in meatū, & extra linteis intictis impositis. Vnguētum

Rosa-

Rosatũ. Sanguis Teſtitudinis ad Lumbos inſtillatus. Cũ ceſſauerit inflammatio, ſi perſeueret fluxus, abſtergentia ex aqua hordei; Melle Roſaceo, Thure. Ad diuturnum fluxum optimum remedium Terebinthina lota cũ aqua Roſacea, vncia ſemis deuoretur inuoluta in paſta, & ſuperbibat aquam Hordei cum Melle Roſaceo, diebus quinque continuis. Aut Reſina Terebinthi ex Cypro eodem modo. Idem præſtat Maſtiche drach. duæ in ouo ſorbili inſperſo puluere. Etiã Terebinthina ſi bullierit in aqua addenſatur, vt cõminui poſsit in puluerẽ, qui eodem modo exhibeatur. Caſſia cum ſemine Viticis ad Aluam exonerandam.

De Priapiſmo. Cap.32.

PRiapiſmus, Satyriaſis, Satyriaſmos, iuuenibus cõtingit, & in pueris adultioribus. Eſt Colis erectio in lõgitudi- *14. Met.7.* *3. Aph.26*

6.lo.af.6. tudinẽ & Circulo permanẽs.
2.Met.2. Eſt pudendi præter naturam
Defi. erectio. Eſt genitalis affectus cum tentigine, tẽſis omnibus particulis inflammatis. Sunt quibus & ſeminis eiaculatio fit cum voluptate, hi mente turbantur, Cauſa. Repletio ex flatu in neruo cauernoſo, vt plurimũ ex Arterijs repletis & dilatatis, aliquando genitis in parte, ſed rarius: ex
6.lo. af.6. imaginatione venereorũ, retẽtione ſeminis: ex calefactione Lumborum, vt iacentibus in Renes: Ex vſu medicamentorum & ciborum ad venerẽ facientium. Impleri cauerno-
14.Met.7 ſum neruum flatuoſo ſpiritu ex humore ſemicocto, craſſo, & glutinoſo, vbi calor naturalis imbecillior eſt: vnde halitus craſſior quã vt tranſpirare poſſit, præcipue ſi particula denſior eſt reddita. Aliquãdo humor frigidus, craſſus, & glutinoſus à vehemẽtiori calore

in

in flatus crassos attollitur. At raro ab initio id cõtingit, sed in processu tẽporis ex Arterijs etiam substantia spermatica aut alij humores succedunt, vnde inflãmatio oritur, & conuulsio. Aet. inquit, de Priapismo: esse auctionem in longum & spissum citra veneris appetentiam, cum inflammationem quandam & dolorem facit, vt in neruorum distensione. Signa sensui patent. Gigni in parte flatũ ex eo iudicat Galen. si præcedat palpitatio. Paul. differre Satyriasim à Priapismo: Satyriasim palpitationem esse ex aliqua vasorũ seminis affectione inflammatoria, cũ tensione, quę nisi finiatur, in resolutionẽ vasorum seminalium finit, aut conuulsionem. Priapismũ autem esse perpetuũ & firmum genitalis incrementum citra veneris appetentiã. Sed Satyria apud Arist. est, in quo præ abun-

6.lo. af.6.

4.Ge.an.3

abundantia fluxionis aut flatus crudi in partes faciei decumbẽtis facies animalis diuersi, & Satyri apparet. Alia vero est cutis & Præputij inflãmatio, in qua Glans tegitur, vt nudari nequeat, de qua Cels. Prognostica. Si cito non curetur, conuulsi pereunt, Vẽtre inflato cum sudoribus frigidis, vt in ceteris conuulsio-
14. *Met.* 7 8. nibus. Curatio: Ad plenitudinẽ Venæ sectio in brachio nisi puer sit. nã flatus cum sanguine exit: vt in Palpitatione Cordis. Si praui humores adsint in toto, purgatio cõuenit per superiora magis ad reuellendum: Aet. abstinendum in totũ à purgationibus efficacioribus; sed Clysteres molles conueniunt ex decocto Betæ, Maluæ, & Mercurialis. Frictiones multæ, & dimotiones. Balneum ex digerentibus calidis & siccis; Cibi abstinẽtia: Decoctũ Cõcharum, nã Aluũ
mo-

mouent. Inedia vſque ad tres dies: Poſtea cib⁹ frumẽtaceus paucus, potus aquæ: Cauere inflantia, & Vrinam cientia.

Ad Lũbos & Genitale vſq; ad anum Refrigerãtia, efficaciora ad Lumbos. Solanum, Portulaca, Hyoſcyamus, Sẽperuiuum: Ad Colẽ mitiora. Lithargyrus, Cimolia, Ceruſſa ex aceto, aut Poſca, aut aqua. Gal. Solo cerato Roſato in tribus diebus curatũ quendã poſt ſanguinis miſſionem ex aqua frigida ad Lũbos, & Pudendum. Aliũ ex oleo Chamæmelino. In potu ſemen extinguẽtia: Nympheæ radices, ſemen Viticis, ſemẽ Rutæ, ad ſiccandos humores relictos. At ſi flatus digerẽtibus & ſiccantibus diſſoluuntur, nõ conueniunt refrigerãtia & aſtringẽtia niſi in principio. An flatus, qui aliunde ferũtur, ſolis repellentibus egent, non qui in parte naſcuntur? Idẽ in tu- 12. Met. 9.

more

more linguæ cõtingere patet.
14.Met.8. Nã ſolo Lactucæ ſucco curatus fuit quidam, remedio in ſomnis reuelato. Nam vitium eſt in latitudine vaſorũ, quod ſolis aſtringentibus curatur. Si relicti humores fuerint, concoquentibus & digerenti bus vtendum, vt in ceteris inflammationibus.

Tecticulorum Constitutio. *Cap.* 33.

TEſticuli Didymi appellati, quia gemini in eodem
Ar.Me.9. ſcroto ſunt. Gal. inter partes principatum tenentes nume-
Sem.15. rat. Nam vt Cor viuendi principium eſt, ſic Teſticuli bene viuẽdi, quia robur addunt, vt patet in exectis ob priuationẽ alterius originis inſiti caloris. Paradoxum hoc à nemine antiquorum traditum eſt. Nam ſeminis generatio apud antiquos in toto corpore fit, maxime in Capite & Spinali medulla apud Hipp. Et idem

Gal. tradit in omnibus Venis, Ae. aq. 5.
& Arterijs fieri. Testes & Ge- & de Gen.
nitalia esse locum secretionis 1. Sem. 12.
eius excrementi. Nam ex spi- 1. Ge. an.
nali medulla in Renes & vasa 18.
seminalia descendere ad puden
da traditur in libro de Geni-
tura. Paul. Testium nerui, in-
quit, quos Parastatas vocant, à
quibus pendent genitales par-
tes, spinalis medullæ ex cere-
bri mẽbrana propagines sunt
cum Venis arteriosis ad Testi-
culos pertinentes, per quos se-
men in naturalia permeat. Idẽ
Testiculum describit substan-
tiam glandosam, fragilem, ad
genitricem seminis effectam.
An vt Renes Vrinam gignere
dicuntur, quia illam per con-
coctionem separant à sangui-
ne, sic Testes seminale excre-
mentum? Quod pulchre osten-
dit Arist. cum inquit. Replica- 1. Ge. an
tionis meatus pars altera san- 6.
guinea, qua recipitur materia
seminis, vasa scilicet spermati-

ca deferentia, Vena & Arteria ex Caua & Aorta iuxta Lumbos: altera exanguis, qua factũ iam semen transit, id est vasa eiaculãtia: vt ex Renibus vasa Vrinaria. Quod & alibi expres-
2. *Ge. an* sius dixit: Testes operimento &
12. velamine egent, tum vt seruentur, tum vt semen genitale perficere possint. Nõ igitur solum prebent vsum perpendiculorũ, vt cauillatur Galenus aduersus Aristotelem. Cõmunio autem vasorum seminalium cum spinali medulla & eius membrana patet ex eo, quod scribit
16. *vs. pa.* Gal. ex Venis & Arterijs in spi-
10. nalem medullam ad tenuẽ meningẽ vasa dispensari per singulas vertebras. Descendunt autem vasa spermatica inuoluta peritonæo implexa & tortuosa instar Capreolorum per Inguina ad testiculos: vbi constituũt appendicem quãdam iuxta posteriorem testiculi partẽ, quæ Epididymis quasi supergeminalis,

nalis, nam Didymos ideſt Geminalis Teſticulus eſt. Ex eadē appendice egreditur vas ſpermaticum, qui neruus vocatur à Celſo, ex Teſticulo ducēs ſemen confectum ad genitale lōgo itinere: eadem via ſurſum per Inguina aſcendens, & iuxta os pubis iterum deſcendens ad Veſicæ ceruicem, vbi glandulæ ſunt tali humore plenæ. Duæ autem membranæ Teſticulum veſtiunt ex eadem appendice ortæ, quarū interna Elythroides quaſi virginalis ex vaſis ſeminalibus oriri videtur, Externa Darton appellata quaſi Coriacea ex Peritonæo oritur. Scrotū Græce Oſcheon, ex cute conſtat cum ſua membrana carnoſa ſinum cōmunem conſtituens vtrique Teſticulo.

1. Sem. 15

de Vul. d. 9.

De inflammatione Teſticulorum, & Hernia. Cap. 34.

TEſticulorū vitia, Tumor, Inflammatio, vel ex ictu, vel ſponte. Hydrops ex aqua in

Ae. aq.

Scroto, pueris contingit quandiu parui ſunt, qui ætatis progreſſu euaneſcit. Hernia aquoſa à recẽtioribus vocatur. Hernia flatuoſa, cum Scrotum impletur flatu : pertinent ad Hydropem Aſcitem, & Tympanitem. Hernia inteſtinorum cum labuntur inteſtina in Scrotum, Ramex vocatur, Græce Enterocæle. Bubonocæle cum in Inguinibus. Epiplocæle cum deſcendit Omentum. Paulus addit Sarcocæle ideſt Ramicem carnoſum, aut ſcirroſum, aut varicoſum: vitia ad Chirurgiã pertinentia. Cauſa cur deſcendant Inteſtina, aut Omentum eſt Peritonæi apertio, qua vaſa ſeminaria deſcendunt. Rupta vocantur. Cõtingit apertio ex motu violento, ſaltu, aut ponderis eleuatione, qua ſpiritum cohibere oportet, qua violẽtia aliquando exprimuntur deorſum Inteſtina in Scrotum Aut ſponte à flatu dilatari poteſt

Peri-

Peritonæum cum multa humiditate fuerit relaxatum. Vt autem deſcendant humores non eſt neceſſe aperiri Peritonęum: ideo non proprie Ramex dicitur, ſeu Hernia, ſi non apertum ſit Peritonæum, vnde Inteſtina aut Omentum labi poſſint. Cũ dilatatur amplius quã ſecũ dũ naturã, prius locus flatu impletur, poſtea ſuccedunt Inteſtina: & prius in Inguinibus tumor apparet, poſtea in Scroto. Signa inflãmationis Paul. Dolor, Durities, Feruor, Rubedo, aliquando febris. Si in Scroto, dolet primo contactu, ſi in Teſticulo, nõ dolet leui tactu, ſed ſi validius premas, durities profundior. Quanuis Teſtes infra Inguina ſint, ſtatim tamen febrem accendunt ob vicinitatem vaſorum magnitudine inſigni ex Renibus. Pulſus durus ob tunicam Elythroidem Peritonæo adnatam & minor. Ex Teſticulo non ita durus & maior 4. Praſ. 10

ior ob vaſa. In Scroto Eryſipelas magis, ſine febre. In Teſticulo Phlegmone, aut Scirroſus tumor, durities ex quocunque humore ob tenſionem intra tunicam Elythroidem ex vaſis naſcẽtem. Intra Darton minor tenſio ex ijs quæ deſcẽdunt ex Peritonæo. Prognoſtica. Tumores Teſticulorum ſoluunt febrem ardentem Hipp. Pudendi liuor vel Teſtis intentus. Oppoſitum videtur tradi in Prognoſticis. Si Genitale, & Teſtes conuelluntur, dolor, & periculum lethale. An aliud eſt Teſtis intentus, ideſt durus præ tumore: & contractus ideſt conuulſus? hoc enim lethale eſt: ſeu cõtractio in genitali ſit, ſeu in Teſtibus? Tumor autem aut dolor fortis Teſtis, tuſſim finit, quod ſignificat communionem pectoris, mãmarum, genitaliũ, vocis. Tuſſis ſicca ijs qui Teſtes affectos habent, Et ex tuſſi ſolutio fit, Vena ſecta ad Teſtem.

De Iud. *2. Epi 2.* *4. Acu. 17* *2. Prog. 10*

2. Ep. 1. & 5.

4. Epi. in fin.

Cu-

Curatio inflammationis Paul. Sãguinis missione ex Talo: An in plenitudine totius prius reuellere melius est ex interna brachij? Si morbus magnus febrem faciens, purgatio vt in Priapismo. Localia ad Testem initio repellentia & dolorem sedantia ex Rosaceo: postea digerentia: Si ardor infestat, Hyoscyami folia cũ farina Tritici, aut Cicerum cataplasma. Harundinis folia cum Cucurbita cruda: Senecion: Coriandrum viride. Digerẽtia: farina Fabarũ in Vino diluto & Vuis passis pinguibus demptis acinis: Cuminũ, Asphodeli radix, Semen Lini, Fœnogræci, Lilij radix ex Mulsa: Farina Hordei. Si morbus vetustus est cum duritie: Emollientia. Cucumeris syl radix cocta in Mulsa & læuigata cum Lolij farina: Vuarum passarum pulpa: Cicer feruefactum: Cuminum, Sulphur, Nitrum, Resina cum Melle. Ce-

rata ex Plumbagine cocta in oleo, cera & Resina Colophonia: Oleum Anethinum, Rosaceum, Resina picea, Cera, Cuminum, Stercus Asini: Superponitur ex linteo & lana. Oleum omphacinum, vel Butyrum cum Resina æquali pondere.

Ad Aquã, quæ cognoscitur cute translucida, si extra tunicas intra Scrotum, punctione tuto educitur. Si intra Elythroidẽ aut Dartõ periculosius scinditur. Paulus docet Chirurgiã.

Ad Herniam Intestinorum, aut Omenti: quæ cognoscitur, quia tumor in Inguine est cum stat, desidet cum iacet. Initio flatu tantum impletur Inguen, postea descẽdunt interanea rupto Peritonæo: Si sola dilatatio ex humiditate vt pueris, & ijs, qui aquis palustribus vtuntur, solus flatus tumorem facit in Inguine. In grandioribus insanabilis est, præcipue Ruptura: non enim glutinari potest. Sed

Ae. aq.

sola

ſola Chirurgia Teſticuli abſciſione, & cicatrice obducta in Inguine clauditur Peritonæũ: aut ſine abſciſſione: impulſo teſticulo ſupra Inguẽ, vratur vſq; ad os pubis: ſic enim cicatrice obducta claudetur locus intactis vaſis ſpermaticis, vnde nõ prohibetur generatio: In pueris per aſtringentia curari poteſt. Paul. in potu Cupreſſi decoctum cum Vino aut puluere globulorum inſperſo, vt triginta diebus in lecto maneat: Super Inguina intromiſſis optime Inteſtinis imponatur Malicorium, Galla incocta in Vino, & læuigata, & perfuſa prius aqua frigida. Aliud. Vlmi Veſicæ in Vino coctæ: aut liquor glutinoſus qui in ijſdem Veſicis reperitur. Emplaſtrum de Pelle arietina efficaciſſimum eſt. Sed faſcia & puluillo ſuperpoſito aſtrictus locus continendus eſt. Quo ſolo egent quamdiu locus apertus eſt. Caueant

interim flatuosa, abstineant à copioso Vino & Balneis, & valido motu.

De Hæmorrhoidibus. Cap.35.

Atr.61.4. HAemorrhois id est sanguinis fluxus, symptoma est, cum per Venā sedis natura excernit humorem atrum sanguini mixtum. Ab hoc Vena sedis
7.Met.11. nomen accepit. Nam si ab alijs partibus sanguis fluat, vt naribus, Hæmorrhagia vocatur.
3.Aph.30 Plerisque autem ora Venarum in sede aperta cōsueuerunt expurgare superflua, præcipue in ætate declinante. fit cum atra bilis repente tota descendit ad
De Ham. Venas sedis. Hipp. inquit: Cum bilis aut pituita ad Venas recti Intestini decubuerit, sanguinem qui in Venis est, calfacit: Venæ calfactæ ex vicinis Venulis sanguinem attrahunt, quibus repletis interna sedis pars intumescit, & capita Venarum

su-

ſupereminent,& partim dum à ſtercore exeunte comprimuntur, partim dum à coaceruato ſanguine coguntur, ſanguinem eiaculantur: maxime quidem cum ſtercore, aliquando vero etiam ſine ſtercore. Cognoſcuntur facile: nam ſupereminēt in internam recti Inteſtini partē velut Vuæ acini liuidæ, & cum ſedes extrahitur, ſanguinem fundunt. Hinc colligere licet huiuſmodi Venas ex ijs eſſe, quæ ex Vena Portæ per Omentum ad Lienem tendunt, & ad Inteſtinum rectum fæcem ſanguinis expurgant. Ad partem autem ſedis externam, non ex Vena Portæ, ſed ex Vena Caua rami diſtribuuntur: in quo loco rarius Hæmorrhoides infeſtant, ſed ſæpius carnis excreſcentia, æquiuoce Hæmorrhoides vocatæ: ſunt enim Thymi, aut ficus, à Latinis Mariſcæ vocatæ, criſtarum ſimilitudine: ortæ ex rimula, aut exulcera-

tione aliqua: Similes affectus in mulieribus ad os Vteri adnatos Paulus & Aet. Vteri Hæmorrhoidas vocant,& similem curationem habent. Oriuntur etiam hæc eadem in parte interna sedis:de quibus Hipp.inquit. Adnoscuntur ad Venam sanguifluam extuberantem, veluti Mori fructus. Quod si extra valde prominuerit extuberantia, carnis tectorium super ipsam nascitur. Prognostica:

6.Aph.11 52. Atra bile vexatis & Renũ passionibus Hæmorrhoides superuenientes,bonum:nam sanguinem foeculentum excernunt. Gal.A diutinis sanato Hæmorrhoidibus,si vna non seruatur, periculum est,Aquam inter cutem, vel Tabem aduenire. Ob resectas huiusmodi Venas sæpe Melancholia corripiuntur, vt

Atr.61.4 resectis varicibus. Ex immodi

4.Præs. 9. ca euacuatione Hæmorrhoidarum, aut insolita suppressione Hydrops oritur, vt in men-

struis.

ſtruis. Curatio: ad immodicam euacuationem, reuellere ad ſuperiora. Vene ſectio in brachio ex baſilica ſiniſtra: vt reuulſio fiat à Liene mittente. Purgatio per ſuperiora, Hepati roborantia frigida aſtringentia: in victu & medicamẽtis. Rhaſ. Omphacium: Cidonia, Trociſci de Carabe Raſ. Vinum in magna imbecillitate, & carnes. Parti affectæ Iſchemon medicamentum, ideſt ſanguinem ſupprimẽs: Fici ſuccus lana exceptus: Porri ſuccus: Aloe. Thus cum pilis Leporinis ex albumine oui. Si ex his non ſupprimatur: claudi oſtia Venarũ nequeunt, niſi vrantur. Cruſta enim genita ſanguinem ſupprimit: Sed ablata cruſta, reuertitur morbus, niſi caro denſa & dura gignatur. Vrit igitur Hipp. ferramentis ignitis admotis propinque at non tangentibus, quamuis rectum Inteſtinũ ferre poſſit multa huiuſmodi tormenta 4. Acu. vl. 5. Met. 4.

ſine

ſine periculo:quia craſſum eſt. At inurenda ſolum eſt ſuperficies non corpus. Alio modo per medicamenta cruſtam inducentia, aut glande formata, ex Melle cocto additis vehementer ſiccantibus: Galla, Alumine, Melãtheria, Chalcitide. Aut illinẽdo, abſcedit enim ex his veluti corium exuſtum. Aut digito auellit quancumq. ſupercreſcẽtiã, quam inquit facile auelli, & facilius inueterata. Si abſcedẽte cruſta, ſanguis exit, imponendum medicamẽtum carnem denſam faciẽs ex flore æris toſto, & in Vrina macerato, ac ſiccato. At ne ex vehementia medicamentum fiat inflammatio, indit Hipp. Inuſtionẽ, Lentem, & orobum coctum ex aqua tritum. Deinde narcoticum. Nos mitius ex medulla & pinguedine, aut Sapa, lintea imbibentes. Glandem formamus inſperſis pulueribus ſiccantibus, & ad putrefa-
cien-

ciendum addimus oleum Vitrioli, aut Sulphuris. Paulus ad Cæcas hæmorrhoidas, quæ tumidæ quidem ſunt, ſed ſanguinem non fundunt, applicat aperientia ora venarum: quidam ſanguiſugas admouent: at ſatius eſt ſanguinem deriuare ad crura lota quidē prius, vt Gal. monet ad ſuppreſſionem hæmorrhoidarum. Si autem inflammatio oriatur in ſede, Repellentibus mitigandus dolor Vnguento roſato. Populeon, Vitellum oui aſſatum cum Vino albo tritum ex cerato Roſaceo exceptum Raſis laudat ad vehementiores dolores, cum decocto ſeminis Lini: addit & Opiū, Bdellium, Crocum, adipem Gallinæ, Cæpa alba cocta cum Butyro, ſemen Lini decoctum cum Butyro: Oleum ſeminis Lini. Blattæ, vel potius Scarabei nigri incocti in oleo Roſaceo. Sed præmittenda Venæ ſectio, vbi magna eſt inflāmatio. De Hir. 4.

matio.

matio. Victus tenuis ſine Vino. Vt fiat Alui deiectio, ex lubricantibus Aluum: ne dura ſtercora lædant in exitu, Hippocrates laudat inter cetera furfures decoctos in cibis. *Sed* præcipua curatio ad ſuppreſſionem Hæmorrhoidarum, & ad Varices, humoris melancholici euacuatio per medicamenta ſæpius repetita, & victu boni ſucci.

De Fiſtulis Sedis. Cap. 36.

Fiſt. Fiſtula ſinus eſt calloſus harundinis cauitati ſimilis, Paul. Vt plurimum ex abſceſſu ortum ducens. Hipp. in libro de Fiſtulis fieri ex confuſionibus & tuberculis, in remigatione, equitatione, congregato ſanguine ad nates prope ſedem, qui putreſcens diſtribuitur ad partes molles, & rectum Inteſtinum. Cum autem ſuppuratus eruperit, in fiſtulã

abit,

abit,& manat fanie, & ftercus per ipſum fluit, & flatus. Quaſi fiſtula dicatur, etiam ſi callũ nondum contraxerit, quod in progreſſu tẽporis fit:& tũc humor tenuis excernitur certis temporibus. Recens igitur curationem recipit facilem ante quam callum contraxerit. Poſtea aut incurabilis eſt, aut cũ difficultate. Si dimittantur nõ curati, moriuntur. Hipp. Curatio. Dum abſceſſus crudus eſt, quam citiſſime ſecandus, antequam ſuppuretur ad Inteſtinum rectum. Si vero iam eruperit ad Inteſtinum: intromittenda medicamenta vehementer ſiccantia, & glutinantia. In potu quidem Seſelis radicem tenuiſſime tritam aqua affuſa per quatuor dies maceratam, eamque aquam trium cyathorum mẽſura Melle admixto æger bibat ieiunus eadẽ aqua intromiſſa in ſedem Aſcarides purgantur: gignun-

Defi.

Fiſt.

guuntur enim ex ſanie.

Poſtea intromittendus eſt penicillus ex linteo byſſino inuoluto ea longitudine, qua perueniat ad Inteſtinum eroſum, qui imbuatur ex ſucco Tithymali magni, ideſt Caraciæ, & inſperſo flore æris toſto. Eſt autem flos æris, quam vulgo Raminam vocant, fabri ærarij: Cum enim ollus æneas, aut alias æris maſſas afflatu carbonum ad ignitionem perduxerint, & in aqua extinxerint, abſcedunt ramenta quædã, quas Palas vocat Plinius, & Dioſcorides Pſegmata. Dicebatur autẽ Pala Græcis Auri purgati glebula non maior ſelibra: vnde nomen ad alia translatũ eſt. Et reperio apud
3.Mo. Hipp. Palas vocari Peponis maſſulas, quas detracto cortice ex aqua frigida febricitantibus exhibebat ad ſitim extinguendam, ideſt Cucumeris noſtri. Sed flore æris medicamen

to

to apud Hipp, in frequentissimo vsu ad consolidanda vlcera in faucibus & Pudendis, hodie priuantur Medici, quia florem æris non cognoscunt: putantes minutum quid esse milio simile. At hæc similitudo manifesta est infracturis, vidẽtur enim glebulæ, quæ in æris extinctione abscedunt, ex minutis granulis constare: vt innuit Dioscorides, cum inquit: Dum teritur, Milio simile. Vt autem Intestinum ad medicamentum comprimatur, imponenda est glans cornea in sedem: Sinatur penicillus per quinque dies, si interim ad fæces exonerãdas cogantur eximere, iterum intromittatur, ad refrigerium autẽ illinatur podex ex Cimolia. *S*exta die eximatur penicillus ex carne: & sola glãs intromittatur ad intestinũ insperso Alumine, donec liquescat, & podicem Myrrha illines, donec coalescat.

Alia etiã ratione corrodit fiſtu lam intromiſſo Lino crudo intorto & equinis ſetis inuoluto, vt ſingulis diebus intorqueatur, donec fiſtula corrodatur. Poſtea per ſpongias tritas & Melle imbutas purgat, & flore æris glutinat: interim aqua calida abluere cum ſpon giæ eximuntur. In ſeptem diebus, inquit, corrodi fiſtulam. Paul. corrodit ex Veratro nigro duobus aut tribus diebus: Colluit autem Amurca cocta. Deinde carne explet ex Myrrha & Aloe. Vtitur etiam exciſione. Sed cauere oportet ne muſculus Sphinctir excidatur, nam ſequitur inuoluntaria excrementorum excretio. Ad vlcera & rimas in ſede ſicccantia ſine morſu, quia locus ſentiens facile inflammatur, & putreſcit. Cadmia, Ceruſſa, Lithargyrus ex Butyro, oleo Myrthino. Verbaſcum tritum cum Roſacco: efficacius addi-

ta Squama æris. Suffumigia ex Thure, Aloe, Cinabrio super Carbones. Testudinis testa suffita. Ad Callosa vlcera: Glandes ex Galbano, Ammoniaco, Bdellio, Sepo hircino additis siccantibus. Supercrescentes carnes, si magnæ fuerint, ferro auferendæ, postea inurendæ. Si paruæ & tenui basi, filo apprehendendæ: Si lata basi, putrefaciente medicamento attingendæ, vt oleo Vitrioli. Alternandum Galbano ob dolorē: & mitioribus Anodynis. Si procidat sede, lauandus primo locus 5. Cat. 8.
ex Vino austero: & inspergendus puluis astringens ex aridis austeris: Galla, Malicorium, Rhus coriariorū, Balaustium, Rosæ, cortex Pini, Cupressi pillulæ, Plumbum vstum, Lithargyrus, fructus Ericæ, Thus. Deinde intromittenda est sedes calidis linteis locum fouendo.

Peroratio.

VOS, qui auctoritatem exercendi Medicinam adepti estis, iusti dispensatores estote huius doni Dei, nemini negantes, præcipue egenis, non lucri causa. Sed ijs tantum negate, qui Medicinam contemnunt. Non enim conferenda sunt beneficia in inuitum. Studete autem, ne ob ignorantiam vestram aut vitia, cuiquam occasionem contemnendi artem hanc optimam præbeatis. Quod proculdubio succedet, si quæcunque in arte continentur, non in perniciem vllius feceritis, sed ad morbos propulsandos, & vniuscuiusq; salubritatem conseruandam direxeritis. Non experimentis nouis, neque noua doctrina corpus humanum in periculum ducentes: sed ex auctoribus approbatissimis obseruatio-

tiones fideles & iudicia ſincera colligentes: quos cum diligentia euoluere debetis, vt ſi quando optatum finem ſanitatis non conſequuti eſtis, culpa vacetis. Mihi autem, ſicubi declinare ab antiquorum decretis conſpexeritis, ne credite: non enim is ſum, cuius auctoritate corpus humanum omnium præſtantiſſimum tractare ſine crimine poſſitis. Iuraſtis præterea non iuſiurandum Hippocratis, quod antiqui faciebant dijs falſis, ſed Deo vero Domino Noſtro Ieſu Chriſto, atque eius Vicario in terris, qui Dei Maieſtatem præſeferens cum poteſtate magna omnes iudicat: Iuraſtis inquam Catholicam fidem à Sancta Romana Eccleſia promulgatam obſeruaturos, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei. Hoc mementote.

FINIS.

3